

การสร้างแบบคัดกรองและโปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนันของวัยรุ่น

ปริญญานิพนธ์
ของ
พระมหาคัมภีร์ สมดี

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว
พฤษภาคม 2551

การสร้างแบบคัดกรองและโปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนันของวัยรุ่น

ปริญญานิพนธ์
ของ
พระมหาคัมภีร์ สมดี

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว

พฤษภาคม 2551

ลิขสิทธิ์เป็นของ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

การสร้างแบบคัดกรองและโปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนันของวัยรุ่น

บทคัดย่อ
ของ
พระมหาคัมภีร์ สมดี

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว
พฤษภาคม 2551

พระมหาคัมภีร์ สมดี. (2551). การสร้างแบบคัดกรองและโปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนันของวัยรุ่น. ปรินซ์นิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. คณะกรรมการควบคุม : อาจารย์ อนุสรณ์ อรรถศิริ, รองศาสตราจารย์ชูชีพ อ่อนโคกสูง.

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างแบบคัดกรองและโปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนันของวัยรุ่น กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2550 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2 จังหวัดนครปฐม จำนวน 4 โรงเรียน จำนวน 1,000 คน ซึ่งได้โดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอนจากประชากร วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเที่ยงตรงเชิงพินิจ ค่าอำนาจจำแนก ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม ค่าความเชื่อมั่น เกณฑ์ปกติในรูปของคะแนนที่ปกติและตำแหน่งเปอร์เซ็นต์ไทล์ จากนั้นเลือกนักเรียนจากโรงเรียนที่มีสถิติพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนันสูง ได้แก่ นักเรียนโรงเรียนวัดไร่ขิงวิทยา อำเภอสมาปราน จังหวัดนครปฐม ที่มีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนันตั้งแต่เปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 75 ขึ้นไปตามเกณฑ์การคัดกรอง จำนวน 8 คน เข้าร่วมโปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนันของวัยรุ่นจำนวน 11 ครั้ง เปรียบเทียบคะแนนพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนันของนักเรียน ก่อนและหลังการทดลอง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ t-test

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. แบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนันของวัยรุ่น ประกอบด้วยข้อคำถาม 80 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก (t) อยู่ระหว่าง 8.37 ถึง 29.53 ค่าสหสัมพันธ์ (r) ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมจากข้ออื่นๆ ที่เหลือทั้งหมดอยู่ระหว่าง 0.45 ถึง 0.71 มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.9788 ตำแหน่งเปอร์เซ็นต์ไทล์อยู่ระหว่าง 4.7 ถึง 100.0 คะแนนที่ปกติอยู่ในช่วง T 35.0 ถึง T 85.6
2. นักเรียนมีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนันลดลงหลังจากได้เข้าร่วมโปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนันของวัยรุ่น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

A CONSTRUCTION OF SCREENING INVENTORY AND A PREVENTION PROGRAM
FOR ADOLESCENTS' AT-RISK BEHAVIOR TOWARD GAMBLING

AN ABSTRACT
BY
PRAMAHA KAMPEE SOMDEE

Presented in Partial Fulfillment of the Requirements for the
Master of Education degree in Guidance and Counseling Psychology
at Srinakharinwirot University

May 2008

Pramaha Kampee Somdee. (2008). *A Construction of Screening Inventory and a Prevention Program for Adolescents' At-Risk Behavior Toward Gambling*. Master thesis, M.Ed. (Guidance and Counseling Psychology). Bangkok: Graduate School, Srinakharinwirot University. Advisor Committee : Instructor Anusorn Atthasiri, Assoc.Prof. Chuchee OnKokesung.

The purpose of this research was to construction a screening inventory and a prevention program for adolescents' at-risk behaviors toward gambling. A total of 1,000 subjects were multi – stage randomly selected from 4 schools in Mathayomsuksa III in year 2007 of secondary schools under the Office of Basic Education Commission in Nakhonpathom Province. Data was analyzed by face validity, Discrimination power, Correlation of internal consistency between each score and total score, Reliability, Normalized T-score, and Percentile rank were used to analyze the data. The 8 students were randomly selected from a school with the most at-risk behaviors toward gambling which Mathayomsuksa III students of Wat Rai Khing Wittaya school Samphran District, Nakhonpathom Province whose screening inventory scores were upper the Percentiles of 75, Who had participated in prevention program for a total 11 times. The instruments were the screening inventory and a prevention program for adolescents at-risk behaviors toward gambling. The data were analyzed by t –test.

The results were as follows:

1. The screening inventory adolescents at-risk behaviors toward gambling contained of 80 items had discrimination power (t) ranged from 8.37 to 29.53, the correlations of internal consistency (r) ranged from 0.45 to 0.71, the cross – check of internal consistency between each score and total score showed a Cronbach's alpha of 0.9788 and the screening inventory Norms for raw scores corresponding to designated percentiles, 4.7th to 100.00th percentiles ranks, and T-score, T 35.0 – T 85.6 for Mathayomsuksa III students were shown in this research

2. After being exposed to prevention program, the at-risk behaviors toward gambling of the students significantly decreased at .01 level.

ปริญญานิพนธ์
เรื่อง

การสร้างแบบคัดกรองและโปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนันของวัยรุ่น

ของ
พระมหาคัมภีร์ สมดี

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เพ็ญสิริ จีระเดชากุล)
วันที่ เดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2551

คณะกรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์

คณะกรรมการสอบปากเปล่า

..... ประธาน
(อาจารย์อนุสรณ์ อรรถศิริ)

..... ประธาน
(ศาสตราจารย์ ดร.ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ชูชีพ อ่อนโคกสูง)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นันทนา วงษ์อินทร์)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ชูชีพ อ่อนโคกสูง)

..... กรรมการ
(อาจารย์อนุสรณ์ อรรถศิริ)

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดีเพราะได้รับความกรุณาและความช่วยเหลือจาก ท่าน อาจารย์อนุสรณ์ อรรถศิริ ประธานควบคุมปริญญานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ชูชีพ อ่อนโคกสูง กรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ ท่านทั้งสองได้ให้คำปรึกษาแนะนำในการจัดทำปริญญานิพนธ์ พร้อมทั้งตรวจแก้ไขโดยละเอียดทุกขั้นตอน ผู้วิจัยขอเจริญพรขอบคุณเป็นอย่างยิ่งไว้ ณ ที่นี้

ผู้วิจัยขอเจริญพรขอบคุณ ศาสตราจารย์ ดร.ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นันทนา วงษ์อินทร์ กรรมการสอบปากเปล่าที่แต่งตั้งเพิ่มเติม ที่กรุณาให้คำแนะนำตลอดจนแก้ไขปรับปรุงข้อบกพร่องต่างๆ จนทำให้ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ผู้วิจัยขอเจริญพรขอบคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นันทนา วงษ์อินทร์ ดร. มณฑิรา จารุเพ็ง อาจารย์กมล ประทีปธีรานันต์ ที่กรุณาให้ความรู้ คำแนะนำและเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือในการทำวิจัยในครั้งนี้

ผู้วิจัยขอเจริญพรขอบคุณ อาจารย์สุนทร สุมาลัยโรจน์ ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดไร่ขิงวิทยา อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐมที่ให้ความสะดวกในเรื่องสถานที่ ข้อมูลและกลุ่มตัวอย่าง อาจารย์มาลี วรรณิ่ง รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ อาจารย์พวงกาญจน์ กรุงกาญจน์ อาจารย์หมวดคณิตศาสตร์โรงเรียนวัดไร่ขิงวิทยาที่กรุณาให้ความช่วยเหลือเรื่องการวิเคราะห์ข้อมูล ตลอดจนคณาจารย์ทุกท่าน และนักเรียนทุกคนที่ให้ความร่วมมือช่วยเหลือในการทำวิจัยครั้งนี้

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณพระเดชพระคุณพระเทพกวี เจ้าอาวาสวัดพระยาแย่ง อาจารย์พระมหาสาคร ธมฺมสาครโร ที่ได้ให้ความเมตตาอนุเคราะห์ในเรื่องที่อยู่อาศัยและให้คำแนะนำปรึกษาเป็นอย่างดี ขอเจริญพรขอบคุณ อาจารย์บุญมี และคุณแม่อัม สมดี ผู้ให้ชีวิตและเป็นครูคนแรก พร้อมทั้งคุณยายสิมมา เข้มทอง ผู้เลี้ยงดูสมัยเด็กที่ท่านคอยสั่งสอน ให้กำลังใจ และห่วงใยเสมอมา

ผู้วิจัยขอเจริญพรขอบคุณคณาจารย์ทุกท่าน ทั้งในภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา รวมทั้งอาจารย์ภาควิชาอื่นๆ ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ ให้แก่ผู้วิจัย พร้อมทั้งให้คำปรึกษาและกำลังใจแก่ผู้วิจัยเสมอมา

ผู้วิจัยขอเจริญพรขอบคุณคุณคุณรุ่นพี่ เพื่อนนิสิตและรุ่นน้องปริญญาโทสาขาจิตวิทยาการแนะแนวที่ช่วยเหลือ ให้คำปรึกษาให้การสนับสนุนและเป็นกำลังใจตลอดระยะเวลาที่ทำปริญญานิพนธ์ฉบับนี้

บุญกุศลอันเกิดจากปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบให้พระอุปัชฌาย์ บิฑามารดา ครูอาจารย์ และผู้มีอุปการคุณทุกท่านพร้อมทั้งสรรพสัตว์ทั้งปวง

พระมหาคัมภีร์ สมดี

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ภูมิหลัง	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย	6
ความสำคัญของการวิจัย	6
ขอบเขตของการวิจัย	6
ประชากรที่ใช้ในการวิจัย	6
กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย	6
ตัวแปรที่ศึกษา	7
นิยามศัพท์เฉพาะ	7
กรอบแนวคิดในการวิจัย	10
สมมติฐานของการวิจัย	10
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	11
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบคัดกรอง	11
การคัดกรอง (Screening)	11
เกณฑ์สำคัญที่ใช้ในการประเมินผล	12
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบคัดกรองและการคัดกรองนักเรียน	17
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดยาเสพติดของวัยรุ่น	18
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมเสี่ยงของวัยรุ่น	18
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมเสี่ยงของวัยรุ่น	31
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการติดยาเสพติด	33
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการติดยาเสพติด	43
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับโปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดยาเสพติดของวัยรุ่น	45
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับโปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดยาเสพติดของวัยรุ่น	45
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับโปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดยาเสพติดของวัยรุ่น	82

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3 วิธีดำเนินการวิจัย	87
การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง	87
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	88
วิธีดำเนินการสร้างเครื่องมือ	88
การเก็บรวบรวมข้อมูล	94
การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล	95
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	96
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	96
การวิเคราะห์ข้อมูล	97
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	97
5 อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	105
ความมุ่งหมายของการวิจัย	105
สมมติฐานในการวิจัย	105
ขอบเขตของการวิจัย	105
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	106
การเก็บรวบรวมข้อมูล	106
การวิเคราะห์ข้อมูล	107
สรุปผลการวิจัย	107
อภิปรายผล	108
ข้อเสนอแนะ	111
บรรณานุกรม	112
ภาคผนวก	125
ภาคผนวก ก.	125
ภาคผนวก ข.	135
ภาคผนวก ค.	140
ภาคผนวก ง.	149

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
ภาคผนวก จ.	194
ประวัติย่อผู้วิจัย	211

บัญชีตาราง

ตาราง		หน้า
1	ตัวชี้วัดพฤติกรรมเสี่ยง	20
2	สถานการณ์นำสู่พฤติกรรมเสี่ยง.....	22
3	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง	88
4	ตัวอย่างแบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดยาเสพติดของวัยรุ่น	91
5	กำหนดการทดลองโปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดยาเสพติด ของวัยรุ่น.....	93
6	ค่าอำนาจจำแนก (t) และค่าความเชื่อมั่นของแบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยง ต่อการติดยาเสพติดของวัยรุ่นจากการทดสอบครั้งที่ 1 (Try out) กับ นักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง (n=100)	97
7	ค่าอำนาจจำแนก (t) ค่าสหสัมพันธ์ (r) และค่าความเชื่อมั่นของแบบคัดกรอง พฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดยาเสพติดของวัยรุ่น จากการทดสอบกับนักเรียน ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง (n=1,000)	98
8	ค่าสถิติพื้นฐานของแบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดยาเสพติดของวัยรุ่น จากการทดสอบกับกลุ่มนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง (n=1,000)	99
9	เกณฑ์ปกติของแบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดยาเสพติดของวัยรุ่น : คะแนนมาตรฐานปกติ T-score ความถี่ และตำแหน่งเปอร์เซ็นต์ไทล์ (PR) จากการนำไปทดสอบกับนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง (n=1,000)	100
10	แสดงจำนวนและระดับพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดยาเสพติดของนักเรียนที่เป็น กลุ่มตัวอย่าง (n=1,000)	103
11	การเปรียบเทียบพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดยาเสพติดของวัยรุ่น ก่อนและหลังการ เข้าร่วมโปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดยาเสพติดของวัยรุ่น	104
12	เกณฑ์ปกติของแบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดยาเสพติดของวัยรุ่น	144
13	ผลการประเมินแบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดยาเสพติดของวัยรุ่น โดยผู้เชี่ยวชาญ	196
14	ค่าอำนาจจำแนก (t) รายชื่อของแบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดยาเสพติด ของวัยรุ่น จากการทดสอบครั้งที่ 1 (n=100)	198

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
15	ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมจากข้ออื่นๆ ที่เหลือทั้งหมด ของแบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดยาเสพติดของวัยรุ่น จากการ ทดสอบครั้งที่ 1 (n=100) 201
16	ค่าอำนาจจำแนก (t) รายข้อของแบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดยา เสพติดของวัยรุ่น จากการทดสอบครั้งที่ 2 (n=1,000) 204
17	ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมจากข้ออื่นๆ ที่เหลือทั้งหมด ของแบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดยาเสพติดของวัยรุ่น จากการ ทดสอบครั้งที่ 2 (n=1,000) 207
18	แสดงคะแนนก่อนและหลังการเข้าร่วมโปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดยา เสพติดของวัยรุ่น ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2550 ของโรงเรียนวัดไร่ขิงวิทยา อำเภอสสามพราณ จังหวัดนครปฐม 210

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 กรอบแนวคิดในการวิจัย	10
2 เทคนิคการทำค่านิยมให้กระจ่าง	46
3 การใช้กระบวนการทำค่านิยมให้กระจ่างแก้ปัญหา	46
4 องค์ประกอบทักษะชีวิต	76
5 ปัญหาครอบครัวและทักษะชีวิตที่เด็กพึงมี	80
6 ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะชีวิตและการป้องกันพฤติกรรมที่เป็นปัญหา ทางสุขภาพ	81
7 ลำดับขั้นในการสร้างแบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนัน	89
8 ลำดับขั้นในการสร้างโปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนันของ วัยรุ่น	92

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ความก้าวหน้าทางวิทยาการในปัจจุบัน ก้าวไปอย่างรวดเร็วจนเราปรับตัวไม่ทัน ซึ่งส่งผลกระทบต่อชีวิตจิตใจของเราทั้งด้านบวกและด้านลบ ด้านบวกคือทำให้ชีวิตเราสะดวกสบายมากขึ้น หาสินค้าบันเทิงใจได้มากขึ้น ได้ง่ายขึ้น ส่วนด้านลบ ก็ส่งผลกระทบต่อชีวิตส่วนตัวครอบครัว และสังคม อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ตัวอย่างที่เห็นง่าย ๆ คือพัฒนาการของการพนัน และสิ่งเสพติดในรูปแบบต่างๆ ซึ่งติดกันทั่วโลก ตั้งแต่เด็กจนถึงผู้ใหญ่ เด็ก ๆ ก็ใช้เวลาไปกับเกมส์เพลสเทชัน เกมส์ตู้ เกมส์คอมพิวเตอร์ เกมส์บอย วันละหลาย ๆ ชั่วโมง เด็ก-วัยรุ่นใช้เวลาอยู่กับเกมส์ หรือแม้แต่ผู้ใหญ่เอง ก็ถูกมอมเมาด้วยสิ่งเสพติดเหล่านี้ และยังมีการติดการพนันในรูปแบบต่าง ๆ (จำรัส เชื้อนน. 2546: 16) อันเนื่องมาจากคนไทยมีพื้นฐานที่ชอบเสี่ยงโชคและสามารถพนันได้ทุกอย่างที่ขวางหน้า หรืออาจกล่าวได้ว่าการพนันเป็นกิจกรรมที่อยู่กับสังคมไทยมาช้านาน (ช่อผกา แก้วใหญ่. 2547: 27) ซึ่งการพนันมีมากมายหลายอย่าง และโลกสมัยใหม่ก็ดูจะพัฒนาวิธีการเล่นให้ละเอียดพิสดารยิ่งขึ้น เรียกว่า มีแง่มุมที่จะพนันกันได้มากขึ้น แม้แต่เวลาจะดูคนอื่นเขาเล่นกีฬา หรือแข่งขันกีฬากันก็สามารถนำมาเป็นการพนันได้มากมาย เช่น การแข่งฟุตบอล การชกมวย (อมร รักษาสัตย์. 2540: 33) ทำให้เด็กไทยสามารถคิดค้นพัฒนาเทคนิควิธีการเล่นพนันกันหลากหลายรูปแบบ โดยการประยุกต์ใช้เครื่องมือที่สามารถหาได้ใกล้ตัวสำหรับใช้เปิดวงพนันรายย่อยได้ในแทบทุกสถานการณ์ของชีวิต แม้แต่ภายในโรงเรียนหรือมหาวิทยาลัย นวัตกรรมการเล่นของนักเรียนนิสิตนักศึกษา รุ่นเก่าหลายสิบปีมาแล้วเรื่องหนึ่ง ซึ่งบัดนี้อาจ "เชย" ในสายตาและทัศนคติของเยาวชนรุ่นใหม่ไปแล้ว หรืออาจยังคงมีการปฏิบัติกิจกรรมทำนองนี้กันอยู่อย่างไม่โจ่งแจ้งมากนัก ได้แก่ การเสี่ยงทายตัวเลขหน้าหนังสือ พนันขันต่อเอาเงินกัน ตัวเลขจากป้ายทะเบียนรถโดยสารประจำทางคันต่อไปที่จะขับเข้ารับผู้โดยสาร ณ จุดนั้น ๆ ก็เคยใช้เป็นอุปกรณ์การพนันในยามว่าง ระหว่างกลุ่มเพื่อนที่กำลังรอรถโดยสารประจำทาง การลักลอบจัดการแข่งขันรถจักรยานยนต์ ทั้งในกรุงเทพฯ และต่างจังหวัด เป็นที่รับรู้ทั้งโดยผู้เกี่ยวข้องกับการแข่งขัน และผู้รังเกียจการแข่งขันชนิดนี้ว่า เดิมพันการแข่งขันมีทั้งเงินและตัวบุคคล (วรพล พรหมกบุตร. 2547: ออนไลน์) กิจกรรมการเล่นการพนันเหล่านี้ก่อให้เกิดพฤติกรรมที่ไม่ดีต่อวัยรุ่น และพฤติกรรมเหล่านี้ส่งผลต่อเด็กและเยาวชนซึ่งเป็นทรัพยากรบุคคลที่สำคัญของประเทศ

วัยรุ่น เป็นวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกายอย่างเห็นได้ชัดว่าเป็นชายหนุ่มหรือหญิงสาว สมองมีการเจริญเติบโตอย่างเต็มที่ มีพัฒนาการทางธรรมชาติและสังคม วัยนี้จะมีสิ้นสุดลงเมื่อบุคคลนั้นได้บรรลุนิติภาวะมีความสามารถพอที่จะดำรงชีวิตอย่างอิสระ ไม่ต้องตกอยู่ภายใต้การดูแลคุ้มครองของบิดามารดา หรือผู้ปกครอง สามารถรับผิดชอบชีวิตของตนเองและมีพฤติกรรมเป็น

ที่ยอมรับของสังคม (โสภา ซปีลมันน์. 2542: 109) วัยรุ่นจึงเป็นวัยที่มากด้วยความต้องการอันเป็นผลมาจากการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับวัยรุ่นดังกล่าวข้างต้น ความต้องการของวัยรุ่นมักจะขึ้นอยู่กับค่านิยมที่แต่ละคนยึดถือ และส่วนใหญ่ก็มักจะยึดถือค่านิยมในกลุ่มที่ตนเข้าร่วมด้วย สามารถสรุปความต้องการของวัยรุ่นได้ดังนี้ (สุพัตรา สุภาพ. 2539: 18-20)

1. ต้องการความสนุกสนานเพลิดเพลิน
2. ต้องการได้รับการยกย่อง ต้องการมีชื่อเสียง เป็นวัยที่อยากให้สังคมยอมรับหรือชมเชย อยากเด่น อยากดัง
3. มีอุดมคติสูง เพราะวัยรุ่นมักจะเป็นพวกที่มีอุดมคติแรงกล้า มีความกล้าเสี่ยง และมีพลังผลักดันสูง เชื่อคนง่าย โดยไม่คิดความมนุษย์ในโลกอาจมีวิธีการลึกลับ ซึ่งมีลักษณะไปในทางไม่สุจริตและอาจแสวงหาผลประโยชน์ส่วนตัวได้
4. ต้องการการรวมกลุ่ม เป็นวัยที่อยากให้เพื่อนยอมรับ เพราะฉะนั้นจึงพยายามทำตามกลุ่มเพื่อน ถึงแม้บางครั้งจะขัดกับความรู้สึกส่วนตัวก็ตาม
5. ต้องการการยอมรับจากผู้ใหญ่ อยากให้ผู้ใหญ่ยอมรับบ้างว่ามีความสามารถหรือมีประโยชน์ต่อสังคม
6. ต้องการประสบการณ์ใหม่ ๆ

แต่ในปัจจุบันวัยรุ่นต้องเผชิญหน้ากับการเปลี่ยนแปลงทางสังคม วัฒนธรรม ค่านิยม และอิทธิพลจากสื่อประเภทต่าง ๆ ในยุคข่าวสารข้อมูล ส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมของวัยรุ่นอย่างมาก ทำให้วิถีชีวิตและการดำรงชีวิตของวัยรุ่นเปลี่ยนแปลงไป และที่สำคัญวัยรุ่นเป็นวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านร่างกาย สังคม อารมณ์ และจิตใจ เป็นวัยที่จะก้าวขึ้นสู่วัยผู้ใหญ่ ซึ่งถ้าวัยรุ่นไม่สามารถก้าวผ่านช่วงวัยนี้ได้แล้วก็อาจส่งผลเสียต่อบุคลากรที่เป็นอนาคตของชาติอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

จากความต้องการดังกล่าวทำให้วัยรุ่นคิดและอยากลองทำในสิ่งที่ตนเองต้องการ ถึงแม้บางครั้งรู้ว่าการกระทำของตนขัดต่อบรรทัดฐานของสังคม แต่ก็ยังลงมือทำในสิ่งที่คิดนั้น ๆ โดยไม่เกรงกลัวกับผลที่จะตามมา ประกอบกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมที่เป็นวัตถุนิยมคอยยั่วยวน ชวนเชื่อ โฆษณา ชักจูง ทำให้วัยรุ่นต้องเผชิญกับการตัดสินใจทำหรือไม่ทำ ถ้าตัดสินใจทำในสิ่งที่ถูกต้องก็ถือว่าเป็นส่วนที่ดี แต่วัยรุ่นส่วนมากที่ตัดสินใจนั้นได้รับอิทธิพลจากสิ่งแวดล้อมรอบข้างมากกว่าเหตุผลที่ควรจะเป็น ด้วยความอยากลอง อยากให้เพื่อน ๆ ยอมรับ อยากเด่น อยากดังของวัยรุ่น ทำให้หลายคนต้องตัดสินใจไปเกี่ยวข้องกับกาพนันในรูปแบบต่าง ๆ ดังที่สุชา จันทรเฒ (2542: 82) กล่าวว่า การพนันเป็นอีกปัญหาหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อเด็กและวัยรุ่น การพนันของเด็กเป็นสิ่งที่ปรากฏแก่เด็กเกือบทุกระดับและทุกเพศวัย ซึ่งเมื่อเราย้อนหลังไปดูเด็กสมัยก่อนจนถึงปัจจุบันก็มีให้เห็นอยู่เนือง ๆ เช่น ตักก้านรูป หลุมเมือง หมากเก็บ เล่นลูกหิน เม็ดสมอ ดีไก่ ซึ่งการเล่นเหล่านี้ก็ใช้วัสดุที่หาได้มาแลกเปลี่ยนกัน การเล่นเกมพวกหนึ่งที่เด็กต้องเสียเงิน เช่น การเล่นเกมหยอดหลุม หอยกอง เป่ากบ ล้อต๊อก ลักษณะที่ปรากฏนี้เกือบเรียกว่าได้ว่าเป็นการพนันตามธรรมชาติที่เด็กเล่นได้เอง และสิ่งแวดล้อมผลักดัน การพนันของเด็กพัฒนาไปตามยุคตามวัย เช่นในปัจจุบันมีการเล่น

ไฮโล รูเล็ต ไฟ แข่งม้า ภาพของเด็กและเยาวชนของชาติที่กำลังเล่นการละเล่นที่เป็นการเล่นที่สามารถพบเห็นได้หลายสิ่งหลายอย่างที่เกิดขึ้นออกมา เช่น ขนมหัสดิที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ และยังเป็นพื้นฐานไปสู่การเล่นการพนันหรือเกมพนันที่สามารถพบก่อก่อได้ เช่น แผงกระดานที่มีรูปต่าง ๆ ตั้งแต่ไอ้มดแดง มนุษย์ค้างคาว หน้ากากเสือ ฯลฯ เป็นสิ่งที่เราใจให้เยาวชนของชาติหลงระเริงในสิ่งเหล่านี้

นวนน้อย ตรีนัน (2546: 36-73) ได้สำรวจประสบการณ์การเล่นการพนันของคนไทยพบว่า ประชากรร้อยละ 74 เคยมีประสบการณ์ในการเล่นการพนัน มีเพียงร้อยละ 26 เท่านั้นที่ไม่เคยเล่นการพนัน เมื่อจำแนกประสบการณ์การเล่นการพนันตามช่วงอายุ พบว่าประชากรที่อายุอยู่ในช่วง 36 - 50 ปี มีสัดส่วนการเล่นการพนันมากที่สุด โดยมีประสบการณ์เคยเล่นการพนันร้อยละ 82 สัดส่วนการเล่นการพนันของประชากรลดลงตามอายุที่เพิ่มมากขึ้น โดยช่วงอายุ 51-60 ปี มีสัดส่วนของการเล่นการพนันลดลงเหลือร้อยละ 80 และเมื่อมีอายุสูงกว่า 60 ปีขึ้นไปสัดส่วนนี้มีแนวโน้มลดลงเหลือร้อยละ 74 และยังพบว่าผู้ที่อยู่ในช่วงอายุ 15-22 ปี มีประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการเล่นการพนันน้อยกว่าทุกกลุ่มอายุกล่าวคือ ร้อยละ 48

จากการสำรวจปัจจัยทางด้านเพศและอายุของผู้ติดการพนันพบว่า ความแตกต่างของเพศของผู้ที่ติดการพนันนั้น เพศชายติดการพนันมากกว่าเพศหญิงอย่างมีนัยสำคัญ คือ ร้อยละ 22.7 และ 5.8 ตามลำดับ เช่นเดียวกับการศึกษาของนวนันท์ ปิยวัฒน์กุล และคณะ ก็พบว่าเพศชายติดการพนันมากกว่าเพศหญิงคือ ร้อยละ 15.3 และ 5.4 ตามลำดับ และไม่แตกต่างจากการศึกษาในต่างประเทศที่ผ่านมา อย่างเช่น ที่ฮ่องกง เช่น (Chen) และคณะ พบว่าเพศชายติดการพนันมากกว่าเพศหญิง คือ ร้อยละ 2.45 และ 0.16 ตามลำดับ วอลเบิร์ก (Volberg) และคณะ พบว่าเพศชายติดการพนันมากถึงร้อยละ 68 เลการ์ดา (Legarda) และคณะ ก็พบว่า เพศชายติดการพนันมากถึงร้อยละ 70 ส่วนในเรื่องอายุของผู้ติดการพนันนั้นส่วนมากจะอยู่ในช่วง 51-60 ปี อาจเป็นเพราะช่วงอายุนี้เลยวัยทำงานไปแล้ว มีเวลาว่างมากเลยทำให้มีโอกาสไปเล่นการพนันมากขึ้น ซึ่งต่างกับการศึกษาของ นวนันท์ ปิยวัฒน์กุล และคณะ และการศึกษาในต่างประเทศของ ลาโดเชอร์ (Ladoceur) และซัมเมอร์ (Sommers) ที่พบว่าผู้ติดการพนันมีอายุอยู่ในช่วง 20-30 ปี (อัจฉรา พงษ์ศิริธร. 2542:314)

ถึงแม้ว่าการพนันจะเป็นกิจกรรมที่อยู่กับผู้คนมานานแล้วก็ตาม แต่ถ้าใครคนใดก็ตามหลงเข้าไปติดการพนันแล้วก็ย่อมเกิดผลเสียแก่คนๆ นั้นได้มาก ดังคำกล่าวที่ว่า “โจรปล้นสิบครั้งไม่เท่าไฟไหม้บ้านครั้งเดียว ไฟไหม้บ้านสิบครั้งไม่เท่าถูกผีพนันสิงครั้งเดียว” อีกทั้งบุคคลที่เกี่ยวข้องกับบุคคลที่ติดการพนันยังได้รับผลกระทบด้วย ครอบครัวต้องแตกแยกขาดความอบอุ่นเพราะผู้นำครอบครัวติดการพนัน เมื่อเล่นเสียมาก ๆ ก็เป็นหนี้สิน เมื่อไม่สามารถใช้คืนได้ก็เกิดปัญหาการลักขโมย โจรกรรม เป็นต้น เกิดความเดือดร้อนที่ไม่สามารถจะคาดเดาได้

ในทางพระพุทธศาสนา พระพุทธเจ้าได้ตรัสเทศนาอบรมสั่งสอนไว้แก่สังคาลภิกษุในพระไตรปิฎก (ที่.ปา.๑๑/๑๗๘-๑๘๔/๑๙๖-๑๙๘) โดยทรงแสดงให้เห็นว่าเป็นทางที่จะพาคนไปสู่ความชั่วเรียกว่า อบายมุขมี ๖ ทางใหญ่ ๆ โดยนับเอาการเล่นการพนันเป็นทางสู่ความชั่วทางใหญ่

อย่างหนึ่ง อบายมุขนี้ท่านพระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต) แปลว่า “ช่องทางของความเสื่อม ทางแห่งความพินาศ เหตุย่อยับแห่งโภคทรัพย์” และได้สรุปโทษของการติดการพนันว่ามี ๖ อย่างคือ (อมร รัชศาสตร์. 2540: 33 – 34; อ้างอิงจาก พระธรรมปิฎก. 2538: 177)

1. เมื่อชนะย่อมก่อเวร
2. เมื่อแพ้ก็เสียดายทรัพย์ที่เสียไป
3. ทรัพย์หมดไป ๆ เห็นชัด ๆ
4. เข้าที่ประชุมเขาไม่เชื่อถ้อยคำ
5. เป็นที่หมิ่นประมาทของเพื่อนฝูง
6. ไม่เป็นที่พึงประสงค์ของผู้ที่จะหาคู่ครองให้ลูกของเขา เพราะเห็นว่าจะเลี้ยงลูกเมีย

ไม่ไหว

กิตติกร มีทรัพย์ (2546: 5) ยังกล่าวถึงผลกระทบของการพนันว่าย่อมกว้างขวางใน 3 ประการด้วยกันคือ

1. ระดับบุคคล หมายถึงตัวนักพนันเอง ได้รับผลกระทบหลายเรื่อง โดยเฉพาะในด้านของสุขภาพ กล่าวคือ สุขภาพกาย การอยู่ในวงพนันยาวนานไม่เป็นผลดีต่อร่างกายแต่อย่างใด เคยมีนายทหารยศพันเอกพิเศษผู้หนึ่งเล่าว่าอยู่ในวงไฟ 2-3 คืนติดต่อกันบ่อย ๆ ทำให้ร่างกายเสื่อมสภาพหมดสติลงไปโดยเจ้าตัวสำคัญว่าตายไปแล้ว แต่ฟื้นขึ้นมาได้ ในด้านสุขภาพจิต ผู้ติดการพนันมักเครียดและเป็นความเครียดเรื้อรังอีกด้วย ส่วนในด้านสังคม มักไม่ค่อยมีใครเชื่อถือถ้อยคำ และมักถูกดูหมิ่นจากเพื่อน ๆ และเพื่อนร่วมงานเสมอ

2. ระดับครอบครัว ครอบครัวขาดลักษณะพร้อมหน้าทั้งพ่อ แม่ ลูก ทำให้ครอบครัวขาดความอบอุ่นเป็นสุข เด็ก ๆ ในบ้านขาดตัวอย่างที่ดี การหย่าร้างของคู่สมรสมักสัมพันธ์กับการติดการพนันอย่างมีนัยสำคัญเสมอ

3. ระดับชุมชน (รวมทั้งชาติบ้านเมือง) ชุมชนใดมีผู้ติดการพนันมากมักมีความยุ่งจากตามมาตลอดเวลาด้วยเรื่องไม่น่าพึงพอใจหลายอย่าง เช่น ปัญหาการลักขโมย โจรกรรม หย่าร้าง และขาดความร่วมมือร่วมใจกัน เป็นต้น

ปกติมนุษย์ก็เผชิญกับความไม่แน่นอนที่ไม่น่าพึงพอใจอยู่มากแล้วในชีวิต ไม่ว่าจะเป็นโรคร้ายไข้เจ็บ ความตาย การสูญเสียคนรัก การถูกทำร้าย จีปล้น อุบัติเหตุ การเสียทรัพย์โดยไม่ได้คาดหมาย ฯลฯ เมื่อมนุษย์เล่นการพนัน ก็จะทำให้เพิ่มความเสี่ยงยิ่งขึ้นอีกอย่างไม่จำเป็น นอกเหนือไปจากเสียเวลา (สามารถเอาเวลาที่เล่นไปทำมาหาเงินได้) หมกมุ่นครุ่นคิดแต่เรื่องพนัน จนขาดความคิดในเรื่องอื่นๆ ที่สร้างสรรค์ เสียชื่อเสียง เสียเงิน และเสียใจหากผลการพนันไม่เป็นไปดังใจ การเริ่มเล่นการพนันอาจนำไปสู่ปัญหาที่ใหญ่ขึ้น หากบุคคลผู้นั้นมีลักษณะดังที่เศรษฐศาสตร์เรียกว่าเป็น ผู้รักความเสี่ยง (Risk-Lovers) ก็จะนำไปสู่การรับเอาการพนันมาเป็นนิสัยจนแก้ไขไม่ได้ ถลาลึกลงไปพร้อมกับเพิ่มความเสี่ยงในชีวิตในการสูญเสียสิ่งมีค่ามากขึ้น จนอาจทำให้ความหายนะของชีวิตมาเยือนได้อย่างรวดเร็ว เศรษฐศาสตร์พฤติกรรมมนุษย์ได้ชี้ให้เห็นว่าการได้เงินจากการพนันก็จะไม่ทำให้มีฐานะดีขึ้น ทั้งนี้เพราะมนุษย์จะให้คุณค่าของเงินแต่ละหน่วยไม่เท่ากัน

(Mental accounting) สำหรับเงินออมที่สำคัญต่อชีวิตจะเสมือนว่าเก็บไว้ในซีกสมองที่มีความอนุรักษ์ เงินที่หามาได้เป็นพิเศษ ไม่กล้าเสี่ยงลงทุนเพราะเกรงการสูญเสีย แต่สำหรับเงินที่ได้มาง่าย ๆ หรือไม่คาดฝัน เช่น เงินเก็บตกได้ เงินมรดก เงินรางวัลจากลอตเตอรี่ เงินได้มาฟรีๆ เงินได้จากการพนัน เงินที่ได้มาโดยไม่ได้ออกแรง ฯลฯ มนุษย์จะเสมือนว่าเก็บมันไว้ในอีกซีกหนึ่งของสมอง จะใช้จ่ายออกไปอย่างง่าย อย่างขาด "ความเคารพ" เมื่อเทียบกับเงินในอีกซีกของสมอง ด้วยเหตุนี้เราจึงไม่เคยเห็นคนที่รวยจากการพนัน เมื่อได้มาก็จ่ายไปอย่างง่ายดาย และเมื่อเสียก็ต้องพยายามหาทางแก้ตัวเพื่อเอาเงินคืนมา และได้คืนมายากเพราะยามเมื่อคิดแค่นั้นจะเอาคืนก็มักขาดสติ และเมื่อสติหายไปโอกาสจะชนะก็ยิ่งยากขึ้น อันตรายที่น่ากลัวอย่างหนึ่งของการพนันเช่นเดียวกับยาเสพติดก็คือมันมักนำไปสู่การพนันและยาเสพติดชนิดอื่นที่หนักมือขึ้น จากพนันฟุตบอลสนุกๆ จะนำไปสู่เล่นไพ่ ไฮโล แวงม้า ฯลฯ บ่มเพาะนิสัยเพิ่มความเสี่ยงให้แก่ชีวิตอย่างไม่จำเป็น จิโรเลโม คาร์เดโน (Girolamo Cardano) หมอนักวิชาการมือหนึ่งของโลกที่เป็นสุดยอดของนักพนันคนหนึ่งของโลกในศตวรรษที่ 16 กล่าวไว้หลังจากเห็นสังขรณ์ของการพนันว่า "ข้อได้เปรียบที่ยิ่งใหญ่ที่สุดจากการพนันมาจากการไม่เล่นการพนันแต่อย่างใดทั้งสิ้น" (The greatest advantage from gambling comes from not playing it at all) (วารสาร สามโกเศศ. 2547: ออนไลน์)

ปัจจุบันกลุ่มคนที่เล่นการพนันส่วนใหญ่เป็นเยาวชน วัยรุ่น นักศึกษา และคนหนุ่มในวัยทำงาน ที่เห็นกันได้ง่ายๆ ก็มี หายผลฟุตบอล หวย ไฟ ปั่นแปะ และทายป้ายทะเบียนรถว่าเป็นเลขคู่หรือเลขคี่ ผลสำรวจของเอแบคโพลล์พบตัวเลขที่น่าตกใจว่า มีผู้เล่นการพนันทายผลฟุตบอลถึงกว่า 3.5 ล้านคน ประมาณว่าน่าจะมีเงินหมุนเวียนในการเล่นพนันถึงกว่า 3 หมื่นล้านบาท ที่หนักไปกว่านั้นก็คือ ผู้ที่อยู่ในวังวนหน้าดำคร่ำเคียดกับการแทงบอลเป็นนักเรียนนักศึกษาอนาคตของชาติกว่า 30% และจากการติดตามเก็บข้อมูลปัญหาการเล่นพนันฟุตบอลที่ผ่านมา พบว่า สถิติผู้เล่นหรือผู้แทงพนันนั้น เป็นเด็กและเยาวชนมากขึ้น ที่น่ากลัวก็คือเด็กและเยาวชนเหล่านี้เป็นนักเรียนในโรงเรียนกว่า 50% (กรุงเทพธุรกิจ. 2547: ออนไลน์) ซึ่งสถิติเหล่านี้มีแนวโน้มว่าจะสูงขึ้นเรื่อยๆ นับว่าเป็นเรื่องที่น่าเป็นห่วงอย่างมาก

จากการสำรวจศึกษาข้อมูลเบื้องต้นพบว่า ครูแนะแนวยังมีความต้องการเครื่องมือต่างๆ ที่จะใช้ในการคัดแยกนักเรียน ว่านักเรียนมีพฤติกรรมอย่างไรอยู่ในเกณฑ์ที่เรียกว่าเสี่ยง หรือเป็นพฤติกรรมที่จะก่อให้เกิดปัญหาตามมา ไม่ว่าจะเป็นพฤติกรรมเสี่ยงในด้านยาเสพติด การพนัน การทะเลาะวิวาท และการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร เป็นต้น ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาพฤติกรรมที่เสี่ยงต่อการติดการพนัน เพื่อนำมาสร้างเป็นแบบคัดกรอง และสร้างโปรแกรมในการป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงด้านนี้ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการแนะแนว ครูแนะแนว และผู้ที่สนใจในด้านพฤติกรรมเสี่ยง อีกทั้งยังเป็นการป้องกันไม่ให้เกิดพฤติกรรมเหล่านี้อย่างถาวร เพราะถ้าเกิดเป็นพฤติกรรมที่ถาวรแล้วก็จะส่งผลต่อการพัฒนาประเทศโดยรวม

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อสร้างแบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนันของวัยรุ่น
2. เพื่อสร้างโปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนันของวัยรุ่น
3. เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนันของวัยรุ่น ก่อนและหลังการใช้โปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนันของวัยรุ่น

ความสำคัญของการวิจัย

แบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนันวัยรุ่น และโปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนันของวัยรุ่น จะเป็นประโยชน์สำหรับ ครู อาจารย์ บุคลากรแนะแนว และผู้สนใจเพื่อใช้ในการคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนันของวัยรุ่น และป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนันของวัยรุ่น และใช้เป็นข้อมูลในการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับการสร้างแบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนัน และแนวทางในการป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนันต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 การสร้างแบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนันของวัยรุ่น

ประชากร

เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2550 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2 จังหวัดนครปฐม จำนวน 5,940 คน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2548: ออนไลน์)

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2550 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2 จังหวัดนครปฐม จำนวน 4 โรงเรียน เป็นจำนวน 1,000 คน ได้จากการสุ่มแบบหลายขั้นตอน คือสุ่มอย่างง่ายจาก 4 อำเภอในเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2 อำเภอละ 1 โรงเรียน ได้จำนวน 4 โรงเรียน และสุ่มนักเรียนในแต่ละโรงเรียนตามสัดส่วนของจำนวนนักเรียนในโรงเรียนนั้น ๆ

ตอนที่ 2 การสร้างโปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนันของวัยรุ่น

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2550 ของโรงเรียนวัดไร่ขิงวิทยา ที่มีคะแนนพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนันตั้งแต่เปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 75 ขึ้นไป และสมัครใจเข้าร่วมโปรแกรม จากกลุ่มตัวอย่างในตอนที่ 1 จำนวน 95 คน แล้วสุ่มอย่างง่าย จำนวน 8 คน

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรอิสระ ได้แก่ โปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนันของวัยรุ่น
2. ตัวแปรตาม ได้แก่ พฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนันของวัยรุ่น

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. แบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนันของวัยรุ่น หมายถึง แบบวัดซึ่งเป็นข้อคำถามเพื่อให้ได้มาซึ่งการจัดแยกนักเรียนที่มีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนัน โดยแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ

1.1 กลุ่มปกติ คือ นักเรียนที่มีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนันจัดอยู่ในเกณฑ์ปกติตามเกณฑ์การคัดกรอง

1.2 กลุ่มเสี่ยง คือ นักเรียนที่มีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนันจัดอยู่ในเกณฑ์ของกลุ่มเสี่ยงตามเกณฑ์การคัดกรอง ซึ่งต้องให้การช่วยเหลือและป้องกัน

2. พฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนันของวัยรุ่น หมายถึง การกระทำใด ๆ ที่มีแนวโน้มที่จะทำให้เล่นการพนันอย่างถาวร หรือติดการพนัน เป็นผลเสียต่อบุคคลทั้งทางร่างกายและจิตใจ โดยพิจารณาจาก

2.1 ด้านการกระทำ คือพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับการพนัน แยกเป็น

2.1.1 พฤติกรรมที่มีสาเหตุมาจากตนเอง ได้แก่ ดู เห็นหรืออยู่ด้วยเมื่อผู้อื่นเล่นการพนัน เคยเล่นการพนันมาก่อน ทดลองเล่นการพนัน ชวนเพื่อนเล่นการพนัน เล่นการพนันเพื่อผ่อนคลาย

2.1.2 พฤติกรรมที่มีสาเหตุมาจากเพื่อน ได้แก่ มีเพื่อนเล่นการพนัน เพื่อนชวน ใช้ทำ บังคับให้เล่นการพนัน เพื่อนพาไปสถานที่ที่เป็นแหล่งการพนันหรือมีการเล่นการพนัน เพื่อนเล่าเรื่องการพนันให้ฟัง

2.1.3 พฤติกรรมที่มีสาเหตุมาจากครอบครัว ได้แก่ มีบิดามารดา / ผู้ปกครองญาติ พี่น้องหรือคนในครอบครัวเล่นการพนัน บิดามารดา / ผู้ปกครอง ญาติ พี่น้องหรือคนในครอบครัวชวน ใช้ ทำ บังคับให้ทำการที่เกี่ยวข้องกับการพนัน บิดามารดา / ผู้ปกครอง ญาติ พี่น้องเล่าเรื่องการพนันให้ฟัง

2.2 ด้านสิ่งแวดล้อม คือพฤติกรรมที่มีสาเหตุมาจากสภาพแวดล้อมรอบตัว ได้แก่มีส่วนเกี่ยวข้องกับผู้เล่นการพนัน มีคนรู้จักเล่นการพนัน อาศัยอยู่ในสภาพแวดล้อมที่มีการเล่นการพนันหรือมีแหล่งการพนัน ได้เรียนรู้หรือทราบเรื่องราวเกี่ยวกับการพนันขึ้นต่อ การเสี่ยงโชค หรือ/และการพนันจากสื่อมวลชน ได้รับการยุยง สนับสนุนหรือแนะนำจากคนรู้จักให้มีพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับการพนัน ถูกคนรู้จักใช้ บังคับให้เล่นการพนัน คนรู้จักเล่าเรื่องการพนันให้ฟัง

3. โปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนัน หมายถึง การจัดกิจกรรมให้นักเรียนได้เรียนรู้ผลเสียของการพนัน อันเป็นโปรแกรมนำไปสู่การเกิดประสบการณ์เพื่อลดและ

ป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนันในรูปแบบของการให้คำปรึกษากลุ่มแบบเผชิญความจริง เพื่อพัฒนาทักษะชีวิตให้กับวัยรุ่น ซึ่งเป็นกระบวนการช่วยเหลือบุคคลเป็นกลุ่มตามทฤษฎีการเผชิญความจริง เพื่อป้องกันและลดพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนัน โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้นักเรียน รู้จักและเข้าใจตนเอง ตระหนักในคุณค่าของตนเอง รู้จักประเมินค่านิยมของตนเอง รู้จักพิจารณาว่า อะไรถูกอะไรผิด สิ่งใดควรทำหรือควรละเว้น มีความรับผิดชอบที่จะเปลี่ยนแปลงความคิด ความรู้สึก และพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของตน โดยให้นักเรียนได้ประเมินความคิด ความรู้สึก และพฤติกรรมของตนเองในปัจจุบันตามความเป็นจริง และช่วยให้นักเรียนเรียนรู้ ค้นพบวิธีที่จะเปลี่ยนแปลง ความคิด ความรู้สึก และพฤติกรรมที่สามารถปฏิบัติได้จริงของตนเอง โดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นเริ่มต้นของการให้คำปรึกษา เป็นขั้นสร้างสัมพันธภาพระหว่างผู้วิจัยกับ นักเรียนทุกคนในกลุ่ม โดยผู้วิจัยอธิบายวัตถุประสงค์ของการให้คำปรึกษากลุ่มตามทฤษฎีเผชิญความจริงเพื่อให้นักเรียนทราบ สร้างบรรยากาศให้เกิดความอบอุ่นใจ สบายใจ ไว้วางใจ และเป็น กันเองกับผู้วิจัยพร้อมที่จะร่วมมือในการพัฒนาตนเอง รู้จักตนเอง พร้อมทั้งจะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ความคิด และความรู้สึกที่เสี่ยงต่อการติดการพนัน

ขั้นที่ 2 ขั้นดำเนินการให้คำปรึกษา ผู้วิจัยดำเนินการตามลำดับขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ขั้นสำรวจพฤติกรรมในปัจจุบัน ผู้วิจัยให้สมาชิกในกลุ่มแต่ละคนได้สำรวจ ความคิด ความรู้สึก และพฤติกรรมของตนเองที่เกี่ยวข้องกับการพนันอันมีสาเหตุมาจากตนเอง เพื่อน ครอบครัว และสิ่งแวดล้อมรอบตัวตามความเป็นจริงที่นักเรียนได้ปฏิบัติอยู่ว่าเป็นอย่างไร ผู้วิจัยช่วยให้นักเรียนทุกคนในกลุ่ม ได้พิจารณาและวิเคราะห์พฤติกรรมของตนเองเหล่านั้น แล้วร่วมกันอภิปรายและสรุปถึงสิ่งที่ได้จากประสบการณ์

2. ขั้นตัดสินใจคุณค่าหรือประเมิน โดยผู้วิจัยให้นักเรียนแต่ละคนได้ประเมิน พฤติกรรม ความคิด และความรู้สึกที่เกี่ยวข้องกับการพนันอันมีสาเหตุมาจากตนเอง เพื่อน ครอบครัว และสิ่งแวดล้อมรอบตัว เพื่อให้มองเห็นการกระทำของตนเองอย่างชัดเจนว่ามีความเสี่ยง ใด ๆ และเพื่อให้มองเห็นว่าการกระทำเหล่านั้นมีผลกระทบอย่างไรกับตนเอง ซึ่งจะทำให้นักเรียน รู้สาเหตุของการกระทำของตนเองชัดเจนขึ้น และมีความพร้อมที่จะพัฒนาตนเอง แล้วให้เพื่อน สมาชิกคนอื่น ๆ ในกลุ่มช่วยกันประเมิน เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนแต่ละคนเห็นว่าการกระทำหรือ พฤติกรรมที่แสดงออกมานั้นดีมาน้อยเพียงใดควรปรับปรุงแก้ไขมาน้อยเพียงใด และมีความ รับผิดชอบที่จะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ความคิด และความรู้สึก ที่ไม่เหมาะสมเหล่านั้น อันจะนำไปสู่ การพัฒนาทักษะชีวิตด้านต่าง ๆ

3. ขั้นวางแผนการปฏิบัติ ผู้วิจัยกระตุ้นให้นักเรียนช่วยกันกำหนดแผนปฏิบัติใน การแก้ไขและพัฒนาพฤติกรรมเสี่ยงเหล่านั้น โดยผู้วิจัยให้นักเรียนเขียนพฤติกรรมที่ควรแก้ไขและ พัฒนางานในสมุดบันทึกการพัฒนาเพื่อให้นักเรียนติดตามพฤติกรรมของตนเอง ผู้วิจัยกระตุ้นให้ นักเรียนช่วยกันคิดและเสนอแนะแนวทางร่วมกันในกลุ่ม พร้อมกับส่งเสริมให้นักเรียนพัฒนาทักษะ ชีวิตด้านต่าง ๆ ซึ่งการวางแผนการปฏิบัตินั้นจะต้องอยู่ภายใต้ขอบเขตความสามารถของผู้นักเรียน ที่สามารถปฏิบัติได้จริง มีความชัดเจนและผู้นักเรียนตั้งใจที่จะปฏิบัติโดยใช้เทคนิคต่าง ๆ ได้แก่

การฟัง การใช้คำถาม การแปลความ การเรียบ การให้ข้อมูล การให้กำลังใจ และการสรุป เพื่อให้การปฏิบัติตามแผนบรรลุเป้าหมาย ถ้าไม่สามารถบรรลุเป้าหมาย ผู้วิจัยช่วยนักเรียนยอมรับในศักยภาพของตนเองที่จะทำในสิ่งที่เหมาะสมกว่าโดยการปรับแผนการปฏิบัติใหม่

4. ขั้นปฏิบัติตามแผนการปฏิบัติ โดยผู้วิจัยให้นักเรียนทุกคนในกลุ่มยืนยันถึงความตั้งใจและตกลงที่จะปฏิบัติตามแผนที่ได้วางเอาไว้เพื่อพัฒนาทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจ ด้านการแก้ปัญหา ด้านการจัดการกับอารมณ์ โดยผู้วิจัยใช้เทคนิคการให้กำลังใจ และผู้วิจัยให้นักเรียนทำการบันทึกผลการปฏิบัติลงในสมุดบันทึกการพัฒนาของตนเอง แล้วนำมาอภิปรายในครั้งต่อไป

5. ขั้นติดตามผล ผู้วิจัยและนักเรียนในกลุ่มจะร่วมกันติดตามผลการปฏิบัติตามแผนที่กำหนดไว้ การติดตามผลทุกครั้ง จะติดตามผลก่อนการเข้ากลุ่มครั้งต่อไป ผู้วิจัยใช้เทคนิคการตั้งคำถาม การให้กำลังใจ และการให้ข้อมูล ถ้าปฏิบัติแล้วไม่เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้น ก็จะทำให้ให้นักเรียนทบทวนตัวเองและลองปฏิบัติดูใหม่ แต่ถ้านักเรียนไม่สามารถปฏิบัติตามแผนที่กำหนดได้ ก็ให้นักเรียนค้นหาสาเหตุ และวางแผนการปฏิบัติใหม่ที่สามารถปฏิบัติได้ ผู้วิจัยและนักเรียนคนอื่นๆ จะคอยเป็นกำลังใจให้

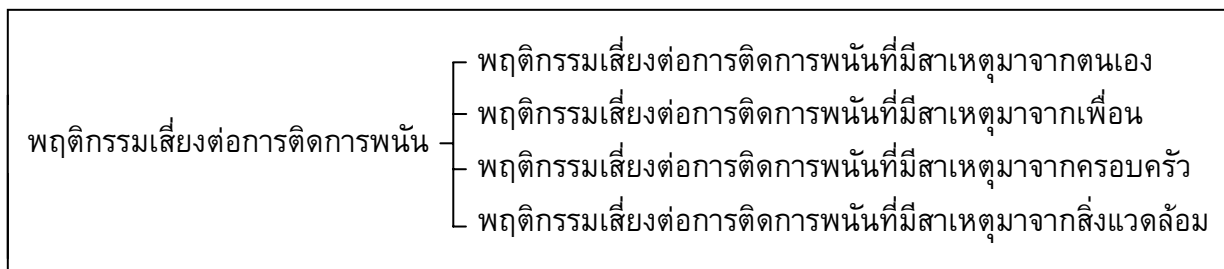
ขั้นที่ 3 ขั้นยุติการให้คำปรึกษา ในการให้คำปรึกษาแต่ละครั้ง ผู้วิจัยจะพิจารณาว่าหลังจากได้รับคำปรึกษาแล้ว นักเรียนได้เข้าใจในปัญหาพฤติกรรม และสามารถปฏิบัติตามแผนที่กำหนดไว้เพื่อแก้ไขพฤติกรรมนั้นด้วยตนเองแล้ว ก็จะยุติการให้คำปรึกษา โดยช่วยกันสรุปความให้ชัดเจนอีกครั้งหนึ่ง

4. **วิจัยรุ่น** หมายถึง นักเรียนทั้งเพศชายและเพศหญิง ที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2550 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2 จังหวัดนครปฐม

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการวิจัยเรื่องการสร้างแบบคัดกรองและโปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนันของวัยรุ่น มีกรอบแนวคิดดังนี้

1. สร้างแบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนันของวัยรุ่น

2. สร้างโปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนันของวัยรุ่น

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานของการวิจัย

นักเรียนมีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนันลดลงหลังจากเข้าร่วมโปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนันของวัยรุ่น

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาในครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ และได้
นำเสนอตามหัวข้อดังต่อไปนี้

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบคัดกรอง
 - 1.1 การคัดกรอง (Screening)
 - 1.2 เกณฑ์สำคัญที่ใช้ในการประเมินผล
 - 1.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแบบคัดกรองและการคัดกรองนักเรียน
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนันของวัยรุ่น
 - 2.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมเสี่ยงของวัยรุ่น
 - 2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมเสี่ยงของวัยรุ่น
 - 2.3 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการติดการพนัน
 - 2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการติดการพนัน

3. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับโปรแกรมในการลดพฤติกรรมเสี่ยงต่อการ
ติดการพนันของวัยรุ่น

- 3.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับโปรแกรมในการลดพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนัน
ของวัยรุ่น
- 3.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับโปรแกรมในการลดพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนัน
ของวัยรุ่น

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบคัดกรอง

1.1 การคัดกรอง (Screening)

1.1.1 ความหมายของการคัดกรอง

กรมสุขภาพจิต (2545ก: 8–10) ได้กล่าวถึง การคัดกรองว่า เป็นการพยายามหา
โรคที่ยังหาไม่พบหรือหาปัจจัยเสี่ยงของโรคจากประชากรทั่วไป หรือผู้ซึ่งดูเหมือนว่าเป็นปกติ ออก
จากคนปกติ อาจทำได้โดยการซักประวัติการตรวจร่างกาย การตรวจทางห้องปฏิบัติการ การทำ
หัตถการ และการใช้เครื่องมือ เช่น แบบทดสอบต่างๆ เป็นต้น

1.1.2 การคัดกรองนักเรียน

การคัดกรองนักเรียน เป็นหนึ่งในองค์ประกอบที่สำคัญของระบบการดูแล
ช่วยเหลือนักเรียน ซึ่งเป็นกระบวนการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างมีขั้นตอนพร้อมด้วย
วิธีการและเครื่องมือ มีการทำงานที่ชัดเจนโดยมีครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินงานและ

มีการประสานความร่วมมืออย่างใกล้ชิดกับครูที่เกี่ยวข้องหรือบุคคลภายนอก รวมทั้งการส่งเสริมสนับสนุนจาก โรงเรียน (กรมสามัญศึกษา. 2544: 5)

กรมสุขภาพจิต (2544: 15) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนคือวิธีการดำเนินงานในการช่วยเหลือนักเรียนอย่างมีรูปแบบและขั้นตอนอย่างชัดเจนสามารถปฏิบัติได้

กรมวิชาการ (2545: 7) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การดูแลช่วยเหลือนักเรียนหมายถึงการช่วยเหลือนักเรียนเป็นกระบวนการที่จะทำให้ผู้เรียนได้รู้จักและเข้าใจตนเอง มีแนวทางในการ ปรับปรุงและพัฒนาตนเอง รวมทั้งครูได้รู้จักนักเรียนมากขึ้น สามารถส่งเสริมและป้องกันปัญหาของ ผู้เรียนไม่ว่าจะเป็นกลุ่มปกติหรือกลุ่มพิเศษ

มณฑนา เฟื่องฟู; และรังสรรค์ เฟื่องฟู (2546: 1) กล่าวว่า ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน หมายถึง กระบวนการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างมีระบบขั้นตอน มีครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินงาน โดยมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและนอกสถานศึกษา อันได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน ผู้บริหาร และครูทุกคน มีวิธีการและเครื่องมือที่ชัดเจน มีมาตรฐานคุณภาพและมีหลักฐานในการทำงานที่ตรวจสอบได้

วิสรณ พลเสน (2547: 34) ได้กล่าวไว้ว่า ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน คือ การดำเนินงานช่วยเหลือนักเรียนอย่างมีระบบ มีขั้นตอนวิธีการเป็นกระบวนการตั้งแต่ต้นจนจบ มีการประสานงานจากผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายอย่างชัดเจน ทั้งบุคลากรภายในโรงเรียนและนอกโรงเรียน มีกิจกรรม เครื่องมือต่าง ๆ ในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

สรุปได้ว่า ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน หมายถึง กระบวนการป้องกันส่งเสริม และแก้ไขปัญหาให้กับนักเรียนอย่างเป็นระบบและมีขั้นตอน โดยมีวิธีการและเครื่องมือสำหรับครูที่ปรึกษาและบุคลากรที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้ในการดำเนินงานพัฒนานักเรียน ให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ นอกจากนี้ยังต้องอาศัยความร่วมมือจากผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายด้วย

1.2 เกณฑ์สำคัญที่ใช้ในการประเมินผล

เกณฑ์สำคัญที่ใช้ในการประเมินผล Screening test ซึ่งกรมสุขภาพจิต (2545ก: 9–10) กล่าวไว้ได้แก่

1.2.1 ความถูกต้อง (Validity) ความตรง ความแม่นยำ

หมายถึง การที่ Screening test สามารถวัดสิ่งที่ต้องการวัดได้ถูกต้องมากน้อยเพียงใด โดยทั่วไป Screening test ควรจะบอกได้ว่าบุคคลที่ได้ทำการทดสอบนั้นมีโรคหรือไม่โรคที่กำลังศึกษาอยู่

ความถูกต้อง (Validity) ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ

1. ความไวของการทดสอบ (Sensitivity) หมายถึง ความสามารถของ Screening test ในการที่จะตรวจแยกบุคคลที่เป็นโรคได้ถูกต้อง

2. ความจำเพาะของการทดสอบ (Specificity) หมายถึง ความสามารถของ Screening test ในการที่จะตรวจแยกบุคคลที่ไม่เป็นโรคได้ถูกต้อง

นอกจากนี้ได้มีการใช้ดัชนีที่รวมแนวคิดของความไวของการทดสอบ และความจำเพาะของการทดสอบในการวัดความถูกต้อง โดยคิดเป็นร้อยละของการวัดที่ถูกต้องจากการวัดทั้งหมด ความไวและความจำเพาะของการทดสอบขึ้นอยู่กับความชุกของโรค (Prevalence) ในชุมชนถ้าความชุกของโรคในชุมชนสูงความไวของการทดสอบจะสูงขึ้น แต่ความจำเพาะของการทดสอบจะลดต่ำลง

วิธีการทางสถิติที่ใช้ในการประเมินความตรง (กรมสุขภาพจิต. 2545ก: 15-16)

1. ใช้ Correlation analysis หรือสถิติในกลุ่ม Agreement analysis ประเมิน Criterion related validity โดยถ้าเป้าหมายเพียงเพื่อดูความสัมพันธ์กันระหว่างค่าที่ได้ก็ใช้ Correlation แต่ถ้าเป้าหมายเพื่อใช้เครื่องมือใหม่แทนเครื่องมือมาตรฐานเดิม ควรใช้ Agreement analysis (การใช้สถิติใดขอให้อ่านถึงระดับการวัดของตัวแปรด้วย)

2. ใช้ Multiple regression analysis (กรณีข้อมูลเป็น Interval หรือ Ratio scale) ประเมินคุณสมบัติ Predictive validity

3. ใช้ Factor analysis ประเมิน Construct validity กรณีการประเมินและปรับปรุง Content validity นิยมใช้ Expert judgement

1.2.2 ความเชื่อถือได้ (Reliability)

หมายถึง ความสามารถของ Screening test ในการที่จะวัดสิ่งใดสิ่งหนึ่งหลายครั้งแล้วได้ผลคล้ายคลึงกัน ถ้าผลยิ่งใกล้เคียงกันมาก ก็แสดงว่าเครื่องทดสอบนั้นยังมีความเชื่อถือได้มาก ความเชื่อถือได้ขึ้นอยู่กับความผันแปรของผู้รับการทดสอบ ความผันแปรของผู้ทดสอบ และความผันแปรอื่น ๆ ที่มีอิทธิพลเกี่ยวข้องชนิดของความเที่ยง และวิธีการทางสถิติที่ใช้ประเมินความเที่ยง (กรมสุขภาพจิต. 2545ก: 16-17) แบ่งออกเป็น 3 ชนิด คือ

1. Response Stability หรือ Test-retest Reliability ความเที่ยงชนิดนี้เป็นสิ่งบ่งบอกว่า เครื่องมือที่ใช้วัดค่าออกมาได้คงที่หรือคงเส้นคงวา (Stability of consistency) หรือไม่เมื่อทำการวัดซ้ำ ๆ กัน วิธีการทางสถิติที่ใช้ประเมินความเที่ยงสำหรับกรณีนี้มี 3 วิธี คือ

1.1 Standard Error of Measurement (SEM)

1.2 Coefficient of Variation

1.3 Method Error

2. Internal Consistency ความเที่ยงชนิดนี้บ่งบอกว่า ข้อคำถามหรือรายละเอียดภายในเครื่องมือชนิดใดชนิดหนึ่ง ซึ่งมักเป็นสเกลหรือข้อสอบ สะท้อนแง่มุมต่างๆของประเด็นที่กำลังวัดหรือไม่ ถ้าข้อคำถามต่างๆล้วนสะท้อนประเด็นที่กำลังจะวัด แต่สะท้อนคนละแง่มุม แสดงว่า เครื่องมือนั้นมี Internal consistency สัมประสิทธิ์ความสอดคล้องภายใน (Coefficient of internal consistency) เช่น

2.1 Split-haft reliability

2.2 Kuder Richardson reliability (KR20, KR21)

2.3 Cronbach's Alpha Coefficient

สัมประสิทธิ์เหล่านี้จะมีค่าระหว่าง 0–1 โดย 0 หมายถึง ไม่มี Internal consistency 1 หมายถึง Perfect internal consistency

3. Rater Reliability หรือ Agreement สถิติที่ใช้ประเมิน ได้แก่ Kappa และ ICC (Intra-Class Correlation)

สำหรับค่าความสอดคล้องระหว่างผู้วัดหรือเครื่องมือ (Agreement Analysis of Rater Reliability) ใช้เพื่อประเมินว่าเครื่องมือต่างชนิดกันจะ interchangeable ได้หรือไม่ มีประโยชน์ในการสร้างเครื่องมือใหม่เพื่อใช้แทนเครื่องมือมาตรฐาน หรือใช้ประเมินว่าผู้วัด (Rater) แต่ละคนสามารถวัดข้อมูลออกมาได้ตรงกันหรือไม่ ทั้งนี้เพื่อสร้างความมั่นใจว่าไม่ว่าผู้ใดเป็นผู้วัดค่าที่ได้ก็จะออกมาตรงกัน ถือว่าเป็นความเที่ยงระหว่างคนวัด Rater reliability สถิติใช้ในกรณีนี้มี 2 กลุ่ม คือ

กลุ่มแรก ใช้กับข้อมูลประเภท จำแนกประเภท ซึ่งประกอบด้วย

1. Percent agreement
2. Kappa
3. Weighted kappa

กลุ่มที่สอง ใช้กับข้อมูลประเภทต่อเนื่อง ได้แก่

1. Intra-class correlation (ICC) หรือรูปทั่วไป คือ Generalizability Correlation Coefficient (GCC)

ICC นี้จะมี Model ต่าง ๆ ทั้งหมด 6 Model ผู้ใช้จะต้องตัดสินใจเลือกใช้ model ที่ตรงกับการศึกษาของตนเอง ในบางครั้งมีผู้ใช้ค่า Pearson's correlation coefficient (R) ประเมินความสอดคล้องระหว่างข้อมูลประเภทต่อเนื่อง ซึ่งถือว่าการใช้ที่ไม่เหมาะสม จะยอมให้ใช้ได้เฉพาะกรณีต้องการทราบว่ารูปแบบของข้อมูลแต่ละชุดที่กำลังพิจารณาเป็นไปในลักษณะเดียวกันหรือไม่เท่านั้น จะยอมรับไม่ได้เลยสำหรับกรณีของวิเคราะห์ Agreement

ค่า ICC และ Kappa จะอยู่ระหว่าง 0–1 โดย 1 คือ มีความสอดคล้องระหว่างข้อมูลสูง หรือ Reliability สูง ขณะที่ 0 คือ ไม่มีความสอดคล้องระหว่างข้อมูล หรือ Reliability ต่ำ ค่า ICC และ Kappa ที่ติดลบมีความหมายเหมือนค่า 0

1.2.3 เกณฑ์ปกติ

ลัวัน สายยศ และ อังคณา สายยศ (2543: 313-317) กล่าวว่า เกณฑ์ปกติหมายถึงข้อเท็จจริงทางสถิติที่บรรยายการแจกแจงของคะแนนจากประชากรที่นิยามไว้อย่างดีแล้ว และเป็นคะแนนตัวที่จะบอกระดับความสามารถของผู้สอบว่าอยู่ระดับใดของกลุ่มประชากร แต่ในทางปฏิบัติประชากรที่นิยามไว้อย่างดี (Well defined population) เป็นกลุ่มตัวอย่างที่ดีของประชากรนั่นเอง แต่ต้องมีจำนวนมากพอที่จะเป็นตัวแทนของประชากรได้ ไม่เช่นนั้นจะทำให้เกณฑ์ปกติเชื่อมั่นไม่ได้ การสร้างเกณฑ์ปกติจึงขึ้นอยู่กับเกณฑ์ 3 ประการ

1. ความเป็นตัวแทนที่ดี การสุ่มกลุ่มตัวอย่างของประชากรที่นิยามทำได้หลายวิธี เช่น สุ่มแบบธรรมดา สุ่มแบบแบ่งชั้น สุ่มแบบเป็นระบบ หรือสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม เป็นต้น เลือกสุ่มตามความเหมาะสม โดยการพิจารณาประชากรเป็นตัวอย่างสำคัญ ถ้าประชากรมีลักษณะเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันไม่มีคุณสมบัติแตกต่างกันมากนัก ใช้วิธีสุ่มแบบธรรมดาดีที่สุด ถ้าเป็นลักษณะมีสิ่งที่แตกต่างกันมากเช่น ขนาดโรงเรียนต่างกัน ระดับความสามารถแตกต่างกัน ทำเลที่ตั้งแตกต่างกัน และมีผลต่อการเรียน กรณีนี้ควรใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น ถ้าแต่ละหน่วยการสุ่ม เช่น โรงเรียน ห้องเรียน มีคุณลักษณะไม่แตกต่างกัน แต่แบ่งหน่วยการสุ่มไว้แล้ว การสุ่มแบบนี้ใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งกลุ่มจะดีที่สุด 3 วิธีนี้ใช้ในการสุ่มเพื่อสร้างเกณฑ์ปกติมากที่สุด ดังนั้น ก่อนสร้างเกณฑ์ปกติต้องวางแผนการสุ่มให้ดีก่อน เพื่อให้เกณฑ์ปกติเชื่อมั่นได้

2. มีความเที่ยงตรง ในที่นี้หมายถึงการนำคะแนนดิบไปเทียบกับเกณฑ์ปกติที่ทำไว้แล้ว สามารถแปลความหมายได้ตรงกับความเป็นจริง เช่น คนหนึ่งสอบเลขได้ 20 คะแนน ตรงกับเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 50 และตรงกับคะแนนที่ (T) 50 แปลว่าเป็นความสามารถปานกลางของกลุ่มความเป็นจริงจะเป็นอย่างตัวเลขในเกณฑ์ปกติดังกล่าวได้หรือไม่ ดังนั้นความสอดคล้องของคะแนนการสอบกับเกณฑ์ปกติตามความเป็นจริง จึงถือว่าเป็นสิ่งสำคัญมากในการแปลความหมายของคะแนนการสอบแต่ละครั้ง

3. มีความทันสมัย เกณฑ์ปกตินั้นขึ้นอยู่กับความสามารถของประชากรกลุ่มนั้น การพัฒนาคนมีอยู่ตลอดเวลา เทคโนโลยี สภาพแวดล้อม อาหารการกินเหล่านี้ คนจะเก่งขึ้นหรืออ่อนลงได้ ดังนั้นเกณฑ์ปกติที่เคยศึกษาไว้นานแล้วหลายปี อาจมีความผิดพลาดจากความเป็นจริง จำเป็นต้องศึกษาใหม่หรือเปลี่ยนแปลงให้ทันสมัยอยู่เรื่อย ๆ โดยทั่วไปแล้วเกณฑ์ปกติควรจะเปลี่ยนทุก ๆ 5 ปี

ชนิดของเกณฑ์ปกติ เกณฑ์ปกติแบ่งชนิดได้ตามลักษณะของประชากรและตามลักษณะของการใช้สถิติการเปรียบเทียบ การแบ่งตามลักษณะของประชากร แบ่งได้ดังนี้

1. เกณฑ์ปกติระดับชาติ (National norms) การสร้างเกณฑ์ปกติระดับชาตินั้นใช้ประชากรที่นิยามไว้มากมายทั่วประเทศ เช่น หากเกณฑ์ปกติของวิชาเลขคณิตระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ระดับชาติ ก็ต้องสอบนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ทั่วประเทศ หรือสุ่มตัวอย่างให้ครอบคลุมทั่วประเทศจำนวนนักเรียนที่จะต้องสอบจึงมีมาก เพื่อให้รู้ว่าสร้างเมื่อปี พ.ศ. ไต ก็ต้องกำหนดวันเดือนปีการสร้างไว้ด้วย เพื่อคนใช้เกณฑ์ปกติจะได้รู้ว่าทันสมัยหรือไม่

2. เกณฑ์ปกติระดับท้องถิ่น (Local norms) เป็นการสร้างเกณฑ์ปกติระดับเล็กลงมา เช่น ระดับจังหวัด หรือระดับอำเภอ การสร้างเกณฑ์ปกติระดับนี้ค่าใช้จ่ายจะน้อยลง และเป็นประโยชน์ในการเปรียบเทียบคะแนนของผู้สอบกับคนทั้งจังหวัดหรืออำเภอ ในการจัดการศึกษา บางครั้งจังหวัดแต่ละจังหวัด อาจเน้นเนื้อหาวิชาบางวิชาไม่เหมือนกัน โดยเฉพาะทางด้านวิชาชีพ บางจังหวัดเน้นเกษตร บางจังหวัดเน้นอุตสาหกรรม บางจังหวัดเน้นการทำประมง เป็นต้น วิชาที่มีการเน้นแตกต่างกัน การสร้างเกณฑ์ปกติระดับท้องถิ่นจะมีประโยชน์มาก แต่วิชาพื้นฐานอื่น ๆ ก็สามารถหาเกณฑ์ปกติระดับท้องถิ่นได้เหมือนกัน เพื่อประโยชน์ในการเปรียบเทียบความสามารถใน

วิชาการของนักเรียนคนหนึ่งกับคนทั้งจังหวัดหรืออำเภอ ว่าเด็กคนหนึ่งสอบแล้วจะอยู่ในระดับใด เก่งหรืออ่อนกว่าคนอื่นเพียงใด เพื่อหาทางปรับปรุงแก้ไขได้

3. เกณฑ์ปกติของโรงเรียน (School norms) โรงเรียนบางแห่งมีขนาดใหญ่ นักเรียนแต่ละชั้นมีจำนวนมาก เวลาสร้างข้อสอบแต่ละวิชาแต่ละระดับชั้นได้มีดีมาตรฐานแล้ว จะสร้างเกณฑ์ปกติของโรงเรียนตนเองก็ได้ กรณีสร้างเกณฑ์ปกติของโรงเรียนเดียวหรือกลุ่มโรงเรียนในเครือ เรียกว่าเกณฑ์ปกติของโรงเรียน ใช้ประเมินเปรียบเทียบนักเรียนแต่ละคนกับนักเรียนส่วนรวมของโรงเรียน และใช้ประเมินการพัฒนาของโรงเรียนได้ด้วย โดยดูจากการศึกษาว่าแต่ละปี เด่นหรือด้อยกว่าปีที่สร้างเกณฑ์ปกติเอาไว้

1.2.4 ค่าพยากรณ์

กรมสุขภาพจิต (2545ก: 10) กล่าวว่า Screening หรือ Diagnosis test ที่นำมาใช้ครั้งแรก หรือนำมาประยุกต์ใช้ครั้งแรกในสถานการณ์ใหม่ จะต้องนำมาประเมินค่าการพยากรณ์ว่าสูงหรือต่ำ ค่าพยากรณ์บวก (Predictive value positive) แสดงถึงโอกาสของบุคคลที่มีผลการทดสอบเป็นบวก จะป่วยเป็นโรคเท่าใด ค่าพยากรณ์ลบ (Predictive value negative) แสดงถึงโอกาสของบุคคลที่มีผลการทดสอบเป็นลบ จะไม่เป็นโรคเท่าใด ค่าพยากรณ์ขึ้นอยู่กับความชุกของโรค เมื่อความไวของการทดสอบและ ความจำเพาะของการทดสอบอยู่ในระดับร้อยละ 95 ค่าพยากรณ์บวกจะเพิ่มขึ้น ตามความชุกของโรค เมื่อความชุกของโรคต่ำลง ค่าพยากรณ์บวกก็จะลดต่ำลงด้วย

1.2.5 มาตรฐานทองคำ หรือตัววัดมาตรฐาน

กรมสุขภาพจิต (2545ก: 10) กล่าวว่า การประเมินความถูกต้องของการทดสอบ นั้น ให้พิจารณาจากความสัมพันธ์ของการทดสอบกับการป่วยเป็นโรคจริงหรือไม่ ถ้าการทดสอบที่ได้ให้ผลถูกต้อง ใกล้เคียงความจริงมากที่สุด จะถือว่าการทดสอบนั้นเป็นตัววัดมาตรฐาน (Gold standard)

1.2.6 ROC curve และ Cut off Point

เราสามารถหา True positive rate (Sensitivity) และ False positive rate (1-Specificity) และ Plot ได้เป็น Curve เรียก ROC curve (Receiver Operating Characteristic curve)

สำหรับการที่จะเลือกในการทดสอบนั้น จะเลือก Cut off Level ที่ระดับใดขึ้นอยู่กับ Prevalence ของโรค Morbidity และ Mortality ของโรคที่ทดสอบ และ Efficacy ของการรักษาโรคนั้น (กรมสุขภาพจิต. 2545ก: 10) เราจะเลือก Cut off level ที่ให้ sensitivity สูงๆ เมื่อ

1. Prevalence ของโรคสูง
2. การรักษาได้ผลดี
3. Morbidity และ Mortality สูง

และเราจะเลือก Cut off level ที่ให้ Specificity สูงๆ เมื่อ

1. Prevalence ของโรคต่ำ

2. การรักษามีอันตราย หรือไม่ก่อให้เกิดผลดี

1.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแบบคัดกรองและการคัดกรองนักเรียน

1.3.1 งานวิจัยในประเทศ

อำไพ ทองเงิน; และคนอื่นๆ (2544) แบบคัดกรองโรคในกลุ่มพัฒนาการผิดปกติอย่างรอบด้าน สำหรับเด็กอายุ 1-18 ปี แบ่งการวินิจฉัยเด็กที่มีความผิดปกติของ PDD ออกเป็นโรคต่างๆ 5 โรค เช่น โรคออติสติก (Autistic disorder) โรคเรทท์ (Rett's syndrome) ความผิดปกติในพัฒนาการในวัยเด็ก (Childhood disintegrative disorder) โรคเอสเปอร์เกอร์ (Asperger's syndrome) และ ความผิดปกติของพัฒนาการที่ไม่ทราบสาเหตุ (PDD, NOS) เริ่มเกิดขึ้นในประเทศไทยในช่วงไม่กี่ปี ที่ผ่านมามาและยังไม่ได้มีการใช้กันอย่างแพร่หลาย คณะผู้วิจัยโรงพยาบาลยุวประสาทไวทโยปถัมภ์ ได้สร้างและพัฒนาแบบคัดกรอง PDDSQ ขึ้นในปี พ.ศ. 2544 แบบคัดกรองนี้สร้างขึ้นเพื่อค้นหาเด็กที่มีความผิดปกติทางพัฒนาการในกลุ่มโรค PDDs อายุ 1-18 ปี โดยผู้ปกครองหรือผู้ใกล้ชิดเด็กเป็นผู้ประเมิน แบบคัดกรองแบ่งเป็น 2 ช่วงอายุ ดังนี้ PDDSQ 1-4 ปี ใช้คัดกรองเด็กอายุ 12-47 เดือน และ PDDSQ 4-18 ปี แต่ละฉบับประกอบด้วยข้อคัดกรอง 40 ข้อ ซึ่งข้อคำถามเหล่านี้ชี้วัดความผิดปกติ 3 ด้าน คือ พัฒนาการทางสังคมผิดปกติ พัฒนาการด้านสื่อความหมายผิดปกติ และ พฤติกรรมซ้ำซาก สนใจจำกัด และปรับตัวยาก เป็นสิ่งสำคัญในการวินิจฉัยคุณสมบัติของเครื่องมือ อายุ จุดตัดคะแนน ความไว% ความจำเพาะ% การทำนาย ความเชื่อถือได้ ความคงที่ภายใน + - 1-4 ปี (12 เดือน-47 เดือน) 13, 82, 94, 96, 77, 91, 95, (4 -18 ปี) 18, 82, 88, 93, 73, 88, 91

กัลยา สุตะบุตร และคนอื่นๆ (2540) แบบคัดกรองพัฒนาการเด็ก หรือชื่อเดิมว่าแบบคัดกรองภาวะปัญญาอ่อนระดับชุมชน สร้างขึ้นในปี พ.ศ. 2540 โดยคณะผู้วิจัยโรงพยาบาลราชานุกูล เพื่อให้เป็นเครื่องมือคัดกรองเด็กที่มีภาวะปัญญาอ่อนในชุมชนโดยอาสาสมัครสาธารณสุขหมู่บ้าน การสร้างเครื่องมือนี้ศึกษาข้อทดสอบพัฒนาการจากแบบคัดกรองพัฒนาการของต่างประเทศ และประเทศไทย ได้แก่ Denver II (Frankenburg, W.K. et al, 1990) แบบทดสอบพัฒนาการเด็ก (Laksanavicharn, U., 1995) และคู่มือส่งเสริมพัฒนาการเด็กอายุ 0-5 ปี แบ่งเป็นช่วงอายุ รวม 9 ช่วง ดังนี้ 6 เดือน, 9 เดือน, 12 เดือน, 18 เดือน, 2 ปี, 3 ปี, 4 ปี, 5 ปี และ 6 ปี แต่ละช่วงอายุประกอบด้วยข้อทดสอบพัฒนาการ 5 ข้อ ในด้านการใช้กล้ามเนื้อใหญ่ การใช้กล้ามเนื้อเล็ก ความเข้าใจภาษา การใช้ภาษา และการช่วยเหลือตัวเอง/สังคม และแบบคัดกรองนี้ยังได้มีการนำไปใช้ศึกษาระบาดวิทยาของภาวะปัญญาอ่อนในชุมชน

3.3.2 งานวิจัยในต่างประเทศ

กรมสุขภาพจิต (2547: ออนไลน์) แบบคัดกรองพฤติกรรมเด็ก The Strengths and Difficulties Questionnaire: SDQ หรือ แบบสอบถามสำหรับประเมินพฤติกรรมของเด็กและวัยรุ่น เป็นเครื่องมือที่สำคัญในการคัดกรองปัญหาทางพฤติกรรม และปัญหาทางอารมณ์ที่เบี่ยงเบนซึ่งมีความเสี่ยงต่อปัญหาสุขภาพจิตในอนาคต ทำให้ทราบถึงปัญหาที่เกิดขึ้นตั้งแต่ระยะแรก ก่อนที่

จะถูกลามจนยากต่อการแก้ไข ก่อให้เกิดปัญหาต่างๆ พัฒนาโดย Robert Goodman จิตแพทย์เด็กชาวอังกฤษ ประกอบด้วยข้อคำถาม 25 ข้อ มีทั้งคำถามเชิงบวก และคำถามข้อที่เป็นปัญหา แบ่งเป็น 5 หมวด คือ พฤติกรรมเกร (Conduct problem) พฤติกรรมอยู่ไม่นิ่ง (Hyperactivity) ปัญหาทางอารมณ์ (Emotional problem) ปัญหาความสัมพันธ์กับเพื่อน (Peer problem) และ พฤติกรรมสัมพันธ์ทางสังคม (แต่ละหมวดมี 5 ข้อ) Goodman เสนอ cut-off point สำหรับ Clinical Range ที่ค่าคะแนนสูงกว่า 90 เปอร์เซนต์ไทม์ของคะแนนรวมที่เป็นปัญหา จากผลการศึกษาวิจัยประชากรในชุมชนประเทศอังกฤษ สํารวจเด็กอายุ 5-15 ปี จำนวน 7,984 คน โดย Robert Goodman และคนอื่นๆ. (ค.ศ. 2000) พบว่ามี sensitivity 63.3% (95% CI 59.7-66.9%) specificity 94.65 (94.1-95.1%) positive predictive value 52.7% negative predictive value 96.4% (96.0-96.8%) และค่าที่ได้จากการศึกษาในเด็กไทยก็ไม่แตกต่างกันมากนัก

อุมาพร ตรังคสมบัติ (2540: 42) แบบคัดกรองภาวะซึมเศร้าในวัยรุ่น ภาวะซึมเศร้า (Depression) จัดเป็นปัญหาที่สำคัญ ทั้งนี้เพราะ ความชุก และอัตราการตายที่สูงเมื่อเปรียบเทียบกับปัญหาจิตเวชอื่นๆ ในต่างประเทศมีการศึกษาเกี่ยวกับภาวะซึมเศร้าในวัยรุ่นเป็นจำนวนมากในระยะ 10 ปีที่ผ่านมา ผลการศึกษาชี้ว่าวัยรุ่นป่วยเป็นโรคซึมเศร้าในอัตราที่ค่อนข้างสูง ความชุกมีตั้งแต่ ร้อยละ 8-30 ขึ้นอยู่กับวิธีการและประชากรที่ศึกษา CES-D (Center for Epidemiologic Studies-Depression Scale) เป็นเครื่องมือวัดอาการซึมเศร้าประเภท Self-report เช่นเดียวกับ CDI เครื่องมือนี้พัฒนาขึ้นมาโดยนักวิจัยแห่ง Center for Epidemiologic Studies ที่ National Institute of Mental Health ประเทศสหรัฐอเมริกา เพื่อวัดอาการซึมเศร้าในผู้ใหญ่ โดยเฉพาะในการสำรวจในชุมชน

2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมเสี่ยงของวัยรุ่น

2.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมเสี่ยงของวัยรุ่น

2.1.1 ความหมายของพฤติกรรมเสี่ยง

กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข (วิณี ชิตเชิดวงศ์. 2547: 16; อ้างอิงจาก กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข. 2544: 17) ได้ให้ความหมายของพฤติกรรมเสี่ยงไว้ว่า หมายถึง เด็กที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนไปจากปกติ เช่น เก็บตัว แสดงออกเกินขอบเขต ปรับตัวทางเพศไม่เหมาะสม ทดลองเสพยาเสพติด เริ่มมีปัญหาด้านการเรียน เป็นต้น

ราชบัณฑิตยสถาน (2525: 41) อธิบายคำว่า เสี่ยง หมายถึง ลองเผชิญดู ทำลงไปโดยไม่เกรงภัย อย่างไม่เห็นแก่ชีวิต

นิรมล เมืองโสม (2543: 42) กล่าวว่า พฤติกรรมเสี่ยงเป็นการจัดกลุ่มพฤติกรรมทางสังคมตามแนวคิดทางวิทยาศาสตร์ที่ได้มาจากการประเมินความเสี่ยงหรือการวิเคราะห์ทางระบาดวิทยาซึ่งเกี่ยวข้องกับการรับรู้ความเสี่ยงของบุคคลว่าอะไรเป็นอันตราย หรือเป็นภัยคุกคาม

ต่อชีวิต ในการวัดทางระบาดวิทยาจะวัดออกมาเพื่อที่จะบอกว่าบุคคลที่ได้รับปัจจัยเสี่ยงที่เป็นสาเหตุของโรคจะมีโอกาสเกิดโรคได้เป็นกี่เท่าของผู้ที่ไม่ได้รับปัจจัยเสี่ยง

ธนินี เขียวอยู่ (2546: 8) กล่าวว่า พฤติกรรมเสี่ยง ไม่ได้หมายถึงพฤติกรรมที่กระทำแล้วเสี่ยงต่อการเจ็บป่วยหรือพิการทางร่างกายเพียงเท่านั้น แต่ยังรวมถึงเสี่ยงต่อการเกิดผลทางจิตใจและสังคมอีกด้วย

วิณี ชิตเชิดวงศ์ (2547: 16) กล่าวว่า พฤติกรรมเสี่ยง หมายถึง เด็กที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนไปจากปกติ เช่น เกือบตัว แสดงออกเกินขอบเขต ปรับตัวทางเพศไม่เหมาะสม ทดลองดื่ม เสพสุบ เริ่มมีปัญหาด้านการเรียน เป็นต้น

ชอร์ (อรอุษา จันทรวีรจ. 2544: 23; อ้างอิงจาก Shore. 1993: 43) ได้กล่าวถึง พฤติกรรมเสี่ยงของวัยรุ่น หมายถึง พฤติกรรมที่กระทำแล้วเสี่ยงต่อการเจ็บป่วยและเสียชีวิต

แม็คแคร์ (อรอุษา จันทรวีรจ. 2544: 23; อ้างอิงจาก Mccary et al. 1993: 19) กล่าวว่า พฤติกรรมเสี่ยง หมายถึง การปฏิบัติที่ทำให้เสี่ยงต่อการเสียชีวิต พิกการ ทูพพลภาพ เกิดผลเสียต่อสุขภาพอนามัย ทั้งทางตรงและทางอ้อม เนื่องจากนักเรียนยังขาดประสบการณ์ชีวิต รวมทั้งการพัฒนาความคิดและสติปัญญายังไม่ดีพอ ที่จะเข้าใจถึงผลเสียที่จะตามมาทั้งในระยะสั้นและระยะยาวจากพฤติกรรมเสี่ยงนั้นๆ โดยพฤติกรรมเสี่ยงของนักเรียนที่สำคัญ ได้แก่ ปัญหายาเสพติด ปัญหาการเสียชีวิตจากอุบัติเหตุ ปัญหาการฆ่าตัวตาย ปัญหาพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ เป็นต้น

สรุปว่า พฤติกรรมเสี่ยงหมายถึง พฤติกรรมที่เบี่ยงเบนไปจากปกติ อันอาจก่อให้เกิดผลเสียต่อสุขภาพอนามัย ทั้งทางตรงและทางอ้อม จนถึงเกิดให้เกิดผลเสียต่อชีวิต อันเนื่องมาจากขาดประสบการณ์ชีวิต ขาดการพัฒนาทางด้านความคิดและสติปัญญา ทำให้ไม่เข้าใจถึงผลเสียที่จะตามมาทั้งระยะสั้นและระยะยาว

2.1.2 ชนิดของพฤติกรรมเสี่ยง

ฐลัพร ศรศรี (2541: 11) ได้ศึกษาพฤติกรรมเสี่ยงของวัยรุ่น โดยแยกพฤติกรรมออกเป็น 6 ด้าน ตามแนวคิดของศูนย์ควบคุมโรคสหรัฐอเมริกา ได้แก่

1. การได้รับบาดเจ็บ
2. การสูบบุหรี่
3. การดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์และการใช้สารเสพติด
4. การมีเพศสัมพันธ์
5. การรับประทานอาหาร
6. การออกกำลังกาย

พฤติกรรมเสี่ยงของเด็ก โดยพื้นฐาน คือ ความอยากรู้ อยากลองของเด็กเองและเมื่อประกอบกับแรงจูงใจ กระตุ้นให้ความเสี่ยงมีโอกาสกระทำได้ไม่ยาก การริเริ่มทดลองเพื่อรู้ครั้งแรกเป็นพฤติกรรมเสี่ยงเบื้องต้นที่ส่งผลให้มีการกระทำซ้ำ และบางคนมีแนวโน้มที่จะกลายเป็นพฤติกรรม ที่ถาวร

วิลาสินี แดงมะแจ้ (วิณี ชิตเชตวงศ์. 2547: 18; อ้างอิงจาก วิลาสินี แดงมะแจ้. 2545: 92) กล่าวว่า พฤติกรรมเสี่ยงของวัยรุ่นสามารถจัดเป็นกลุ่มดังนี้

1. พฤติกรรมที่ไม่ยั้งคิด เช่น การเล่นการพนันหรือกีฬาที่โลดโผนอันตราย หรือมอเตอร์ไซด์ผาดโผน ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาตามมา

2. การไม่ปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ต่างๆ พฤติกรรมเหล่านี้จะเริ่มจากความรุนแรงน้อยๆ เช่น ดื้อ พุดหยาบ เสียงดัง โดยที่เขาไม่รู้ว่านี่เป็นพฤติกรรมที่ผิดและถือว่าไม่เสียหาย ก่อให้เกิดปฏิกิริยาทางลบจากบุคคลอื่น บางคนถูกตีตราจากสังคม ทำให้โอกาสกลับมาปฏิบัติให้ดีขึ้นได้ยากและกลายเป็นบุคลิกภาพที่ติดปึกติได้

3. การละเมิดกฎเกณฑ์และสิทธิของผู้อื่น พฤติกรรมนี้เริ่มรุนแรงขึ้นจนทำให้ผู้อื่นและสังคมเดือดร้อน เช่น ก้าวร้าวเกร การทำร้ายร่างกายผู้อื่น การทำลายทรัพย์สินสาธารณะ ซึ่งวัยรุ่นมักทำด้วยความคึกคะนอง ขาดการควบคุมตัวเอง

4. พฤติกรรมทางเพศที่ไม่เหมาะสมกับวัย คือ การสนใจเรื่องเพศมากกว่าปกติ การแสดงออกทางเพศที่ไม่เหมาะสมกับกาลเทศะ ปัญหาเหล่านี้นำมาซึ่งปัญหาต่อตนเองและผู้อื่น และส่งผลเสียสู่สังคมโดยที่เขาไม่รู้ตัว

5. พฤติกรรมการใช้ยาหรือสารเสพติด เป็นพฤติกรรมที่วัยรุ่นใช้หาความสุขหรือแก้ไขความทุกข์ในระยะเวลาอันสั้น ซึ่งเป็นพฤติกรรมเสี่ยงที่รุนแรงมากจนเป็นอาชญากรรมและทำลายอนาคตโดยสิ้นเชิง

2.1.3 ตัวชี้วัดพฤติกรรมเสี่ยง

เป็นสัน (ปิ่นทิพย์ ชะเอม. 2544: 22; อ้างอิงจาก Benson, Peter L. 1993: 18) ได้กล่าวถึงตัวชี้วัดพฤติกรรมเสี่ยง ดังต่อไปนี้

ตาราง 1 ตัวชี้วัดพฤติกรรมเสี่ยง (At-Risk Indicators)

พฤติกรรม	ตัวชี้วัด	นิยาม/คำอธิบาย
เหล้า/เครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์	1. ความถี่ในการใช้แอลกอฮอล์ 2. การดื่มแบบผูกพัน	1. มีการดื่มเหล้า/แอลกอฮอล์ 5 ครั้งหรือมากกว่า ในช่วง 30 วันที่ผ่านมา 2. มีการดื่มเหล้า/แอลกอฮอล์ 5 แก้ว/ครั้งหรือมากกว่า หรือมากกว่า 1 ครั้งในระยะ 2 สัปดาห์ที่ผ่านมา
บุหรี่	3. การใช้บุหรี่ในแต่ละวัน	3. มีการสูบบุหรี่ปริมาณ 1 มวนหรือมากกว่าต่อวัน
สารเสพติดชนิดผิดกฎหมาย	4. ความถี่ในการใช้สารเสพติดชนิดผิดกฎหมาย	4. มีการใช้กัญชา เฮโรอีน หรือยาบ้า 6 ครั้งหรือมากกว่า ในช่วง 12 เดือน

ตาราง 1 (ต่อ)

พฤติกรรม	ตัวชี้วัด	นิยาม/คำอธิบาย
เพศสัมพันธ์	5. การกระตือรือร้นเรื่องเพศสัมพันธ์	ที่ผ่านมา 5. เคยมีการร่วมเพศมาแล้ว 2 ครั้ง หรือมากกว่า
การใชยานพาหนะ	6. การไม่คุมกำเนิด	6. มีเพศสัมพันธ์ที่ไม่ปลอดภัย หรือ คู่่นอนไม่คุมกำเนิดอย่างสม่ำเสมอ
	7. การขับขีและการดื่ม	7. มีการขับขีวดยานพาหนะหลังจาก ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ 2 ครั้งหรือ มากกว่า ใน 1 ปีที่ผ่านมา
	8. การขับขีจักรยานยนต์หรือมอเตอร์ไซด์และการดื่ม	8. มีการขับขีจักรยานยนต์หรือมอเตอร์ไซด์ ทำไปกับคนที่ดื่มแอลกอฮอล์ 2 ครั้ง หรือมากกว่าใน 1 ปีที่ผ่านมา
	9. ไม่ใช้เข็มขัดนิรภัย/หมวกกันน็อค	9. ไม่ใช้เข็มขัดนิรภัย/หมวกกันน็อค ทุกครั้งหรือบ่อยครั้งที่สุด
ภาวะซึมเศร้า / ฆ่าตัวตาย	10. ซึมเศร้า	10. เศร้าหรือซึมเศร้าบ่อยครั้งหรือ ตลอดเวลา
	11. การพยายามฆ่าตัวตาย	11. เคยฆ่าตัวตาย 1 ครั้งหรือมากกว่า
	12. ความรุนแรง	12. มีการทำลายทรัพย์สินเพื่อความสนุก 2 ครั้ง หรือมากกว่าใน 12 เดือนที่ ผ่านมา
พฤติกรรมต่อต้านสังคม	13. การต่อสู้เป็นกลุ่ม	13. เป็นส่วนหนึ่งในการต่อสู้ระหว่าง 2 กลุ่ม/แก๊ง 2 ครั้งหรือมากกว่าใน 12 เดือนที่ผ่านมา
	14. มีปัญหากับตำรวจ	14. มีปัญหากับตำรวจ 2 ครั้งหรือ มากกว่าใน 12 เดือนที่ผ่านมา
	15. ขโมย	15. ขโมยของในร้านค้า 2 ครั้งหรือ มากกว่าใน 12 เดือนที่ผ่านมา
	16. ใช้อาวุธ	16. มีการใช้อาวุธทำร้ายคนอื่น 2 ครั้ง หรือมากกว่าใน 12 เดือนที่ผ่านมา

ตาราง 1 (ต่อ)

พฤติกรรม	ตัวชี้วัด	นิยาม/คำอธิบาย
พฤติกรรมที่เสี่ยงต่อการยุติการเรียน	17. การขาดเรียน 18. มีความต้องการยุติการเรียน	17. โดดเรียนอย่างน้อย 2 วันหรือมากกว่าใน 1 ปีที่ผ่านมา 18. มีความต้องการยุติการเรียนก่อนจบมัธยมปลาย

ที่มา: Benson, Peter L. (1993). *The troubled journey: A Portrait of 6th-12th grade youth in Minneapolis*. P. 28.

2.1.4 สถานการณ์นำสู่พฤติกรรมเสี่ยง

เบนสัน (Benson. 1993: 29) กล่าวถึง สถานการณ์นำสู่พฤติกรรมเสี่ยง ดังนี้

ตาราง 2 สถานการณ์นำสู่พฤติกรรมเสี่ยง

ข้อความบกพร่อง	ความหมาย
1. เดียวดายที่บ้าน	1. เด็กอยู่บ้านโดยไม่มีผู้ใหญ่อยู่ด้วยเป็นเวลา 2 ชั่วโมงหรือมากกว่าต่อวัน
2. ค่านิยมการตอบสนองตนเอง (Hedonistic Value)	2. เด็กให้ความสำคัญสูงกับค่านิยมการสนองตอบตนเอง
3. การดู TV มากเกินไป	3. เด็กดู TV ถึง 3 ชั่วโมงหรือมากกว่า ต่อ 1 วัน
4. การดื่มในงานเลี้ยง	4. เด็กร่วมงานเลี้ยงที่มีการดื่มกับเพื่อนบ่อยๆ
5. ความเครียด	5. เด็กมีความรู้สึกอยู่ใต้ความเครียดหรือกดดันมากที่สุดหรือตลอดเวลา
6. การถูกประทุษร้ายร่างกาย	6. เด็กรายงานว่ามีการทารุณกรรมอย่างน้อย 1 ครั้ง ที่ถูกประทุษร้ายทางกายโดยผู้ใหญ่
7. การถูกประทุษร้ายทางเพศ	7. เด็กรายงานว่ามีการทารุณกรรมอย่างน้อย 1 ครั้ง ที่ถูกประทุษร้ายทางเพศ
8. การพึ่งพิงพ่อแม่ ผู้ปกครอง	8. เด็กรายงานว่าพ่อหรือแม่มีปัญหาเคร่งเครียดกับแอลกอฮอล์หรือสารเสพติด

ตาราง 2 (ต่อ)

ข้อความบกพร่อง	ความหมาย
9. การแยกตัวจากสังคม	9. เด็กรู้สึกขาดแรงยึดเหนี่ยวของการเอาใจใส่ การสนับสนุนและความเข้าใจ
10. การกีดกันด้านลบจากเพื่อน	10. เพื่อนส่วนมากถูกดึงเข้าไปพัวพันกับการใช้สาร เสพติดและ/หรือการมีปัญหากับทางโรงเรียนบ่อยๆ

ที่มา: Benson, Peter L. (1993). *The troubled journey: A Portrait of 6th-12th grade youth in Minneapolis*. P. 29.

2.1.5 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมเสี่ยงของวัยรุ่น

พรพิมล เจียมนาครินทร์ (2539: 246-250) ได้กล่าวถึงสิ่งที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของวัยรุ่นไว้ ดังนี้

1. สภาพทางครอบครัว ครอบครัวที่ขาดวินัย ขาดความรับผิดชอบ ครอบครัวที่มีแต่การทะเลาะเบาะแว้ง ครอบครัวแตกแยก ไม่มีความสนใจใยดี เด็กที่อยู่ในมาตรฐานทางศีลธรรมต่ำ ครอบครัวที่ทำการฝ่าฝืนกฎหมาย ไม่มีศีลธรรม ไม่เคารพกฎหมาย ลักขโมย เป็นเด็กที่ชอบฝ่าฝืนสังคม เห็นการกระทำผิดในเรื่องร้ายแรงเป็นเรื่องธรรมดา หรือเกิดจากเด็กที่มาจากครอบครัวที่มีมาตรฐานทางศีลธรรมสูง ไม่มีความอดทน ไม่รับผิดชอบ ไม่อดทนต่อความผิดหวัง บางคนมาจากครอบครัวที่มีความสัมพันธ์เหินห่าง เช่น พ่อแม่ยุ่งกับการทำมาหากิน ไม่มีเวลาเอาใจใส่ บางครอบครัวไม่เคยชมเชยจึงทำให้เด็กขาดความภูมิใจในตนเอง มีความว่าเหว มีปมด้อยในใจหาทางออกด้วยการเร่ร่อน ความสนใจแบบผิดๆ มีพฤติกรรมไม่เหมาะสม เช่น กลุ่มวัยรุ่นที่ตั้งครรภ์ในวัยเรียนเป็นพวกที่มีความภาคภูมิใจในตนเองต่ำ มีความสับสนในตนเอง และมีความสัมพันธ์ไม่ดีกับมารดา

2. สภาพของสถานศึกษา ได้แก่ ปัญหาจากโรงเรียน ปัญหาจากกลุ่มเพื่อน นักเรียนปัญหาจากครู กฎระเบียบของโรงเรียน ปัญหาจากตัวนักเรียนเอง

3. สื่อมวลชน สามารถโน้มน้าวจิตใจเด็กให้ทำในสิ่งที่เลวร้ายได้ หรือเห็นจนชินตา คิดว่าเป็นเรื่องธรรมดาไม่เป็นความผิดแต่อย่างใด การแพร่ภาพทางหนังสือพิมพ์ โทรทัศน์ ภาพยนตร์ในด้านอาชญากรรม บรรยายวิธีการหรือทำแผนอาชญากรรม ซึ่งทำให้เด็กเห็นภาพความโหดร้าย ทารุณในรูปแบบต่างๆ ได้อย่างชัดเจน เด็กอาจประทับใจในความเก่งกาจของผู้กระทำผิดจนถึงขั้นทดลองปฏิบัติเองบ้าง สื่อมวลชนที่ขาดหลักจริยธรรมจะเผยแพร่ภาพและ

ข่าวสารที่ไร้สาระ แต่มีอิทธิพลต่อเด็กวัยรุ่นมาก เช่น การโฆษณาสินค้าฟุ่มเฟือยประเภทต่างๆที่ทำให้เกิดการเอาอย่าง

พัชรินทร์ สิมทะราช (2544: 14-17) กล่าวว่า มีปัจจัยหลายประการที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมเสี่ยงของวัยรุ่น ได้แก่

1. ความเชื่อและค่านิยม จากพัฒนาการทางจิตสังคมของวัยรุ่นที่มักมีการแสวงหาความเป็นตัวของตัวเองและต้องการเป็นที่ยอมรับในกลุ่มเพื่อน ทำให้วัยรุ่นง่ายต่อการถูกชักจูงให้ทำกิจกรรมที่เห็นว่าตนเองเป็นที่ยอมรับมากขึ้นในกลุ่มเพื่อน ซึ่งมีการพบว่า วัยรุ่นมักมีพฤติกรรม เช่น การแต่งกาย ชอบแนวดนตรี นักแสดงหรือเพื่อนชายที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน

2. สิ่งพิมพ์และสื่อที่มีส่วนกระตุ้น ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีในปัจจุบันทำให้ข้อมูลข่าวสาร สื่อมวลชน มีอิทธิพลและบทบาทที่สำคัญยิ่งต่อพฤติกรรมของวัยรุ่น แบบอย่างที่เราเห็น ในสื่อมวลชนทั้งทาง หนังสือพิมพ์ โทรทัศน์ วิทยุ เช่น โฆษณาที่ชักจูงให้คนดื่มเหล้า แสดงตัวอย่าง ให้เห็นว่า การดื่มเหล้าเป็นสิ่งที่ดี เป็นที่ต้อใจเพศตรงข้าม แสดงถึงความสำเร็จหรือใช้ความเครียด ทำให้วัยรุ่นทำตามเพราะเห็นว่าเป็นสิ่งที่ดีและถูกต้อง

3. สถานที่พักอาศัย สิ่งแวดล้อมมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมสุขภาพของบุคคลเช่น วัยรุ่นที่อาศัยในสิ่งแวดล้อมที่ง่ายต่อการเข้าถึงแหล่งบริการทางเพศหรือแหล่งบันเทิง ทำให้เสี่ยงต่อพฤติกรรมทางเพศได้ หรือ อาศัยอยู่ในบริเวณที่เป็นแหล่งค้ายาเสพติด เป็นต้น

4. ความผูกพันในครอบครัว (Family conceitedness) ความผูกพันในครอบครัวเป็นความรู้สึกใกล้ชิดต่อบิดามารดา การรับรู้ถึงการดูแลเอาใจใส่ที่ได้รับจากครอบครัว การมีความพึงพอใจต่อสัมพันธ์ภาพภายในครอบครัว รวมถึงการมีความรู้สึกว่ามีค่าสำคัญ เป็นที่รักและเป็นที่ต้องการของครอบครัว และจากการศึกษาพบว่า หากบุคคลในครอบครัวมีพฤติกรรมเสี่ยงก็จะทำให้วัยรุ่นมีพฤติกรรมเสี่ยงนั้นๆด้วย เช่น ถ้าบิดามารดาติดเหล้า ลูกก็มีโอกาสติดเหล้า 3-4 เท่า

5. การรับรู้บรรทัดฐานของกลุ่มเพื่อน (Perceived peer norm) ในระยะวัยรุ่นเพื่อนจะเป็นผู้มีอิทธิพลอย่างมากในการตัดสินใจในสิ่งต่างๆ โดยเฉพาะเรื่องเพศและการมีเพศสัมพันธ์ซึ่งเพื่อนสนิทมักจะเป็นแหล่งข้อมูลข่าวสารที่สำคัญ เพราะเพื่อนในกลุ่มเดียวกันมักมีลักษณะคล้ายคลึงกัน มีอายุที่ใกล้เคียงกัน และอิทธิพลจากตัวแบบในสังคมหรือเพื่อนในกลุ่มเดียวกันมีผลต่อพฤติกรรมการดูแลสุขภาพของวัยรุ่นได้เช่นกัน

6. การรับรู้พฤติกรรมเสี่ยง (Perceived risk behavior) เป็นการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้อง เช่น การรับรู้พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศต่อการนำไปสู่การติดเชื้อเอชไอวีและโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์จะเกิดขึ้นได้ เมื่อวัยรุ่นมีความตระหนักและเอาใจใส่เรื่องราวข่าวสารจากสื่อต่างๆและบุคคลใกล้ชิด

7. การรับรู้สมรรถนะของตนเอง (Perceived self-efficacy) การรับรู้สมรรถนะของตนเองมีผลต่อการตัดสินใจที่จะกระทำพฤติกรรมของบุคคล ซึ่งการเปลี่ยนแปลงทางสรีระร่างกาย อารมณ์จิตใจ และการปรับตัวในสังคมของวัยรุ่น จะเกี่ยวโยงกับการเริ่มพฤติกรรมเสี่ยง

วิลาสินี แดงมะแจ้ง (วิณี ชิตเชตวงศ์. 2547: 17; อ้างอิงจาก วิลาสินี แดงมะแจ้ง. 2545: 91-92) ได้กล่าวว่า สาเหตุของปัญหาที่ก่อให้เกิดพฤติกรรมเสี่ยงในวัยรุ่นอย่างรุนแรงและลูกกลามเป็นปัญหาใหญ่ก่อให้เกิดผลเสียต่อตนเองและผู้อื่น คือ

1. พฤติกรรมของวัยรุ่น ปัจจุบันเร็วกว่าสมัยก่อน ไม่ว่าด้านจิตใจ ร่างกายและสังคม เนื่องจากการศึกษา การสื่อสาร สื่อต่างๆ และภาวะโภชนาการที่ดีขึ้น

2. วัยรุ่นใช้ชีวิตที่เป็นอิสระมากขึ้นเขาไม่ยอมให้พ่อแม่ ครู ผู้ปกครอง เข้าไปยุ่งวุ่นวายกับชีวิตเขาเหมือนตอนสมัยเด็กๆ

3. ช่องว่างระหว่างผู้ใหญ่และวัยรุ่นมีมากขึ้น การสื่อสารและเวลาที่จะสื่อสารเพื่อความเข้าใจมีน้อยลง ภาษาที่พูดแทบจะเป็นคนละภาษา

4. เพื่อนมีอิทธิพลต่อความคิดการตัดสินใจมากกว่าผู้ใหญ่ เพราะเขาต้องการแสวงหาความเป็นตัวของตัวเองจากสังคมนอกบ้านมากขึ้น อยากได้รับการยอมรับจากสังคมเพื่อนมากกว่าผู้ใหญ่ เขาจะเลือกที่จะฟังเพื่อนมากกว่าครูและผู้ปกครอง

5. ความยึดมั่นในวัฒนธรรมและศาสนาลดลง กลายเป็นสิ่งล้าสมัย ค่านิยมทำได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว เริ่มไม่เป็นที่เชื่อถือ

6. หญิงหรือชายมีความเท่าเทียมกันมากขึ้น วัยรุ่นเพศหญิงกล้าแสดงออกและล้มความเสียเปรียบด้านสตรี โดยไม่เลือกพฤติกรรมว่าจะเป็นอย่างไหน จนตกเป็นเหยื่อของสังคมที่จ้องฉวยโอกาสและทำลาย

7. การมีเพศสัมพันธ์ก่อนแต่งงานเป็นที่ยอมรับกันมากขึ้น ค่านิยมการบูชาความบริสุทธิ์เกือบหมดสิ้นไปในสังคม

8. ค่านิยมของครอบครัว สังคมและเศรษฐกิจเปลี่ยนแปลงไป ครอบครัวมักเป็นครอบครัวเดี่ยว ทุกคนมีภาระหน้าที่การงาน เวลาและความอบอุ่นความผูกพันจึงน้อยลงไป

9. ระบบการสื่อสารสะดวกรวดเร็ว โทรศัพท์มือถือ อินเทอร์เน็ต สื่อลามกอนาจารที่บริการถึงบ้าน ซึ่งยากแก่ครู ผู้ปกครองจะควบคุมดูแลได้ทั่วถึง

วิณี ชิตเชตวงศ์ (2547: 27) ได้สรุปสาเหตุที่เด็กวัยรุ่นมีพฤติกรรมเสี่ยงว่า มาจากปัญหาทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสติปัญญา และอยู่ในสภาพแวดล้อมในสังคมที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมวัยรุ่นที่ผลักดันให้มีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการมีปัญหา

ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมเสี่ยงและสาเหตุของพฤติกรรมเสี่ยงดังกล่าวข้างต้น พอจะสรุปได้เป็น 2 ส่วนคือ เกิดจากตัวของวัยรุ่นเอง ซึ่งก็เป็นเรื่องของความเชื่อและค่านิยม ประสพการณ์ การรับรู้ และเกิดจากสภาพแวดล้อมรอบตัวของวัยรุ่น ไม่ว่าจะเป็นสภาพแวดล้อมทางสังคม ครอบครัว ตลอดจนถึงชุมชน รวมถึงค่านิยมต่าง ๆ ของสังคม สิ่งเหล่านี้สามารถกล่าวได้ว่าเป็นปัจจัยหรือสาเหตุของพฤติกรรมเสี่ยงต่าง ๆ ของวัยรุ่นในปัจจุบัน

2.1.6 ความหมายของวัยรุ่น

พิชยา ประสพบุญมีชัย (2546: 8) กล่าวว่า วัยรุ่น หมายถึง วัยหัวเลี้ยวหัวต่อระหว่างเด็กกับผู้ใหญ่ มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและชัดเจนทั้งทางร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ส่งผลให้อารมณ์ของวัยรุ่นมีลักษณะที่ไม่แน่นอนและรุนแรง

พรพิมล เจียมนาครินทร์ (2539: 13) กล่าวว่า วัยรุ่นเป็นวัยแห่งความเครียดและความรุนแรงเป็นวัยวิกฤติแห่งชีวิต (Critical period) ซึ่งหมายถึง มีความวิกฤติทางจิตทางกายภาพและทางสังคม ซึ่งทั้งหมดนั้นมีผลต่อพัฒนาการในขั้นต่อไปของชีวิต

สุชา จันทรเอน (2540: 136) กล่าวว่า วัยรุ่น หมายถึง วัยที่เจริญเติบโตไปสู่วุฒิภาวะเป็นวัยอย่างสู่วัยผู้ใหญ่โดยถือเอาจากความพร้อมทางร่างกาย หรือภาวะสูงสุดขีดของร่างกาย เป็น เครื่องตัดสิน ซึ่งในขณะนี้ เป็นระยะที่ร่างกายจะมีการเจริญเติบโตของระบบอวัยวะและสามารถทำงานได้เต็มที่

ศรีเรือน แก้วกังวาล (2540: 329) กล่าวว่า ช่วงความเป็นวัยรุ่น (Adolescent) คือประมาณอายุตั้งแต่ 12-18 ปี พัฒนาการวัยรุ่นมีลักษณะเด่นในด้านต่างๆ ทุกด้าน เช่น ทางกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และเห็นได้ชัด เป็นช่วงเปลี่ยนวัยหรือเป็นช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อที่เปลี่ยนจากความเป็นเด็กสู่วัยผู้ใหญ่ มีความอ่อนไหว ทำให้เกิดปัญหาต่างๆ ได้ง่าย

ดอว์เรทสกี (Dworetzky. 1985: 114) กล่าวว่า วัยรุ่น หมายถึง วัยที่ก้าวสู่วุฒิภาวะทางเพศอย่างสมบูรณ์และสามารถเป็นพ่อแม่ได้ เป็นวัยของพายุบุแคมและมีความกดดัน อารมณ์ รุนแรง แสดงความรู้สึกอย่างเปิดเผยและตรงไปตรงมา มีการเปลี่ยนแปลงมากมายในตัวเอง สภาวะของอารมณ์ไม่แน่นอน มีความสับสนและยุ่งยากเกี่ยวกับตนเอง

โดโรธี โรเจอร์ (พรเทพ พงษ์ชัยอัศวิน. 2546: 13; อ้างอิงจาก Dorothy Rogers. 1962: 6-7) ได้กล่าวว่า วัยรุ่น หมายถึง การก้าวไปสู่วุฒิภาวะ (To Grow into Maturity) ดังนั้น เรื่องของวัยรุ่นจึงเน้นหนักการศึกษากระบวนการของการพัฒนาทางด้านความคิด ความเชื่อ และการปรับตัว ทางด้านสังคม ของบุคคลจากวัยเด็กไปสู่ วัยผู้ใหญ่

เฮอร์ล็อก (จิราพร ชาวน์ประยูร. 2530: 15; อ้างอิงจาก Hurlock. 1967: 1) กล่าวถึงความหมายของ วัยรุ่น ไว้ว่า เป็นการเจริญเติบโต หรือเจริญเติบโตไปสู่วุฒิภาวะ ซึ่งเด็กจะบรรลุขั้นวุฒิภาวะนั้นไม่ใช่จะเจริญเติบโตแต่เฉพาะทางด้านร่างกายเท่านั้น ทางจิตใจก็เจริญเติบโตไปด้วย นั่นคือ จะต้องมีการพัฒนาทั้ง 4 ด้านไปพร้อมๆ กัน ได้แก่ การพัฒนาทางด้านร่างกาย การพัฒนา ทางด้านอารมณ์ การพัฒนาทางด้านสติปัญญา และการพัฒนาทางด้านสังคม

สโตน; และเชิร์ท (จิราพร ชาวน์ประยูร. 2530: 16; อ้างอิงจาก Stone; and Church. 1968: 5) กล่าวว่า วัยรุ่นเป็นช่วงวัยที่เด็กพัฒนาไปสู่ความเป็นผู้ใหญ่ ทั้งทางด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์และสังคม ในระยะนี้เด็กเริ่มให้ความสนใจในตนเอง ค้นหาตนเอง แสวงหาค่านิยม และปรัชญาชีวิต และขณะเดียวกันก็มักจะมีชีวิตกังวลเกี่ยวกับตนเอง ส่วนทางด้านจิตใจนั้น วัยรุ่นจะพัฒนาในด้านความรู้สึกนึกคิดและอารมณ์แตกต่างไปจากวัยเด็ก ทั้งนี้เป็นผลสืบ

เนื่องมาจากลักษณะการเปลี่ยนแปลงทางร่างกาย ซึ่งเป็นสาเหตุให้เกิดความแปรปรวนทางอารมณ์ จึงมีการแสดงออกทางด้านอารมณ์ ไม่ว่าจะเป็นรัก โกรธ ดีใจ เสียใจ ก่อนข้างจะรุนแรง

จากการให้ความหมายของวัยรุ่นสามารถสรุปได้ว่า วัยรุ่นคือ ช่วงวัยที่เด็กพัฒนาไปสู่ความเป็นผู้ใหญ่ ทั้งทางด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์และสังคม เป็นช่วงวัยที่ต้องแสดงหาความเป็นตัวของตัวเอง และมีการแสดงออกก่อนข้างจะรุนแรง

2.1.7 ช่วงอายุของวัยรุ่น

การแบ่งช่วงอายุของวัยรุ่นนั้นเป็นเกณฑ์ที่นักจิตวิทยาใช้ในการแบ่งวัยรุ่นซึ่งอาจไม่ตรงสภาพความเป็นจริง เนื่องจากเด็กแต่ละคนมีการเจริญเติบโตเข้าสู่วัยรุ่นไม่พร้อมกัน สุขาจันทน์ธอม (2540: 46) กล่าวว่า วัยรุ่นมีลำดับขั้นในการพัฒนาซึ่งแบ่งได้เป็น 3 ระยะ ดังนี้

1. วัยรุ่นตอนต้น (Early Adolescence) อายุ 13-15 ปี ซึ่งเป็นระยะที่ร่างกายเริ่มมีการเจริญเติบโตทางเพศอย่างสมบูรณ์ทั้งในเด็กหญิงและเด็กชาย สำหรับเด็กหญิงนั้นแสดงให้เห็นในความเจริญของร่างกายเต็มที่ก็คือ การมีประจำเดือนครั้งแรก ส่วนเด็กชายนั้นไม่มีลักษณะบ่งชี้ชัดเจนแต่เราสังเกตได้จากการหลั่งอสุจิครั้งแรก การมีขนตามอวัยวะเพศ น้ำเสียงที่พูดยังเปลี่ยนเป็นห้าวขึ้น และมีลักษณะที่เรียกว่า แตกพาน ส่วนเด็กผู้หญิงนั้นนอกจากการมีประจำเดือน สัดส่วนต่างๆของร่างกายก็เปลี่ยนแปลงไป

2. วัยรุ่นตอนกลาง (Middle Adolescence) 15-18 ปี มีการเปลี่ยนทั้งในด้านร่างกาย จิตใจ และความนึกคิด การเจริญเติบโตในระยะนี้มีลักษณะค่อยเป็นค่อยไป ในด้านร่างกายมีการเปลี่ยนแปลงอย่างมาก ในด้านจิตใจนั้นเป็นผลพลอยได้จากการเปลี่ยนแปลงทางร่างกาย แม้ว่าลักษณะการเปลี่ยนแปลงทางร่างกายเป็นสิ่งที่ปกติของเด็กทุกคน แต่การเปลี่ยนแปลงทางจิตใจของเด็กแต่ละคนไม่เหมือนกัน

3. วัยรุ่นตอนปลาย (Late Adolescence) อายุระหว่าง 18-21 ปี ในระยะนี้พัฒนาการของวัยรุ่นเริ่มเข้าสู่ภาวะอย่างสมบูรณ์ ซึ่งมักมีพัฒนาการด้านจิตใจมากกว่าด้านร่างกาย โดยเฉพาะด้านเกี่ยวกับความนึกคิดและปรัชญาชีวิต เด็กวัยนี้มักพยายามปรับปรุงร่างกายของตนให้เข้ากับสภาพแวดล้อมมากยิ่งขึ้น และพยายามตัดสินใจแก้ปัญหาต่างๆ ก่อให้เกิดความมั่นคงด้วยตนเอง

ศรีเรือน แก้วกังวาล (2540: 39) ได้กล่าวว่า ช่วงความเป็นวัยรุ่นในทศวรรษที่ผ่านมา คือ ประมาณอายุตั้งแต่ 12-18 ปี แต่ในปัจจุบันเป็นยอมรับกันว่า ความเป็นวัยรุ่นได้ขยายออกไปโดยประมาณอย่างคร่าวๆ ว่า คือ ช่วงอายุตั้งแต่ 12-25 ปี โดยมีเหตุผลว่า เนื่องจากเด็กทุกวันนี้ต้องอยู่ในสถานศึกษานานขึ้น การเป็นผู้ใหญ่ที่พึ่งตัวเองได้ทางเศรษฐกิจต้องยืดระยะเวลาออกไป อีกทั้ง รูปแบบชีวิตสมัยใหม่ทำให้เด็กมีวุฒิภาวะทางจิตใจ (Maturity) ซ้ำกว่ายุคสมัยที่ผ่านมา จึงสามารถแบ่งช่วงวัยรุ่นออกเป็น 3 ช่วง โดยใช้หลักเกณฑ์ความเป็นเด็กและผู้ใหญ่ตัดสิน คือ

1. วัยแรกรุ่น คือ ช่วงอายุประมาณ 12-15 ปี ยังมีพฤติกรรมค่อนข้างไปทางเด็กอยู่มาก

2. วัยรุ่นตอนกลาง คือ ช่วงอายุประมาณ 16-17 ปี มีพฤติกรรมก้ำกึ่งระหว่าง
ความเป็นเด็กและความเป็นผู้ใหญ่

3. วัยรุ่นตอนปลาย คือ ช่วงอายุประมาณ 18-25 ปี มีพฤติกรรมค่อยข้างไป
ทางผู้ใหญ่

จากเอกสารดังกล่าวข้างต้นดังกล่าวสามารถสรุปช่วงอายุของวัยรุ่นได้ว่า มี 3 ช่วง
คือ วัยรุ่นตอนต้น อายุประมาณ 12-15 ปี วัยรุ่นตอนกลาง อายุประมาณ 16-17 ปี และวัยรุ่นตอน
ปลาย อายุประมาณ 18-25 ปี

2.1.8 พัฒนาการของวัยรุ่น

พัฒนาการ (Development) หมายถึงการเปลี่ยนแปลงในด้านโครงสร้างและแบบ
แผนอินทรีย์ การเปลี่ยนแปลงนี้จะก้าวหน้าไปเรื่อยๆ เป็นขั้นตอนจากช่วงหนึ่งจากช่วงหนึ่งไปอีก
ช่วงหนึ่ง ทำให้เด็กมีลักษณะและความสามารถใหม่ๆเพิ่มขึ้น มีผลทำให้เกิดความเจริญก้าวหน้า
ยิ่งขึ้น ทั้งในด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม (สุชา จันท์เอม. 2540: 36)

พัฒนาการด้านต่างๆของวัยรุ่นเป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยให้เข้าใจพฤติกรรมต่างๆ ของ
วัยรุ่นได้ดีขึ้น พัฒนาการที่สำคัญ มีดังนี้คือ

1. พัฒนาการทางด้านร่างกาย

ชัยนาถ นาคนุปผา (2514: 4) ได้กล่าวถึงลักษณะการเปลี่ยนแปลงทาง
ร่างกายของวัยรุ่น ไว้ดังนี้

1.1 เกิดการเปลี่ยนแปลงในรูปร่างและโครงสร้างของร่างกาย

1.2 เด็กผู้หญิงเริ่มมีประจำเดือน (Menstruation)

1.3 เด็กผู้ชายเริ่มหลั่งอสุจิเวลาหลับที่เรียกว่า ฝันเปียก (Wet dream)

1.4 มีขนขึ้นตามส่วนต่างๆของร่างกาย (Public hair) เช่น รักแร้

ริมฝีปาก

1.5 เด็กผู้หญิงจะมีหน้าอก และสะโพกขยายขึ้น

1.6 เด็กผู้ชายจะมีเสียงแตกพราไปจากเดิม

2. พัฒนาการทางอารมณ์

สุชา จันท์เอม (2540: 146) ได้กล่าวว่า อารมณ์เป็นความรู้สึกหรือความ
สะเทือนใจที่เกิดขึ้นจากร่างกายถูกสิ่งอื่นมาเร้า คนเรานั้นมีอารมณ์เกิดขึ้นเสมอทุกๆนาที่ อารมณ์
ของวัยรุ่นนั้นเป็นอารมณ์ที่รุนแรง โดยเราเรียกว่าวัยนี้เป็นวัยพายุบูแคม ซึ่งหมายถึง การมีอารมณ์ที่
รุนแรงเต็มไปด้วยความเชื่อมั่นในตนเอง ในบางครั้งมักมีความคิดเห็นขัดแย้งกับผู้ใหญ่อยู่เสมอการที่
เกิดอารมณ์ง่ายและรุนแรงเช่นนี้ ซึ่งเป็นเรื่องง่ายต่อการยุแหย่ หรือชักนำให้เด็กเกิดความรู้สึกอยาก
ลองทั้งในทางที่ดีและเลว ความคิดชั่ววูบของอารมณ์วัยรุ่น อาจเป็นสิ่งที่ทำให้เขาแสดงพฤติกรรมที่
ผิดๆ ออกมา ซึ่งอาจหมายถึงชีวิตและอนาคตของเขาเอง

3. พัฒนาการทางด้านสังคม

สุชา จันทรเฒ (2540: 152-153) กล่าวว่า พ่อเด็กย่างเข้าสู่วัยรุ่น นอกจากจะมีการเปลี่ยนแปลงอย่างมากมาย ทางด้านร่างกายและจิตใจแล้ว ยังพบว่า เด็กมีการปรับปรุง เปลี่ยนแปลงตนเองเกี่ยวกับสถานะความเป็นอยู่ภายในครอบครัวด้วย ดังจะเห็นได้ว่าเด็กในวัยนี้ต้องการอิสระ และการเป็นตัวของตัวเอง ชอบแต่งตัวให้เหมือนกับเพื่อนฝูง ชอบอยู่ตามลำพัง มีห้องอยู่เป็นสัดส่วน มีของใช้ส่วนตัว ซึ่งถ้าสามารถเข้าใจถึงการเปลี่ยนแปลงนี้ อาจจะช่วยให้เด็กในการปรับตัวเข้าสู่สังคมของเขา

4. พัฒนาการทางด้านสติปัญญา

จรรยา สุวรรณทัต (2538: 145) กล่าวว่า การพัฒนาทางสติปัญญาหรือการรู้จักของบุคคล หมายถึง การเติบโตและขัดเกลาทางด้านความสามารถในการคิดอ่านต่าง ๆ ซึ่งการเจริญเติบโตด้านนี้ ก็เหมือนกับการเติบโตทางร่างกาย คือ จะเกิดขึ้นในอัตราต่าง ๆ กัน และยังมีรูปแบบต่างกันไปอีกด้วย ในระยะต่าง ๆ ของชีวิต คือ วัยทารก วัยเด็ก วัยรุ่น และวัยผู้ใหญ่

จากเอกสารดังกล่าว สรุปได้ว่า พัฒนาการของวัยรุ่น แบ่งออกได้ 4 ด้าน คือ พัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา

2.1.9 คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของวัยรุ่น

ในการพัฒนาเด็กวัยรุ่นให้เป็นคนมีคุณภาพนั้น ควรมุ่งพัฒนาเพื่อตอบสนองความต้องการของเด็กให้เด็กมีความเป็นอยู่ที่ดี มีคุณภาพ และมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ และ เนื่องจากเด็กวัยรุ่นเป็นวัยแห่งการเปลี่ยนแปลงในทุก ๆ ด้าน ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และ สติปัญญา ดังนั้น การจะพัฒนาเด็กวัยรุ่นจะต้องมีการพัฒนาให้ครบทุกด้านตามการเปลี่ยนแปลงของเด็กเช่นกัน เพื่อที่จะทำให้เด็กวัยรุ่นได้เติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพเป็นกำลังสำคัญในการที่จะเปลี่ยนแปลงและพัฒนาสังคมและประเทศชาติต่อไปในอนาคต

ณัฐกานต์ พลโลหะ (2545: 21) ได้กล่าวถึง แผนพัฒนาเด็กและเยาวชน ในระยะแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 พ.ศ. 2545-2549 ดังนี้

คุณลักษณะของเด็กและเยาวชนไทยที่พึงประสงค์

1. มีความผูกพันในครอบครัว ภาคภูมิใจในความเป็นไทย และมีทักษะอาชีพและการดำรงชีวิต ที่รู้จักเคารพสิทธิของผู้อื่น
2. มีสุขภาพและพลานามัยแข็งแรง รู้จักการป้องกันตนเองจากโรคและสิ่งเสพติด
3. มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ จริยธรรม คุณธรรมและมีความรับผิดชอบตามวัย
4. มีเจตคติที่ดีต่อการทำงาน มีศักดิ์ศรีและมีความภาคภูมิใจในการทำงานสุจริต
5. รู้จักคิดอย่างมีเหตุผลรอบด้านและพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง
6. รู้จักช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาสและมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาชุมชน และประเทศชาติ

ยุทธศาสตร์การพัฒนากลุ่มเด็กอายุ 6-14 ปี

1. สร้างความเข้าใจให้บิดา/มารดา เห็นคุณค่าของการศึกษา การเป็นต้นแบบในการมีความรับผิดชอบ การมีวินัย การควบคุมอารมณ์ และรู้จักชมเชยบุตรเมื่อบุตรเรียนรู้ที่จะช่วยเหลือหรือเอื้อเฟื้อต่อผู้อื่น
2. ส่งเสริมและสนับสนุนให้บิดา/มารดา ครู สื่อมวลชน รับผิดชอบในการเสริมสร้างประสบการณ์ที่หลากหลายเพื่อพัฒนาเจตคติ รวมทั้งส่งเสริมให้เด็กใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเอง ครอบครัว และชุมชน ในด้านคุณธรรม และจริยธรรม
3. ส่งเสริมและสนับสนุนให้เด็กเกิดการเรียนรู้ที่จะแสวงหาข้อมูล ในการตัดสินใจด้วยตนเองและมีทักษะชีวิตด้วยวิธีการศึกษาในทุกรูปแบบ
4. สร้างแนวคิดที่มีอิทธิพลต่อจิตใจ และพฤติกรรมของเด็กให้เกิดความสอดคล้องกันระหว่างบ้านและโรงเรียน
5. สร้างแนวคิดให้ชุมชน/โรงเรียน และเด็กมีแนวคิดเรื่องการรักษาสุขภาพว่ามีประโยชน์เป็นส่วนบุคคล หากเป็นเรื่องที่ชุมชนต้องร่วมรับผิดชอบ
6. สนับสนุนให้โรงเรียน เป็นโรงเรียนสุขภาพในชุมชนทั้งสุขภาพอนามัย และการพัฒนาจิตใจโดยให้ความสำคัญกับการป้องกันโรคและรักษาการออกกำลังกาย
7. สนับสนุนให้เด็กทำงานเป็นกลุ่มแบบร่วมมือ เพื่อสร้างวินัยในตนเอง และพัฒนาบุคลิกภาพประชาธิปไตย
8. ส่งเสริมให้มีการสร้างโลกทัศน์เกี่ยวกับชีวิตและอาชีพ ตลอดจนรู้กฎหมายพื้นฐานเพื่อคุ้มครองสิทธิของตนเอง

แนวทางในการพัฒนาเด็กวัยรุ่นที่สำคัญ มี 5 ประการ คือ

1. การปรับทิศทางการพัฒนาประเทศเพื่อการพัฒนาที่สมดุล
2. การสร้างความเข้มแข็งขององค์กรชุมชน
3. การขยายบริการพื้นฐานเพื่อส่งเสริมการพัฒนาทุกด้านของวัยรุ่น
4. การปรับปรุงประสิทธิภาพของกระบวนการศึกษา อบรม และดูแลเด็กวัยรุ่น

5. การออกกฎหมายและบังคับใช้กฎหมายที่สำคัญ

จากการวางนโยบายในการพัฒนาเด็กและเยาวชน ตามแผนพัฒนาเด็กและเยาวชน ในระยะแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 พ.ศ. 2545-2549 และยุทธศาสตร์การพัฒนากลุ่มเด็กอายุ 6-14 ปี สรุปได้ว่า การที่จะพัฒนาเด็กวัยรุ่นให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ จะต้องพัฒนา 7 ด้าน คือ ด้านร่างกาย ด้านสติปัญญา ด้านอารมณ์ ด้านคุณธรรม จริยธรรม ด้านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมชุมชน ด้านการมีทักษะและเจตคติที่ดีต่อการประกอบอาชีพสุจริต และด้านการมีส่วนร่วมในการพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมเสี่ยงของวัยรุ่น

2.2.1 งานวิจัยในประเทศ

นิภารัตน์ จำสมบูรณ์ (2540: 84) ศึกษาถึง ความรู้และพฤติกรรมเสี่ยงต่อ ยาเสพติดของนักเรียนมัธยมศึกษา ตอนปลาย กรณีศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรี จำนวน 590 คน พบว่า ส่วนใหญ่หรือเกือบทั้งหมดของนักเรียน ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างนี้มีความรู้ ความเข้าใจในอันตรายและ พิษภัยของยาเสพติดที่มีต่อสุขภาพเป็นอย่างดี รวมทั้งทราบ ถึงพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด เป็นอย่างดีด้วยเช่นกัน จากครอบครัว โรงเรียน และสื่อประเภทต่าง ๆ เช่น วิทยุ โทรทัศน์ หรือ หนังสือพิมพ์ เป็นต้น และยังพบว่าเพศ การศึกษาของมารดา รายได้ของนักเรียน และลักษณะของ ชุมชน เป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลทำให้เกิดความแตกต่างในระดับ ความรู้เรื่องยาเสพติดของนักเรียน ในขณะที่ปัจจัย ในเรื่อง เพศ อายุ การศึกษาของมารดา รายได้ครอบครัว กลุ่มเพื่อน อาชีพของบิดา และลักษณะ การพักอาศัย ที่มีต่อความแตกต่าง ในพฤติกรรมเสี่ยงต่อยาเสพติดของนักเรียน

เลิศลักษณ์ บุญรอด (2543: 102) ได้ศึกษาและเปรียบเทียบ พฤติกรรมเสี่ยงทาง สุขภาพของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียน สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร จำนวน 500 คน พบว่า นักเรียนมีพฤติกรรมเสี่ยงทางสุขภาพโดยรวม อยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณา เป็นรายข้อพบว่า นักเรียนมีพฤติกรรมเสี่ยง ด้านการบริโภคอาหารสูงในเรื่องการรับประทานอาหาร ไม่เป็นเวลา การรับประทานอาหารจุกจิกไม่เป็นเวลา การดื่มน้ำอัดลม หรือน้ำชา หรือกาแฟ นักเรียนมีพฤติกรรมเสี่ยงด้านการใช้สารเสพติดสูงในเรื่อง การคบค้าสมาคมกับบุคคลที่ติดบุหรี่และ เครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ และ การดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ นักเรียนมีพฤติกรรมเสี่ยงด้านความ ปลอดภัยสูง ในเรื่องการวิ่งขึ้นลงบันได, การไม่สวมหมวกนิรภัย, การหยอกล้อกันบนถนน, การข้าม ถนนได้สะพานลอย, นักเรียนมีพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ สูงในเรื่อง การใช้สื่อ (ได้แก่ หนังสือการ์ตูน นวนิยาย นิตยสาร วิดีโอ ภาพยนตร์) ที่มีรูปโป๊ เปลือย หรือมีฉากการร่วมเพศ, การจับกลุ่ม คอยเรื่อง การมีเพศสัมพันธ์, การอยู่ลำพังกับเพื่อนต่างเพศ, การจับมือถือ แขนกับเพื่อนต่างเพศ และการเดิน คนเดียวในที่เปลี่ยวและมืด เมื่อเปรียบเทียบ พฤติกรรมเสี่ยงทางสุขภาพโดยรวม พบว่า นักเรียน ชายและนักเรียนหญิง มีพฤติกรรมเสี่ยงทางสุขภาพไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 เมื่อ พิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า นักเรียนชายมีพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศสูงกว่านักเรียนหญิง และ นักเรียนที่ได้รับค่าใช้จ่ายจากผู้ปกครอง 1,000-2,000 บาท และ 2,001-3,000 บาทต่อเดือนมี พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศสูงกว่า นักเรียนที่ได้รับค่าใช้จ่ายจากผู้ปกครองน้อยกว่า 1,000 บาทต่อ เดือนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

นงลักษณ์ ยิ้มศรวล (2544: 52) ศึกษาวิเคราะห์ระบบสัญลักษณ์ทางเพศที่ปรากฏ ในละครโทรทัศน์ที่มีอิทธิพลต่อ การมีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดเชื้อเอชไอวี พบว่า ระบบสัญลักษณ์ ทางเพศในละครโทรทัศน์ที่มีอิทธิพลต่อการมีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดเชื้อเอชไอวี เป็นลักษณะของ สัญลักษณ์ทางเพศที่เกิดจากแบบแผนพฤติกรรม (Norm of behavior), สิ่งแวดล้อมกำหนด (Environmental interpretation), และค่านิยมทางสังคม (Societal values) อันได้แก่ การร่วมเพศ

อย่างไม่ปลอดภัย การสำส่อนทางเพศ พฤติกรรมมากผิดหลายเมีย พฤติกรรมที่มีความวิปริตทาง
การมารมณ การใช้ผู้หญิงเป็นวัตถุทางเพศของผู้ชาย การข่มขืน การเที่ยวกลางคืนของวัยรุ่น ความ
เจ้าชู้ การเที่ยวหญิงบริการ เป็นต้น

ณัฐนันท์ วิชัยรัมย์ (2545: 77) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมเสี่ยงต่อ
การมีเพศสัมพันธ์ ของนักเรียนระดับมัธยม ศึกษาตอนปลาย ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ กลุ่ม
ตัวอย่างเป็นนักเรียน มัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 369 คน พบว่า 1. ความรู้เรื่องเพศศึกษา อยู่
ในระดับปานกลาง ความคิดเห็นเกี่ยวกับการ คบเพื่อนต่างเพศ และความสัมพันธ์ภายในครอบครัว
อยู่ในระดับมาก สำหรับการคล้อยตามกลุ่มเพื่อน และพฤติกรรมเสี่ยงต่อการมีเพศสัมพันธ์อยู่ใน
ระดับน้อย 2. พฤติกรรมเสี่ยงต่อการมีเพศสัมพันธ์เมื่อจำแนกตาม เพศ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และค่าใช้จ่าย ประจำเดือน แตกต่างกันอย่างมี
นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่เมื่อจำแนกตาม ระดับชั้น และสภาพครอบครัว พบว่า ไม่แตกต่าง
กัน 3. การคล้อยตามกลุ่มเพื่อน และความสัมพันธ์ภายในครอบครัว สามารถร่วมกัน ทำนาย
พฤติกรรมเสี่ยงต่อการมีเพศสัมพันธ์ได้ร้อยละ 54.0 อย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ .001

2.2.2 งานวิจัยในต่างประเทศ

แอนเดรียส (Andreas. 1989: 162-C) ศึกษาปัญหาประจำวันของวัยรุ่น สังคม
สิ่งแวดล้อมและบทบาทแอลกอฮอล์ กลุ่มตัวอย่างเป็นวัยรุ่นที่มีปัญหาครอบครัวแตกแยกและวัยรุ่น
ที่มาจากครอบครัวสมบูรณ์ อายุ 15-20 ปี เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามและ
แบบทดสอบ ผลการทดสอบพบว่า วัยรุ่นที่มาจากครอบครัวแตกแยกมีปัจจัยหลายประการที่ทำให้
เกิดปัญหาด้านการศึกษา มากกว่าวัยรุ่นที่มาจากครอบครัวสมบูรณ์ วัยรุ่นที่มีครอบครัวแตกแยกมี
สังคมและ สิ่งแวดล้อมที่ไม่ดีตั้งแต่อายุ 8-13 ปี มีเพื่อนเป็นแบบอย่างแทนพ่อแม่ มีความต้องการ
อิสระมาก มีพฤติกรรมที่เป็นปัญหาและมีการดื่มสุร่าบ่่อยมากกว่าวัยรุ่นที่มาจากครอบครัวสมบูรณ์

วอคเกอร์ (เลิศลักษณ์ บุญรอด. 2543; อ้างอิงจาก Walker et al. 1995: 203)
ศึกษาพบว่า เด็กและเยาวชนที่มีพฤติกรรมเสี่ยงในด้านต่างๆเหล่านี้ เช่น ความก้าวร้าว ความรู้สึก
ไม่สบายใจ คับข้องใจ มีความยุ่งยากลำบากใน การจัดการกับความไม่แน่นอนและมักใช้วิธีการ
แก้ปัญหาที่เกิดขึ้นไม่เหมาะสม

จิรพรรณ อินทา (2542: 64) กล่าวว่า จากการศึกษ พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของ
วัยรุ่น ของสถาบัน National institute of Child Health Development พบว่า จากปี 1988 วัยรุ่นมี
ปัญหาพฤติกรรมทางเพศ ร้อยละ 37.7 และเพิ่มสูงขึ้นเป็นร้อยละ 54 ในปี ค.ศ. 1990 และปัจจัยที่
ทำให้ปัญหาพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศในวัยรุ่น มีจำนวนเพิ่มสูงขึ้นก็อาจจะเนื่องมาจากการมี
เพศสัมพันธ์ในอายุที่เร็วขึ้น

2.3 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการพนัน

2.3.1 ความหมายของการพนัน

ประมวลกฎหมายแพ่ง (ชุมพล โลหะชาละ. 2517: 20; อ้างอิงจากประมวลกฎหมายแพ่ง. 2478: 297) ได้อธิบายความหมายของคำว่า “การพนันชั้นต่อ” ไว้ดังนี้

ราชบัณฑิตยสถาน (2525: 565) ได้ให้ความหมายของการพนัน ไว้ว่า หมายถึง การเล่นเอาเงินหรือสิ่งอื่นด้วยการเสี่ยงโชคหรือฝีมือ

“การพนัน” หมายถึง การเข้าเล่นเสี่ยงโชคซึ่งต้องใช้ไหวพริบและฝีมือมาพนันเอาทรัพย์สินจะโดยชอบหรือมิชอบด้วยกฎหมายก็ตาม เช่น การเล่นเกมพนันไพ่ตอง เป็นต้น

“ชั้นต่อ” หมายถึง การเล่นที่บุคคลสองฝ่ายมีความเห็นตรงกันข้ามในเหตุการณ์อย่างใดอย่างหนึ่งซึ่งไม่แน่นอน อันจะเกิดขึ้นในอนาคตและได้มาตกลงกันว่าถ้าเหตุการณ์เป็นไปตามนั้นจริง ฝ่ายหนึ่งแพ้และอีกฝ่ายหนึ่งชนะ ฝ่ายแพ้จะต้องเสียเงินให้แก่ผู้ชนะตามที่ตกลงกันไว้ เช่น พนันกันว่า สะพานจะเปิดเมื่อใด ใครจะเป็นอธิบดีกรมตำรวจคนต่อไป เป็นต้น

ทนายภูธร (2530: 58–64) กล่าวว่า การพนัน คือ สัญญาที่ก่อให้เกิดการได้เสียซึ่งเงินหรือทรัพย์สิน โดยคู่สัญญาถือเอาผลแห่งเหตุการณ์ในอนาคตอันไม่แน่นอนซึ่งคู่สัญญาไม่มีส่วนได้เสียเป็นเครื่องชี้ขาด ประกอบด้วยลักษณะดังต่อไปนี้

1. ต้องมีการได้หรือเสีย ถ้าไม่มีการได้หรือเสีย ได้เสียทางเดียว หรือได้เสียกันด้วยกันไม่ถือว่าเป็นการพนัน เช่น นาย ก. และ นาย ข. ตกลงกันว่าถ้านักมวยฝ่ายแดงชนะฝ่ายน้ำเงิน นาย ก. จะให้เงินนาย ข. 100 บาท ถ้านักมวยฝ่ายน้ำเงินชนะฝ่ายแดง นาย ข. ไม่ต้องเสียอะไร กรณีนี้ไม่ถือว่าเป็นการพนัน เพราะนาย ก. มีแต่เสียทางเดียว ส่วนนาย ข. มีแต่ได้ทางเดียวเช่นกัน หรือถ้านาย ก. และ นาย ข. ตกลงกันใหม่ว่า ถ้านักมวยฝ่ายที่ตนวางเดิมพันเป็นฝ่ายชนะ ผู้แพ้พนันครั้งนี้จะต้องจ่ายค่าอาหารที่รับประทานกัน 1 มื้อ กรณีเช่นนี้ก็ไม่ถือว่าเป็นการพนัน

2. สิ่งที่ได้เสียต้องเป็นเงินหรือทรัพย์สิน เช่น นาย ก. ตกลงกับนาย ข. ว่าถ้านักฟุตบอลไทยชนะมาเลเซีย นาย ก. จะจ่ายเงินให้นาย ข. 100 บาท ถ้ามาเลเซียชนะไทย นาย ข. ต้องจ่ายเงินให้นาย ก. 150 บาท กรณีนี้ถือเป็นการพนัน เพราะมีการได้เสียเป็นเงิน แต่ถ้านาย ก. และนาย ข. ตกลงพนันกีฬาฟุตบอลครั้งนี้ใหม่ว่า ถ้าฝ่ายที่ตนวางเดิมพันชนะคนที่แพ้จะองช่วยถางหญ้าให้กับคนที่ชนะ กรณีนี้ไม่ถือว่าเป็นการพนัน เพราะสิ่งที่ได้เสียเป็นแรงงานไม่ใช่เงินหรือทรัพย์สิน

3. ต้องถือเหตุการณ์ในอนาคตเป็นเครื่องชี้ขาด เช่น นาย ก. ตกลงกับนาย ข. ว่า ถ้านาย ค. มีอายุครบ 30 ปี เมื่อใด นาย ก. จะให้เงินนาย ข. 100 บาท กรณีเช่นนี้ไม่ใช่การพนัน เพราะผลในอนาคตเป็นสิ่งแน่นอน กล่าวคือ ต้องมีวันหนึ่งที่นาย ค. อายุครบ 30 ปีแน่นอน หรือถ้านาย ก. ตกลงกับนาย ข. ว่าถ้าทีมไทยได้เหรียญทองมากที่สุดในการแข่งขันซีเกมส์ นาย ก. จะจ่ายเงินให้นาย ข. 100 บาท แต่ถ้าไม่ใช่ นาย ข. ต้องจ่ายเงินให้นาย ก. 100 บาท กรณีเช่นนี้เป็น การพนัน เพราะถือเอาผลการได้เหรียญทองซึ่งเป็นเหตุการณ์ในอนาคตเป็นเครื่องชี้ขาด แต่ถ้ารู้ผลการได้เหรียญทองซีเกมส์ก่อนแล้วไม่เป็นการพนัน เพราะไม่ใช่เหตุการณ์ในอนาคต

4. คู่สัญญาต้องไม่มีส่วนได้ส่วนเสียในผลที่เสี่ยงภัยนั้น เช่น นาย ก. ตกลงกับ นาย ข. ว่า ภายใน 1 ปี ถ้าไฟไหม้บ้านนาย ก. นาย ก. ต้องจ่ายเงินนาย ข. 1,000 บาท ถ้าเกิดไฟไหม้บ้านนาย ก. นาย ข. ต้องจ่ายเงินให้นาย ก. 100,000 บาท กรณีนี้ไม่เป็นการพนัน เพราะคู่สัญญาคือ นาย ก. มีส่วนได้เสียในผลที่เสี่ยงภัย คือ ถ้าไฟไหม้บ้านนาย ก. นาย ก. ย่อมเสียหาย ซึ่งกรณีนี้เป็นการประกันภัย

5. ต้องมีผู้เล่นตั้งแต่ 2 ฝ่ายขึ้นไป คือ มีผู้จัดให้มีการเล่นการพนัน (เจ้ามือ) และมีผู้ร่วมเล่น เช่น นาย ก. เปิดบ่อนเล่นไพ่ มีนาย ข. นาย ค. และนาย ง. ร่วมเล่นเอาเงินด้วย กรณีนี้ถือเป็นการพนัน

เสริม ปุณณะหิตานนท์; และคนอื่น ๆ (2531: 21) ได้ให้ความหมายของพฤติกรรมการพนันว่า หมายถึง การมีส่วนร่วมไม่ว่าจะโดยตรงหรือทางอ้อมในกิจกรรมในแบบใดแบบหนึ่งหรือหลายแบบดังต่อไปนี้

1. การเล่นพนันเอาเงินหรือสิ่งของมีค่าสำหรับผู้เล่น เช่น ร่อนรูป เป่ากบ โยนเหรียญ เล่นว่าว ฯลฯ ในเกมกีฬากระหว่างบุคคล เช่น หมากกระดาน วิ่งแข่ง กระโดดเชือก ว่ายน้ำ ฯลฯ และในเกมกีฬาที่แข่งขันเป็นทีม เช่น ฟุตบอล วิ่งผลัด ฯลฯ ในการนำสัตว์มาต่อสู้กัน เช่น กัดปลา กัดจิ้งหรีด ฯลฯ ในกรณีที่เจ้าตัวมีส่วนร่วมโดยทางอ้อม หมายถึง ไม่ได้ร่วมเล่นด้วยเพียงแค่ดูเพื่อน ๆ เล่น แต่ก็ได้วางเดิมพันพนันหรือถือหางฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง

2. เล่นพนันขันต่อหรือวางเดิมพัน โดยอาศัยกิจกรรมหรือเครื่องมือที่ผู้อื่นจัดให้มีขึ้นเพื่อวัตถุประสงค์ทางการค้าหรือหารายได้ เช่น ในเกมกีฬาฟุตบอล มวย แข่งม้า ฯลฯ ในเกมบิลเลียด สนุกเกอร์ หรือ ที่เรียกชื่ออย่างอื่นในการตีไก่ กัดปลา ชนวัว ฯลฯ

3. การเสี่ยงโชคในรูปของการซื้อสลากกินแบ่งรัฐบาล สลากกินรวบ หวย ปิงปอง หวยซอง ฯลฯ การเสี่ยงโชคในรูปของการซื้อของเพื่อการจับรางวัล การเสี่ยงโชคโดยการวางเงินแทงภาพไฟ 3 ใบ การเล่นเกมตู้ ไฟฟ้า ฟุตบอลโต๊ะ สล็อตแมชชีน ฯลฯ

4. การพนันแบบที่เล่นกันในบ่อนโดยใช้ไพ่สำหรับ ลูกเต๋า เงินเหรียญ ขึ้นส่วนบางชนิด ฯลฯ เป็นอุปกรณ์ในการเล่น

สมพร พรหมหิตาธร (2538: 3) ให้ความหมายของการพนัน ว่า หมายถึง การเอาแพ้เอาชนะกันด้วยการเสี่ยงโชค

จรรยา กล่าวสุนทร (2540: 33) สรุปความหมายของการพนันว่า การที่จะสรุปว่าบุคคลใดเล่นการพนันต้องพิจารณาจากบุคคล 2 ฝ่าย หรือมากกว่าตกลงกันว่าจะเอาผลของเหตุการณ์ใดเหตุการณ์หนึ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคต และเป็นเหตุการณ์ที่ตนไม่มีส่วนเกี่ยวข้องเป็นเครื่องตัดสินการได้ - เสีย เงินหรือทรัพย์สินของมีค่า แต่ถ้านอกเหนือจากนี้ไม่ถือว่าบุคคลนั้นเล่นการพนัน

สังคิต พิริยรังสรรค์ (2546: 2) กล่าวว่า การพนัน หมายถึง อะไรก็ได้ที่มีลักษณะเป็นธุรกรรมทางการเงิน (Financial Transaction) ที่เกี่ยวข้องกับผลลัพธ์ของความไม่แน่นอน

จากความหมายข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า การพนัน หมายถึง การเล่นเสี่ยงโชคที่มีการได้เสียทรัพย์สินเงินทองซึ่งอาจจะให้ไหวพริบหรือฝีมือในการเล่น โดยถือเหตุการณ์ในอนาคตที่ไม่แน่นอนเป็นเครื่องชี้ขาด และต้องมีบุคคลตั้งแต่ 2 ฝ่ายขึ้นไป

2.3.2 แนวคิดเกี่ยวกับการพนัน

การพนันเป็นกิจกรรมรูปแบบหนึ่งที่ถือเป็นปรากฏการณ์สากลทั้งนี้เพราะปรากฏในทุกอารยธรรม ทุกช่วงเวลา และเกี่ยวข้องกับมนุษย์ในทุกสังคมและทุกชนชั้น ในประวัติศาสตร์ของมนุษยชาติได้ปรากฏหลักฐานจากการขุดค้นทางโบราณคดีพบว่าการเล่นการพนันได้เข้ามาเกี่ยวข้องกับมนุษย์ตั้งแต่ก่อนคริสตกาลกว่า 4,000 ปี ไม่ว่าจะเป็นหลักฐานทางโบราณคดีของอียิปต์ กรีก อินเดีย และจีน จนสามารถกล่าวได้ว่าการพนันเป็นมรดกของมนุษยชาติที่เก่าแก่สืบทอดกันมาแต่อดีตกาล (พสุนิต สารมาศ. 2545: 7; อ้างอิงจาก Moran. 1997: 52)

เมื่อปรากฏการณ์การพนันเป็นสิ่งที่พบเห็นอยู่ทั่วไปในทุกสังคม นักวิชาการในแต่ละแขนงจึงมีความพยายามที่จะอธิบายพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับการพนันว่ามันเกิดขึ้นได้อย่างไร

2.3.2.1 การพนันในทัศนภาพของจิตวิทยา

ในทางจิตวิทยาจะอธิบายพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับการพนันว่า เป็นผลมาจากสภาวะความเจ็บป่วยทางจิต (Mental disease) หรือเป็นผลแห่งพยาธิสภาพ (Pathology) หรือเป็นข้อบกพร่องบางประการในบุคลิกภาพหรือปัจจัยในเชิงชีววิทยา นั้นหมายความว่านักจิตวิทยาได้มองผู้ที่ติดการพนันว่า พวกเขาจะไม่สามารถเลิกหรือถอนตัวได้เพราะขาดความสามารถในการควบคุมตนเอง (พสุนิต สารมาศ. 2545: 7-12; อ้างอิงจาก Rosecrance. 1985: 276)

เอ็ดมันด์ เบอร์กเลอร์ (กัญญาพร ไทรชมภู. 2546: 39-48; อ้างอิงจาก Edmund Bergle. 1957) เป็นนักจิตวิทยาที่มีชื่อเสียงท่านหนึ่ง ที่สนใจศึกษาผู้ที่เล่นการพนัน และจากการศึกษาอย่างใกล้ชิดทำให้เขาสามารถอธิบายได้ว่าผู้ที่เล่นการพนันนั้นเป็นพวกที่มีอาการประสาท (Neurotic) กล่าวคือเป็นพวกที่มีความรู้สึกผิดอยู่ตลอดเวลา ความรู้สึกผิดที่เกิดขึ้นนี้ไม่สามารถหาสิ่งใดมาทดแทนได้ พวกเขาจึงคิดว่าการพนันเท่านั้นที่สามารถตอบสนองหรือทดแทนความรู้สึกตรงนี้ได้ เพราะการพนันก็เป็นเสมือนภาพลวงตาที่ทำให้เขามีความสุขได้ในช่วงหนึ่ง ๆ ดังนั้นบุคคลจึงไม่ต่างอะไรกับผู้ป่วยที่เป็นโรคติดการพนัน

ในปี ค.ศ. 1980 สมาคมนักจิตแพทย์อเมริกา (พสุนิต สารมาศ. 2545: 7-12; อ้างอิงจาก American Psychiatric Association. 1980) ก็ได้ออกมายอมรับอย่างเป็นทางการว่าการติดการพนันถือเป็นโรคชนิดหนึ่ง ที่จำเป็นต้องได้รับการบำบัดรักษา ในสหรัฐอเมริกาจึงมีองค์กรเอกชนที่รู้จักกันในชื่อที่เรียกว่า Gamblers Anonymous: GA ตั้งขึ้นตั้งแต่ปี ค.ศ. 1957) เพื่อช่วยเหลือบุคคลเหล่านี้โดยเฉพาะ ด้วยวิธีการรักษาที่เรียกว่า กลุ่มบำบัด (Group therapy)

ผลจากแนวคิดลักษณะเช่นนี้ จึงทำให้นักวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพนัน มุ่งวิเคราะห์พฤติกรรมการเล่นการพนันว่าเป็นเรื่องของจิตวิทยาของบุคคลและมองการเล่นการพนันเป็นปัญหาอย่างเช่นงานของลาดูเชอร์; และคนอื่นๆ. (ผาสุก พงษ์ไพโรจิตร์; และคนอื่นๆ. 2543: 160; อ้างอิง

จาก Ladouceur, et al. 1994) ที่พบว่าผู้ติดการพนันจะต้องเผชิญปัญหาเกี่ยวกับภาวะหนี้สิน การสูญเสียประสิทธิภาพในการทำงาน การกระทำที่ผิดกฎหมาย และค่าใช้จ่ายทางการแพทย์

2.3.2.2 การพนันในทัศนภาพสังคมวิทยา

ในทางสังคมวิทยามีงานศึกษาอยู่จำนวนหนึ่งที่พยายามจะอธิบายปรากฏการณ์เกี่ยวกับการพนัน ว่าไม่ใช่เรื่องของจิตพยาธิหรือความต้องการของปัจเจกบุคคล งานศึกษาชิ้นสำคัญที่อาจถือได้ว่าเป็นงานบุกเบิกการวิจัยในเรื่องการพนัน ก็คือผลงานวิทยานิพนธ์ในระดับปริญญาเอกที่เสนอต่อมหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ดของนักสังคมวิทยาชาวอเมริกันที่ชื่อ อี ซี เดวูรุก (E.C. Deveureux) (พสนิต สารมาศ. 2545: 9; อ้างอิงจาก E.C. Deveureux. 1949) โดยเขาพยายามที่จะนำแนวคิดโครงสร้างการหน้าที่ (The Structural – Functional) ที่ Talcott Parsons ได้วางรากฐานเอาไว้ มาอธิบายพฤติกรรมที่เกี่ยวกับการพนันว่าเป็นเรื่องของหน้าที่ในลักษณะที่เป็นกิจกรรมที่สามารถสนองความต้องการบางอย่างให้แก่สังคมได้ นั่นก็คือการปลดปล่อยความตึงเครียดหรือบรรเทาเบียดเบียนความน่าเบื่อจากการดำเนินชีวิตประจำวัน ภายใต้ความเคร่งครัดในระเบียบกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ที่ไม่เปิดโอกาสให้บุคคลแสดงหาความตื่นเต้นเร้าใจ

นอกจากนี้การอธิบายพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับการพนันในลักษณะที่มองว่าการพนันเป็นกิจกรรมที่ช่วยให้บุคคลสามารถแสดงออกถึงความสนุกตื่นเต้นแล้วนั้น การพนันยังเป็นกิจกรรมที่ช่วยเปิดโอกาสในการแสดงหาความสำเร็จในชีวิตอีกด้วย การอธิบายเช่นนี้เป็นการอธิบายโดยใช้แนวคิด อโนมี (Anomie)

อโนมี (Anomie) เป็นแนวคิดที่ถูกเสนอโดย เอมีลล์ เดิร์กไฮม์ (Emile Durkheim) (พสนิต สารมาศ. 2545: 9; อ้างอิงจาก Emile Durkheim. 1949) โดยเขาเสนอว่าในสังคมที่มีความสลับซับซ้อน และบรรทัดฐานต่าง ๆ ขัดแย้งกันจะก่อให้เกิดภาวะที่เรียกว่า ภาวะที่ปราศจากบรรทัดฐาน (Normlessness) ซึ่งภาวะดังกล่าวนี้ไม่ได้หมายความว่าสังคมสมัยใหม่จะไม่มีบรรทัดฐานแต่หมายความว่าบรรทัดฐานมีหลายชุดแต่ไม่สามารถผูกมัดหรือมีอิทธิพลต่อคนในสังคม และภาวะนี้จะนำไปสู่พฤติกรรมเบี่ยงเบนได้ ซึ่งต่อมา โรเบิร์ต เค เมอร์ตัน เดิร์กไฮม์ (Robert K.Merton Durkheim) (พสนิต สารมาศ. 2545: 9; อ้างอิงจาก Robert K.Merton Durkheim. 1949) ได้นำคำนี้มาอธิบายเพิ่มเติม โดยเสนอว่า Anomie เป็นผลมาจากความไม่สามารถของบุคคลที่จะปฏิบัติตามบรรทัดฐานต่าง ๆ ของสังคมถึงแม้ว่าตนจะยอมรับบรรทัดฐานนั้น สาเหตุที่เป็นเช่นนี้เพราะเกิดความไม่สอดคล้องกันของเป้าหมายทางวัฒนธรรม กับวิถีทางที่จะบรรลุเป้าหมายนั้น เมอร์ตันมองว่าในขณะที่สังคมกระตุ้นให้สมาชิกทั้งหมดแสดงหาความมั่งคั่งและฐานะทางสังคมที่ดี แต่วิถีทางที่จะไปถึงจุดมุ่งหมายนั้นมีสภาพจำกัด มีเพียงคนจำนวนน้อยเท่านั้นที่จะบรรลุจุดมุ่งหมาย ดังนั้น สมาชิกของสังคมซึ่งถูกปลูกฝังให้ใฝ่หาความสำเร็จแต่ไม่ได้รับโอกาสที่เท่าเทียมกันในการใช้วิถีทางที่ถูกต้อง จึงต้องแสวงหาวิถีทางอื่นซึ่งไม่ได้รับการยอมรับทางสังคม นัยยะนี้เองที่การพนันเป็นหนทางหนึ่งที่จะเปิดโอกาสให้เขาได้รับความสำเร็จในชีวิต (ซึ่งก็คือเงิน) การอธิบายพฤติกรรม การพนัน โดยใช้แนวคิด อโนมี (Anomie) จึงมักจะถูกนำมาใช้ในการอธิบายนักพนันที่เป็นคนชั้นล่างของสังคม หรือผู้ที่มีรายได้น้อย

ภาวะวิกลจริต (Alienation) ก็เป็นอีกแนวคิดหนึ่งที่น่าสนใจมาอธิบายพฤติกรรม การพนัน ว่าบุคคลใช้การพนันเป็นช่องทางในการแสดงออกถึงความสามารถในการควบคุมการ กระทำของตนเอง อันเนื่องมาจากสภาพการทำงานในระบบอุตสาหกรรมแบบทุนนิยมทำให้พวกเขา รู้สึกไร้อำนาจ (Powerlessness) ไม่มีความเป็นอิสระในการทำหน้าที่ของตนเอง สภาพการทำงาน ดังกล่าวส่งผลให้บุคคลเผชิญกับสภาวะความแปลกแยกต่องานที่ตนเองทำ แยกแยกจากเพื่อน ร่วมงานและในที่สุดก็เกิดความแปลกแยกในตนเอง

การอธิบายปรากฏการณ์การพนันด้วยแนวคิด ภาวะวิกลจริต (Alienation) ได้รับการสนับสนุนจากผลงานของ อาร์ ดี เฮร์แมน (R.D. Herman) (พสุณิต สารมาศ. 2545: 9; อ้างอิงจาก R.D.Herman. 1949) ในเรื่องการพนันม้าแข่งว่า การแทงม้าเปิดโอกาสให้ผู้เล่นได้ ควบคุมโชคชะตาของตนเอง ได้ซึ่งนำหน้าผลได้ผลเสียกับการแทงแบบต่าง ๆ แล้วเลือกตัดสินใจใน สิ่งที่ตนคิดว่าเหมาะสมที่สุด ซึ่งลักษณะเช่นนี้จะไม่สามารถพบได้จากการตัดสินใจในเรื่องอื่น ๆ ใน ชีวิตประจำวัน โดยเฉพาะหน้าที่การงานที่ตนรับผิดชอบอยู่

นอกจากแนวทฤษฎีต่าง ๆ ที่เน้นการมองปรากฏการณ์ทางสังคมในระดับ มหาภาค (Macro Perspective) ซึ่งได้แก่แนวโน้มทางโครงสร้างสังคมวัฒนธรรมที่มีผลทำให้ พฤติกรรมการพนันขยายวงกว้าง ก็ยังมีแนวทฤษฎีอีกชุดที่มองในระดับจุลภาค (Micro Perspective) คือ เน้นความสำคัญขององค์ประกอบในการเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเสี่ยงได้ เสี่ยงเสียที่เรียกว่า “Action” จากผลงานทางความคิดของ เออร์วิง กอฟฟ์แมน (Erving Goffman) ใน เรื่อง Where the Action is (เสริน ปุณณะหิตานนท์; และคนอื่น ๆ. 2531: 17-18; อ้างอิงจาก Goffman. 1967: 149–270) ที่พยายามทำความเข้าใจชีวิตประจำวันของชาวอเมริกันผ่านการเล่น พนันในบ่อนคาสีโน ในลาสเวกัส โดยที่ การเล่นการพนัน (Action) เป็นการกระทำที่บุคคลทราบดีถึง ผลได้ผลเสียที่จะเกิดขึ้น ฉะนั้นจึงเป็นการกระทำโดยสมัครใจ ที่ต้องการแสดงให้เห็นว่าตัวเองเป็น คนเช่นไร ภายใต้สถานการณ์ของการเสี่ยงได้เสี่ยงเสียนี้ กล่าวคือคนอื่นที่อยู่ในฐานะของผู้ชม (นัก พนันคนอื่น) จะประเมินค่าบุคคลนั้นจากสถานการณ์การแสดงออกให้เห็นถึงลักษณะนิสัยใจคอของ ตนเองอย่างเช่น ความกล้าหาญ การมีใจเด็ดเดี่ยว ความเยือกเย็นมีสติรู้จักเก็บอารมณ์ หรือการ ยอมรับความพ่ายแพ้อย่างภาคภูมิใจ ฯลฯ มากกว่าที่จะสนใจพิจารณาถึงลักษณะของบุคคลนั้น ๆ จากทักษะการเล่นพนันที่เขาแสดงออกมา จึงอาจกล่าวได้ว่าความดึงดูดใจของการได้เข้าร่วม กิจกรรมการพนันอยู่ที่การมีโอกาสได้แสดงออกให้คนอื่นรู้ว่า “ฉันคือใคร” หรือฉันเป็นคนอย่างไร

จะเห็นได้ว่าการอธิบายพฤติกรรมการเล่นพนันของทั้งสองทัศนภาพมีความ แตกต่างกันอย่างชัดเจน กล่าวคือในมุมมองทางจิตวิทยา การพนันเป็นผลมาจากสภาพจิตใจที่ไม่ ปกติ และด้วยมุมมองเช่นนี้จึงเท่ากับเป็นการตอกย้ำให้เห็นว่าการเล่นพนันเป็นปัญหาระดับบุคคล และยังจะนำไปสู่ปัญหาสังคมด้านอื่น ๆ ได้ต่อไป (เพราะนักพนันเป็นผู้ที่ขาดความสามารถในการ ควบคุมตนเอง) ในขณะที่ทัศนภาพทางสังคมวิทยา (การวิเคราะห์ระดับมหภาค) จะมองว่าการพนัน เป็นผลมาจากโครงสร้างทางสังคมที่มีความกดดันต่าง ๆ จึงทำให้คนต้องแสวงหาทางออกโดยการ เล่นพนันเพื่อช่วยบรรเทาความตึงเครียดจากสภาวะการทำงานที่ซ้ำซากจำเจและมีความกดดัน

จึงเป็นที่น่าสังเกตว่าในทางสังคมวิทยาเมื่อมองการพนันในแง่ที่เป็นการตอบสนองความต้องการของมนุษย์ในด้านสันติภาพและการพนันจึงไม่ใช่สิ่งที่เลวร้ายในตัวเองและไม่ได้ก่อให้เกิดอันตรายโดยตรงต่อร่างกายของมนุษย์หรือสังคมเหมือนกับการดื่มสุราหรือการเสพยาเสพติดแต่การพนันจะกลายเป็นอันตรายก็ต่อเมื่อคนทั่วไปไม่พอใจในผลร้ายของกิจกรรมประเภทนี้ กล่าวคือผู้ที่ลุ่มหลงในการพนันมักจะกลายเป็นบุคคลที่ขาดความรับผิดชอบทั้งต่อตนเอง ครอบครัวและสังคม นี่ก็คือผลร้ายของการพนันจะอยู่ตรงที่มันขัดขวางหรือเป็นอุปสรรคต่อการทำหน้าที่ของบุคคลตามความคาดหวังเสียมากกว่า

ส่วนทัศนภาพทางสังคมวิทยาในการวิเคราะห์ระดับจุลภาคนั้น ก็มีความเห็นที่สอดคล้องกับการวิเคราะห์ของนักสังคมวิทยาระดับมหภาค ตรงที่มองว่าการพนันเป็นหนทางหนึ่ง ที่ช่วยบรรเทาความเบื่อหน่ายจากการดำเนินชีวิตประจำวันที่เดิม ๆ อย่างไรก็ดี การวิเคราะห์ระดับจุลภาคของ กอฟฟ์แมน (Goffman) (เสริม ปุณณะหิตานนท์; และคนอื่น ๆ. 2531: 17-18; อ้างอิงจาก Goffman. 1967: 149-270) ยังได้นำเสนอมุมมองที่ต่างออกไปตรงที่เป็นการเน้นให้เห็นว่าการเล่นพนันนั้นเป็นการกระทำที่ผู้เล่นตัดสินใจกระทำด้วยตนเองมากกว่าการเน้นที่อิทธิพลของโครงสร้างของสังคมเพียงอย่างเดียว ฉะนั้นจึงสามารถนำไปอธิบายการเล่นพนันกลุ่มอื่น ๆ ในสังคมได้มากกว่าโดยไม่จำกัดว่าจะต้องเป็นกลุ่มนักเล่นพนันที่เป็นคนชั้นล่างของสังคมเพียงอย่างเดียว นอกจากนี้พฤติกรรมการเล่นพนันยังสามารถนำไปศึกษาทำความเข้าใจในระดับตัวบุคคล โดยเฉพาะในแง่มุมที่ต้องการแสดงให้เห็นว่าตนเองเป็นคนเช่นไรในสายตานักพนันคนอื่น ๆ อีกด้วย

2.3.3 สาเหตุและแรงจูงใจในการเล่นการพนัน

กิตติกร มีทรัพย์ (2540: 66) กล่าวถึงสาเหตุของการเล่นพนันดังนี้

1. ให้ความสนุกตื่นเต้น เพราะได้-เสียด้วยเงินทอง “เล่นกันด้วยเงิน”
2. ให้ความตื่นเต้นเพราะความโลภความอยากได้อะไรง่าย ๆ
3. เชื่อว่าการพนันมีอำนาจดึงดูดที่เรียกว่า “ผีพนันเข้าสิง” จะทุ่มเทเล่นไม่หยุด หรือยึดเป็นอาชีพ “ผีพนัน” ไม่ได้หมายถึงผีที่หลอกคน แต่เป็นความอยากเล่น ความสนุก ความโลภ ทำทนาย “อยู่ในสายเลือด” และอะไรหลายอย่างที่ซับซ้อนมาก ผังอยู่ในใจนักพนันบางคน เท่านั้น มันอาจเป็นอะไรที่มากกว่าเงิน
4. การพนันเป็นอาชีพอย่างหนึ่ง บางคนคงสนุกกับมัน รักมันเหมือนอาชีพ แพทย์ พยาบาล นักกฎหมาย ตำรวจ หรือทนายความ อะไรทำนองนั้น บางคนล้มเหลวซึ่งเป็นเรื่องธรรมดา
5. เป็นการละเล่นอย่างหนึ่งสำหรับคนที่ชอบชีวิตผาดโผน หรือเคยเล่นตาม ๆ กันมา สังคมมนุษย์เป็นสังคมพนัน

ศุภศักดิ์ ตระการรัตนกุล (2540: 15) กล่าวว่าสาเหตุใหญ่ ๆ ที่ทำให้คนเล่นการพนัน มีดังนี้

1. ความโลภ เป็นสาเหตุที่สามัญที่สุด เพราะการได้เงินก้อนใหญ่โดยง่าย เป็นสิ่งดึงดูดใจคนเรา เหตุผลนี้จะเป็นจริงที่สุดในหมู่คนยากซึ่งไม่มีทั้งการศึกษาและชำนาญงานใด จึงคิดว่า วิธีทางเดียวที่จะก้าวสู่ความมั่งคั่งได้คือการพนัน

2. ความโก้ ค่านิยมของสังคมบางกลุ่มหรือคนบางคน ยังนิยมยกย่องคนเด่น และการทำตัวให้เป็นที่สังเกตได้ในสังคมนั้น คือ นักพนันมือหนัก

3. ความเบื่อ ความเบื่อในชีวิตประจำวันเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้คนมุ่งเข้าหาการพนัน เพราะการพนันนั้นเต็มไปด้วยความท้าทาย

4. ความภูมิใจ บางครั้งการได้เล่นการพนันอย่างมีชั้นเชิงนั้น ก่อความปิติยิ่งกว่าชนะเงินพนัน เดิมพันที่ได้นั้นเป็นเพียงแต่สิ่งที่บอกให้รู้ถึงความเก่ง

5. ความเชื่อในโชค นักพนันไม่มีใครยอมรับว่าการเล่นได้ของตนนั้น เกิดขึ้นเพราะความเคราะห์ดี แต่เชื่อว่าเป็นเพราะโชคประจำตัว

6. ความระทึกใจ บรรยากาศของการพนัน เต็มไปด้วยความหวังและความจริงจังที่สามารถทำให้คนตื่นเต้นได้อย่างดี

7. ความเลือนลอย บางทีคนที่เล่นการพนันนั้นเป็นคนที่อยู่ในภาวะผิดหวัง และไม่สามารถหาคุณค่าในชีวิต จึงใช้การพนันเป็นทางออก นักพนันบางคนนั้นเล่นเพื่อเป็นการลบปมด้อยของตนเอง

กนกศักดิ์ แก้วเทพ (2543: 159,195) กล่าวว่า โดยทั่วไปหลักของการเล่นการพนันจะเป็นเพื่อการพักผ่อนสำหรับผู้เล่นการพนัน แต่สำหรับผู้ที่ดีดการพนันแล้วแรงจูงใจค่อนข้างสับสน กล่าวคือ ความบันเทิง เป็นแรงจูงใจเบื้องต้น แต่กลับถูกกลบด้วยโอกาสที่จะเล่นพนันให้ชนะ และความตื่นเต้นที่เกิดขึ้น

การสำรวจสาเหตุการเล่นการพนันของชาวอเมริกัน ในปี ค.ศ. 1995 ซึ่งเป็นช่วงที่อุตสาหกรรมการพนันในสหรัฐอเมริกาเจริญรุ่งเรืองพบว่า มีเหตุผลเรียงตามลำดับ คือ หาเงิน เพื่อความบันเทิง เพื่อความตื่นเต้น อยากรู้याกลอง เพื่อเข้าสังคม เป็นการคุ้มค่า เป็นการหย่อนใจ และเป็นงานอดิเรก ซึ่งสอดคล้องกับสาเหตุการเล่นการพนันของคนไทยซึ่งสรุปได้ดังนี้

1. การพนันในสายเลือด
2. เป็นการเสี่ยงโชค
3. เพื่อความเพลิดเพลิน
4. เพื่อเข้าสังคม
5. เพื่อระบายความรู้สึกที่ซ่อนเร้นอยู่ในใจ
6. ยึดเป็นอาชีพ
7. วัฒนธรรมทุนนิยมและค่านิยมที่ผิด
8. การแพร่ระบาดของวัฒนธรรมตะวันตก
9. ความเข้มแข็งขององค์กรอาชญากรรมและการไม่บังคับให้เป็นไปตาม

กฎหมาย

10. ความล้าหลังของกฎหมาย

11. ประสิทธิภาพของกระบวนการขัดเกลาทางสังคม สถาบันทางสังคมไม่เพียงพอ

12. การพัฒนาทางเทคโนโลยีสารสนเทศและการเผยแพร่ข่าวสารของสื่อมวลชน

เลอซีเออร์ (ผาสุก พงษ์ไพจิตร. 2543: 35; อ้างอิงจาก Lesieur. 1994) พบว่านักพนันที่ติดการพนันจนโง่หัวไม่ขึ้นจะหันเหการประกอบอาชีพที่ถูกกฎหมายไปสู่การทำมาหากินที่ผิดกฎหมาย ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับค่านิยมส่วนบุคคล โอกาส และทัศนคติที่มีต่อความเสี่ยง กิจกรรมที่กลุ่มนี้กระทำ เช่น การปลอมแปลงเช็ค การยกยอก การขโมย ปล้นจี้ ต้มตุ๋น การหลีกเลียงภาษี และการติดยาเสพติด เป็นต้น

เลอซีเออร์; และ คัสเตอร์ (ผาสุก พงษ์ไพจิตร. 2543: 36-38; อ้างอิงจาก Lesieur. 1984; & Custer. 1985) ได้อธิบายกระบวนการที่คนกลายเป็นนักการพนันที่มีปัญหาซึ่งมีอยู่ 3 ระยะคือ

1. ระยะชัชชนะ นักพนันจะเพลิดเพลินกับการเล่นการพนันมากและคิดว่าตนเองเก่งเพราะมักจะชนะรางวัลใหญ่ ๆ นอกจากนี้มักจะเกิดความรู้สึกมั่นใจตนเองมากขึ้นในทักษะการเล่นของตน พวกเขามักมีความเชื่อว่าเงิน คือ ทางออกของปัญหาชีวิตซึ่งผลักดันให้มีการเพิ่มทุนในการเล่นการพนัน โดยเฉพาะนักพนันหญิงส่วนใหญ่จะมองการพนันว่าเป็นหนทางหลบหนีปัญหาในอดีตของตน ปัญหาชีวิตครอบครัว หรือปัญหาความสัมพันธ์ในครอบครัว

2. ระยะพ่ายแพ้ เมื่อนักพนันทุ่มเงินและเวลาในการพนันมากขึ้น ความสูญเสียและความพ่ายแพ้ก็เกิดขึ้นอย่างหลีกเลี่ยงได้ยาก ทำให้เกิดปัญหาการเงินและนำไปสู่การสูญเสียความเชื่อมั่นในตนเองในทักษะการพนัน แต่ก็พยายามเล่นต่อเพื่อเงินและเรียกความเชื่อมั่นกลับคืนมาโดยคาดหวังจะได้รับรางวัลใหญ่ เมื่อนักพนันมีความทุกข์กังวลมากขึ้นก็จะเล่นการพนันหนักขึ้น บ่อยครั้งขึ้น ปล่อยปละละเลยงานและครอบครัว เมื่อทุนทรัพย์หมดก็เริ่มคิดถึงการกระทำผิดเล็ก ๆ น้อย ๆ เพื่อเป็นทางหาเงินมาเล่นพนัน

3. ระยะสิ้นหวัง นักพนันจะถลำลึกไปในวิธีหาเงินมาเล่นการพนันมากยิ่งขึ้น โดยมักจะแก้ตัวว่าเป็นการยืมเงินมาใช้ชั่วคราวจนกว่าจะได้รางวัลใหญ่ ๆ ซึ่งเป็นเรื่องที่ยากมาก ผลก็คือ เล่นการพนันมากขึ้นเรื่อย ๆ จนกระทั่งเงินหมด นักพนันเริ่มรู้สึกว่าชีวิตลำบากมากแทบทนไม่ได้ และมีชีวิตแบบหวาดกลัวกฎหมาย กลัวเจ้าหน้าที่ คู่ครอง และมักจะหาทางออกโดยการฆ่าตัวตาย

ปัจจัยที่มีอิทธิพลหรือกระตุ้นให้คนกลายเป็นนักพนันที่มีปัญหาคือ

1. ประสบการณ์ที่ได้สัมผัสรางวัลใหญ่
2. ความพยายามจะเอาเงินคืนจากการพนัน
3. ความรู้สึกแบบทรมานสุดตัว ซึ่งอาจเกิดจากความโกรธ ความสิ้นหวัง เมาสุรา
4. การเริ่มเล่นการพนันในช่วงเด็กหรือวัยรุ่น

5. มีพ่อหรือแม่ที่ติดการพนัน

6. ความเชื่อว่าการชนะพนันอาจทำได้ด้วย การใช้กลวิธีบางอย่างมากกว่าการใช้ทักษะ และยังไปกว่านั้น ผู้ที่ติดการพนันจะชอบการพนันที่ต่อเนื่อง ตื่นเต้น ชนะบ่อย ๆ และมีโอกาสได้เล่นซ้ำฟรี

ปัจจัยเสริม ซึ่งมีทั้งทางด้านสรีระและทางด้านจิตวิทยา

1. เหตุการณ์ที่ผ่านเข้ามาในชีวิต เช่น ความเจ็บป่วยหรือความสำเร็จ
2. ชีวิตที่ถูกทอดทิ้งในวัยเด็กและความไม่อบอุ่นในความรักจากพ่อแม่
3. สถานการณ์ในวัยเด็กซึ่งเกิดจากความอับอายและการถูกข่มขู่ในความเป็น

มนุษย์

4. พฤติกรรมติดสุราและยาเสพติด
5. ปัญหาทางสรีระที่ต้องการใช้การพนันเพื่อกระตุ้นหรือชดเชยบางอย่าง
6. ปัญหาบุคลิกที่มีต่อสังคมและปัญหาความสนใจสั้น

สรุป สาเหตุและแรงจูงใจในการเล่นการพนันนั้นเกิดขึ้นทั้งจากภายในตัวของผู้เล่น การพนันเอง ความสนใจ รู้สึกสนุกตื่นเต้น ต้องการเข้าสังคม ประสบการณ์ส่วนตัว ปมด้อยทางด้านสรีระ เป็นต้น ทั้งเกิดจากสภาพสังคมและสิ่งแวดล้อม มีพ่อแม่ติดการพนัน กระบวนการขัดเกลาทางสังคม วัฒนธรรมทุนนิยมและค่านิยมที่ผิด เป็นต้น

2.3.4 ผลกระทบจากการพนัน

สุวิทย์ นิ่มน้อย (2522: 27) กล่าวว่าการเล่นการพนันเป็นบ่อเกิดแห่งอาชญากรรมอื่น ๆ อีกหลายชนิด การพนันเป็นต้นแบบแห่งความแตกแยก การทะเลาะวิวาท และการประทุษร้ายต่อร่างกายเพราะต่างฝ่ายต่างก็ใช้เทคนิคและชั้นเชิง เพื่อเอาชนะซึ่งกันและกัน ผู้หญิงบางคนอาจกลายเป็นผู้หญิงสำส่อน หรือเป็นโสเภณีแบบสมัครเล่นไปเพราะเสียการพนันเป็นเหตุเลยต้องคิดขายตัวเพื่อให้ได้เงินคืนมา การพนันนำผลร้ายมาสู่ครอบครัวทั้งทางตรงและทางอ้อม ในทางตรง ก็คือ ในกรณีที่เล่นเสียการพนันก็คิดแก้ตัว อยากให้ได้เงินคืนมา บางคนแก้ตัวจนทรัพย์สินสมบัติหมดไป ครอบครัวต้องได้รับความเดือดร้อนในด้านความเป็นอยู่ ส่วนผลร้ายในทางอ้อม ก็คือ ในกรณีที่บิดามารดาติดการพนัน บุตรย่อมไม่ได้รับการเอาใจใส่หรือความรักใคร่อย่างเพียงพอจากบิดามารดา ขาดการอบรมเลี้ยงดูอย่างถูกต้องแก่บุตร เป็นเหตุให้เด็กหันเหไปสู่การประกอบอาชญากรรมได้ บางคนติดการพนันจนเสียการเสียนานในตำแหน่งหน้าที่ที่ตนรับผิดชอบ ข้าราชการบางคนติดการพนันจนถึงขนาดมีการคอร์รัปชันเพื่อนำเงินไปเล่นการพนัน เป็นต้น

สายสุรี จุติกุล (2531: 227) ได้สรุปผลเสียของการพนันไว้ว่า ถ้าการเล่นการพนันได้ประพฤติดจนติดเป็นนิสัยแล้ว จะส่งผลให้บุคคลนั้นเป็นคนที่ขาดความรับผิดชอบต่อตนเอง ต่อครอบครัวและสังคม ในที่สุดก็จะกลายเป็นปัญหาที่ยากต่อการแก้ไขและเป็นอุปสรรคที่สำคัญยิ่งในการพัฒนาประเทศ

ในทางพระพุทธศาสนา พระพุทธเจ้าได้ตรัสเทศนาอบรมสั่งสอนไว้แก่สังคาลภิกษุในพระไตรปิฎก (ที.ปา.๑๑/๑๗๘-๑๘๔/๑๘๖-๑๘๘) โดยทรงแสดงให้เห็นว่าเป็นทางที่จะพา

คนไปสู่ความชั่วเรียกว่า อบายมุขมี ๖ ทางใหญ่ ๆ โดยนับเอาการเล่นการพนันเป็นทางสู่ความชั่วทางใหญ่อย่างหนึ่ง อบายมุขนี้ท่านพระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต) แปลว่า “ช่องทางของความเสื่อมทางแห่งความพินาศ เหตุย่อยยับแห่งโภคทรัพย์” และได้สรุปโทษของการติดการพนันว่ามี ๖ อย่าง คือ (อมร รักษาสัตย์. 2540: 33–34; อ้างอิงจาก พระธรรมปิฎก. 2538: 177)

1. เมื่อชนะย่อมก่อเวร
2. เมื่อแพ้ก็เสียดายทรัพย์ที่เสียไป
3. ทรัพย์หมดไป ๆ เห็นขัด ๆ
4. เข้าที่ประชุมเขาไม่เชื่อถ้อยคำ
5. เป็นที่หมิ่นประมาทของเพื่อนฝูง
6. ไม่เป็นที่พึงประสงค์ของผู้ที่จะหาคู่ครองให้ลูกของเขา เพราะเห็นว่าจะเลี้ยง

ลูกเมียไม่ไหว

ล.อุดมศรี (กฤษฎา พงษ์รัตน์. 2542: 12–13; อ้างอิงจาก ล.อุดมศรี. 2506: 194) กล่าวถึงผลกระทบจากการพนันโดยนำพระราชนิพนธ์เรื่อง “ระวังผีพนัน” ของ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 6 ที่ได้ทรงแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการเล่นการพนันของคนไทย และโทษของการเล่นการพนันไว้ว่า “ข้าพเจ้าได้เคยนึกเสียใจมานานแล้ว ที่รู้สึกว่าการพนันดูเป็นของที่เข้าเลือด ชาวไทยเราเสียจริง ๆ จนน่าอนาถใจ จริงอยู่การพนันย่อมมีอยู่ในหมู่มนุษย์ ไม่ว่าชาติใดภาษาใด แต่ข้าพเจ้าก็ยังไม่ได้เคยพบชนหมู่ใดเลยที่จะไม่ได้รับความเสียหายเพราะการพนัน ส่วนข้อที่เสียทรัพย์นั้นยกเสียเถิด แต่นอกจากนี้ยังเป็นเหตุให้ประพฤติชั่วอย่างอื่น ๆ อีก เช่น ฉ้อโกง ขโมย หลอกหลวง ปอกลอก และถ้าเป็นคนที่ไม่รู้จักเล่นอย่างนักเลงกรีธา (สปอตแมน) ก็เลยบังเกิดเหตุร้าย ๆ เช่น อาฆาตปองร้ายกัน หรือถือแค้นทำร้ายกันบ้างก็มี”

กิติกร มีทรัพย์ (2546: 5) กล่าวว่า ผลกระทบของการติดการพนัน ย่อมกว้างขวางใน 3 ประการด้วยกันคือ

1. ระดับบุคคล หมายถึงตัวนักพนันเอง ได้รับผลกระทบหลายเรื่อง โดยเฉพาะในด้านของสุขภาพ กล่าวคือสุขภาพกาย การอยู่ในวงพนันยาวนาน ไม่เป็นผลดีต่อร่างกายแต่อย่างใด เคยมีนายทหารยศพันเอกพิเศษผู้หนึ่งเล่าว่า อยู่ในวงไฟ 2–3 คืนติดต่อกันบ่อย ๆ ทำให้ร่างกายเสื่อมสภาพ หมดสติลงไปโดยเจ้าตัวสำคัญว่าตายไปแล้ว แต่ฟื้นขึ้นมาได้ ในด้านสุขภาพจิต ผู้ติดการพนันโดยพื้นฐานมีปัญหสุขภาพจิตอยู่แล้ว ขณะเล่นการพนันมักเครียดและมีความเครียดเรื้อรังอีกด้วย ส่วนในด้านสังคม มักไม่ค่อยมีใครเชื่อถือถ้อยคำ และมักถูกดูหมิ่นจากเพื่อน ๆ และเพื่อนร่วมงานเสมอ

2. ระดับครอบครัว ครอบครัวขาดลักษณะพร้อมหน้าทั้งพ่อ แม่ ลูก ทำให้ครอบครัวขาดความอบอุ่นเป็นสุข เด็ก ๆ ในบ้านขาดตัวอย่างที่ดี การหย่าร้างของกลุ่มสมรสมักสัมพันธ์กับการติดการพนันอย่างมีนัยสำคัญเสมอ

3. ระดับชุมชน (รวมทั้งชาติบ้านเมือง) ชุมชนใดมีผู้ติดการพนันมากมักมีความยุ่งยากตามมาตลอดเวลาด้วยเรื่องที่ไม่น่าพึงพอใจหลายอย่าง เช่น ปัญหาการลักขโมย โจรกรรม หย่าร้าง และขาดความร่วมมือร่วมใจกัน เป็นต้น

ฉะนั้นการพนันจึงมีผลกระทบต่อบุคคลทั้งทางตรงและทางอ้อม ทางตรงก็คือต่อผู้ที่ติดการพนันเอง ทำให้ร่างกายเสื่อมโทรม สภาพจิตใจไม่ดีเกิดความเครียดตลอดเวลาที่เล่น ทำให้การทำงานเสีย ไม่มีใครเชื่อถือถ้อยคำ ทางอ้อมก็คือบุคคลรอบข้างก็ต่างได้รับผลกระทบ ไม่ว่าจะเป็นครอบครัวขาดความอบอุ่น ลูก ๆ ขาดตัวอย่างที่ดีเป็นต้น และยังส่งผลถึงสังคมและประเทศชาติที่ขาดบุคคลกรในการทำงาน เป็นต้น

2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพนัน

2.4.1 งานวิจัยในประเทศ

ปัทมา เพ็ชรสิงห์ (จรรยา กล่าวสุนทร. 2540: 39; อ้างอิงจาก ปัทมา เพ็ชรสิงห์. 2530: 129–131) ทำการวิจัยเรื่อง อบายมุขที่มีความสัมพันธ์กับการหนีโรงเรียนของนักเรียนวัยรุ่นในกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยปรากฏดังนี้ กลุ่มเด็กหนีโรงเรียนมีประสบการณ์ด้านการพนันมากกว่ากลุ่มเด็กในโรงเรียน ไม่ว่าจะเป็นเพียงการไปดูการเล่นการพนัน หรือเล่นเพื่อเอาเงินก็ตาม โดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็กที่มีประสบการณ์เกี่ยวกับการพนันจะมีจำนวนครั้งที่เล่นการพนันต่อวันมากที่สุด ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการพนันเป็นสิ่งที่เกิดจากความเคยชินหรือความคุ้นเคยของเด็ก เด็กจะเล่นการพนันได้ทุกสถานการณ์และส่งผลให้เด็กมีนิสัยการพนันติดตัวไปจนถึงผู้ใหญ่

เสริน ปุณณะหิตานนท์ (จรรยา กล่าวสุนทร. 2540: 39; อ้างอิงจาก เสริน ปุณณะหิตานนท์. 2531: 174) ศึกษาแนวความคิดและพฤติกรรมเกี่ยวกับการพนันของเด็กและเยาวชน ผลการศึกษาพบว่า บิดามารดาที่แสดงท่าทีหรือมีเจตคติให้เด็กเห็นว่าพฤติกรรมการเล่นเป็นสิ่งอันควรประณามให้ จะมีอิทธิพลเหนือพฤติกรรมการเล่นของเด็กด้วย

อภิรดี จันทน์หอม (2535: 99–07) ศึกษาตัวแปรทางพฤติกรรมศาสตร์ที่เกี่ยวกับพฤติกรรมการเล่นการพนันของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา เขตอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา พบว่า

1. นักเรียนที่มีบุคคลใกล้ชิดในการเล่นการพนันจำนวนน้อย มีการรับรู้สภาพแวดล้อมทางจิตใจ สถานศึกษาต่ำ มีการยอมรับอิทธิพลของเพื่อนในทางเสื่อมเสียต่ำ มีการใช้เวลาว่างในทางเหมาะสมมาก มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงและมีทัศนคติที่ดีต่อการพนันน้อย นักเรียนกลุ่มต่าง ๆ เหล่านี้ มีพฤติกรรมการเล่นการพนันน้อย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

2. นักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลมาก และมีจำนวนบุคคลใกล้ชิดในการเล่นการพนันจำนวนน้อยมีพฤติกรรมการเล่นการพนันน้อยกว่านักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบให้เหตุผลน้อย และมีจำนวนบุคคลใกล้ชิดในการเล่นการพนันจำนวนมาก

3. นักเรียนที่มีการยอมรับอิทธิพลของเพื่อนในทางเสื่อมเสียต่ำ และมีการใช้เวลาว่างในทางเหมาะสมมาก มีพฤติกรรมการเล่นการพนันน้อยกว่านักเรียนที่มีการยอมรับอิทธิพลของเพื่อนในทางเสื่อมเสียมาก และใช้เวลาว่างในทางเหมาะสมน้อย

4. ตัวแปรปัจจัยทางครอบครัว ปัจจัยทางโรงเรียนและปัจจัยส่วนบุคคล
ร่วมกันทำนายพฤติกรรมการเล่นได้ 54 %

2.4.2 งานวิจัยในต่างประเทศ

อะมาตี (จรรยา กล่าวสุนทร. 2540: 39; อ้างอิงจาก Amati. 1958: 1642) ทำการวิจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมการเล่น โดยศึกษาการใช้เวลาว่างของเด็กวัยรุ่น 136 คน อายุ 7–16 ปี ในสถานกักกัน พบว่า กิจกรรมส่วนใหญ่ที่วัยรุ่นเหล่านี้ กระทำในเวลาว่างก็คือ การสูบบุหรี่ การเล่นการพนันและการดื่มเหล้า ซึ่งถือว่าเป็นกิจกรรมกลุ่มที่เกิดขึ้นจนเป็นปรากฏการณ์ปกติในยามพักผ่อน

โรสแครนซ์ (จรรยา กล่าวสุนทร. 2540: 39; อ้างอิงจาก Rosecrance. 1986: 367–378) ทำการศึกษาสาเหตุที่ทำให้เด็กเล่นการพนันอย่างต่อเนื่องไม่ยอมเลิก ซึ่งสังเกตภาคสนามเป็นเวลา 2 ปี กลุ่มตัวอย่างเป็นนักพนันที่เล่นการพนันอย่างสม่ำเสมอจำนวนประมาณ 145 คน ผลการศึกษาพบว่า การที่นักพนันเล่นการพนันไม่ยอมเลิกไม่ได้มีสาเหตุอันดับแรกมาจากบุคลิกภาพส่วนตัว หรือเหตุผลด้านเศรษฐกิจอย่างที่เข้าใจกัน แต่สาเหตุอันดับแรกเกิดจากการมีความสัมพันธ์ทางโครงสร้างสังคมในกลุ่มผู้เล่นการพนัน ซึ่งความสัมพันธ์นี้เป็นข้อมูลผูกพันระหว่างผู้เล่นจนในที่สุดผู้เล่นไม่สามารถเลิกเล่นการพนันได้

ออสเตอร์; และแนป (Oster; and Knapp. 1998: 4) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การเล่นพนันทางการกีฬาของนักเรียน นักศึกษา: ใครพนันและบ่อยแค่ไหน โดยทำการเก็บข้อมูลกับนักศึกษา 544 คน จากมหาวิทยาลัยที่มีความเสี่ยงในการเกิดการเล่นการพนัน มีอายุเฉลี่ย 22 ปี ผลการศึกษาพบว่า นักศึกษาชายเล่นพนันมากถึง 97 เปอร์เซ็นต์ และนักศึกษาหญิงที่เล่นพนันในทุกรูปแบบ ตลอดช่วงอายุที่ผ่านมา แต่สำหรับการพนันที่เกี่ยวกับกีฬา นักศึกษาชายมีการเล่นพนันมากถึง 50 เปอร์เซ็นต์ นักศึกษาหญิง 23 เปอร์เซ็นต์ อีกส่วนหนึ่ง (นักศึกษาชาย 37 เปอร์เซ็นต์ นักศึกษาหญิง 16 เปอร์เซ็นต์) ระบุว่าเล่นพนัน อาทิตย์ละ 1 ครั้ง หรือมากกว่า

3. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับโปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนันของวัยรุ่น

3.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับโปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนันของวัยรุ่น

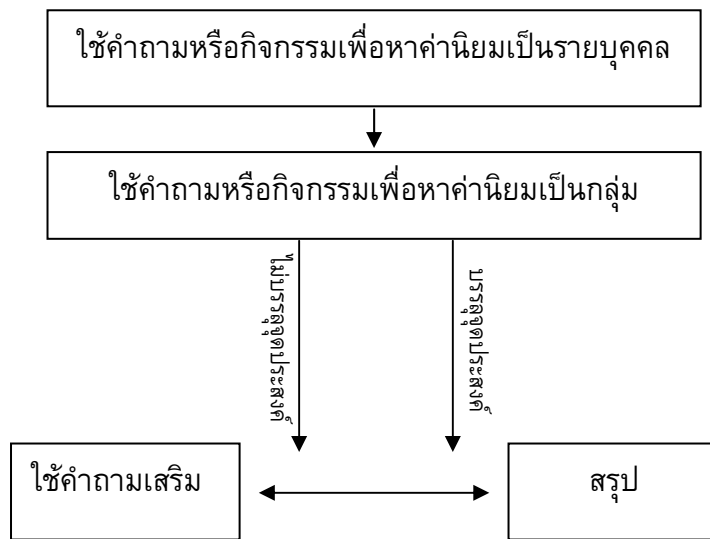
3.1.1 ทฤษฎีการพัฒนาพฤติกรรม

ทฤษฎีพัฒนาพฤติกรรม (ทองชุบ ศรแก้ว, 2545: 37-41) ในพัฒนาพฤติกรรมมนุษย์ นักจิตวิทยาอีกกลุ่มหนึ่งเชื่อว่า มนุษย์สามารถควบคุมพฤติกรรมของตนเองได้ด้วยตัวเอง ส่วนนักจิตวิทยาอีกกลุ่มหนึ่งเชื่อว่า สิ่งแวดล้อมคือตัวควบคุม จากความเชื่อของนักจิตวิทยาทั้งสองกลุ่มนี้ ได้มีการพิสูจน์และสรุปเป็นทฤษฎีพัฒนาพฤติกรรม หลายทฤษฎี แต่ทฤษฎีที่ใช้กันแพร่หลาย คือ

1. กระบวนการทำค่านิยมให้กระจ่าง (Value Clarification–V.C.)

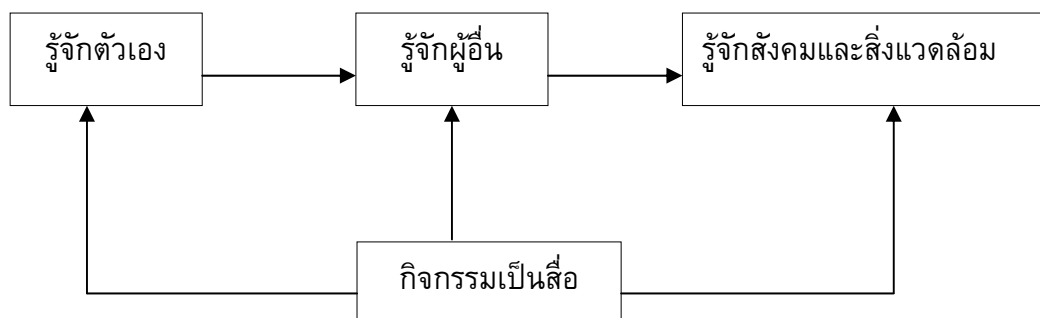
การทำค่านิยมให้กระจ่างเป็นกระบวนการที่ทำให้บุคคลรู้จักตนเอง รู้จักผู้อื่น สังคม สิ่งแวดล้อม โดยสำรวจหรือค้นพบว่าตนเองคิดอย่างไร รู้สึกอย่างไร และมีหลักการที่ถูกควรตามทัศนะของตนเองอย่างไร เป็นวิธีการทำให้บุคคลยอมรับความรู้สึกและความคิดด้วยตนเอง ภายใต้สถานการณ์ที่กำหนดไว้ ผลที่ได้จากกระบวนการนี้จะเอื้ออำนวยให้ความคิดกับการกระทำสัมพันธ์กัน

เทคนิคที่ใช้ในการทำค่านิยมให้กระจ่าง คือ การใช้คำถามปลายเปิด มีคำตอบได้หลายคำตอบ คำตอบที่ได้อาจสอดคล้องหรือไม่สอดคล้องกับค่านิยมของสังคม เพราะการตัดสินใจย่อมมีแนวโน้มที่จะทำเพื่อตนเอง อาจจะเป็นคำตอบที่ไม่พึงประสงค์ก็ได้ จึงต้องใช้กิจกรรมกลุ่มเพื่อให้สมาชิกช่วยกันอภิปราย แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน ผลจากการคิดและตัดสินใจของกลุ่มจะมีแนวโน้มที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมมากกว่าส่วนตน แต่เพื่อตรวจสอบความคิดให้แน่ชัดอีกครั้ง จึงต้องค้นหา คำตอบกลุ่มใหญ่ทั้งห้อง หากสมาชิกกลุ่มใหญ่มีความคิดเห็นเป็นไปตามจุดประสงค์ ครูก็จะสรุปและเป็นอันเสร็จสิ้นกระบวนการ หากนักเรียนบางส่วนยังยืนยันให้คำตอบที่ไม่พึงประสงค์ ครูก็ใช้คำถามเสริมเพื่อให้นักเรียนเห็นผลที่เกิดขึ้นจากการกระทำนั้น ทั้งในระยะสั้นและระยะยาว จนได้คำตอบที่ พึงประสงค์จากนักเรียนเหล่านั้น ครูจึงสรุปและเป็นอันเสร็จสิ้นกระบวนการ ดูขั้นตอนได้จาก ภาพประกอบต่อไปนี้

ภาพประกอบที่ 2 เทคนิคการทำค่านิยมให้กระจ่าง

ที่มา: กรมสามัญศึกษา. (2530). *คู่มือการปกครองนักเรียนโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา*. หน้า 3.

ภาพประกอบที่ 3 การใช้กระบวนการทำค่านิยมให้กระจ่างแก้ปัญหา

ที่มา: กรมสามัญศึกษา. (2530). *คู่มือการปกครองนักเรียนโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา*. หน้า 3.

ครูควรจัดกิจกรรมให้เด็กได้รู้จักตนเองก่อนให้สามารถ บอกความต้องการของตนเอง ความรู้สึกและเหตุผลของการกระทำได้ โดยจัดการประชุมกลุ่มนักเรียนและให้ตอบคำถามเพื่อสำรวจบุคลิกภาพของตนเองเกี่ยวกับความสนใจ ความต้องการการตั้งจุดมุ่งหมายในการดำเนินชีวิต หรืออาจจะตั้งประเด็นปัญหา ให้นักเรียนได้วิเคราะห์ความรู้สึกของตนเองและมีการอภิปราย แลกเปลี่ยนความคิดเห็นเพื่อจะได้รู้จักผู้อื่น หรือสังคมและสิ่งแวดล้อมอื่นๆ ด้วย

2. การปรับพฤติกรรม (Behavior Modification–B.M.)

การปรับพฤติกรรม คือ การกระทำหรือ พฤติกรรมที่บุคคลแสดงออก มีอิทธิพลต่อการแสดงพฤติกรรมของบุคคลนั้นในอนาคต พฤติกรรมที่แสดงออกแล้วได้รับผลเป็นที่พึงพอใจ จะมีแนวโน้มให้เกิดพฤติกรรมนั้นอีก ความพึงพอใจดังกล่าวเป็นผลมาจากการเสริมแรง (Reinforcement)

วิธีการเสริมแรง

การเสริมแรงใช้กันทั่วไป เช่น การชมเชย การพูดจายกย่อง การยอมรับ การให้คะแนน ตลอดจนการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆที่เขาสนใจ ในทำนองเดียวกัน พฤติกรรมที่แสดงออกแล้วได้รับผลที่ไม่พึงพอใจ พฤติกรรมนั้นมีแนวโน้มจะไม่เกิดซ้ำ เช่น นักเรียนสามคนร่วมวงสนทนากัน ถ้าในขณะที่คนหนึ่งกำลังพูดอีกสองคนไม่สนใจฟัง หันไปคุยกันเอง ทำให้นักเรียนคนแรกจะหยุดพูดทันทีเพราะเกิดความไม่พึงพอใจ

การลงโทษ

การโทษ เป็นการให้สิ่งที่ไม่พึงพอใจ เพื่อหยุดยั้งหรือระงับพฤติกรรม เช่น นักเรียนไม่ส่งการบ้าน ครูลงโทษโดยการเขียนดี พฤติกรรมการไม่ส่งการบ้านจะลดลง

การเสริมแรงและลงโทษเป็นวิธีการปรับพฤติกรรม ถ้าต้องการให้เกิดพฤติกรรมใดก็ใช้วิธีการเสริมแรงและถ้าไม่ต้องการให้เกิดพฤติกรรมใดก็ใช้วิธีการลงโทษ

ขั้นตอนการปรับพฤติกรรมโดยใช้กิจกรรม มีดังต่อไปนี้

1. กำหนดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์
2. สำรวจกิจกรรมที่แต่ละคนสนใจ เพื่อจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจ มีความสนุกและเกิดความสำเร็จ
3. กำหนดตัวเสริมแรง
4. เสริมความมั่นใจบ่อยๆ

3. กระบวนการเรียนรู้ทางสังคม (Social Learning–S.L.)

ทฤษฎีนี้เชื่อว่า มนุษย์เรียนรู้โดยการสังเกตจากสิ่งแวดล้อม เรียนรู้ความสัมพันธ์ระหว่างเหตุการณ์และเรียนรู้ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมกับผลของพฤติกรรมซึ่งความรู้ที่มนุษย์ได้เรียนรู้เหล่านี้ สามารถใช้เป็นตัวควบคุมพฤติกรรมของตนเองได้

การที่มนุษย์สังเกตพฤติกรรมของผู้อื่นและผลของพฤติกรรมนั้น เขาสามารถคาดหมายเหตุการณ์อื่นที่จะเกิดขึ้นใหม่ได้ เช่น นักเรียนเห็นครูทำโทษนักเรียนที่มาโรงเรียนสาย เขาจะคาดการณ์ได้ว่าถ้ามาโรงเรียนสายจะถูกลงโทษ ดังนั้นเขาจะไม่กระทำพฤติกรรมในการมาโรงเรียนสาย

อิทธิพลสำคัญที่มีผลต่อการเรียนรู้ของเด็ก หรือ ครอบครัว เพื่อน เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริง คำบอกเล่า ตลอดจนสื่อมวลชนต่างๆจัดว่าเป็นตัวแบบหรือตัวอย่าง (Human Modeling) ที่นักเรียนจะเลียนแบบ

ดี

1. ตัวแบบที่เด่นและกระตุ้นความสนใจของเด็กได้ดีจะช่วยให้เด็กเลียนแบบได้
2. ตัวแบบที่สอนผู้อื่นแต่ตัวเองไม่ทำหรือทำตรงกันข้ามกับการสอนก็ไม่สามารถสอนให้คนอื่นทำตามได้

เด็กบางคนพยายามเขียนตัวหนังสือให้สวยเหมือนครู เพราะรักและเคารพครู ดังนั้นครูจึงเป็นตัวอย่างที่เด่นและสามารถสร้างความสนใจของเด็กได้ดี เด็กวัยรุ่นมักจะยึดบุคคลที่เด่นเป็นแบบอย่าง โดยเฉพาะการแต่งกาย การพูดจาและท่าทาง ครูซึ่งเป็นบุคคลที่ใกล้ชิดเด็กจึงต้องพยายามหลีกเลี่ยงการประพฤติ ปฏิบัติสิ่งที่ไม่ดี เช่น การสูบบุหรี่ ด้วยท่าทางที่คิดว่าโก้เก๋ เป็นต้น

กล่าวโดยสรุป เทคนิคการนำทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมมาใช้ในการพัฒนา พฤติกรรม ก็คือการคัดเลือกตัวแบบที่พึงประสงค์ การกำหนดอุดมการณ์หรือคำขวัญประจำโรงเรียน แล้วชี้ชวนให้นักเรียนยึดถือและประพฤติปฏิบัติตามต้นแบบและอุดมการณ์นั้น

3.1.2 วิธีการที่ใช้ในการป้องกันและพัฒนาพฤติกรรม

3.1.2.1 การให้คำปรึกษากลุ่ม

3.2.2.1.1 ความหมายของการให้คำปรึกษากลุ่ม

โรเจอร์ (Rogers. 1942: 3) กล่าวว่า การให้คำปรึกษาเป็นกระบวนการที่มีการติดต่อสัมพันธ์กันระหว่างบุคคล โดยบุคคลหนึ่งได้รับการช่วยเหลือจากอีกบุคคลหนึ่งเพื่อเปลี่ยนเจตคติ และพฤติกรรมต่างๆ ของเขา

โครว์; และโครว์ (Crow; and Crow. 1962: 164) กล่าวว่า การให้คำปรึกษาหมายถึง การสร้างสัมพันธ์ระหว่างผู้ให้คำปรึกษากับผู้รับคำปรึกษา เพื่อช่วยให้ผู้รับคำปรึกษารู้จักและเข้าใจตนเอง ทำให้สมาชิกตัดสินใจและแก้ปัญหาของตนเองได้

ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ (2529: 1) ได้ให้ความหมายของการให้คำปรึกษาไว้ว่า การให้คำปรึกษาเป็นกระบวนการที่แสดงถึงมนุษยสัมพันธ์ที่ละเอียดอ่อนระหว่างบุคคล โดยที่บุคคลหนึ่งทำหน้าที่ให้คำปรึกษาแก่อีกบุคคลหนึ่ง คือ ผู้มาขอรับคำปรึกษา ผู้ให้คำปรึกษาเป็นผู้ที่ได้รับการศึกษา มีประสบการณ์ ความรู้ความสามารถในทางการให้คำปรึกษาและทางจิตวิทยา สามารถให้ความช่วยเหลือและให้คำปรึกษาแก่ผู้มาขอรับคำปรึกษา เพื่อให้บุคคลที่มาขอรับคำปรึกษาเข้าใจปัญหาหรือเรื่องราวที่มาปรึกษา สามารถใช้พลังปัญหาและความสามารถของตนเองในการตัดสินใจที่จะเลือกกระทำอย่างใดอย่างหนึ่ง ในวิถีทางที่เหมาะสมที่เขาปรารถนา และในที่สุดบุคคลที่มาขอรับคำปรึกษาจะสามารถป้องกันปัญหา แก้ปัญหาและพัฒนาตนเองได้อย่างเหมาะสมที่สุด

อาภา จันทรสกุล (2535: 13) กล่าวว่า การให้คำปรึกษา คือ การให้บริการปรึกษาแก่ผู้รับบริการปรึกษาตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปในเวลาเดียวกัน โดยผู้รับบริการปรึกษาจะมีปฏิสัมพันธ์เชิงจิตวิทยากับผู้ให้บริการปรึกษา สมาชิกทุกคนในกลุ่มจะมีบทบาททั้งผู้รับและผู้ให้ความช่วยเหลือกลุ่มในแง่มุมต่างๆ

ทิพย์วรรณ กิตติพร (2536: 2) กล่าวว่า การให้คำปรึกษาเป็นกระบวนการช่วยเหลือของผู้ให้คำปรึกษา ซึ่งเป็นผู้มีลักษณะและบุคลิกภาพ ตลอดจนมีเจตคติและค่านิยมที่

เหมาะสม นอกจากนี้ ยังเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถในเชิงวิชาชีพ และสามารถให้ความช่วยเหลือแก่คนปกติที่มีปัญหาความคับข้องใจ ความขัดแย้ง ความไม่สบายใจได้ในการให้คำปรึกษานั้นผู้ให้คำปรึกษาจะช่วยให้ผู้รับคำปรึกษาสำรวจตนเอง เพื่อจักได้เข้าใจตนเองมากขึ้น และสามารถแก้ไขปัญหาลักษณะต่างๆ ของตนเอง รวมทั้งจัดการกับความคับข้องใจ ความขัดแย้ง ความไม่สบายใจ ฯลฯ จนกระทั่งเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่พึงปรารถนาอันจะนำไปสู่การเจริญงอกงามส่วนบุคคลสามารถปรับตัวและดำเนินชีวิตอย่างมีประสิทธิภาพ

จากความหมายดังกล่าวสรุปได้ว่า การให้คำปรึกษากลุ่ม หมายถึง กระบวนการที่ให้ความช่วยเหลือบุคคลปกติที่มีปัญหาลักษณะคล้าย ๆ กัน โดยมีผู้ให้คำปรึกษาซึ่งเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ คอยให้ความช่วยเหลือให้ผู้มีปัญหายอมรับปัญหา และพยายามแก้ไขปัญหของตนตลอดจนช่วยให้ผู้ที่มีปัญหาได้เรียนรู้ที่จะนำเอาความคิดที่ได้จากกลุ่มไปใช้ในชีวิตประจำวัน

3.1.2.1.2 จุดมุ่งหมายของการให้คำปรึกษากลุ่ม

คอเรีย (Corey. 1981: 8) กล่าวถึง จุดมุ่งหมายของการให้คำปรึกษากลุ่ม ดังนี้

1. เพื่อเรียนรู้การไว้วางใจตนเองและผู้อื่น
2. เพื่อรู้จักตนเองและค้นหาเอกลักษณ์แห่งตน
3. เพื่อรับรู้ว่าคุณค่าอื่นก็มีความต้องการและมีปัญหาลักษณะคล้ายคลึงกับตน
4. เพื่อรู้จักตนเอง ยอมรับ และมั่นใจในตนเอง อันจะนำไปสู่การมีทัศนคติใหม่ต่อตนเอง
5. เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการแสวงหาแนวทางแก้ไขปัญหา และมองหาวิธีลดความขัดแย้งในตนเอง
6. เพื่อเพิ่มความสามารถในการนำตนเอง การพึ่งตนเอง ความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคมที่อยู่
7. เพื่อกำหนดแผนสำหรับการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่ต้องการ และรับผิดชอบที่จะปฏิบัติตามแผนที่วางไว้
8. เพื่อเพิ่มความไวในการรับรู้ความรู้สึก และความต้องการของผู้อื่น
9. เพื่อเรียนรู้วิธีการโต้แย้ง หรือเผชิญหน้ากับผู้อื่นอย่างตรงไปตรงมาด้วยท่าทีที่เอื้ออาทร ห่วงใย และจริงใจ
10. เพื่อรับรู้การตัดสินใจเลือกของตนเอง และการรู้จักเลือกอย่างฉลาด
11. เพื่อเรียนรู้การดำเนินชีวิตที่เป็นไปตามความมุ่งหวังของตนเอง ไม่ขึ้นอยู่กับความคาดหวังของผู้อื่น
12. เพื่อช่วยให้ค่านิยมที่ตนเองมีอยู่ชัดเจนขึ้น เรียนรู้ที่จะปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของตนเองไปตามครรลองของค่านิยมนั้น

โอเซน (Ohlsen. 1970: 31-33) กล่าวว่า การให้คำปรึกษากลุ่มมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้บุคคลได้รู้จักแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้น เป็นการป้องกันไม่ให้เกิดเหตุการณ์ร้ายแรงขึ้น

ประสบการณ์ที่ได้รับจากกลุ่มจะทำให้สมาชิกของกลุ่มเกิดการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองในด้านต่างๆ ทั้งด้านอารมณ์ และสังคม โดยเน้นจุดมุ่งหมายของการให้คำปรึกษากลุ่มไว้ 5 ประการ ดังนี้

1. เพื่อเปิดโอกาสให้สมาชิกในกลุ่มได้ระบายความรู้สึกต่างๆ ภายในใจ ออกมา

2. เพื่อส่งเสริมให้สมาชิกเกิดการยอมรับนับถือตนเอง

3. เพื่อส่งเสริมให้สมาชิก กล้าเผชิญปัญหาของตนเองและแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้น

4. เพื่อช่วยให้สมาชิกที่มีปัญหาได้ปรับปรุงทักษะในการยอมรับตนเอง แก้ปัญหาด้านการขัดแย้งในตนเอง และลดความขัดแย้งที่ตนมีกับผู้อื่น

5. เพื่อช่วยให้สมาชิกมีความเข้มแข็ง สามารถป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาขึ้นอีก และสามารถรักษาสภาพจิตใจของตนเองให้เป็นสุขเหมือนกับการอยู่ในกลุ่มได้ต่อไป

วิธี ฐะคำ (2523: 52) กล่าวถึง จุดมุ่งหมายของการให้คำปรึกษากลุ่มว่าเป็นวิธีการที่มุ่งจะช่วยบุคคลในเรื่องดังต่อไปนี้

1. ให้สำรวจและประเมินตนเอง เป็นการเรียนรู้เกี่ยวกับตนเองให้มากที่สุด

2. ให้สามารถตัดสินใจได้ด้วยตนเอง และนำตนเองได้ สามารถรับผิดชอบต่อตนเองและสังคมได้

3. ให้สามารถนำสิ่งที่เรียนรู้ไปสู่การปฏิบัติ เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม

ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ (2534: 180) กล่าวถึง จุดมุ่งหมายของการให้คำปรึกษากลุ่มไว้ดังนี้

1. เพื่อช่วยให้สมาชิกแต่ละคนในกลุ่มรู้จักและเข้าใจตนเอง

2. เพื่อช่วยให้สมาชิกได้พัฒนาการยอมรับตนเอง และรู้สึกว่าตนเองมีคุณค่า

3. เพื่อช่วยให้สมาชิกแต่ละคนได้พัฒนาวิธีการต่างๆ ที่จะช่วยให้งานตามขั้นพัฒนาการของตนเป็นไปอย่างเหมาะสม

4. เพื่อช่วยให้สมาชิกแต่ละคนได้พัฒนาแนวทางการแก้ปัญหาของตนเอง และสามารถตัดสินใจแก้ปัญหาที่ประสบได้อย่างมีประสิทธิภาพ

5. เพื่อให้สมาชิกแต่ละคนพัฒนาความเข้าใจเกี่ยวกับความต้องการ และความรู้สึกของบุคคลอื่น ตระหนักถึงบทบาทและความรับผิดชอบของตนเองในการมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น และเรียนรู้ที่จะมีปฏิสัมพันธ์กับสมาชิกภายในกลุ่ม

6. เพื่อส่งเสริมสร้างสัมพันธภาพระหว่างมวลสมาชิกให้มีความรัก ความสามัคคี

จากจุดมุ่งหมายของการให้คำปรึกษากลุ่มข้างต้นพอสรุปได้ว่า การให้คำปรึกษากลุ่มมีจุดมุ่งหมาย เพื่อให้สมาชิกของกลุ่มรู้จักตนเองและยอมรับตนเอง มีความรับผิดชอบตนเองและสังคม สามารถสร้างสัมพันธ์กับผู้อื่น พัฒนาความเข้าใจเกี่ยวกับความต้องการ และความรู้สึกของบุคคลอื่น และตระหนักถึงบทบาทและความรับผิดชอบของตนเองในการมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น

และช่วยให้สมาชิกแต่ละคนพัฒนาแนวทางการแก้ปัญหาของตนเอง และสามารถตัดสินใจแก้ปัญหาที่ประสบได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3.1.2.1.3 ปรัชญาของการให้คำปรึกษา

ในการให้คำปรึกษานั้นมีปรัชญาที่ยึดถือเป็นพื้นฐานดังนี้ (McGowan; and Schmidt. 1962: 95-96)

1. การให้คำปรึกษาควรตั้งอยู่บนพื้นฐานที่ยอมรับความมีค่าและศักดิ์ศรีของแต่ละบุคคลและยึดหลักว่าทุกคนควรได้รับความช่วยเหลือในเรื่องส่วนตัวหากเขาต้องการ
2. การให้คำปรึกษาควรให้ความสนใจในตัวผู้รับคำปรึกษา โดยยึดหลักพัฒนาคนให้เจริญถึงขั้นสูงสุดของศักยภาพของคนๆ นั้น ช่วยให้ผู้แต่ละคนได้นำพลังความสามารถที่ตนมีอยู่ออกมาใช้ให้เป็นประโยชน์ ทั้งต่อตนเองและต่อสังคมตามที่แต่ละคนต้องการ
3. การให้คำปรึกษาเป็นกระบวนการต่อเนื่อง เป็นกระบวนการทางการศึกษา ฉะนั้นจึงเสมือนส่วนหนึ่งที่สำคัญในการบริหารการศึกษา
4. การให้คำปรึกษารับผิดชอบทั้งต่อสังคมและส่วนบุคคล
5. การให้คำปรึกษายอมรับและเคารพในสิทธิของทุกคน ในการที่จะยอมรับหรือปฏิเสธความช่วยเหลือที่บริการแนะนำเสนอให้
6. การให้คำปรึกษาจัดขึ้นด้วยความร่วมมือของผู้ร่วมงานไม่ใช้การบังคับ
7. การให้คำปรึกษาให้ความช่วยเหลือคนให้ฉลาด การตัดสินใจเลือกในการวางแผนการตีความหมายและปรับตัวให้เข้ากับสภาพชีวิต
8. การให้คำปรึกษา มีความจำเป็นต้องศึกษาและเข้าใจสภาพทางวัฒนธรรมของแต่ละบุคคลให้ลึกซึ้ง และควรเข้าใจบุคคลนั้นๆ ให้ดีเสียก่อนจึงให้ความช่วยเหลือ
9. การให้คำปรึกษา ควรจะอยู่ในความรับผิดชอบ หรือดำเนินงานโดยบุคคลที่รักการทำงาน กับทั้งได้รับการฝึกและเรียนรู้วิชาการที่สำคัญเกี่ยวกับการแนะแนวและการให้คำปรึกษา
10. การให้คำปรึกษา ควรมุ่งจุดสนใจไปที่การช่วยให้เกิดบุคคลตระหนักในความเป็นตัวของตัวเอง และเข้าใจตนเองให้มากที่สุด มิใช่มุ่งที่จะแก้ไขปัญหาที่เผชิญอยู่
11. การให้คำปรึกษา ควรมีการติดตามผล วัตถุประสงค์ตามวิชาการเพื่อการปรับปรุงการให้คำปรึกษาให้มีผลดีที่สุดที่พึงเป็นไปได้

3.1.2.1.4 ประโยชน์และคุณค่าของการให้คำปรึกษากลุ่ม

แกซดา, จี.เอ็ม.; เจ.เอ. ดันแคน; และ เอ็ม.อี. มีโดว์ส (Gazda, G.M.; J.A. Duncan; and M.E. Meadows. 1967: 306-307) ได้กล่าวถึงประโยชน์และคุณค่าของการให้คำปรึกษากลุ่ม ดังนี้

1. สมาชิกในกลุ่มได้พบว่าคนอื่นๆ ก็มีปัญหาเช่นเดียวกับเขา
2. การยอมรับ การสนับสนุนจากสมาชิกภายในกลุ่มจะกระตุ้นให้สมาชิกในกลุ่มยอมรับที่จะเผชิญกับปัญหาของเขา

3. กลุ่มเป็นตัวแทนของสังคม เป็นที่ซึ่งสมาชิกทุกคนมีโอกาสที่จะแสดงและทดลองพฤติกรรมบางอย่าง เช่น การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล

4. สมาชิกแสดงพฤติกรรมและความรู้สึกของตน ตลอดจนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของตนได้จากการที่ตระหนักถึงความปลอดภัย ความไว้วางใจสมาชิกอื่นภายในกลุ่ม

5. สมาชิกเรียนรู้ที่จะมีการให้และรับความช่วยเหลือ ตามบทบาทของตนภายในกลุ่ม

6. สมาชิกมีโอกาสที่จะเรียนรู้วิธีการแก้ปัญหาของสมาชิกคนอื่นด้วยการสังเกต

7. การให้คำปรึกษากลุ่ม มักจะทำให้สมาชิกในกลุ่มต้องการที่จะได้รับการช่วยเหลือเป็นรายบุคคล

8. บรรยากาศแห่งความเป็นกันเองของกลุ่ม ทำให้สมาชิกเป็นครอบครัวเดียวกันให้นำไปสู่การเปิดเผยปัญหาทางครอบครัว

9. การให้คำปรึกษากลุ่มได้ผลมากสำหรับวัยรุ่นซึ่งเป็นวัยที่แสวงหาเอกลักษณ์ของตน และต้องการการยอมรับจากกลุ่มเพื่อน

10. การที่ผู้ให้คำปรึกษาได้พบปะกับสมาชิกหลายคนในเวลาเดียวกัน ช่วยประหยัดเวลา และเปิดโอกาสแก่ผู้ให้คำปรึกษาได้ใช้เวลาสำหรับบุคคลอื่นๆ ได้ทั่วถึงยิ่งขึ้น

จากประโยชน์และคุณค่าของการให้คำปรึกษากลุ่ม สรุปได้ว่า การให้คำปรึกษากลุ่มเหมาะสมสำหรับวัยรุ่นมาก ซึ่งเป็นวัยที่กำลังแสวงหาเอกลักษณ์ของตน และต้องการการยอมรับจากกลุ่มเพื่อน ผู้ให้คำปรึกษาได้พบปะกับสมาชิกหลายคนในเวลาเดียวกัน ทำให้ช่วยประหยัดเวลา บรรยากาศภายในกลุ่มทำให้สมาชิกเกิดความรู้สึกเป็นกันเอง ไว้วางใจสมาชิกทุกคนอื่นภายในกลุ่ม และสมาชิกมีโอกาสแสดงความคิด และทดลองพฤติกรรมบางอย่างตลอดจนสามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของเขาให้เหมาะสมได้

3.1.2.1.5 หลักการให้คำปรึกษากลุ่ม

1. การเลือกสมาชิกเข้ากลุ่ม

โอเฮน (Ohlsen. 1970: 103-109) กล่าวว่า สมาชิกที่เหมาะสมที่จะเข้ากลุ่มควรเป็นผู้ที่อาสาสมัครและมีแรงจูงใจในการเข้ากลุ่ม ในการสัมภาษณ์สมาชิกครั้งแรก ผู้ให้คำปรึกษาจะต้องชี้แจงจุดมุ่งหมาย และลักษณะของกลุ่ม ตลอดจนกระบวนการที่สมาชิกควรมีบทบาทอย่างไรในกลุ่ม เพื่อให้กลุ่มดำเนินและบรรลุถึงจุดมุ่งหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

คมเพชร จิตรสุภกุล (2521: 94-95) ได้เสนอเกี่ยวกับการเลือกสมาชิกไว้ 4 ประการ ดังนี้

1. สมาชิกที่จะมารับคำปรึกษากลุ่ม ควรจะเป็นผู้ที่ปัญหาคล้ายคลึงกัน เพื่อจะได้อภิปรายในประเด็นเดียวกัน และมีความเข้าใจซึ่งกันและกันดีขึ้น

2. สมาชิกที่จะมารับการปรึกษากลุ่ม ควรเป็นผู้ที่เต็มใจที่จะแก้ปัญหา เพราะต้องมีการเปิดเผยตนเองในกลุ่ม

3. การจัดกลุ่ม ควรให้สมาชิกมีลักษณะแตกต่างกันบ้างซึ่งเป็นธรรมชาติของกลุ่ม เช่น มีทั้งเพศชายและเพศหญิง แต่อย่างไรก็ตามไม่ควรให้สมาชิกมีความแตกต่างกันมากเกินไป จะทำให้เกิดปัญหาได้ เช่น ไม่ควรจัดให้บุคคลพูดเก่งอยู่กับคนไม่ค่อยพูด เป็นต้น

4. การเลือกสมาชิกเข้ากลุ่ม ต้องพิจารณาว่า แต่ละบุคคลจะได้รับประโยชน์จากกลุ่มและสมาชิกให้ความช่วยเหลือสมาชิกคนอื่นในกลุ่มได้ด้วย

จากแนวคิดดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า การเลือกสมาชิกเข้ากลุ่ม คือ ต้องเข้ากลุ่มด้วยความสมัครใจ มีปัญหาคล้ายคลึงกัน และควรเลือกสมาชิกที่มีลักษณะแตกต่างกันบ้าง เช่น มีทั้งเพศชายและเพศหญิงในกลุ่มเดียวกัน แต่ไม่ควรให้มีความแตกต่างกันมากเกินไป จะทำให้เกิดปัญหาได้

2. ขนาดของกลุ่ม

โอเซน (Ohlsen. 1970: 58) กล่าวว่า ควรมีสมาชิกประมาณ 4-8 คน เพราะถ้ามีจำนวนสมาชิกมากขึ้น ความสัมพันธ์ในกลุ่มจะมีน้อยลง และสมาชิกจะพึ่งพาผู้ให้คำปรึกษามากกว่าที่จะปรึกษาร่วมกับสมาชิกด้วยกัน นอกจากนี้ โอเซนยังสรุปว่าถ้าจะให้ผลดีขนาดของกลุ่มตัวอย่างต้องปรับตามความสนใจของเด็ก ความสามารถของเด็กในการให้ความสนใจปัญหาของคนอื่น เช่น เด็กระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 กลุ่มควรมีขนาดเล็กลง จาก 7-8 คน เป็น 5-6 คน เป็นต้น

คอเรย์ (Corey. 1985: 69) กล่าวว่า จำนวนสมาชิกของกลุ่มควรมี 8 คน จะเอื้อต่อประสิทธิภาพของการให้คำปรึกษากลุ่มมากที่สุด

คมเพชร ฉัตรศุภกุล (2521: 94) กล่าวว่า การให้คำปรึกษากลุ่ม บุคคลที่จะเข้ากลุ่มจะต้องมีความสัมพันธ์ต่อกันเป็นอย่างดี ดังนั้น จำนวนสมาชิกในกลุ่มต้องไม่มากเกินไป คือ ประมาณ 6-10 คน

จากเอกสารดังกล่าว สรุปได้ว่า ขนาดของกลุ่มควรมีจำนวนสมาชิกอย่างน้อย 4 คน และไม่ควรมากเกินไป 12 คน

3. ระยะเวลาและจำนวนครั้ง

แพทเทอร์สัน (Patterson. 1973: 182) กล่าวว่า ควรจัดให้มีการให้คำปรึกษากลุ่ม สัปดาห์ละ 1 ครั้ง ถ้าช่วงเวลาของการให้คำปรึกษาน้อย อาจจัดให้มีการให้คำปรึกษากลุ่ม สัปดาห์ละ 2-3 ครั้ง ในแต่ละครั้งที่พบกัน ถ้าสมาชิกเป็นวัยรุ่นหรือผู้ใหญ่ควรใช้เวลา 1.30 ชั่วโมง ถ้าเป็นเด็กระดับประถมศึกษา เวลาที่ใช้ไม่ควรนานเกิน 1 ชั่วโมง อาจอยู่ในช่วง 30-45 นาที เพราะเด็กอาจเกิดความเบื่อได้

คอเรย์ (Corey. 1985: 69-70) กล่าวว่า โดยทั่วไปจะให้คำปรึกษากลุ่ม สัปดาห์ละ 1 ครั้ง ครั้งละ 2 ชั่วโมง แต่ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับชนิดของกลุ่มหรือประสบการณ์ของผู้นำกลุ่มหรือผู้ให้คำปรึกษา

คมเพชร จัตรศุภกุล (2521: 99) กล่าวว่า การให้คำปรึกษากลุ่มควรจัดให้มี สัปดาห์ละ 2 ครั้ง เวลาอย่างน้อยไม่ควรต่ำกว่า 1 ชั่วโมง และไม่ควรเกิน 2 ชั่วโมง จำนวนครั้งใน โรงเรียนและวิทยาลัยควรกำหนดจำนวนครั้งไว้ประมาณ 6-7 ครั้ง โดยถือเป็นกลุ่มที่ใช้เวลาระยะสั้น

วัชร ทรัพย์มี (2522: 182) กล่าวว่า เวลาที่ใช้ในการให้คำปรึกษากลุ่มโดยปกติ สำหรับวัยรุ่นหรือวัยผู้ใหญ่ใช้เวลาประมาณ 1 ชั่วโมง จำนวนครั้งในการให้คำปรึกษาควรใช้สัปดาห์ ละ 1 ครั้ง ถ้าช่วงเวลาในการให้คำปรึกษามีน้อยอาจจะจัดสัปดาห์ละ 2-3 ครั้ง เวลาไม่ต่ำกว่า 1 ชั่วโมง หรือไม่ควรเกิน 2 ชั่วโมง สำหรับจำนวนครั้งที่พบควรกำหนดไว้ประมาณ 6-7 ครั้ง โดยถือเป็นกลุ่มที่ใช้ระยะเวลาสั้นๆ

จากแนวคิดของนักจิตวิทยาสรุปได้ว่า ระยะเวลาควรอยู่ระหว่าง 30 นาที เป็น อย่างน้อยที่สุด ซึ่งเหมาะสำหรับเด็กระดับประถม จนถึง 1 ชั่วโมง 30 นาที เป็นส่วนใหญ่ อาจมีบ้าง ที่นานถึง 2 ชั่วโมง จำนวนครั้งที่พบกันประมาณ 6-7 ครั้ง หรือ 8-10 ครั้ง โดยพบกันสัปดาห์ละ 1-2 ครั้ง

4. การจัดสถานที่

มาร์ฮเลอร์ (Mahler. 1969: 58-59) และโอเซน (Ohlsen. 1970: 29) กล่าว สอดคล้องกันในเรื่องการจัดสถานที่ของการให้คำปรึกษากลุ่ม ดังนี้ ควรเป็นห้องที่มีลักษณะเป็น สี่เหลี่ยมและมีขนาดพอเหมาะกับจำนวนสมาชิก แก้อัศจรรย์มีลักษณะที่หนึ่งได้สบายและจัดเป็นวงกลม เพื่อให้สมาชิกมองเห็นกันอย่างทั่วถึง พื้นห้องสะอาด และพร้อมที่จะให้สมาชิกนั่งพื้นได้ถ้าสมาชิก ต้องการที่จะเปลี่ยนอิริยาบถบ้าง

5. ชนิดของกลุ่ม

แฮนเซน วอร์เนอร์; และสมิท (Hansen warner; and Smith. 1976: 366) กล่าวว่า ชนิดของกลุ่มควรจัดเป็น “กลุ่มแบบปิด” หมายถึง กลุ่มที่ไม่มีการเปิดรับสมาชิกใหม่อีกในระหว่าง การดำเนินการให้คำปรึกษากลุ่ม แม้จะมีสมาชิกลาออกจากกลุ่มไปแล้วก็ตาม เพราะการจัดกลุ่มจะ ทำให้สมาชิกมีปัญหาในเรื่องความไว้วางใจและความสนิทสนม ซึ่งสอดคล้องกับ ราว (Rao. 1981: 177) ที่กล่าวว่า ชนิดของกลุ่มควรเป็น “กลุ่มปิด” คือ ไม่มีการรับสมาชิกใหม่อีกในระหว่างให้ คำปรึกษากลุ่ม แม้จะมีสมาชิกลาออกไปแล้วก็ตาม เพราะการจัดเป็นกลุ่มเปิด จะทำให้สมาชิกมี ปัญหาในเรื่องความไว้วางใจและความสนิทสนมกันของสมาชิกในกลุ่ม

6. พลังในการให้คำปรึกษากลุ่ม

คมเพชร จัตรศุภกุล (นิศารัตน์ มัธยัสถ์ถาวร. 2546: 22; อ้างอิงจาก คมเพชร จัตรศุภกุล. 2529: 97) ได้กล่าวถึงพลังที่ผู้ให้คำปรึกษาต้องรู้และเข้าใจที่จะนำพลังต่างๆ มาใช้ในการ ดำเนินการกลุ่ม ดังนี้

1. ข้อผูกพัน (Commitment) บุคคลจะได้รับประโยชน์จากการให้คำปรึกษา กลุ่มจะต้องรับรู้และยอมรับว่า มีความต้องการที่จะรับคำปรึกษา จะต้องพูดถึงปัญหาทั้งหลายของตน จะแก้ไขและเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่ได้รับคำปรึกษาจากกลุ่ม

2. ความรับผิดชอบ (Responsibility) สมาชิกที่มีปัญหาทั้งหลายจะต้องพยายามเพิ่มความรับผิดชอบสำหรับตนเองและเพื่อการแก้ไขปัญหากลุ่ม นอกจากนี้จะต้องเพิ่มโอกาสให้เกิดความเจริญงอกงามภายในกลุ่มที่รับคำปรึกษา

3. การยอมรับ (Acceptance) เมื่อสมาชิกให้การยอมรับตัวเอง จะเป็นผลให้บุคคลเกิดความเคารพนับถือตนเองและมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของเขาด้วย

4. ความดึงดูดใจ (Attractiveness) ถ้าหากกลุ่มเป็นที่ดึงดูดใจของสมาชิกในกลุ่มมากเท่าใด ก็ยิ่งจะทำให้การให้คำปรึกษากลุ่มมีอิทธิพลต่อสมาชิกในกลุ่มเพิ่มขึ้น

5. ความรู้สึกเป็นเจ้าของ (Belonging) สมาชิกทั้งประเภทที่จะต้องมีการเปลี่ยนแปลงตนเองและที่ต้องการมีอิทธิพลในกลุ่มเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงนั้น จะต้องมีความรู้สึกอย่างรุนแรงต่อความรู้สึกเป็นเจ้าของกลุ่ม ซึ่งจะทำให้เป็นผลดีต่อการช่วยเหลือกลุ่ม

6. ความปลอดภัย (Security) เมื่อสมาชิกมีความรู้สึกปลอดภัยอย่างมีเหตุผล ในขณะที่อยู่ในกลุ่มเขาจะมีความเป็นตัวของตัวเอง มีการอภิปรายปัญหาที่เกิดขึ้นกับตัวเขา มีการยอมรับความคิดของบุคคลอื่นที่แสดงต่อตัวเขาและสามารถแสดงความรู้สึกของตนเองต่อบุคคลอื่น

7. ความเครียด (Tension) การมีความเครียดและความไม่พึงพอใจที่อยู่ในระดับพอเหมาะจะเป็นแรงจูงใจที่จะเปลี่ยนแปลงสิ่งต่างๆ ได้อย่างสำเร็จ

8. ปทัสถานของกลุ่ม (Group Norms) สมาชิกย่อมต้องการจะได้รับความช่วยเหลือและไม่ต้องการจะให้บุคคลอื่นมองเขาไปในแง่ของบุคคลที่แตกต่างไปจากสมาชิกคนอื่นๆ ในกลุ่มที่รับคำปรึกษาร่วมกัน

3.1.2.2 การให้คำปรึกษาแบบเผชิญความจริง

3.1.2.2.1 ความเป็นมาของทฤษฎีการให้คำปรึกษาแบบเผชิญความจริง

วิลเลียม กลาสเซอร์ (William Glasser) จิตแพทย์ชาวอเมริกันเป็นผู้ริเริ่มวิธีการให้บริการปรึกษาแบบเผชิญความจริง (Reality Approach to Counseling) กลาสเซอร์เกิดเมื่อ ค.ศ. 1925 ในสหรัฐอเมริกา จบปริญญาตรีทางวิศวกรรมเคมี และได้รับปริญญาแพทยศาสตรบัณฑิต เขา มีประสบการณ์การทำงานด้านจิตเวชที่โรงพยาบาลแห่งหนึ่งในสหรัฐอเมริกา ซึ่งขณะนั้นนิยมใช้วิธีการทางจิตวิเคราะห์ในการบำบัดรักษาคนไข้ กลาสเซอร์พิจารณาว่า ประสิทธิภาพของวิธีการแบบดั้งเดิมที่นิยมใช้รักษาคอนไซ์กันอยู่นั้นยังไม่มีประสิทธิภาพพอ จึงเริ่มคิดหาทางพัฒนาวิธีการบำบัดรักษาแบบใหม่ขึ้น

ใน ค.ศ. 1957 กลาสเซอร์ได้รับตำแหน่งหัวหน้าจิตแพทย์ประจำสถาบันยูวาชญากรในรัฐแคลิฟอร์เนีย ได้พัฒนาวิธีการช่วยเหลือยูวาชญากรเหล่านั้นด้วยวิธีการของเขาเอง โดยเน้นการฝึกให้เด็กมีความรับผิดชอบ ให้เด็กวางโครงการที่จะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของตนเอง และสัญญาว่าจะดำเนินการตามโครงการนั้น เขาจะไม่ยอมรับข้อแก้ตัวใดๆ ทั้งสิ้นของเด็กถ้าเด็กไม่ปฏิบัติตามสัญญา แต่พยายามหลีกเลี่ยงการลงโทษ ผลปรากฏว่า วิธีการนี้ได้ผลดี อัตราความไม่เซ็ดหลาบของเด็กลดลงถึงร้อยละ 20 โครงการของกลาสเซอร์ได้รับความสนับสนุนและความร่วมมือจากเพื่อนร่วมงานเป็นอย่างดี เขาได้ไปช่วยวางโครงการบำบัดแบบเผชิญความจริงให้แก่

โรงพยาบาลจิตเวชที่เขาเคยทำงานอยู่ ซึ่งได้ผลดีและอัตราการหวนกลับมาโรงพยาบาลอีกของคนไข้ลดลงมาก

สถาบันการศึกษาต่างๆ ให้ความสนใจกับวิธีการนี้ และได้เชิญเขาเป็นที่ปรึกษา กลาสเซอร์ได้ปรับปรุงวิธีให้เหมาะกับการนำไปใช้ในสถาบันการศึกษา เขาได้เน้นว่าในวัยเด็กอาจเกิดระยะวิกฤตขึ้นได้ ครั้งแรกเกิดในช่วงที่เด็กมีอายุ 2 ขวบ ถึง 5 ขวบ เป็นช่วงที่เด็กเริ่มใช้คำพูด จะเรียนรู้ทางสังคม จะแสดงความอยากรู้อยากเห็นและความคิด เด็กต้องการความรักและความสนใจจากพ่อแม่ หรือคนเลี้ยงเด็กๆ ต้องการเรียนรู้ด้วยตนเองที่จะเผชิญปัญหา ไม่ควรปกป้องเด็กจากความเป็นจริงในชีวิต ระยะช่วงอายุ 6 ปี ถึง 10 ปี เป็นวัยที่เด็กเริ่มเรียนรู้สิ่งต่างๆ มากขึ้น เด็กเริ่มเข้าโรงเรียน ได้รับการศึกษา ได้เรียนรู้ทักษะ ได้รับสถานะและความสำเร็จ ส่วนเด็กที่โชคร้ายจะได้รับความล้มเหลว

กลาสเซอร์ได้แต่งตำราเรื่อง "Schools without Failure" ขึ้นใน ค.ศ. 1969 เข้าได้พูดถึงความสัมพันธ์ระหว่างครูและนักเรียน และโรงเรียนควรมีบทบาทอย่างไรให้เด็กมีพัฒนาการที่ดีขึ้น นอกจากนั้นเขาได้ก่อตั้ง "ศูนย์อบรมนักการศึกษา" ขึ้น เพื่อฝึกหัดครูในเรื่องการใช้วิธีเผชิญความจริงเพื่อช่วงเหลือเด็ก การให้บริการปรึกษาแบบนี้ไม่จำเป็นต้องดำเนินการในห้องแนะแนว ผู้ให้บริการปรึกษาอาจออกไปเล่นกับเด็ก หรือทำหน้าที่เป็นครูของเด็กซึ่งเท่ากับเป็นตัวแทนของการเป็นคนที่มีความรับผิดชอบให้เด็กเห็น วิธีการของกลาสเซอร์เป็นที่สนใจของนักศึกษาระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา เนื่องจากเป็นวิธีการที่สามารถป้องกันปัญหาพฤติกรรมของเด็กได้เป็นอย่างดี และยังส่งเสริมให้เด็กมีความรับผิดชอบและฝึกทักษะในการคิดหาเหตุผล นอกจากตำราดังกล่าวแล้ว กลาสเซอร์ยังได้แต่งตำราขึ้นอีกสองเล่ม คือ "The Identity Society" (ค.ศ. 1972) และ "Positive Addition" (ค.ศ. 1976) กลาสเซอร์และเพื่อนร่วมงานของเขาได้จัดทำวารสารชื่อ "Journal of Reality Therapy" ขึ้นใน ค.ศ. 1961 คำพูดที่ว่า "จงรับผิดชอบและควบคุมวิถีชีวิตของท่าน และเผชิญกับสิ่งที่เกิดขึ้นจากการกระทำของท่าน" คำพูดนี้เป็นตัวแทนของการให้บริการปรึกษาแบบเผชิญความจริง

3.1.2.2.2 สารของทฤษฎีการให้คำปรึกษาแบบเผชิญความจริง

1. ความเชื่อเกี่ยวกับธรรมชาติของมนุษย์ และความต้องการพื้นฐานของมนุษย์

กลาสเซอร์ (Corey. 1995: 410–412) กล่าวถึง ธรรมชาติและความต้องการของมนุษย์ไว้ว่า มนุษย์แต่ละคนมีพลังแห่งการพัฒนาและงอกงาม โดยพื้นฐานแล้วบุคคลต้องการที่จะมีเอกลักษณ์แห่งความสำเร็จ ต้องการแสดงพฤติกรรมที่มีความรับผิดชอบและมีความสัมพันธ์ที่มีความหมายกับบุคคลอื่นๆ กลาสเซอร์ได้อธิบายว่าแรงจูงใจที่ทำให้บุคคลกระทำสิ่งต่างๆ เป็นสิ่งที่ถูกผลักดันมาจากภายในของบุคคลนั่นเอง ซึ่งได้จากประสบการณ์ของตัวเองและจากการอภิปรายร่วมกันกับบุคคลอื่นๆ เขาพบว่าพฤติกรรมต่างๆ ของบุคคลถูกผลักดันด้วยความต้องการพื้นฐาน 5 ประการ ได้แก่ ความต้องการอยู่รอด ความต้องการความรัก ความต้องการสัมพันธ์กับผู้อื่น ความต้องการอำนาจ ความต้องการเป็นอิสระ และความต้องการสนุกสนาน การที่บุคคลจะตอบสนองความต้องการเหล่านั้นได้ โดยการเข้าไปเกี่ยวข้องกับสัมพันธ์กับคนอื่น ๆ ในสังคมถึงแม้

มนุษย์จะมีความต้องการพื้นฐานเหมือนกันแต่มนุษย์ก็มีโลกส่วนตัวของเขาเองที่มีการพัฒนารูปแบบของการตอบสนองความต้องการพื้นฐานของตนที่แตกต่างกัน ดังนั้นสิ่งที่สามารถตอบสนองความต้องการของบุคคลหนึ่งได้ อาจจะไม่สนองความต้องการของอีกคนหนึ่งได้เช่นกัน

ความแตกต่างในการตอบสนองความต้องการพื้นฐาน ซึ่งประเมินได้จากความสัมพันธ์เกี่ยวข้องที่แต่ละคนมีต่อกัน เป็นสิ่งที่ทำให้บุคคลแต่ละคนพัฒนาความเป็นตัวของตัวเอง และกำหนดเอกลักษณ์ของตนเอง (Need For an Identify) ซึ่งกลาสเซอร์ได้อธิบายถึงเอกลักษณ์ของบุคคล โดยแบ่งออกเป็น 2 ประเภทคือ

1. เอกลักษณ์แห่งความสำเร็จ (Success Identify) เป็นลักษณะบุคคลกำหนดหรือมองเห็นว่าตนเองมีความสามารถที่จะสนองความต้องการของตนเอง มีคุณค่า มีความสำคัญต่อตนเองและบุคคลอื่นมีพลังในการจัดการต่อสภาพแวดล้อม มีความรับผิดชอบเชื่อมั่นในการดำเนินชีวิตของตนเอง และมีความสัมพันธ์ที่ดีกับบุคคลที่เกี่ยวข้อง

2. เอกลักษณ์แห่งความล้มเหลว (Failure Identify) บุคคลประเภทนี้มักจะกำหนดหรือประเมินตนเองในทางลบ จากการที่ไม่สามารถสร้างความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดกับผู้อื่นรู้สึกว่าตนเองไม่เป็นที่รัก ไม่เป็นที่ต้องการ ไม่มีคุณค่า ช่วยเหลือตนเองไม่ได้ ไม่มีความสามารถที่จะรับผิดชอบตนเอง หรือทำตามข้อกำหนดใดๆ ไม่มีความหวังในการดำเนินชีวิตที่ดีกว่า ปล่อยให้สภาพแวดล้อมหรือบุคคลมีอิทธิพลและควบคุมชีวิต

กลาสเซอร์ เชื่อมั่นว่ามนุษย์จะรู้สึกรักตนเอง รู้สึกว่าตนเองมีค่า และสามารถรักและเห็นคุณค่าของผู้อื่นได้ ก็ต่อเมื่อเขารู้สึกว่าตนเองมีเอกลักษณ์ด้านความสำเร็จในชีวิต ความรักและการยอมรับเป็นองค์ประกอบสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาเอกลักษณ์ของมนุษย์ การเปิดโอกาสให้บุคคลรู้สึกว่าเขาประสบความสำเร็จในการกระทำสิ่งต่างๆ ตามกำลังความสามารถของเขาจะช่วยพัฒนาเอกลักษณ์ด้านความสำเร็จ ช่วยให้บุคคลเชื่อมั่นในตนเอง รับผิดชอบต่อการกระทำของตนเอง ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคในชีวิต รู้จักวางแผนและมีเป้าหมายที่เป็นไปได้ในอนาคต

กลาสเซอร์ มีความคิดคล้ายกับโรเจอร์ส (Rogers) ตรงที่ว่ามนุษย์มีความสามารถในการที่จะนำศักยภาพ (Potential) ทั้งหลายออกมาใช้เพื่อการเรียนรู้และความเจริญงอกงาม บุคคลแต่ละคนจะมีความสามารถในการตัดสินใจด้วยตนเอง บุคคลจะทำอะไรก็ตามถ้าเขามองเห็นความสำคัญในการตัดสินใจมากกว่าความสำคัญของสถานการณ์ที่เขาเข้าไปเกี่ยวข้องเขาจะเป็นผู้ดำรงชีวิตอย่างมีความรับผิดชอบ ประสบความสำเร็จและมีความพึงพอใจในชีวิตและกลาสเซอร์ เชื่อว่าบุคคลจะเป็นอย่างไรก็ต้องดูที่การกระทำของเขาและการที่เขาทำสิ่งต่างๆ ตามที่เขาตัดสินใจด้วย ในกรณีที่เขาดำเนินชีวิตของเขาไม่เป็นที่พึงพอใจ เขาย่อมจะสามารถตัดสินใจใหม่หรือตัดสินใจซึ่งแตกต่างไปจากเดิมได้ เพื่อให้สามารถทำสิ่งต่างๆ ที่จะช่วยให้เกิดความพึงพอใจได้ดีกว่าเดิม

คมเพชร ฉัตรศุภกุล (2521: 153) ได้กล่าวถึงธรรมชาติของมนุษย์ว่าการบำบัดรักษาแบบเผชิญความจริงอยู่บนรากฐานของเหตุผลที่ว่า มนุษย์มีความต้องการด้านจิตใจเพียงอย่างเดียวตั้งแต่เกิดจนตาย และไม่ว่าจะเป็นชนชาติใดก็ตามก็จะต้องมีความต้องการเหมือนกัน

ความต้องการดังกล่าว คือ ความต้องการมีเอกลักษณ์ (Need for an Identity) ซึ่งเป็นความต้องการของบุคคลที่อยากจะรับรู้ตัวตนนั้นมีความแตกต่างจากบุคคลอื่นๆ และแยกจากบุคคลอื่นในโลกนี้

นอกจากนี้วัชร ทรัพย์มี (2545: 69-70) ได้กล่าวถึงการพิจารณามนุษย์ของทฤษฎีการให้คำปรึกษาแบบเผชิญความจริงไว้ ดังนี้

1. พฤติกรรมของมนุษย์มีเป้าหมาย คือ การสนองความต้องการและการควบคุมวิถีชีวิตของตน ความต้องการหลักของมนุษย์คือ ความต้องการเป็นส่วนหนึ่ง (Belongingness) ความต้องการอำนาจ (Power) ความต้องการเป็นอิสระ (Freedom) ความต้องการความสนุกสนาน (Fun) และความต้องการอยู่รอด (Survival) สมอของมนุษย์ทำหน้าที่เป็นระบบควบคุม (Control system) เพื่อให้ได้สิ่งที่ต้องการ เมื่อเราไม่ได้สิ่งที่ต้องการ เราจะรู้สึกเจ็บปวด เมื่อเราสนองความต้องการได้ เราจะเกิดความภาคภูมิใจในตนเอง (Self esteem) และรู้สึกในทางที่ดีกับตนเอง

2. การควบคุมพฤติกรรมมนุษย์ มีพื้นฐานมากจากการที่มนุษย์เป็นผู้สร้างโลกส่วนตัว คนเราสามารถควบคุมชีวิตของตนได้ และเราสามารถป้องกันปัญหาของตนได้ ทฤษฎีการให้คำปรึกษาแบบเผชิญความจริงเน้นการกระทำในปัจจุบันและความคิดในปัจจุบันมากกว่าประสบการณ์ที่ผ่านไปแล้ว หรือการจูงใจโดยไม่รู้ตัว (Unconscious motive) มนุษย์เราสามารถปรับปรุงคุณภาพชีวิตของตนเองได้ด้วยการประเมินตนเองตามที่เป็นจริง อะไรที่ดีแล้วก็เก็บไว้เป็นความภูมิใจ อะไรที่ยังไม่ดีก็วางแผนเปลี่ยนแปลงละมุ่มมั่นในการเปลี่ยนแปลงนั้น

3. มนุษย์มีความสามารถในการตัดสินใจแก้ปัญหาและใช้วิจารณญาณเกี่ยวกับเรื่องต่างๆ มนุษย์แต่ละคนมีความสามารถที่จะตัดสินใจได้ด้วยตนเองมากกว่าขึ้นกับอิทธิพลของสิ่งแวดล้อมหรือสภาพการณ์ต่างๆ มนุษย์มีแรงจูงใจที่จะประสบความสำเร็จ มีความรับผิดชอบต่อพฤติกรรมของตนเอง และมีสัมพันธภาพอันดีต่อผู้อื่น

4. มนุษย์รู้สึกว่าตนมีความสามารถที่จะทำสิ่งต่างๆ ได้ หรือความรู้สึกว่าตนประสบความสำเร็จ จะสร้างกำลังใจให้บุคคลกล้าสู้ปัญหา การที่จะทำตนให้มีค่าขึ้นอยู่กับการกระทำของบุคคลนั้นเองว่าทำสิ่งต่างๆ ได้สำเร็จมากน้อยเพียงใด

5. การได้รับความรักและมีโอกาสให้ความรักแก่ผู้อื่น เป็นความต้องการของมนุษย์ บุคคลที่รักผู้อื่นและได้รับความรักจากผู้อื่นจะรู้สึกว่าตนมีค่า กลาสเซอร์พิจารณาความรักจากการกระทำของบุคคลมากกว่าความรู้สึกของบุคคล ความว่าเหวเป็นผลมาจากการประสบความสำเร็จล้มเหลวในการมีสัมพันธภาพกับผู้อื่น การขจัดความว่าเหวทำได้โดยการทำที่บุคคลนั้นมีทักษะในการสร้างสัมพันธภาพกับผู้อื่นด้วยความจริงใจ ซึ่งจะก่อให้เกิดความเชื่อมั่นในตนเอง และลดความคับข้องใจ

6. ปัญหาในการปรับตัวหลายประการเกิดจากการไร้ความสามารถในการสนองความต้องการ อาการของการปรับตัวไม่ได้จะหายไป เมื่อบุคคลสามารถสนองความต้องการของตนเองได้ บุคคลที่ไม่สามารถสนองความต้องการ มีแนวโน้มที่จะบิดเบือนสภาพความเป็นจริง

เขาจะตำหนิผู้อื่น และลืมนึกไปว่าเขามีความรับผิดชอบที่จะแก้ปัญหาโดยพิจารณาจากสภาพความเป็นจริง

7. แม้ว่าอารมณ์จะเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่พ้น แต่เหตุผลเป็นสิ่งสำคัญ ที่จำทำให้พฤติกรรมของบุคคลมีประสิทธิภาพ และทำให้บุคคลประสบความสำเร็จ การปล่อยให้อารมณ์มาครอบงำจะนำไปสู่ความล้มเหลว อารมณ์ส่งผลถึงพฤติกรรม ดังนั้น การจะปรับปรุงพฤติกรรมจึงจำเป็นต้องหลีกเลี่ยงอารมณ์ที่ไม่เหมาะสม

8. คนที่มีเอกลักษณ์แห่งความสำเร็จ (Success identity) คือคนที่ได้รับการยอมรับ ทำให้เกิดความรู้สึกที่ดี มีความไว้วางใจ รู้สึกว่าตนมีความสำคัญต่อผู้อื่น ตนมีค่า ตนมีความเข้มแข็ง มีความคิดที่มีเหตุผล และแก้ปัญหาโดยใช้เหตุผล ทำสิ่งต่างๆ เพื่อสุขภาพอันดี เช่น รับประทานอาหารและออกกำลังกายเพื่อสุขภาพที่ดี เป็นบุคคลที่รู้สึกเป็นอิสระ รู้สึกกับผู้อื่น และรู้สึกว่าผู้อื่นรักตน มีความรู้สึกว่ามีคุณค่า

9. คนที่มีเอกลักษณ์แห่งความล้มเหลว (Failure identity) คือ บุคคลที่ยอมแพ้ต่อความรับผิดชอบที่จะมีพฤติกรรมตามที่คาดหวัง เนื่องจากความล้มเหลวทั้งหลาย ทำให้เขาเกิดอารมณ์หงุดหงิด ความรู้สึกอ้างว้าง มีความรู้สึกตำหนิตนเอง ไม่มีเหตุผล ไม่มีความสุข ไม่มี ความรับผิดชอบ ไม่ยืดหยุ่น ปฏิเสธความเป็นจริง

2. หลักการของการให้คำปรึกษาแบบเผชิญความจริง

จากประสบการณ์ในการทำกลุ่มให้คำปรึกษาของ เวปโปลดิง (Corey, 1995: 419–425; citing Wubbolding, 1991–1992) ได้ประยุกต์หลักการให้คำปรึกษาแบบเผชิญความจริง ดังนี้ (WDEP System) โดยอักษรแต่ละตัวมีความหมายดังนี้ W (Wants) หมายถึง ความต้องการ, D (Direction and Doing) หมายถึง ทิศทางและการลงมือกระทำ, E (Evaluation) หมายถึง การประเมิน และ P (Planning) หมายถึง การวางแผนโดยได้อธิบายในรายละเอียดของแต่ละตัวดังต่อไปนี้

1. สำรวจความต้องการและการรับรู้ของผู้รับคำปรึกษา (Exploring Wants, Needs and Perceptions) ผู้ให้คำปรึกษาใช้ทักษะในการตั้งคำถามเพื่อกระตุ้นให้ผู้รับคำปรึกษาตระหนักถึงความต้องการของตนเอง ตลอดจนวิธีการในการตอบสนองความต้องการนั้น ส่วนหนึ่งของการให้คำปรึกษาจะกำหนดพฤติกรรมของตนเอง เพื่อสนองความต้องการของเขาซึ่งใกล้เคียงกับความเป็นจริง ทักษะของการให้คำปรึกษาแบบเผชิญความจริงก็คือการไม่วิพากษ์วิจารณ์แต่จะยอมรับผู้รับคำปรึกษาเพื่อให้เขาได้เปิดเผยโลกส่วนตัวของเขา ทำให้ผู้ให้คำปรึกษามีโอกาสได้สำรวจชีวิตของเขาในทุกๆ ด้าน รวมทั้งสิ่งที่เขาต้องการจากครอบครัว เพื่อนและงาน ยิ่งไปกว่านั้นคือเขามีความคาดหวังสิ่งใดจากผู้ให้คำปรึกษาและจากตนเอง

การสำรวจนี้ควรจะทำต่อเนื่องตลอดกระบวนการให้คำปรึกษาเพราะสภาพต่างๆ ในชีวิตของผู้รับคำปรึกษาอาจมีการเปลี่ยนแปลงได้ คำถามที่เป็นประโยชน์ในการช่วยให้ผู้รับคำปรึกษาสามารถหาข้อสรุปได้อย่างแน่นอนว่าอะไรคือสิ่งที่เขาต้องการ คือ “ถ้าคุณเป็นคนที่คุณต้องการจะเป็นได้ คุณจะเป็นคนแบบไหน” “ถ้าคุณสามารถมีในสิ่งที่คุณต้องการจะมีคุณอยาก

มีอะไร” “ครอบครัวของคุณเป็นอย่างไรบ้าง ถ้าบังเอิญความต้องการของคุณและเขาเป็นสิ่งที่เดียวกันพอดี” “คุณคิดว่าคุณกำลังทำอะไรอยู่ ถ้าในขณะที่คุณมีชีวิตอยู่บนเส้นทางที่คุณปรารถนา” หลักการสำรวจเสร็จสิ้นแล้วผู้ให้คำปรึกษาพิจารณาพฤติกรรมของเขาเพื่อตัดสินใจว่าสิ่งที่เขากำลังกระทำอยู่นี้จะนำไปสู่ความต้องการของเขาได้หรือไม่

2. การเน้นความสนใจที่พฤติกรรมปัจจุบัน (Focus on Current Behavior) การให้คำปรึกษาแบบเผชิญความจริงจะเน้นที่พฤติกรรมปัจจุบันและสนใจเรื่องราวในอดีตก็เพียงแต่เฉพาะในแง่มุมที่ส่งผลกระทบมาถึงพฤติกรรมของผู้รับคำปรึกษาในปัจจุบันเท่านั้น การแบ่งความสนใจที่พฤติกรรมปัจจุบันนี้ทำได้โดยการใช้คำถามที่มักใช้อยู่บ่อยๆ สำหรับผู้ให้คำปรึกษาตามทฤษฎีนี้ นั่นคือ “คุณกำลังทำอะไร” แม้ว่าปัญหาหลายปัญหามักมีรากฐานมาจากอดีตก็ตาม แต่ผู้รับคำปรึกษาก็จำเป็นต้องเรียนรู้วิธีจัดการกับปัญหาเหล่านี้ในปัจจุบันด้วยทางเลือกที่ดีกว่าเพื่อที่จะนำเขาไปสู่ความต้องการได้สำเร็จ

กลาสเซอร์ กล่าวว่า ความล้มเหลวในอดีตจะเป็นเช่นนั้นไม่สำคัญ เพราะไม่ว่าผู้ให้คำปรึกษาหรือผู้รับคำปรึกษาก็ไม่สามารถจะจัดการอะไรกับสิ่งเหล่านั้นได้ สิ่งที่สามารถทำได้ในปัจจุบันคือ การช่วยให้ผู้รับคำปรึกษาสร้างทางเลือกใหม่ที่น่าพอใจกว่า การนำเอาอดีตมาอภิปรายนั้นสามารถทำได้ในจุดประสงค์เพื่อช่วยให้ผู้รับคำปรึกษาได้วางแผนสำหรับอนาคตที่ดีภาวะของผู้ให้คำปรึกษาคือการมุ่งหน้าที่จะให้ผู้รับคำปรึกษาจัดการกับสถานการณ์ในปัจจุบันของตนเอง

ในการเริ่มต้นของการให้คำปรึกษาจำเป็นจะต้องพูดคุยกับผู้รับคำปรึกษาให้ครอบคลุมเกี่ยวกับชีวิตของเขา การสำรวจนี้จะเป็นขั้นเริ่มต้นที่จะนำไปสู่การประเมินในขั้นต่อไปว่าสิ่งต่างๆ สามารถที่จะนำไปสู่ทิศทางที่พึงประสงค์หรือไม่ โดยผู้ให้คำปรึกษาทำหน้าที่ถือกระจกตรงหน้าผู้รับคำปรึกษาพร้อมทั้งถามคำถามว่า “คุณมองเห็นอะไรเกี่ยวกับตนเองในปัจจุบันและอนาคตบ้าง” การสะท้อนความรู้สึกนี้จะทำให้ผู้รับคำปรึกษาเกิดความกระฉับกระเฉง

การให้คำปรึกษาแบบเผชิญความจริงจะเฟื่องความสนใจที่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในปัจจุบัน ไม่เพียงแต่การเปลี่ยนทัศนคติและความรู้สึกเท่านั้น ในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเป็นสิ่งที่ทำได้ง่ายกว่าการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ และถือว่าเป็นคุณค่าในกระบวนการให้คำปรึกษา แม้ว่าการให้คำปรึกษาแบบเผชิญความจริงจะมีการกระตุ้นให้ผู้รับคำปรึกษาอภิปรายถึงความรู้สึกอยู่บ้างก็เพื่อที่จะเน้นให้ผู้รับคำปรึกษาเกิดความกระฉับกระเฉงในการกระทำสอดคล้องกับความรู้สึก จุดหมายในที่นี้ก็คือ การช่วยให้ผู้รับคำปรึกษาเข้าใจในความรับผิดชอบต่อความรู้สึกของตนเอง คำถามที่อาจจะนำมาใช้ถามก็คือ “คุณกำลังทำอะไรอยู่” “ในสัปดาห์ที่ผ่านมาคุณต้องการจะทำอะไรเช่นเดียวกับกำลังทำอยู่บ้าง” “อะไรทำให้คุณไม่สามารถทำในสิ่งที่คุณต้องการทำ” “คุณจะทำอะไรในวันพรุ่งนี้บ้าง”

3. ผู้รับคำปรึกษาประเมินพฤติกรรม (Getting Clients to Evaluate Their Behavior) ประเด็นสำคัญของการให้คำปรึกษาแบบเผชิญความจริงก็คือ การใช้คำถามเพื่อให้ผู้รับ

คำปรึกษาได้ประเมินค่าพฤติกรรมของตนเองเช่นคำถามที่ว่า “พฤติกรรมในปัจจุบันของคุณสมหวังในสิ่งที่คุณต้องการหรือไม่และพฤติกรรมนี้จะนำไปสู่ทิศทางที่คุณต้องการหรือไม่”

ทักษะในการตั้งคำถามของผู้ให้คำปรึกษาจะช่วยให้ผู้รับคำปรึกษาประเมินพฤติกรรมของตนเองได้เช่น “สิ่งที่คุณทำนี้ทำให้คุณมีความสุขหรือความทุกข์” “สิ่งที่คุณกำลังทำอยู่นี้เป็นสิ่งที่คุณต้องการทำหรือไม่” “สิ่งที่คุณกำลังทำอยู่นี้เป็นการขัดต่อระเบียบหรือไม่” “คุณจะให้สัญญาว่าจะปฏิบัติตนอย่างไรในการให้คำปรึกษา และจะปฏิบัติอย่างไรเพื่อที่จะเปลี่ยนแปลงชีวิตของตนเอง” ผู้ให้คำปรึกษาสามารถที่จะกระตุ้นให้ผู้รับคำปรึกษาตัดสินใจคุณค่าได้โดยการถามเขาเกี่ยวกับความต้องการ การรับรู้ และผลของพฤติกรรม ซึ่งเป็นภาระของผู้ให้คำปรึกษาเกี่ยวกับผลกระทบที่เกิดจากพฤติกรรมของเขา ถ้าปราศจากการประเมินพฤติกรรมของตนเองแล้ว ผู้รับคำปรึกษาจะไม่สามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของตนเองได้

ผู้รับคำปรึกษาบางคนยืนยันว่าเขาไม่มีปัญหาและพฤติกรรมของเขาก็ไม่ได้ทำให้เขาประสบกับปัญหา ผู้ให้คำปรึกษาจะต้องระลึกว่าเขาประพฤติดนไปตามการรับรู้ของเขา การให้คำปรึกษาจะไม่สามารถยอมรับว่าสิ่งที่ผู้รับคำปรึกษาได้รับรู้นั้นแตกต่างกันโดยสิ้นเชิงจากสิ่งที่เขาให้คำปรึกษาและผู้ใกล้ชิดผู้รับคำปรึกษาได้รับรู้ ในกรณีเช่นนี้ผู้ให้คำปรึกษาจะต้องอาศัยทักษะในการตั้งคำถาม ความอดทนเป็นสิ่งสำคัญ ในกรณีที่พบผู้รับคำปรึกษาที่มีความยุ่งยากต้องอาศัยเวลา ทำให้เขาตระหนักในพฤติกรรมของตนเองว่า ไม่สามารถทำให้เขาได้รับในสิ่งที่เขาต้องการได้ และไม่สามารถนำเขาไปสู่ทิศทางที่เขาต้องการได้

4. การวางแผน การลงมือปฏิบัติ และข้อผูกพัน (Planning and Action, Commitment) เมื่อผู้รับคำปรึกษาตัดสินใจได้แล้วว่า อะไรคือสิ่งที่เขาต้องการจะเปลี่ยนแปลงและกำหนดแผนการปฏิบัติภายหลังจากแผนที่ได้กำหนดลงภายใต้การร่วมมือระหว่างผู้ให้คำปรึกษาและผู้รับคำปรึกษา แล้วจะต้องทำข้อผูกพันเพื่อให้ผู้รับคำปรึกษาได้ปฏิบัติตามแผนที่กำหนดไว้

งานสำคัญสำหรับการให้คำปรึกษา คือ การช่วยให้ผู้รับคำปรึกษากำหนดแนวทางที่จะตอบสนองความต้องการของเขา กระบวนการวางแผนตลอดจนการดำเนินการตามแผนนั้น คือ วิธีที่ให้ผู้รับคำปรึกษาควบคุมชีวิตของตนเอง วิธีนี้ถือว่าเป็นสิ่งที่ดีที่สุดที่ได้เตรียมให้ผู้รับคำปรึกษาได้รับข้อมูลใหม่และช่วยให้เขาได้ค้นพบทางเลือกใหม่ที่มีประสิทธิภาพที่สามารถสนองความต้องการของเขาได้ จุดมุ่งหมายของการวางแผน คือ การเตรียมการเพื่อประสบการณ์แห่งความสำเร็จ ในระยะนี้ผู้ให้คำปรึกษาจะกระตุ้นให้ผู้รับคำปรึกษานึกถึง ความรับผิดชอบในการเลือกและปฏิบัติอย่างต่อเนื่องเพื่อเตือนให้ผู้รับคำปรึกษาระลึกว่าไม่มีผู้ใดในโลกที่จะทำทุกสิ่งทุกอย่างเพื่อให้เขามีชีวิตอยู่นอกจากตัวเขา

ลักษณะของการวางแผนมีลักษณะดังนี้

1. แผนนั้นควรอยู่ภายใต้ขอบเขตความสามารถของผู้รับคำปรึกษาแต่ละคน
2. ผู้ให้คำปรึกษาจะต้องช่วยให้แผนนั้นมีความสัมพันธ์กับความต้องการที่จะตอบสนองเขา

3. แผนที่ดีจะต้องเข้าใจง่าย แม้ว่าผู้รับคำปรึกษาจะต้องการแผนที่เฉพาะเจาะจงเห็นชัดเจน ประเมินผลได้ก็ควรที่จะยืดหยุ่นและเปิดโอกาสให้เปลี่ยนแปลงแก้ไข

4. แผนนั้นควรเป็นแผนที่สามารถปฏิบัติจริงได้ ผู้ให้คำปรึกษาสามารถช่วยให้ผู้รับคำปรึกษาเห็นว่าแม้จะเป็นแผนเล็กๆ แต่ก็ช่วยให้เขาเปลี่ยนไปตามที่เขาต้องการได้

5. แผนนั้นมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมที่ดีและกำหนดสิ่งที่ผู้รับคำปรึกษาให้ความสนใจที่จะทำ

6. ผู้ให้คำปรึกษาควรกระตุ้นผู้รับคำปรึกษาตามแผน โดยไม่ต้องขึ้นอยู่กับผู้ใด แผนที่สร้างขึ้นมาโดยขึ้นอยู่กับผู้อื่นเปรียบเหมือนเรืออาจแล่นเองได้หากต้องอาศัยความเมตตาจากมหาสมุทรนั่นเอง

7. แผนที่มีประสิทธิภาพ คือ แผนที่จะต้องทำซ้ำได้เหมาะสมที่จะให้ใช้ปฏิบัติทุกวัน

8. แผนนั้นควรเป็นแผนที่สามารถจะปฏิบัติได้นานเท่าที่ต้องการ ผู้ให้คำปรึกษาสามารถถามผู้รับคำปรึกษาได้ว่า “วันนี้คุณตั้งใจที่จะทำอะไรเพื่อเป็นการเริ่มต้นในการเปลี่ยนแปลงชีวิตของตน” “คุณพูดว่าคุณอยากหยุดความโศกเศร้าเสียใจแล้วตอนนี้คุณกำลังทำอะไรเพื่อที่จะบรรลุเป้าหมายนั้น”

9. แผนที่มีประสิทธิภาพจะต้องเกี่ยวข้องกับกิจกรรม เช่น ผู้รับคำปรึกษาวางแผนต่างๆ ดังนี้ หางาน เขียนจดหมายถึงเพื่อน

10. ก่อนที่ผู้รับคำปรึกษาจะปฏิบัติตามแผนนั้นควรให้เขาร่วมประเมินแผนที่เขากำหนดไว้ว่า สามารถปฏิบัติได้จริงหรือไม่มีความสัมพันธ์กับความต้องการของเขาหรือไม่ ภายหลังการนำแผนไปปฏิบัติจริงแล้ว การนำแผนมาประเมินใหม่อีกครั้ง ผู้ให้คำปรึกษาจำเป็นต้องถามผู้รับคำปรึกษาว่า “แผนของคุณสามารถช่วยคุณได้หรือไม่” ถ้าแผนนั้นใช้ไม่ได้แล้วจะมีการกลับไปประเมินใหม่และพิจารณาทางเลือกใหม่

11. เพื่อที่จะให้ผู้รับคำปรึกษาผูกพันตนเองกับแผนที่กำหนดไว้ต้องให้เขาเขียนข้อผูกพันด้วยความตั้งใจที่จะปฏิบัติตามแผนที่วางไว้ จะไม่มีความหมายถ้าปราศจากข้อผูกพันของผู้รับคำปรึกษาที่จะปฏิบัติตามเทคนิคและวิธีการที่วางไว้

วัชร ทรัพย์มี (2545: 70-71) กล่าวถึงหลักการของการให้คำปรึกษาแบบเผชิญความจริงไว้ ดังนี้

1. ความอบอุ่นและบรรยากาศที่ยอมรับผู้รับบริการ เป็นหลักการที่สำคัญของทฤษฎีการให้คำปรึกษาแบบเผชิญความจริง

2. การให้คำปรึกษาเป็นกระบวนการเรียนรู้ ซึ่งเน้นการพูดคุยกันด้วยเหตุผลกับผู้รับบริการ โดยผู้ให้คำปรึกษาจะสนทนากับผู้รับบริการเกี่ยวกับสภาพการณ์ต่างๆ ในชีวิตของผู้รับบริการเพื่อให้ผู้รับบริการตระหนักในพฤติกรรมของตนเอง สามารถพิจารณาสิ่งถูกสิ่งผิด สิ่งควรทำหรือพึงละเว้น ตลอดจนสามารถวางแผนการเปลี่ยนพฤติกรรมของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากการสนทนากันถึงเรื่องราวของผู้รับบริการแล้ว ยังมีการอภิปรายกันใน

ประเด็นต่างๆ ที่สนใจรอบตัว ซึ่งจะก่อให้เกิดความคิดแตกฉาน มีทักษะในการคิด อันจะเป็นประโยชน์ต่อการแก้ปัญหา และการวางโครงการของผู้รับบริการต่อไป

3. การเลือกพฤติกรรมของเราเอง ดังนั้น เราต้องรับผิดชอบต่อการเลือกนั้น คนที่รับผิดชอบคือคนที่รู้ว่าเราต้องการอะไรในชีวิต และวางแผนเพื่อให้ได้สิ่งนั้น

กลาสเซอร์ให้คำจำกัดความว่า "ความรับผิดชอบ" (Responsibility) คือ การที่บุคคลสามารถตอบสนองความต้องการของตน ซึ่งการกระทำนั้นจะต้องไม่กระทบกระเทือนสิทธิของผู้อื่น

บุคคลต้องมีความรับผิดชอบในการสนองความต้องการของตน โดยไม่มีข้อแก้ตัวถึงอุปสรรคในอดีต ปัจจุบัน หรืออุปสรรคที่เกิดจากบุคคลอื่นเป็นผู้กระทำ กลาสเซอร์กล่าวว่าถ้าบุคคลไม่มีความรับผิดชอบ ก็จะไม่เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม เราต้องสอนเด็กให้มีความรับผิดชอบที่จะช่วยตนเองเสียตั้งแต่เล็กๆ บุคคลยังมีความรับผิดชอบมากเพียงใดก็ยังมีสุขภาพจิตดีขึ้นเพียงนั้น

ความรับผิดชอบที่จะตอบสนองความต้องการเกิดจากการเรียนรู้และได้รับการสั่งสอน คนที่ไม่สามารถจะรับผิดชอบได้ คือ คนที่มีความบกพร่องทางจิต ทางประสาท หรือมีสุขภาพจิตที่ไม่ดี ความรับผิดชอบนี้ยิ่งเกิดขึ้นเร็วเท่าใดจะทำให้เป็นคนมีคุณภาพ

4. การเผชิญสภาพความเป็นจริง (Reality) คือ การที่บุคคลจะสามารถแก้ปัญหาของตนได้ถ้าเขาเผชิญสภาพความเป็นจริง การพิจารณาสิ่งต่างๆ ตามที่เป็นจริง และตระหนักถึงความเป็นจริงว่าเขามีหน้าที่ต้องหาทางสนองความต้องการของเขาเอง โดยไม่กระทบกระเทือนสิทธิของผู้อื่น แม้ว่าหนทางที่จะสนองความต้องการนั้นจะมีอุปสรรคขวางอยู่ก็ตาม

นอกจากนั้นทฤษฎีนี้เชื่อว่าเราไม่สามารถเปลี่ยนแปลงอดีต ฉะนั้นการคิดถึงแต่อดีตไม่ใช่หนทางแก้ปัญหา แต่อาจเป็นข้ออ้างที่บุคคลจะไม่ยอมเผชิญสภาพความเป็นจริงในปัจจุบันของชีวิต

5. การประเมินความถูกความผิดของพฤติกรรม (Right and Wrong) บุคคลจะต้องรู้จักพิจารณาสิ่งถูก สิ่งผิด การประเมินพฤติกรรมจะเป็นแรงกระตุ้นให้บุคคลเปลี่ยนพฤติกรรมไปสู่แนวทางที่ถูกต้อง แม้ว่ากลาสเซอร์จะไม่ได้ตั้งเกณฑ์ขึ้นมาว่าอะไรถูก อะไรผิด อะไรควรทำ อะไรไม่ควรทำก็ตาม แต่เขาเชื่อว่าผู้ให้คำปรึกษาแบบเผชิญความจริงควรสนับสนุนหลักการของศีลธรรมจรรยาที่ยอมรับกันทั่วไป เช่น การคดโกงเป็นสิ่งที่ไม่ควรกระทำ ความซื่อสัตย์เป็นสิ่งที่ถูกต้อง และในเวลาเดียวกันผู้ให้คำปรึกษาก็ควรทำตัวเป็นตัวอย่างที่ดีแก่ผู้รับบริการ เช่น สนใจห่วงใยทุกข์สุขของผู้อื่น ซื่อสัตย์ มีความมุ่งมั่นในการกระทำตามที่ได้วางโครงการไว้แล้ว แต่ถึงกระนั้นก็ตาม กลาสเซอร์ระมัดระวังที่จะไม่นำค่านิยมของตนไปมอบให้ผู้รับบริการ โดยผู้รับบริการไม่มีโอกาสได้กลั่นกรอง เขาให้ข้อเสนอแนะว่า ผู้ให้คำปรึกษาอาจอภิปรายกับผู้รับบริการถึงการเลือกค่านิยม และชี้ให้ผู้รับบริการ พิจารณาถึงผลที่ตามมาจากการเลือกค่านิยมเหล่านั้น

6. ทฤษฎีการให้คำปรึกษาแบบเผชิญความจริง ก็คือ ผู้ให้คำปรึกษาควรนำวิธีการของทฤษฎีนี้ไปปฏิบัติอย่างยืดหยุ่น โดยพิจารณาให้เหมาะสมกับความต้องการ และสภาพของผู้รับบริการแต่ละราย

3. การอธิบายพัฒนาการด้านบุคลิกภาพตามทฤษฎีการให้คำปรึกษาแบบเผชิญความจริง

วัชร ทรัพย์มี (2545: 72-73) กล่าวว่า กลาสเซอร์ให้ความสำคัญแก่ช่วง 10 ปีแรกของชีวิตว่า มีอิทธิพลในการหล่อหลอมบุคลิกภาพ เพราะเป็นช่วงที่เด็กเริ่มเข้าสู่โครงสร้างของสังคม คือ บ้านและโรงเรียน เนื่องจากความสามารถที่จะตอบสนองความต้องการเป็นสิ่งที่ต้องเรียนรู้ พ่อแม่มีหน้าที่สอนและฝึกทักษะที่จำเป็นแก่เด็ก เป็นต้นว่า ทักษะทางสังคม ทักษะในการคิด ในการแก้ปัญหา ซึ่งเป็นเครื่องมือสำคัญในการตอบสนองความต้องการ การที่จะช่วยให้เด็กพัฒนาความสามารถหรือทักษะเหล่านี้ พ่อแม่ต้องเปิดโอกาสให้เด็กได้มีความสัมพันธ์เชิงสังคมกับบุคคลทั่วไป และเนื่องจากเด็กต้องเรียนรู้ที่จะดำเนินการกับสภาพความเป็นจริงในชีวิต ดังนั้น ผู้ใหญ่ไม่ควรปกป้องเด็กจากการกระทบกระทั่งทางสังคม เมื่อเด็กมีความสัมพันธ์กับผู้อื่นเขาจะเรียนรู้ได้ดีที่สุด จากประสบการณ์ของผลที่ได้รับจากการกระทำของเขา ไม่ใช่ได้รับการป้องกันจากความคับข้องใจในชีวิตประจำวันรำไป

พ่อแม่ควรสอนให้ลูกรู้จักการพูดและการฟัง เพราะเป็นเครื่องมือสำคัญในการที่เด็กจะใช้ติดต่อสัมพันธ์กับผู้อื่น สิ่งสำคัญอีกประการหนึ่งคือ ความสามารถเชิงเหตุผลและการแก้ปัญหาของบุคคล ทักษะเหล่านี้สร้างได้โดยที่พ่อแม่หมั่นถามลูกในสิ่งที่น่าสนใจเพื่อกระตุ้นให้เด็กคิดวิจารณ์ ความรู้สึกว่าตนมีค่าจะเกิดขึ้นเมื่อเด็กได้ค้นพบว่าตนสามารถมีความคิดวิเคราะห์หรือคิดแก้ปัญหาได้

พ่อแม่ต้องใจแข็งที่จะไม่ช่วยลูก ในกรณีที่ลูกสามารถช่วยตัวเองได้ ในการอบรมเลี้ยงดู พ่อแม่ต้องใกล้ชิดกับลูกเพื่อให้ลูกได้เรียนรู้การให้และการรับความรัก ได้เรียนรู้การสร้างวินัยในตนเอง กับทั้งได้รับการแนะแนวด้านต่างๆ จากพ่อแม่ ความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันระหว่างพ่อแม่กับลูกจะทำให้ลูกรู้สึกอบอุ่นและรู้สึกว่าตนได้รับความรัก ตนเป็นคนมีค่า นอกจากนั้น พ่อแม่ควรสร้างนิสัยที่ดีงามให้แก่ลูก และปฏิเสธที่จะให้ความช่วยเหลือลูกโดยไม่จำเป็น เป็นแบบฉบับที่ดีในเรื่องความรับผิดชอบแก่ลูก และเปิดโอกาสให้ลูกได้เรียนรู้จากการกระทำ ให้โอกาสสร้างทักษะที่จำเป็นต่อการตอบสนองความต้องการของเขา เด็กเช่นนั้นจะพัฒนาได้อย่างปกติ และจะพิจารณาตนเองว่าตนประสบความสำเร็จและมีความสุขในชีวิต

เนื่องจากในวัยเด็กบุคคลใช้เวลาส่วนใหญ่ในโรงเรียน ดังนั้น กลาสเซอร์เชื่อว่าโรงเรียนเป็นแหล่งสำคัญในการช่วงส่งเสริมบุคลิกภาพของเด็ก แต่น่าเสียดายที่ครูบางคนและระบบของโรงเรียนสกัดกั้นพัฒนาการที่พึงปรารถนาไว้ แทนที่จะมีส่วนสนับสนุน เช่น โรงเรียนที่เน้นเรื่องการท่องจำมากกว่าการสอนให้เด็กคิด จะทำให้เด็กเบื่อหน่ายการเรียนและประสบความล้มเหลวในการเรียน ทำให้รู้สึกว่าตนด้อย และยังทำให้เด็กขาดทักษะในการคิดด้วยตนเอง อันเป็นเครื่องมือสำคัญในการตอบสนองความต้องการและการแก้ปัญหาต่างๆ

ถ้าพ่อแม่และครูเข้าใจเด็ก รู้วิธีการหล่อหลอมบุคลิกภาพที่พึงปรารถนาของเด็กจะช่วยทำให้เด็กมีแนวโน้มที่จะเติบโตไปสู่การที่เป็นบุคคลที่มี "วุฒิภาวะ" คือ เป็นบุคคลที่สามารถยืนอยู่ได้ด้วยตนเอง มีความเป็นตัวของตัวเอง ตระหนักในคุณค่าของตน และสามารถวางแผนโครงการในชีวิตที่เหมาะสมของตนตลอดจนหาทางตอบสนองความต้องการไปสู่เป้าหมายเหล่านั้นได้

กลาสเซอร์เชื่อว่า การอบรมเด็กอย่างถูกวิธี และเด็กมีโอกาสได้อยู่ในสิ่งแวดล้อมอันเหมาะสมจะสามารถป้องกันปัญหาได้ แต่ถ้าสภาพการณ์ไม่เอื้ออำนวยมาตั้งแต่ต้น การใช้กลวิธีให้คำปรึกษาแบบเผชิญความจริงจะช่วยได้

4. จุดประสงค์ของการให้คำปรึกษาแบบเผชิญความจริง

พงษ์พันธ์ พงษ์โสภา (2525: 166–167) กล่าวว่า จุดประสงค์ของการให้คำปรึกษาแบบเผชิญความจริง มุ่งช่วยให้บุคคลเป็นตัวของตัวเองได้มากที่สุด (Autonomy) สำคัญของการเป็นตัวของตัวเอง ก็คือ มีความรับผิดชอบในตนเองและสามารถพัฒนาความรับผิดชอบให้สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง เพื่อให้เกิดความสำเร็จในชีวิต นอกจากนี้การให้คำปรึกษาแบบเผชิญความจริง จะช่วยจำกัดเป้าหมายแห่งชีวิตของผู้รับคำปรึกษาให้กระชับขึ้น เพื่อให้เห็นเป้าหมายนั้นเด่นชัดยิ่งขึ้นยิ่งกว่านั้นยังเป็นการช่วยให้ผู้รับคำปรึกษาได้กระจ่างในแนวทางที่เขายังคับข้องใจอยู่ ด้วยการชี้แนะให้ผู้รับคำปรึกษาได้เรียนรู้พฤติกรรมที่เป็นจริง ซึ่งผู้รับคำปรึกษาต้องรับผิดชอบและพัฒนาลักษณะเฉพาะของตนไปสู่เป้าหมายที่ได้กำหนดไว้ ผู้ให้คำปรึกษาจะเป็นผู้คอยช่วยเหลือผู้รับคำปรึกษา เพื่อให้ค้นพบทางเลือกที่จะไปสู่เป้าหมาย แต่ทั้งนี้จะเปิดโอกาสให้ผู้รับคำปรึกษาได้มีสิทธิตัดสินใจเลือกเป้าหมายแห่งชีวิตด้วยตัวของเขาเอง

วัชร ทรัพย์มี (2533: 183) กล่าวว่า วัตถุประสงค์ของการให้คำปรึกษาแบบเผชิญความจริง ดังนี้

1. ช่วยให้ผู้ถูกรับผิดชอบที่จะแก้ปัญหาและมีทักษะในการคิดแก้ปัญหาโดยพิจารณาความเป็นจริง
2. ป้องกันไม่ให้ผู้ถูกรับผิดชอบชีวิตให้ล่องลอย โดยสนับสนุนให้วางแผนโครงการในอนาคตและมีความมุ่งมั่นที่จะดำเนินการไปตามโครงการที่วางไว้
3. ส่งเสริมให้ผู้ถูกรับผิดชอบมีวุฒิภาวะ คือ เป็นตัวของตัวเอง และสามารถช่วยตัวเองได้
4. ช่วยให้ผู้ถูกรับผิดชอบรู้จักตนเองว่าเขาเป็นใคร เขาต้องการอะไรในชีวิต
5. ช่วยให้ผู้ถูกรับผิดชอบค้นพบวิธีสนองความต้องการของตนเองอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยไม่กระทบกระเทือนสิทธิของผู้อื่น
6. ให้บุคคลตระหนักในคุณค่าของตน โดยแนะแนวทางให้รู้จักวิธีสร้างสัมพันธภาพอันดีกับบุคคลอื่น ให้ได้รับประสบการณ์เกี่ยวกับความผูกพันทางสังคม การให้และได้รับความรักจากผู้อื่น ซึ่งจะก่อให้เกิดความรู้สึกว่าตนมีค่า

7. ช่วยให้คุณคลั่งรักประเมินค่านิยม รู้จักพิจารณาว่าอะไรถูก อะไรผิด สิ่งใดควรจะทำหรือพึงละเว้น

สรุปได้ว่า การให้คำปรึกษาแบบเผชิญความจริง มีจุดประสงค์เพื่อช่วยให้ผู้รับบริการได้เผชิญสภาพความเป็นจริง สนับสนุนให้คุณได้รู้จักตนเอง (Identity) มีความรับผิดชอบ (Responsibility) พิจารณาสິงต่างๆ ตามสภาพความเป็นจริง Reality) และรู้จักประเมินสิ่งถูกสิ่งผิด (Right and wrong) ซึ่งองค์ประกอบเหล่านี้จะนำไปสู่การมีความรู้สึกว่าตนมีคุณค่า (Self respect) นำไปสู่พฤติกรรมที่พึงปรารถนา

5. ลักษณะและบทบาทของผู้ให้คำปรึกษาแบบเผชิญความจริง

คมเพชร ฉัตรศุภกุล (2531: 162–163) กล่าวว่า การให้คำปรึกษาแบบเผชิญความจริง เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นการสนทนาอย่างมีเหตุมีผล ระหว่างผู้รับคำปรึกษาและผู้ให้คำปรึกษาซึ่งผู้ให้คำปรึกษาจะมีลักษณะเป็นครู ชักถามคำถามต่างๆ มากมายเกี่ยวกับพฤติกรรมปัจจุบันของผู้รับคำปรึกษา คำถามเหล่านี้จะนำไปสู่การรับรู้ถึงพฤติกรรมที่เป็นปัญหา การตัดสินใจปัญหาของผู้รับคำปรึกษา ตลอดจนวางแผนชีวิตอย่างรับผิดชอบ การพูดคุยของผู้ให้คำปรึกษาจะมีลักษณะของความกระตือรือร้น บางทีจะใช้อารมณ์ขันเข้ามาแทรกแต่ไม่ใช่คำพูดที่เยาะเย้ย เสียดสี ดังนั้นในการช่วยเหลือผู้ที่มีปัญหาตามทฤษฎีเผชิญความจริงผู้ให้คำปรึกษาจะต้องมีลักษณะต่างๆ ตามความคิดของกลาสเซอร์ดังต่อไปนี้

1. ผู้ให้คำปรึกษาจะต้องเป็นผู้ที่รับผิดชอบ เป็นผู้ที่มีความทอตน มีความสนใจในสิ่งต่างๆ ไวต่อความรู้สึกของผู้มีปัญหา

2. สามารถสนองความต้องการของตนเองได้ มีความเต็มใจในการที่จะแข่งขันหรือต่อสู้กับบุคคลอื่นๆ

3. สามารถสื่อความเห็นอกเห็นใจ และการยอมรับให้ผู้มีปัญหาเข้าใจได้ดี โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ผู้มีปัญหาในเรื่องของการมีเอกลักษณ์แห่งตนที่ล้มเหลวหรือผู้ที่อยู่อย่างโดดเดี่ยว

4. สิ่งที่สำคัญประการสุดท้าย คือสามารถเข้าไปเกี่ยวข้องกับทางอารมณ์กับผู้รับคำปรึกษาได้แต่จะต้องเป็นไปในลักษณะการช่วยเหลือไม่ใช่การทำลาย

คอร์เรย์ (Corey. 1995: 413–415) ได้กล่าวถึงบทบาทและหน้าที่ของผู้ให้คำปรึกษาไว้ดังนี้

1. จัดหาแบบอย่างของพฤติกรรมที่มีความรับผิดชอบ และแบบอย่างของชีวิตโดยยึดตามพื้นฐานของความสำเร็จเฉพาะตน

2. สร้างสายสัมพันธ์ซึ่งมีพื้นฐานอยู่บนความเอาใจใส่และความเคารพ

3. สนับสนุนการพิจารณาพฤติกรรมปัจจุบันของผู้รับคำปรึกษารวมทั้งการห้ามปราม การแก้ตัว สำหรับพฤติกรรมที่ไม่มีความรับผิดชอบ หรือพฤติกรรมที่ไร้ประสิทธิภาพ

4. แนะนำและสนับสนุนกระบวนการประเมินพฤติกรรมตามสภาพความเป็นจริงเพื่อให้บรรลุตามความต้องการ

5. สอนให้ผู้รับคำปรึกษากำหนดแผนการปฏิบัติและดำเนินการตามแผนที่
จะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม

6. สร้างโครงสร้างและขอบเขตสำหรับการให้คำปรึกษาในแต่ละครั้ง

7. ช่วยให้ผู้รับคำปรึกษาพบวิธีทางที่จะตอบสนองความต้องการของ
ตนเองและปฏิเสธที่จะให้ผู้รับคำปรึกษาล้มเลิกความตั้งใจอย่างง่ายดาย แม้ว่าผู้รับคำปรึกษาจะเกิด
ความ รู้สึกท้อใจ

8. สนับสนุนผู้รับคำปรึกษาในการอภิปรายพฤติกรรมในปัจจุบันของผู้รับ
คำปรึกษาที่เป็นพฤติกรรมที่แสดงถึงความไม่รับผิดชอบหรือพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์

9. ช่วยให้ผู้รับคำปรึกษาได้ประเมินตนเอง และการสนับสนุนผู้รับ
คำปรึกษาในการประเมินความเป็นไปได้ในสิ่งที่เขาต้องการ

10. ให้ผู้รับคำปรึกษารู้จักการวางแผน และดำเนินการตามแผนในการ
เปลี่ยนแปลงพฤติกรรม และช่วยในการประเมินระดับข้อผูกพันในแผนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม
ซึ่งสามารถปฏิบัติจริงได้

11. ช่วยให้ผู้รับคำปรึกษาเกิดความเข้าใจและสามารถที่จะสรุปสิ่งที่
เกิดขึ้นตามความเป็นจริง และสามารถนำสิ่งที่ได้เรียนรู้จากกลุ่มไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

12. การสนับสนุนให้ผู้รับคำปรึกษาเตรียมตัวในการที่จะเผชิญกับปัญหา
ในอนาคต

13. การสนับสนุนให้กำลังใจ แก่ผู้รับคำปรึกษา ในการที่จะดำเนินการ
เปลี่ยนแปลงปรับปรุงตนเอง

วัชร ทรัพย์มี (2545: 73-74) ได้สรุปลักษณะและบทบาทของผู้ให้คำปรึกษา
แบบเผชิญความจริงไว้ ดังนี้

1. จะต้องสร้างสัมพันธภาพอันใกล้ชิดกับผู้รับบริการ สนใจผู้รับบริการ
2. เป็นผู้มีความเชื่อว่าการช่วยให้บุคคลเผชิญความจริงเป็นวิธีการช่วยให้
บุคคลเรียนรู้วิธีแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. เป็นผู้ที่เต็มใจจะเปิดเผยและอภิปรายเรื่องต่างๆ กับผู้รับบริการ
ตลอดจนให้ความอบอุ่น เป็นมิตร เปิดเผย มีความจริงใจ และมองโลกในแง่ดี

4. จะต้องเป็นตัวอย่างของคนที่มีความรับผิดชอบในการสนองความ
ต้องการของตน โดยไม่ละเมิดสิทธิของบุคคลอื่น

5. จะสอนวิธีที่ควรประพฤติปฏิบัติแก่ผู้รับบริการ ด้วยการสอนโดยตรง
ด้วยการเป็นตัวอย่างให้ หรือโดยการสนทนากันในเรื่องจีปาะ ตั้งแต่ข่าวสดประจำวัน ชีวิตแต่งงาน
ศาสนา และประเด็นที่น่าสนใจต่างๆ

6. จะช่วยกันกับผู้รับบริการวางโครงการเพื่อก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง
พฤติกรรม และสนับสนุนให้ผู้รับบริการมีความมุ่งมั่นที่จะปฏิบัติตามโครงการที่วางไว้ โดยไม่มีข้อแก้
ตัวใดๆ ทั้งสิ้น

7. ผู้ให้คำปรึกษานับถือศักยภาพและความเข้มแข็งของผู้รับบริการในการนำไปสู่เอกลักษณ์แห่งความสำเร็จ

8. ผู้ให้คำปรึกษาจะต้องเป็นตัวอย่างของการนับถือตนเองและการรับตนเอง

จากข้อมูลดังกล่าวสรุปได้ว่า ผู้ให้คำปรึกษาตามทฤษฎีเผชิญความจริง ควรเป็นผู้ที่มีความคล่องแคล่ว มีมนุษยสัมพันธ์ เป็นผู้นำผู้รับบริการที่มีความอ่อนแอไปสู่ความเข้มแข็งให้ผู้รับบริการเกิดความรับผิดชอบในชีวิต จากการที่ไม่สามารถสนองความต้องการของตนเองได้ไปสู่การสนองความต้องการชีวิตได้เป็นอย่างดี

3.1.2.2.3 ขั้นตอนและเทคนิคของการให้คำปรึกษาแบบเผชิญความจริง

คอร์เรีย (Corey. 1986: 250–254) กล่าวถึง 8 ขั้นตอนที่สำคัญของกลวิธีการให้คำปรึกษา ดังนี้

1. กลวิธีสร้างสัมพันธภาพ ผู้ให้คำปรึกษาต้องให้ความเป็นกันเอง และความอบอุ่นแก่ผู้รับคำปรึกษาตั้งแต่ต้น ให้กำลังใจแก่ผู้รับคำปรึกษาว่าเขามีความสามารถและศักยภาพที่จะพัฒนาตนเอง อันจะนำไปสู่ความรับผิดชอบในพฤติกรรมที่ตนเองได้กระทำ

2. การสำรวจพฤติกรรมในปัจจุบัน ผู้ให้คำปรึกษาจะชักชวนให้ผู้รับคำปรึกษาพิจารณาพฤติกรรมในปัจจุบันที่เป็นสาเหตุ หรือส่งเสริมให้เกิดความรู้สึกที่ไม่ดีต่อตนเอง

3. การให้โอกาสผู้รับคำปรึกษา ประเมินถึงพฤติกรรมของตนเองในปัจจุบัน จุดมุ่งหมาย หลักการของทฤษฎีการให้คำปรึกษาแบบเผชิญความจริง เป็นการให้กำลังใจและสนับสนุนให้ผู้รับคำปรึกษาได้สำรวจและประเมินค่าตัดสินพฤติกรรมของเขาที่จะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมด้วยตนเอง

4. การช่วยวางแผนสร้างพฤติกรรมที่มีความรับผิดชอบ ผู้ให้คำปรึกษาจะช่วยผู้รับคำปรึกษา สำรวจพฤติกรรมและวางแผนการในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมจากเอกลักษณ์แห่งความล้มเหลวไปสู่เอกลักษณ์แห่งความสำเร็จ โดยแผนการที่ดีนั้นจะต้อง

4.1 ง่ายและชัดเจน

4.2 สั้นและสามารถทำเป็นแผนย่อยๆ ได้

4.3 เป็นสิ่งที่ผู้รับคำปรึกษาต้องการจะเปลี่ยนแปลงไม่ใช่เปลี่ยนแปลงตามความต้องการของบุคคลอื่น

4.4 ชัดเจน เจาะจง และสามารถตอบคำถาม อะไร (What) เมื่อไร (When) ที่ไหน (Where) และบ่อยแค่ไหน (How Often)

4.5 สามารถทำได้ในแต่ละวัน

4.6 เห็นผลได้โดยเร็ว

5. การผูกมัดตนเอง หลังจากที่ผู้รับคำปรึกษาตัดสินพฤติกรรมการกระทำของตนเองและมีการวางแผนเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรม แล้วผู้ให้คำปรึกษาจะให้ผู้รับคำปรึกษาทำสัญญาผูกมัดตนเองในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม เพราะบุคคลที่มีเอกลักษณ์แห่งความล้มเหลวจะไม่

มีความพยายามในการที่จะชนะตนเอง ถ้ามีการทำสัญญาหรือข้อผูกพันจะทำให้ผู้รับคำปรึกษาตระหนักว่าตนเองมีหน้าที่รับผิดชอบของตัวเอง ส่วนตัวผู้ให้คำปรึกษาและบุคคลอื่นๆ เป็นผู้ดูแลเอาใจใส่ สนับสนุนในการทำสัญญาหรือข้อผูกมัด จะทำให้ผู้รับคำปรึกษาสามารถที่จะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมได้โดยตรง นอกจากนี้จะต้องคำนึงถึงข้อจำกัดหรือจุดอ่อนของสัญญาอยู่ที่แผนการไม่สามารถจะดำเนินการได้ตามที่วางไว้ก็จะต้องทำให้ผู้รับคำปรึกษายังมีความวิตกกังวลและไปเพิ่มเอกลักษณ์แห่งความล้มเหลวในตนเองมากยิ่งขึ้น

6. การไม่ยอมรับคำแก้ตัว ผู้ให้คำปรึกษาแบบเผชิญความจริงจะไม่ยอมรับการแก้ตัวในกรณีที่ผู้รับคำปรึกษาไม่สามารถทำตามข้อตกลงหรือแผนการของตนเองได้ เพราะทำให้ผู้รับคำปรึกษาเรียนรู้ตนเองเป็นผู้ที่ล้มเหลว จะไม่มีการตำหนิ จะแสดงความห่วงใยต่อผู้รับคำปรึกษาอย่างแท้จริง สนับสนุนให้ผู้รับคำปรึกษาเรียนรู้ว่าเขาเท่านั้นที่จะเป็นผู้เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของเขาได้ และช่วยเขาประเมินปรับปรุงแผนการโดยทำข้อตกลงและเริ่มดำเนินการใหม่ตามแผนการ

7. การไม่ใช้การลงโทษ การลงโทษไม่ใช่วิธีที่มีประสิทธิภาพในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ทั้งยังเป็นการส่งเสริมเอกลักษณ์แห่งความล้มเหลวและทำลายสายสัมพันธ์ภาพของการให้คำปรึกษา ผู้ให้คำปรึกษาต้องช่วยให้ผู้รับคำปรึกษาเข้าใจและยอมรับผลที่ตามมาจากการกระทำของเขา ให้โอกาสเขาในการประเมินตนเองอีกครั้งเพื่อพิจารณาว่าเขายังต้องการที่จะทำตามข้อตกลงในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่เขาทำไว้โดยตนเองหรือไม่

8. การไม่ยอมล้มเลิกความตั้งใจ บุคคลที่มีเอกลักษณ์แห่งความล้มเหลวมักจะคิดว่าคนอื่น ๆ ล้มเหลวในตัวเองไม่เชื่อว่าเขามีความสามารถที่จะปรับปรุงตนเอง ผู้ให้คำปรึกษาต้องเป็นตัวอย่างในการไม่ยอมล้มเลิกความตั้งใจ และมุ่งมั่นที่จะช่วยให้ตัวผู้รับคำปรึกษาได้มีการเปลี่ยนแปลงและปรับเปลี่ยนพฤติกรรมไปในทางที่ดีขึ้น ซึ่งจะทำให้ผู้รับคำปรึกษารู้สึกไม่โดดเดี่ยว สามารถพัฒนาความเชื่อมั่นในตนเอง ตลอดจนเปลี่ยนแปลงความคิด ความรู้สึก และพฤติกรรม

วัชร ทรัพย์มี (2545: 76-79) กล่าวถึงขั้นตอนของการให้คำปรึกษาแบบเผชิญความจริงว่า มีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ขั้นการสร้างสัมพันธภาพหรือเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับผู้รับบริการทั้งในความคิดและอารมณ์ ผู้ให้คำปรึกษาจะต้องสร้างสัมพันธภาพกับผู้รับบริการ จนผู้รับบริการตระหนักว่าผู้ให้คำปรึกษายอมรับ เข้าใจและสนใจผู้รับบริการ ในการนี้ผู้ให้คำปรึกษาจะต้องให้ความเป็นกันเองและความอบอุ่นแก่ผู้รับบริการ สร้างบรรยากาศที่เต็มไปด้วยความจริงใจ ไว้วางใจซึ่งกันและกัน ให้กำลังใจแก่ผู้รับบริการว่าเขาสามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมได้ และชี้แจงให้ผู้รับบริการเข้าใจกระบวนการให้การช่วยเหลือ

การให้คำปรึกษาแบบเผชิญความจริงนี้ ผู้ให้คำปรึกษาจะเข้าไปเกี่ยวข้องกับผู้รับบริการมาก โดยจะเริ่มให้ผู้รับบริการประเมินพฤติกรรมของตนเองว่ามีพฤติกรรมใดบ้างที่ไม่สอดคล้องกับความเป็นจริง และพยายามช่วยให้ผู้รับบริการได้วางโครงการให้สอดคล้องกับความเป็นจริง และรับผิดชอบต่อการกระทำของตน แม้ว่าผู้ให้คำปรึกษาจะไม่ยอมรับพฤติกรรมที่ไม่สอดคล้องกับความเป็นจริงของผู้รับบริการ แต่ผู้ให้คำปรึกษาจะไม่รังเกียจผู้รับบริการ จะแนะนำให้

ผู้รับบริการหาวิธีการที่ดีกว่าเดิมและมีทางเป็นไปได้จริงในการสนองความต้องการโดยไม่กระทบกระเทือนสิทธิของบุคคลอื่น และสนับสนุนให้ผู้รับบริการรับผิดชอบต่อการกระทำของตน คิดถึงการดำเนินงานและสภาพการณ์ในปัจจุบันและเรียนรู้ที่จะกำหนดพฤติกรรมของตนให้สอดคล้องกับศีลธรรมจรรยา ตลอดจนเรียนรู้ที่จะปฏิบัติตนอย่างเหมาะสม

ผู้ให้คำปรึกษาฟังความสนใจที่การกระทำของผู้รับบริการมากกว่าความรู้สึก เป็นต้นว่า ในกรณีที่ผู้รับบริการกล่าวว่า “ผมไม่มีความสุขเลย” ผู้ให้คำปรึกษาจะไม่ให้ผู้รับบริการอธิบายสภาพอารมณ์นั้นอย่างกว้างขวางต่อไป หรือจะไม่ถามว่าความรู้สึกนั้นเกิดขึ้นมานานเพียงใด แต่จะสนใจที่การกระทำ โดยถามว่า “คุณทำอะไรบ้างจึงทำให้ไม่มีความสุข” การเน้นที่การกระทำเพื่อให้ผู้รับบริการตระหนักว่าเขาได้ทำอะไรไปแล้วบ้างหรือ กำลังจะทำอะไรต่อไป เพื่อจะได้เตรียมตัววางแผนโครงการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของตน

2. ขั้นการช่วยให้ผู้รับบริการได้สำรวจความต้องการของตน (Wants) หลังจากผู้ให้คำปรึกษาได้มีสัมพันธภาพอันดีกับผู้รับบริการแล้ว ผู้ให้คำปรึกษาจะช่วยให้ผู้รับบริการได้สำรวจความต้องการของเขา เช่น ผู้ให้คำปรึกษาถามว่า “อะไรคืออาชีพที่คุณต้องการทำให้ออนาคต” “อะไรคือสิ่งที่คุณอยากได้”

3. ขั้นการช่วยให้ผู้รับบริการอธิบายวิถีชีวิตของเขาในแต่ละวัน (Describe) ผู้ให้คำปรึกษาเน้นสภาวะปัจจุบันว่ามีเหตุการณ์หรือการกระทำในปัจจุบันอะไรบ้างในชีวิตของผู้รับบริการ

ผู้ให้คำปรึกษาแบบเผชิญความจริงไม่เชื่อว่าการวิเคราะห์อดีตจะช่วยแก้ปัญหาได้ แต่ยิ่งกลับทำให้ผู้รับบริการหาข้อแก้ตัวให้กับปัญหาปัจจุบันของตน ผู้ให้คำปรึกษาเชื่อว่าข้อแก้ตัวของผู้รับบริการคือ รูปแบบหนึ่งของการหลอกตัวเอง ซึ่งจะช่วยให้ผ่อนคลายจิตใจได้ชั่วคราว แต่จะทำให้เกิดความไม่รับผิดชอบตามมา

4. ขั้นการช่วยให้ผู้รับบริการได้ประเมินพฤติกรรมของตนเอง (Self Evaluation) ผู้ให้คำปรึกษากับผู้รับบริการจะอภิปรายร่วมกันว่าพฤติกรรมใดถูกต้อง พฤติกรรมใดผิดควรทำหรือไม่ ควรทำอย่างไร ผู้รับบริการควรจะได้พิจารณาคุณภาพของสิ่งที่ตนได้กระทำ และพิจารณาว่าพฤติกรรมในปัจจุบันของตนสามารถสนองความต้องการได้หรือไม่ เช่น ผู้คำปรึกษาอาจถามผู้รับบริการว่า “ที่คุณทำไปนั้นเหมาะสมแล้วหรือไม่” “ที่ทำได้เป็นการช่วยตนเองและผู้อื่นหรือไม่” “การกระทำเช่นนี้ทำให้อะไรดีขึ้นไหม” “การกระทำในปัจจุบันทำให้มีโอกาสได้ในสิ่งที่คุณต้องการไหม” “พฤติกรรมของคุณในปัจจุบันทำให้คุณเป็นสุขหรือเป็นทุกข์”

การใคร่ครวญหรือประเมินพฤติกรรมของตนเองจะเป็นการนำผู้รับบริการเข้าสู่สภาพความเป็นจริง ได้พิจารณาสิ่งต่างๆ ตามความเป็นจริงที่เกิดขึ้น ไม่ใช่เพ้อฝันหรือล่องลอย

5. การช่วยให้ผู้รับบริการได้วางแผนโครงการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของตน (Plan) ขั้นนี้จะกินเวลามาก จะเริ่มเมื่อผู้รับบริการได้มีการพิจารณาอย่างมีเหตุผลต่อพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของเขา แล้วมีการวางแผนโครงการเปลี่ยนพฤติกรรมนั้น ผู้ให้คำปรึกษาอาจจะเริ่มกระบวนการของขั้นนี้โดยตั้งคำถามว่า “คุณคิดว่ามีวิธีใดที่จะทำสิ่งนี้ได้ดีขึ้น” คำถามเช่นนี้จะช่วยกระตุ้นให้

ผู้รับบริการคิดวางแผนโครงการให้ผู้รับบริการเลือกตัดสินใจ แสดงความคิดเห็น การวางแผนโครงการควรเป็นโครงการที่เฉพาะเจาะจง ไม่ใช่วางแผนกว้างเกินไป ควรวางแผนไว้ว่าจะทำอะไรและเมื่อใดให้แน่นอน มีขั้นตอนและอยู่ในลักษณะที่มีแนวโน้มจะทำได้จริง เป็นต้นว่า ผู้รับบริการมีปัญหาการเข้าสังคม การช่วยให้ผู้รับบริการได้มีโอกาสพัฒนาทักษะทางสังคมได้หมายความว่าต้องวางแผนโครงการจัดงานเลี้ยงสังสรรค์ใหญ่โตสำหรับคนครั้งก่อนร้อย โครงการที่ดีควรจะเป็นการเลือกลักษณะสังคมที่ผู้รับบริการพอจะเข้าไปมีส่วนได้ เพื่อมีโอกาสได้สร้างความเชื่อมั่นใจตนเองจากการที่ประสบความสำเร็จในการเข้าสังคม สามารถเข้าสังคมได้โดยไม่เคอะเขิน แล้วต่อจากนั้นจึงค่อยๆ ขยายขอบเขตของวงสังคมให้กว้างขึ้น

6. หลังจากมีการวางแผนโครงการแล้ว ไม่ได้หมายความว่าผู้รับบริการจะปฏิบัติตามนั้นเสมอไป ดังนั้น ผู้ให้คำปรึกษาจึงควรขอข้อผูกพันหรือคำมั่นสัญญาว่าผู้รับบริการจะปฏิบัติตามโครงการที่วางแผนไว้ โดยอาจเขียนไว้เป็นลายลักษณ์อักษร มีการระบุขั้นตอนของโครงการอย่างแน่ชัด และเท่ากับเป็นข้อผูกพันด้วย

7. ถ้าผู้รับบริการไม่ปฏิบัติตามสัญญา ผู้ให้คำปรึกษาจะไม่รับฟังข้อแก้ตัวใดๆ ทั้งสิ้นโดยจะใช้คำถามว่า “หนูคิดว่าโครงการที่วางแผนไว้นั้นยังมีประโยชน์หรือไม่ และจะเริ่มลงมือดำเนินการตามโครงการอีกเมื่อใด” แทนที่จะตั้งคำถามว่า “ทำไมหนูจึงไม่ทำ” หรือถ้าเป็นกรณีที่ไม่ปฏิบัติตามโครงการแล้วประสบความสำเร็จแล้ว ผู้ให้คำปรึกษากับผู้รับบริการจะช่วยกันวิเคราะห์ถึงสาเหตุแห่งความล้มเหลวนั้นและร่วมมือกันวางแผนโครงการใหม่ให้เหมาะสมขึ้น

8. จะไม่มีการลงโทษหรือชี้ว่าจากกลาง ถ้าผู้รับบริการไม่ดำเนินการตามโครงการ เพราะผู้ให้คำปรึกษาแบบเผชิญความจริงถือหลักว่า การลงโทษนอกจากจะไม่ได้ให้ผลดีแล้ว ยังก่อให้เกิดผลเสียด้านอารมณ์แก่ผู้รับบริการด้วย

กลาสเซอร์เชื่อว่า กลวิธีดังกล่าวสามารถช่วยให้ผู้รับบริการมีความรับผิดชอบเพิ่มขึ้น เป็นบุคคลที่กล้าเผชิญความจริงและสามารถประเมินพฤติกรรมของตนเองได้เหมาะสม พร้อมทั้งสามารถหาวิธีสนองความต้องการของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพโดยไม่ละเมิดสิทธิของบุคคลอื่น

คอร์เรย์ (Corey. 1995: 425–427) ได้อธิบายถึงเทคนิคพิเศษในการให้คำปรึกษาแบบเผชิญความจริง ดังนี้

1. ศิลปะในการตั้งคำถามด้วยความชำนาญ (The Art of Skillful Questioning) เพราะการให้คำปรึกษาแบบเผชิญความจริง การตั้งคำถามใช้มากกว่าการให้คำปรึกษาอื่นๆ ผู้ให้คำปรึกษาจึงมีความจำเป็นต้องพัฒนาทักษะในการตั้งคำถามให้กว้างขวาง วัตถุประสงค์หลัก 4 ประการ ของการให้คำปรึกษา คือ เพื่อเข้าสู่โลกส่วนตัวของผู้รับคำปรึกษา เพื่อรวบรวมข้อมูล เพื่อให้ข้อมูลและช่วยให้ผู้รับคำปรึกษาสามารถควบคุมวิถีชีวิตของเขาได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2. เทคนิคการช่วยตนเองในโปรแกรมการพัฒนาคตนเอง (Self-help Procedures For A Personal-Growth Program) โปรแกรมการพัฒนาคตนเองเป็นการช่วยให้ผู้รับคำปรึกษาได้พิจารณาเกี่ยวกับการตอบสนองความต้องการต่างๆ กับการพิจารณาพฤติกรรมที่กำหนดไว้

เพื่อที่จะเปลี่ยนแปลง “การเปลี่ยนแปลง” นั้นรวมถึง “การกระทำพฤติกรรม” แทนที่ “การยกเลิกพฤติกรรม” และ “พฤติกรรมที่พึงประสงค์” แทนที่ “พฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์”

ในการปฐมนิเทศนั้น ผู้ให้คำปรึกษาสามารถใช้คำถามเหล่านี้เพื่อช่วยให้ผู้รับคำปรึกษาได้ประเมินความต้องการของตนเอง “คุณต้องการที่จะเปลี่ยนแปลงชีวิตของคุณจริง ๆ หรือไม่” “ถ้าในตอนนี้คุณมีสิ่งที่คุณต้องการ คุณลองจินตนาการดูว่าชีวิตคุณจะแตกต่างไปอย่างไร” “อะไรเป็นสิ่งที่ต้องการที่คุณเหมือนว่าคุณจะไม่ได้รับสิ่งนั้นจากชีวิตคุณ” “คุณคิดว่าอะไรที่ยับยั้งคุณไม่ให้คุณเปลี่ยนแปลงไปตามที่คุณอยากจะเป็น” และคำถามต่อไปนี้จะช่วยผู้รับคำปรึกษาคิดสิ่งที่เขากำลังกระทำอยู่ “ลองบรรยายถึงช่วงเวลาที่คุณรู้สึกถึงความหมายของความสำเร็จและบอกด้วยว่าช่วงเวลานั้นคุณกำลังทำอะไรอยู่” “ถ้าคุณมีเวลาเหลือเพียงปีเดียวที่จะมีชีวิตอยู่คุณอยากทำอะไรที่แตกต่างไปจากที่เป็นอยู่บ้าง”

คำถามเหล่านี้จะช่วยให้ผู้รับคำปรึกษาเพ่งความสนใจไปยังสิ่งที่เขากำลังทำ กำลังคิด และกำลังรู้สึก ยุทธวิธีในการตั้งคำถามจะมีประสิทธิภาพในการทำให้ผู้รับคำปรึกษาได้พิจารณาทางเลือกใหม่ ซึ่งจะนำมาแทนที่ความล้มเหลว แทนการยึดติดอยู่กับพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ผู้รับคำปรึกษาจะสามารถพัฒนาพฤติกรรมที่พึงประสงค์ได้

3. การใช้อารมณ์ขัน (The Use of Humor) การใช้อารมณ์ขันอย่างมีประสิทธิภาพจะต้องใช้อย่างเหมาะสม และต้องช่วยให้ผู้รับคำปรึกษาสามารถมองสถานการณ์ต่างๆ ได้ชัดเจนยิ่งขึ้น อารมณ์ขันที่ใช้จะต้องไม่เกี่ยวข้องกับความขัดแย้ง การเยาะเย้ยหรือขาดความเคารพ

ในทางตรงกันข้าม การใช้อารมณ์ขันก่อให้เกิดอันตรายได้ในกรณีไปกระทบกับปัญหาของผู้รับคำปรึกษา ความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองภายในจิตใจของผู้รับคำปรึกษาและการทำให้ผู้รับคำปรึกษาารู้สึกไม่พอใจ

อารมณ์ขันที่กระทบความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองของผู้รับคำปรึกษา ด้วยการทำให้ผู้รับคำปรึกษา รู้สึกตนเองน่ารังเกียจ และรู้สึกอับอายนั้นเป็นการใช้อย่างไม่เหมาะสม และเป็นการกระทำที่ผิดไปจากจุดมุ่งหมายของการให้คำปรึกษา

อาภา จันทรสกุล (2531: 260) ได้กล่าวถึงเทคนิคที่ผู้ให้คำปรึกษาแบบเผชิญความจริงอาจนำมาใช้ให้เหมาะสมได้ ดังนี้

1. เทคนิคการสร้างสัมพันธภาพที่ดี การฟัง การยอมรับ ความจริงใจ ตั้งใจที่จะช่วยเหลือ
2. การแสดงบทบาทสมมติ
3. เทคนิคการเผชิญหน้าให้ผู้รับคำปรึกษาเผชิญกับความเป็นจริงของพฤติกรรมที่เขาไม่มีความรับผิดชอบ โดยไม่ฟังการแก้ตัวใดๆ ทั้งสิ้น
4. ช่วยให้ผู้รับคำปรึกษาวางโครงการและรายละเอียดของพฤติกรรมที่ต้องการกระทำในแต่ละขั้นตอน เพื่อนำไปสู่เป้าหมายที่วางไว้
5. แสดงให้เห็นถึงการเป็นตัวอย่างที่ดี และใช้วิธีการสั่งสอนชักจูงใจให้ผู้รับคำปรึกษาเห็นถึงความสำคัญของความรับผิดชอบ ให้ข้อมูลข้อคิดต่อผู้รับคำปรึกษา

6. ให้คำถามชักนำ ให้ผู้รับคำปรึกษาสนใจต่อพฤติกรรมในสภาวะปัจจุบันของตน มากกว่าความรู้สึกในอดีต

7. ใช้วิธีชี้แจงให้ผู้รับคำปรึกษาเข้าใจขอบเขต และลักษณะของการให้คำปรึกษา ตลอดจนสิ่งที่ผู้รับคำปรึกษาจะได้รับจากกระบวนการให้คำปรึกษา

8. ชี้แจงให้ผู้รับคำปรึกษาตระหนักถึงความรับผิดชอบตามบทบาทของผู้รับคำปรึกษาที่จะทำให้กระบวนการให้คำปรึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพตามเป้าหมาย

9. ใช้เทคนิควิธีการที่เรียกว่า “verbal shock therapy” ในการประเมินพฤติกรรม ในปัจจุบันของเขาเหมาะสมหรือไม่อย่างไร ช่วยทำให้เป้าหมายในการดำเนินชีวิตค่านิยมต่างๆ ที่ผู้รับคำปรึกษามีอยู่กระจ่างขึ้น โดยการให้ผู้รับคำปรึกษาเผชิญกับพฤติกรรมของ ตนเองและกล้าที่จะประเมิน

วัชร ทรัพย์มี (2545: 79-81) กล่าวว่าผู้ให้คำปรึกษาแบบเผชิญความจริงจะใช้ เทคนิคต่อไปนี้ในการให้คำปรึกษา นอกเหนือจากเทคนิคพื้นฐาน

1. เทคนิคการสร้างสัมพันธภาพ (Building Relationship Technique) ในการ พบปะกับผู้รับบริการเป็นครั้งแรกผู้ให้คำปรึกษาจะต้องสร้างสัมพันธภาพกับผู้รับบริการ และ สัมพันธภาพนี้จะต้องคงอยู่ตลอดไป ในการสร้างสัมพันธภาพนั้นผู้ให้คำปรึกษาจะทักทายแสดง ความเป็นมิตรต่อผู้รับบริการ จะมีความจริงใจ มีเมตตา อยากจะช่วยให้ผู้รับบริการพ้นทุกข์ ให้ เกียรติผู้รับบริการ รักษาความลับของผู้รับบริการ ยอมรับผู้รับบริการโดยปราศจากเงื่อนไข (Unconditioned positive regard) เสมือนผู้รับบริการเป็นลูกหลาน ไม่รังเกียจผู้รับบริการและสื่อ ความหมายกับผู้รับบริการได้อย่างเด่นชัดตรงประเด็น สัมพันธภาพเช่นนี้จะทำให้ผู้รับบริการเต็มใจ ที่จะเปิดเผยเรื่องราวความรู้สึก กับทั้งร่วมมือในการแก้ปัญหาอย่างเต็มที่

2. เทคนิคการตั้งคำถาม (Questioning Technique) การตั้งคำถามนอกจากมี จุดประสงค์พื้นฐานเพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับผู้รับบริการแล้วในทฤษฎีนี้ยังเน้นให้ผู้รับบริการสำรวจ ตนเองเกี่ยวกับความคิดและความรู้สึกของตน กับทั้งได้ประเมินตนเองและวิธีการเปลี่ยนแปลง พฤติกรรมตลอดจนแนวทางในการดำเนินชีวิต

การใช้คำถามอย่างถูกต้องเหมาะสมจะช่วยให้ผู้รับบริการสำรวจความคิดและ ความรู้สึกของตนเอง ได้ประเมินพฤติกรรมของตนเอง ดังเช่น คำถามต่อไปนี้ “คุณอยาก เปลี่ยนแปลงชีวิตของคุณแน่หรือ” “ถ้าคุณอยากเปลี่ยนแปลงชีวิตของตนเองลองนึกดูซิว่าคุณ ต้องการเปลี่ยนอะไร” ลองคิดซิว่าอะไรที่คุณอยากขจัดออกไปจากชีวิตของคุณ” “อะไรคือสิ่งที่你做 แล้วรู้สึกว่าจะประสบความสำเร็จ” คำถามเหล่านี้จะช่วยให้ผู้รับบริการเน้นเกี่ยวกับสิ่งที่เขาคิดและ รู้สึก ช่วยให้ผู้รับบริการได้ระบุนวิธีการที่เฉพาะเจาะจงในการเปลี่ยนเอกลักษณ์แห่งความล้มเหลวไปสู่ เอกลักษณ์แห่งความสำเร็จ

ประเภทของคำถามมีการตั้งคำถามแบบให้ตอบสั้นๆ เฉพาะเจาะจง (Closed question) คำถามแบบเปิด (Open question) เป็นการตั้งคำถามที่ให้ผู้รับบริการตอบโดยไม่จำกัด ขอบเขต แต่มุ่งให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็น และความรู้สึกของผู้รับบริการในประเด็นต่างๆ

3. เทคนิคการพุดแบบเผชิญหน้า (Confrontation Technique) ผู้ให้คำปรึกษาจะพุดแบบเผชิญหน้ากับผู้รับบริการ เมื่อมีความขัดแย้งกันในการคิด ความรู้สึก เพื่อให้ผู้รับบริการทบทวนประเด็นนั้นอีกครั้งหนึ่งหรือเพื่อให้ผู้รับบริการเข้าใจพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของตน การพุดแบบเผชิญหน้าจะต้องระมัดระวังสัมพันธภาพดีเสียก่อน มิฉะนั้นจะกลายเป็นการทำลายสัมพันธภาพ

4. เทคนิคการใช้อารมณ์ขัน (Humor Technique) ผู้ให้คำปรึกษาจะพุดเกี่ยวกับแง่มุมหนึ่งของชีวิตผู้รับบริการหรือสิ่งอื่นๆ ในลักษณะของอารมณ์ขัน ซึ่งทำให้บรรยากาศคลายความตึงเครียดลงไปแต่ไม่ใช่ความก้าวร้าว ประชดประชันหรือไม่นับถือ

5. เทคนิคการชี้ประเด็น (Point Out Technique) เป็นเทคนิคที่ผู้ให้คำปรึกษาชี้ประเด็นให้ผู้รับคำปรึกษาได้เห็นความรับผิดชอบของตน

6. เทคนิคการให้ข้อเสนอแนะ (Advice Technique) เป็นเทคนิคที่ผู้ให้คำปรึกษาให้ข้อเสนอแนะแก่ผู้รับบริการว่าจะสนองความต้องการของตนได้อย่างไร จะวางโครงการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของตนเองอย่างเป็นระบบได้อย่างไร

7. เทคนิคการเปิดเผย (Self Disclosure) เป็นเทคนิคที่ผู้ให้คำปรึกษาจะช่วยให้ผู้รับบริการได้เปิดเผยประสบการณ์ ความคิด ปัญหาอุปสรรคของเขา

8. เทคนิคการตีความ (Interpretation) เป็นเทคนิคที่ผู้ให้คำปรึกษา ตีความพฤติกรรมของผู้รับบริการหรือตีความ สีนัย ท่าทาง คำพุดของผู้รับบริการ เพื่อให้ผู้รับบริการเข้าใจและมองสิ่งต่างๆ กว้างขึ้น เข้าใจพฤติกรรมเพิ่มขึ้น การตีความจะทำให้ผู้รับบริการเข้าใจอย่างแจ่มแจ้ง และเป็นแรงจูงใจที่ช่วยให้ผู้รับบริการได้ตระหนักในตนเอง ช่วยให้ผู้รับบริการได้ภาพพจน์ใหม่เกี่ยวกับตนเอง

3.1.2.3 ทักษะชีวิต

3.1.2.3.1 ความหมายของทักษะชีวิต

แนวคิดทักษะชีวิตขององค์การอนามัยโลก (WHO. 1994) ได้ใช้ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social learning theory) ของแบนดูรา (Bandura. 1997) เป็นพื้นฐานในการจัดการเรียนการสอนทักษะชีวิตกับกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งแบนดูรา (Bandura. 1986) ได้อธิบายพฤติกรรมของบุคคลสามารถเกิดขึ้นได้จากการเรียนรู้ใน 2 ลักษณะ ลักษณะแรกคือ บุคคลเรียนรู้จากผลของการกระทำ ซึ่งเป็นการเรียนรู้จากประสบการณ์ที่เกิดขึ้นกับตนเองโดยการสังเกตผลที่เกิดจากการกระทำ ถ้าผลที่เกิดขึ้นบุคคลมีความพึงพอใจแล้วจะเกิดการจดจำและการกระทำนั้นไว้เป็นแนวทางในการกระทำครั้งต่อไป แต่ถ้าผลที่เกิดขึ้นไม่เป็นที่พึงพอใจ บุคคลก็จะจดจำการกระทำนั้นไว้เมื่อประสบกับสถานการณ์ที่คล้ายคลึงกันจะพยายามหลีกเลี่ยงไม่กระทำพฤติกรรมนั้น หรืออาจนำข้อมูลไปดัดแปลงพฤติกรรมนั้นให้เกิดผลดีในอนาคต และอีกลักษณะหนึ่งคือ การเรียนรู้ โดยการสังเกตผ่านตัวแบบ ถ้าบุคคลสังเกตเห็นตัวแบบแสดงพฤติกรรมบางอย่างแล้วประสบความสำเร็จ มีแนวโน้มว่าบุคคลจะเลียนแบบพฤติกรรมนั้นสูงขึ้น แต่ถ้าบุคคลสังเกตเห็นตัวแบบแสดงพฤติกรรมแล้วได้รับผลการกระทำที่ไม่น่าพึงพอใจ บุคคลก็จะไม่เลียนแบบพฤติกรรมที่สังเกตได้จากตัวแบบนั้น

องค์การอนามัยโลก (WHO.1994: 1) กล่าวว่า ทักษะชีวิต คือ ความสามารถของบุคคลในการกระทำหรือจัดการความต้องการและสิ่งท้าทายในชีวิตประจำวันได้สำเร็จ ทำให้สามารถปรับตัวและมีพฤติกรรมที่สมประสงค์

จิตรา ทองเกิด (2540: 82) กล่าวว่า ทักษะชีวิต คือ ความสามารถหรือสมรรถภาพที่เกิดขึ้นในตัวบุคคลจากการฝึกอบรมในเชิงความคิดและการกระทำจนเกิดความชินที่จะนำไปใช้หรือปรับปรุงพัฒนาตนเองให้สามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุขทั้งในปัจจุบันและอนาคต

สมาคมวางแผนครอบครัวแห่งประเทศไทย (2540: 28) ให้คำจำกัดความของทักษะชีวิตว่า เป็นความสามารถอันประกอบด้วยความรู้ เจตคติ และทักษะในอันที่จะจัดการกับปัญหารอบ ๆ ตัวในสภาพสังคมปัจจุบัน และเตรียมพร้อมสำหรับการปรับตัวในอนาคต ไม่ว่าจะเป็นทางเพศ สารเสพติด บทบาทชายหญิง ชีวิตครอบครัว สุขภาพ อิทธิพลสื่อ สิ่งแวดล้อม จริยธรรม ปัญหาสังคม เป็นต้น

จอมขวัญ อร่ามกษกร (2544: 25) กล่าวว่า ทักษะชีวิต หมายถึง ความสามารถของบุคคลที่ได้จากการฝึกอบรมในเชิงความคิดและการกระทำในการจัดการกับปัญหารอบตัวได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยอาศัยเจตคติและทักษะของบุคคลทำให้สามารถปรับตัวและมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างมีความสุขทั้งในปัจจุบันและอนาคต

พัชรินทร์ สิมะราช (2544: 31) กล่าวว่า ทักษะชีวิตว่า เป็นความสามารถในการปรับพฤติกรรมและการมีพฤติกรรมทางบวกที่ทำให้บุคคลสามารถจัดการกับความต้องการและสิ่งท้าทายในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยที่ลักษณะและความหมายของทักษะชีวิตจะแตกต่างกันไปตามวัฒนธรรมและสถานที่ ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากเงื่อนไขทางสิ่งแวดล้อมเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อการเกิดพฤติกรรมของบุคคล

จากความหมายของทักษะชีวิต สรุปได้ว่า ทักษะชีวิต หมายถึง ความสามารถของบุคคลที่ได้จากการฝึกอบรมในเชิงความคิดและการกระทำในการจัดการกับปัญหารอบตัว ทำให้เกิดการปรับตัวและมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์

3.1.2.3.2 องค์ประกอบของทักษะชีวิต

องค์การอนามัยโลก (WHO: 1994) พบว่า ทักษะกลุ่มสำคัญของทักษะชีวิต และถือเป็นแนวคิดพื้นฐานในการส่งเสริมสุขภาพของเด็กวัยรุ่นและเยาวชน ประกอบด้วย 10 องค์ประกอบ หรือ 5 คู่โดยแบ่งตามพฤติกรรมการเรียนรู้ 3 ด้าน ดังนี้

1. ด้านพุทธิพิสัย (ความรู้) ได้แก่ การคิดวิเคราะห์ (Critical Thinking) และความคิดสร้างสรรค์ (Creative Thinking)

2. ด้านจิตพิสัย (เจตคติ) ได้แก่ การตระหนักรู้ในตนเอง (Self Awareness) และความเห็นใจผู้อื่น (Empathy)

3. ด้านทักษะพิสัย (ทักษะ) มี 3 คู่ได้แก่

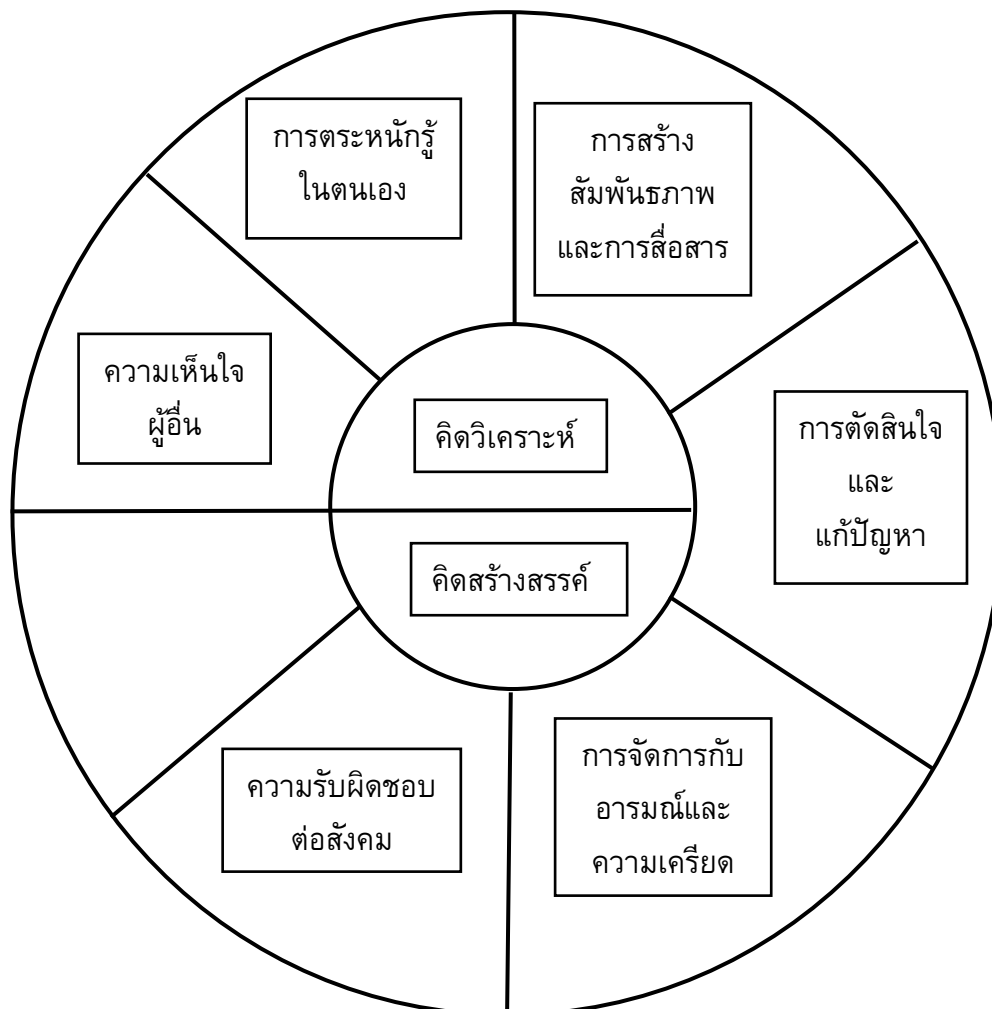
3.1 การสร้างสัมพันธภาพ (Interpersonal Relationship) และการสื่อสาร (Communication)

3.2 การตัดสินใจ (Decision Making) และการแก้ปัญหา (Problem Solving)

3.3 การจัดการกับอารมณ์และความเครียด (Coping with Emotion and Stress)

สำหรับประเทศไทยนั้นได้มีการปรับปรุงองค์ประกอบทักษะชีวิตโดยจัด ความคิดสร้างสรรค์ และการวิเคราะห์เป็นองค์ประกอบรวม พร้อมทั้งเพิ่มด้านจิตพิสัยอีก 1 คู่ คือ ความภาคภูมิใจในตนเอง (Self Esteem) และความรับผิดชอบต่อสังคม (Social Responsibility) ทั้งนี้เพื่อให้สอดคล้องและเหมาะสมกับบริบทของสังคมไทยที่สภาพการณ์มีความรุนแรงในกระแส เจตคติและค่านิยมที่ผิดๆ ตลอดจนการละเลยหรือขาดความรับผิดชอบต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ต่อสังคมไทย (กรมสุขภาพจิต. 2545ข: 7)

องค์ประกอบของทักษะชีวิตทั้ง 12 องค์ประกอบ สามารถเขียนเป็นแผนภาพได้ ดังนี้

ภาพประกอบ 4 องค์ประกอบทักษะชีวิต

ที่มา: กรมสุขภาพจิต. (2545ข). รายงานการวิจัยเรื่อง การสร้างแบบประเมินทักษะชีวิต และผลการส่งเสริมทักษะชีวิต โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน. หน้า 8

รายละเอียดของแต่ละองค์ประกอบมีดังนี้ (กรมสุขภาพจิต. 2545ข: 8-22)

1. ความคิดวิเคราะห์ (Critical thinking) เป็นความสามารถในการวิเคราะห์ข้อมูลหรือประสบการณ์ต่างๆที่ผ่านมา การมีความคิดวิเคราะห์จะช่วยให้คุณมีการตระหนักและประเมินปัจจัยที่มีผลกระทบต่อสุขภาพ ทั้งทัศนคติและพฤติกรรม เช่น การให้คุณค่า แรงกดดันจากอิทธิพลของกลุ่มเพื่อน และสื่อต่างๆ เป็นต้น

2. ความคิดสร้างสรรค์ (Creative thinking) การที่บุคคลมีความคิดสร้างสรรค์จะช่วยให้คุณสามารถหาทางเลือกในการที่จะกระทำหรือไม่กระทำในการตัดสินใจและการแก้ปัญหา นอกจากนี้ยังช่วยให้คุณมองเห็นประสบการณ์ที่ได้รับจากการกระทำ เพื่อที่จะได้นำไปใช้ในการปรับตัวหรือมีความยืดหยุ่นต่อสถานการณ์ต่างๆที่อาจจะเกิดขึ้นได้ในอนาคต

3. ความตระหนักในตนเอง (Self-awareness) เป็นความสามารถในการค้นหาและเข้าใจจุดดีจุดด้อยของตนเองและความแตกต่างระหว่างบุคคล การพัฒนาความตระหนักในตนเองช่วยให้คุณเข้าใจตนเองและเข้าใจผู้อื่นได้ดีขึ้น นอกจากนี้ยังช่วยให้คุณมีสติเวลาเผชิญกับความเครียดหรือความกดดันต่าง ๆ

4. ความเห็นใจผู้อื่น (Empathy) เป็นความสามารถในการเข้าใจความรู้สึกและเห็นใจผู้อื่นที่ช่วยให้คุณจะสามารถยอมรับบุคคลอื่นที่แตกต่างจากตนเอง ซึ่งจะช่วยให้คุณมีการปรับปรุงสัมพันธภาพในสังคมและพัฒนาพฤติกรรมการสนับสนุนช่วยเหลือบุคคลอื่นที่ด้อยกว่าตนเอง

5. ความภูมิใจในตนเอง (Self Esteem) เป็นการตัดสินใจคุณค่าของตนเองตามความรู้สึกและทัศนคติของบุคคลที่มีต่อตนเองในด้านบวก รู้สึกว่าตนเองมีคุณค่า ค้นพบและภูมิใจในความสามารถด้านต่างๆของตนและนำสิ่งเหล่านั้นมาใช้ให้เกิดประโยชน์แก่ตนเองและผู้อื่นได้

6. ความรับผิดชอบต่อสังคม (Social Responsibility) เป็นความรู้สึกว่าตัวเองเป็นส่วนหนึ่งของสังคม และมีความรับผิดชอบในความเจริญหรือความเสื่อมของสังคม

7. การตัดสินใจ (Decision making) เป็นความสามารถที่ช่วยให้คุณจัดการหรือตัดสินใจเกี่ยวกับชีวิตได้อย่างมีระบบและทักษะนี้มีผลต่อการมีสุขภาพที่ดี ถ้าเยาวชนสามารถตัดสินใจเกี่ยวกับการกระทำของตนที่เกี่ยวกับสุขภาพโดยประเมินทางเลือกต่างๆ และพิจารณาผลที่เกิดขึ้นจากทางเลือกเหล่านั้นก่อนตัดสินใจกระทำพฤติกรรมนั้นๆ

8. การแก้ปัญหา (Problem solving) การแก้ปัญหามีประสิทธิภาพจะช่วยให้คุณจะสามารถจัดการกับปัญหาในชีวิตได้อย่างมีระบบ

9. การสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ (Effective communication) เป็นความสามารถของบุคคลที่แสดงออกทั้งทางด้านคำพูดและกิริยาท่าทางได้อย่างเหมาะสมกับวัฒนธรรมและสถานการณ์ รวมถึงการที่สามารถพูดในสิ่งที่ตนเองต้องการ หรือแสดงความคิดเห็น

ในสถานการณ์ต่างๆ ที่ตนเองเกี่ยวข้อง ตลอดจนสามารถขอความช่วยเหลือหรือขอคำแนะนำจากผู้อื่นได้เมื่อตนเองต้องการ

10. สัมพันธภาพระหว่างบุคคล (Interpersonal relationship) เป็นความสามารถของบุคคลในการสร้างสัมพันธภาพ รักษาสัมพันธภาพ และยุติสัมพันธภาพนั้นๆ ได้โดยไม่มีผลเสียหายในภายหลัง

11. การจัดการกับอารมณ์ (Coping with emotion) เป็นความสามารถในตระหนักถึงอารมณ์ของตนเองและผู้อื่นได้ในสถานการณ์ต่าง ๆ ซึ่งทำให้บุคคลมีความระมัดระวังต่อพฤติกรรมที่เกิดขึ้นอันเป็นผลจากอารมณ์ของตนเองในขณะนั้น และสามารถตอบสนองต่ออารมณ์นั้นได้อย่างเหมาะสม ไม่ว่าจะเป็นอารมณ์เศร้า หรืออารมณ์โร ซึ่งล้วนแต่ส่งผลทางลบกับสุขภาพทั้งสิ้น

12. การจัดการกับความเครียด (Coping with stress) เป็นความสามารถในการตระหนักถึงที่มาของความเครียดที่เกิดขึ้นกับตนเอง ทราบว่ามีผลกระทบอย่างไรกับตนเองและควรทำอย่างไรให้ตนเองสามารถควบคุมระดับความเครียดเหล่านั้นได้ นั่นคือจะต้องสาเหตุของความเครียดที่เกิดขึ้นนั้น และเรียนรู้ที่จะผ่อนคลายความตึงเครียดที่เกิดขึ้น

ทั้งนี้ทักษะชีวิตไม่ใช่พฤติกรรมแต่เป็นความสามารถที่จะกระทำหรือให้เกิดแรงจูงใจในการกระทำ ตลอดจนให้ของเขตของการกระทำอย่างเหมาะสมภายใต้เงื่อนไขของวัฒนธรรม ประเพณี และสังคมที่อาศัยอยู่ (WHO: 1994)

3.1.2.3.3 แนวคิดเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมทักษะชีวิต

การจัดกิจกรรมเป็นกระบวนการส่งเสริมสนับสนุนให้บุคคลเกิดการเรียนรู้ที่จะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม หรือทำให้บุคคลมีความสามารถเพิ่มมากขึ้นกว่าที่เป็นอยู่เดิม (พวงรัตน์ บุญญานุรักษ์. 2525: 234) โดยให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการเรียนรู้ของเขาเอง หรือที่เรียกว่า วิธีการจัดกิจกรรมแบบมีส่วนร่วม (Participatory methods) ซึ่งมีหลักสำคัญ 5 ประการ คือ (WHO.1994: 9)

1. เป็นการเรียนรู้ที่อาศัยประสบการณ์ของนักเรียน
2. ทำให้เกิดการเรียนรู้ใหม่ๆ ที่ท้าทายอย่างต่อเนื่องและเป็นการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนการสอนที่เรียกว่า Active learning
3. มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนด้วยกันเองและระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน
4. มีปฏิสัมพันธ์ที่ทำให้เกิดการขยายตัวของเครือข่ายความรู้ที่ทุกคนมีอยู่ออกไปอย่างกว้างขวาง
5. มีการสื่อสารโดยการพูด หรือการเขียนเป็นเครื่องมือในการแลกเปลี่ยนการวิเคราะห์ และสังเคราะห์ความรู้

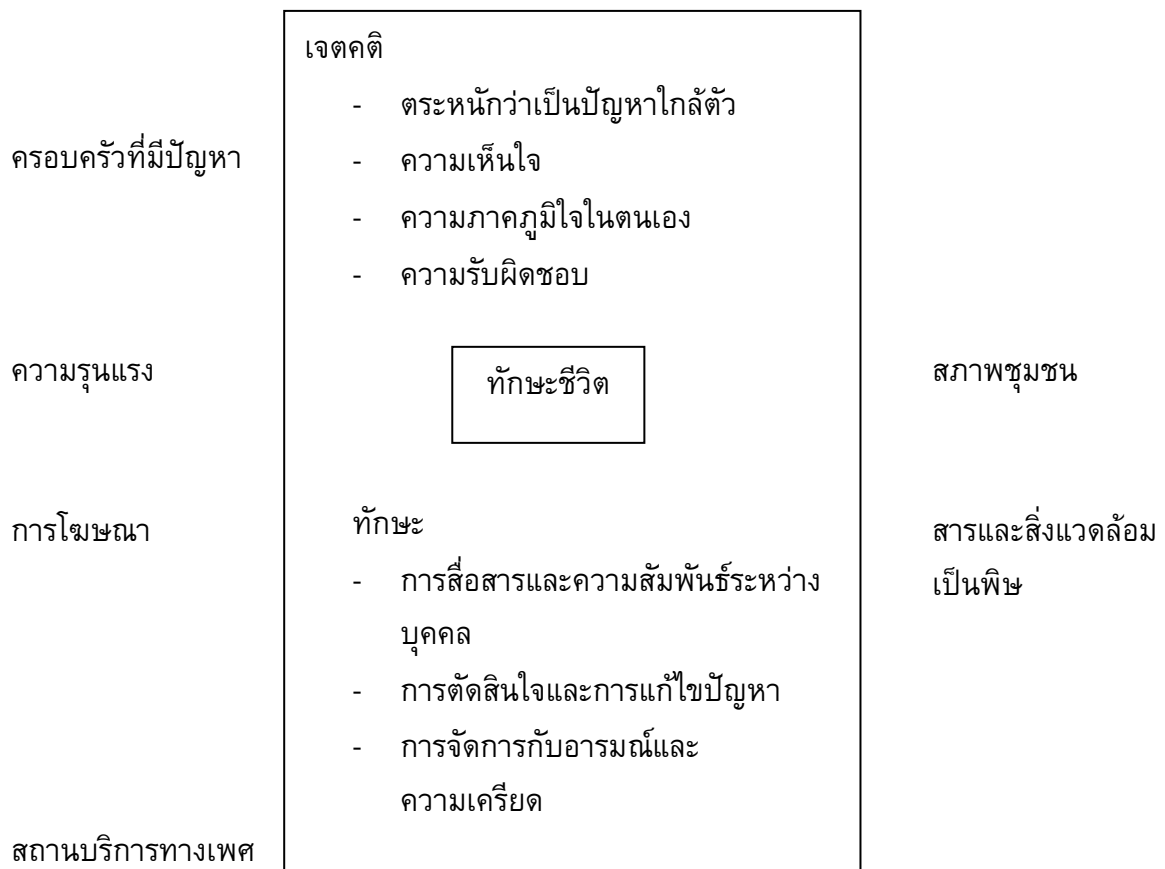
ทั้งนี้เพื่อบ่มบ่มเน้นในการพัฒนาศักยภาพภายในตัวของบุคคล ให้บุคคลได้ตระหนักถึงความสามารถของตนเอง และตระหนักถึงความสำคัญของบทบาท หน้าที่ของตนในสังคมซึ่ง

สอดคล้องกับวิธีการที่นำมาใช้ในการศึกษาเพื่อปวงชน (Popular Education) สรุปไว้ได้ดังนี้ (อริตรา ชูชาติ; นวรัตน์ สุวรรณผ่อง; และวิไลวรรณ โกยแก้วพริ้ง. 2538: 25-28)

1. การใช้ประสบการณ์ของบุคคล (People's Experience) โดยเริ่มต้นด้วยประสบการณ์ของผู้เรียน (Participant) นั้นเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง
2. วิทยากรและผู้เรียนมีความสำคัญเท่ากันทั้งวิทยากรและผู้เรียนจะสร้างความสัมพันธ์ โดยการสื่อสารกันอย่างแท้จริง มีการแลกเปลี่ยนเท่าเทียมกัน
3. ผู้เรียนจะต้องมีความกระตือรือร้นและมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนการสอน
4. บุคคลเรียนรู้ได้ดีที่สุดจากกลุ่ม ซึ่งจะช่วยให้เกิดความเข้าใจสภาพการณ์ที่เป็นจริงนำไปสู่การคิดร่วมกัน การดำเนินงานร่วมกัน
5. การมุ่งพัฒนาความคิดเชิงวิพากษ์ ให้บุคคลได้รู้สิ่งต่างๆ และสามารถวิเคราะห์สถานการณ์ที่เป็นจริงได้
6. ต้องมีการติดตามผลโดยภายหลังสมาชิกกลุ่มได้ช่วยกันวิเคราะห์ปัญหา แล้วกลุ่มสามารถที่จะตัดสินใจได้ว่าต้องทำอะไรต่อไป และทักษะอะไรที่จำเป็นที่จะต้องนำมาใช้ในการแก้ปัญหา
7. วิธีการนี้เป็นวิธีที่ไม่เป็นกลาง ทั้งนี้เพราะวิธีการศึกษาเพื่อปวงชนนี้กระตุ้นให้กลุ่มสามารถได้รู้จักตั้งคำถามต่อสิ่งที่เป็นอย่างอยู่ และสิ่งที่ดำเนินมาชั่วระยะเวลาหนึ่ง โดยเชื่อว่าบุคคลได้รับการพัฒนาศักยภาพและได้รับมอบแล้ว บุคคลสามารถที่จะเปลี่ยนแปลงพัฒนาสภาพความเป็นอยู่ของชีวิตให้ดีขึ้นได้
8. วิธีการนี้มีผลหลายประการ ผู้เรียนสามารถปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับความต้องการของกลุ่ม หรือเปลี่ยนแปลงได้เมื่อความต้องการของกลุ่มเปลี่ยนแปลงไป
9. ต้องมีความยืดหยุ่น เนื้อหาการอบรมสามารถปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับความต้องการของกลุ่ม หรือเปลี่ยนแปลงได้เมื่อความต้องการของกลุ่มเปลี่ยนไป
10. หลักสูตรการอบรม หรือโปรแกรมการอบรมยังต้องมีโครงสร้าง มีเป้าหมายชัดเจน ตลอดจนกระบวนการวิธีการและกิจกรรมต่างๆ ที่นำไปสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้

3.1.2.3.4 การสอนทักษะชีวิตในเยาวชน

เยาวชนในปัจจุบันตกอยู่ภายใต้สิ่งแวดล้อมที่เต็มไปด้วยพฤติกรรมที่เป็นปัญหา เช่น ยาเสพติด สื่อลามก อารมณ์ ฯลฯ ขณะเดียวกันก็มีปัญหาของสถาบันครอบครัว ดังนั้นในการพัฒนาเยาวชน จึงมีความจำเป็นที่ระบบการศึกษาจะต้องช่วยสร้างภูมิคุ้มกันให้เยาวชนส่วนใหญ่เพื่อที่จะไปเผชิญกับปัญหารอบตัว และภูมิคุ้มกันเหล่านั้นจะเป็นพื้นฐานสำคัญในการสร้างครอบครัวในอนาคตของเยาวชนต่อไป ดังแสดงในภาพประกอบ 5

ภาพประกอบ 5 แสดงปัญหาครอบครัวและทักษะชีวิตที่เด็กพึงมี

ที่มา: ยงยุทธ์ วงศ์ภิรมย์ศานต์. (2538). การสอนทักษะชีวิตเพื่อการป้องกันการใช้สารเสพติด ใน รายงานการประชุมสัมมนาเพื่อวางแนวทางการนำยุทธศาสตร์ทักษะชีวิตมาใช้ในการป้องกันยาเสพติด. หน้า 23.

3.1.2.3.5 แหล่งที่มาของทักษะชีวิตในเยาวชน

ความสามารถที่เป็นทักษะชีวิต เป็นสิ่งที่มนุษย์พัฒนาขึ้นจากประสบการณ์และการฝึกฝนอบรม ซึ่งเกิดขึ้นในวงจรของชีวิตประจำวันในสังคมโดยการปะทะ หรือมีปฏิสัมพันธ์กับพ่อแม่ พี่น้อง เพื่อน และผู้ใหญ่ในชุมชน ดังนั้น แหล่งที่มาของเยาวชนอาจจำแนกเป็น 3 แหล่งใหญ่ ดังนี้ คือ (ประเสริฐ ตันสกุล. 2538: 7)

1. บ้านหรือครอบครัว ได้จากการใช้ชีวิตประจำวันร่วมกันกับกลุ่มบุคคลในครอบครัวและได้รับการถ่ายทอดหล่อหลอมมาจากการฟังนิทาน นิยายที่ผู้ใหญ่เล่าให้ฟังได้แบบอย่างมาจากการสนทนา และปฏิบัติงานอาชีพปกติของผู้ใหญ่ ได้จากการช่วยทำงาน เช่น การทำงานบ้าน ดูแลสัตว์เลี้ยง และเลี้ยงน้อง เป็นต้น

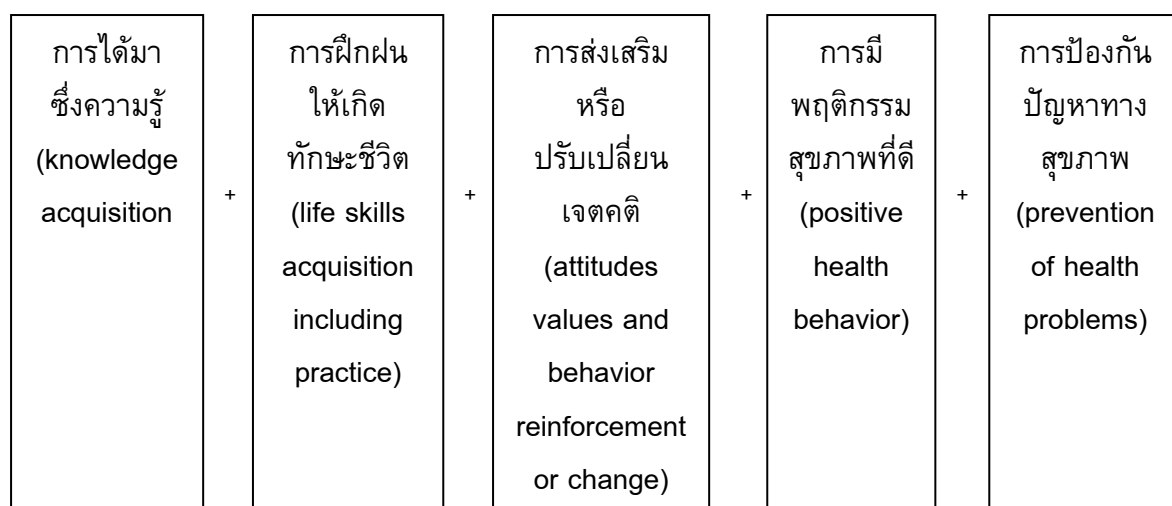
2. ชุมชน ได้จากการร่วมกิจกรรมในชุมชน ความคิดและแบบอย่างจากการปฏิบัติของผู้ใหญ่ในชุมชน และดูแบบอย่างจากการเล่นพื้นเมือง เกม งานประเพณี การเล่นกับเพื่อนๆ พบปะสนทนากับบุคคลต่างกลุ่มต่างวัย โดยที่ไม่มีภาวะกดดัน เป็นต้น

3. โรงเรียน ได้จากการฝึกอบรม จากกระบวนการเรียนการสอนทั้งในและนอกหลักสูตรโดยเฉพาะที่มีการสอดแทรกในวรรณคดี นิทาน บทเรียนวิชาภาษา การแนะแนว กิจกรรมเสริมหลักสูตร และการอบรมปมนิสัย

การสอนทักษะชีวิตก็เหมือนกับการสอนทักษะโดยทั่วไปที่มีอยู่ในชีวิตประจำวัน ซึ่งสามารถพิจารณาได้ โดยจัดโปรแกรมทักษะชีวิตศึกษา เพื่อส่งเสริมสุขภาพจิต และการมีพฤติกรรมสุขภาพที่ดี ปัญหาต่างๆที่เกี่ยวกับการขาดทักษะ เช่น แรงกดดันของกระบวนการกลุ่ม เพื่อนที่ชักนำไปให้ยาเสพติด การขาดการป้องกันทางเพศ ที่นำไปสู่การเกิดปัญหาที่รุนแรง สามารถที่จะป้องกันโดยการวางรากฐานที่ดีได้โดยใช้ทักษะชีวิต ดังจะเห็นได้จาก ผลการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการเรียนการสอนทักษะชีวิตได้ถูกนำมาใช้ในการศึกษาอย่างกว้างขวางในการป้องกันปัญหาตั้งแต่ระยะเริ่มแรกได้อย่างมีประสิทธิภาพ (WHO. 1994: 4)

3.1.2.3.6 ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะชีวิต และการป้องกันพฤติกรรมที่เป็นปัญหา

ทักษะชีวิตเป็นจุดเชื่อมโยงระหว่างปัจจัยด้านความรู้ เจตคติ และค่านิยม กับพฤติกรรมสุขภาพที่ดี ซึ่งในที่นี้จะป็นวิธีสนับสนุนที่จะนำไปสู่การป้องกันปัญหาต่างๆด้านสุขภาพอนามัยในขั้นต้นได้ ดังภาพประกอบ 6

ภาพประกอบ 6 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างทักษะชีวิตและการป้องกันพฤติกรรมที่เป็นปัญหาทางสุขภาพ

ที่มา: รัตนา เจริญสาธิต. (2546). ผลของการสอนเพศศึกษาโดยการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมที่มีต่อความรู้และทักษะชีวิตเกี่ยวกับเพศศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายประถม). หน้า 68.

ทักษะชีวิตเป็นคำเชื่อมโยงระหว่างความรู้ เจตคติ และค่านิยม เพื่อนำไปสู่ความสามารถที่แท้จริง เช่น จะทำอะไร และอย่างไร (What to do and how to do it) ทักษะชีวิตเป็นความสามารถที่จะนำไปสู่หนทางแห่งการมีสุขภาพที่ดีดังที่ปรารถนา ตามขอบเขตหรือโอกาสที่จะทำได้ ทั้งนี้การนำทักษะชีวิตไปใช้ ยังต้องคำนึงถึงปัจจัยสิ่งแวดล้อมทางวัฒนธรรมและครอบครัวที่มีผลกระทบต่อพฤติกรรมสุขภาพด้วย

การนำทักษะชีวิตไปประยุกต์ใช้อย่างมีประสิทธิภาพ จะทำให้บุคคลรู้จักและเข้าใจตนเอง รับรู้และเข้าใจคนอื่น ทักษะชีวิตจะช่วยสนับสนุนการรับรู้ เกี่ยวกับความสามารถแห่งตน (Self efficacy) ความเชื่อมั่นในตนเอง (Self confidence) และความภูมิใจในตนเอง (Self esteem) ซึ่งส่งเสริมให้เกิดสุขภาพจิตที่ดี ที่จะสนับสนุนหรือจูงใจที่จะทำให้สามารถดูแลตนเองและบุคคลอื่น อีกทั้งป้องกันโรคทางจิตและปัญหาทางสุขภาพต่าง ๆ จึงได้มีการนำทักษะชีวิตไปใช้อย่างกว้างขวางในโปรแกรมการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ เช่น

1. โปรแกรมการป้องกันการใช้ยาเสพติด
2. การป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น
- 3 การส่งเสริมเซาว์ปัญญา
4. การป้องกันการใช้ความรุนแรง
5. การป้องกันโรคเอดส์
6. การส่งเสริมความมั่นใจในตนเอง (Self confidence)
7. ความภูมิใจในตนเอง (Self esteem)

การสอนทักษะชีวิต ได้นำมาใช้อย่างกว้างขวางในโปรแกรมการส่งเสริมและป้องกัน ซึ่งแสดงให้เห็นถึงคุณค่าหรือประโยชน์ต่อการส่งเสริมสุขภาพที่แตกต่างไปจากโปรแกรมที่ใช้อยู่

3.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับโปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนันของวัยรุ่น

3.2.1 การให้คำปรึกษากลุ่มเผชิญความจริง

3.2.1.1 งานวิจัยในประเทศ

อุษณีย์ ทองสหธรรม (2538: 67–68) ได้ศึกษาผลของการให้คำปรึกษาเป็นกลุ่มแบบเผชิญความจริงเพื่อลดความวิตกกังวลในการสอบเพื่อศึกษาต่อของนักเรียน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่มีคะแนนความวิตกกังวลในการสอบเพื่อศึกษาต่อตั้งแต่เปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 75 ขึ้นไป และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปานกลาง จำนวน 16 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 8 คน จากผลการวิจัยพบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับการให้คำปรึกษาเป็นกลุ่มแบบเผชิญความจริงมีความวิตกกังวลในการสอบเพื่อศึกษาต่อลดลง

วัชรินทร์ แยมโสภี (2538: 76–82) ได้ศึกษาผลของการให้คำปรึกษาเป็นกลุ่มและรายบุคคลแบบเผชิญความจริงที่มีต่อวินัยในตนเองด้านการเรียน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีวินัยในตนเองด้านการเรียนต่ำกว่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 25 ลงมา จำนวน 16 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มทดลองที่ 2 กลุ่มละ 8 คน จากผลการวิจัยพบว่า กลุ่มทดลองที่ 1 ที่ได้รับการให้คำปรึกษาเป็นกลุ่มแบบเผชิญความจริงมีวินัยในตนเองด้านการเรียนสูงขึ้น และกลุ่มทดลองที่ 2 ที่ได้รับการให้คำปรึกษาเป็นรายบุคคลแบบเผชิญความจริง มีวินัยในตนเองด้านการเรียนสูงขึ้นเช่นกัน

ประวีณ สุทธิสง่า (2540: 81–82) ได้ศึกษาผลของการให้คำปรึกษาเป็นกลุ่มและรายบุคคลแบบเผชิญความจริงที่มีต่อพฤติกรรมการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ต่ำกว่าร้อยละ 59 และมีคะแนนพฤติกรรมการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ต่ำกว่า 28 คะแนนลงมา จำนวน 16 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มทดลองที่ 2 กลุ่มละ 8 คน จากผลการวิจัยพบว่า กลุ่มทดลองที่ 1 ที่ได้รับการให้คำปรึกษาเป็นกลุ่มแบบเผชิญความจริงมีพฤติกรรมการเรียนวิชา วิทยาศาสตร์เพิ่มขึ้นเช่นกัน

เอกราช แก้วเขียว (2540: 71) ได้ศึกษาผลการให้คำปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มตามทฤษฎีเผชิญความจริงที่มีต่อคุณค่าในตนเอง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าเป็นเยาวชนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนผู้ใหญ่วัดแม่สาสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 24 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมกลุ่มละ 12 คน โดยกลุ่มทดลองได้รับการให้คำปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มตามทฤษฎีเผชิญความจริง จำนวน 12 ครั้ง ครั้งละ 1 ชั่วโมง 30 นาที ติดต่อกันเป็นเวลา 6 สัปดาห์ ส่วนกลุ่มควบคุมได้ดำเนินชีวิตตามปกติ จากผลการวิจัยพบว่าเยาวชนกลุ่มทดลองที่ได้เข้าร่วมการทดลองโดยการให้คำปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มตามทฤษฎีเผชิญความจริงมีคะแนนการเห็นคุณค่าในตนเองสูงกว่ากลุ่มควบคุมในระยะติดตามผล

เชต บุญมี (2541: 84) ได้ศึกษาเรื่อง การเปรียบเทียบผลของการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มและแบบรายบุคคลตามทฤษฎีเผชิญความจริงที่มีต่อความวิตกกังวลในการเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดม่วงคัน อำเภอโพธิ์ทอง จังหวัดอ่างทอง ผลการวิจัยพบว่า ภายหลังการทดลองนักเรียนได้รับการให้คำปรึกษากลุ่มแบบเผชิญความจริง มีความวิตกกังวลในการเรียนภาษาอังกฤษน้อยกว่าก่อนการทดลอง

กานดา ช่วยเมือง (2542: 66) ได้ศึกษาเรื่อง การเปรียบเทียบผลของการให้คำปรึกษาเป็นกลุ่มและรายบุคคลตามทฤษฎีเผชิญความจริงที่มีต่อการปรับตัวทางสังคมของผู้ติดยาเสพติดระยะฟื้นฟูสมรรถภาพ บ้านพิชิตใจ สำนักอนามัย กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ภายหลังการทดลองผู้ติดยาเสพติดมีการปรับตัวทางสังคมมากกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ 0.01

ยวดี ทับแสง (2544: 100-101) ได้ศึกษาเรื่อง การให้คำปรึกษาแบบกลุ่มตามทฤษฎีเผชิญความจริงเพื่อพัฒนาความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียนที่มาจากครอบครัวหย่าร้าง ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มาจากครอบครัวหย่าร้าง หลังการทดลองมีคะแนนความเชื่อมั่นในตนเองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

การณีย์ หงษ์กา (2545: 103-105) ได้ศึกษาการเปรียบเทียบผลของการให้คำปรึกษาเป็นกลุ่มและรายบุคคลตามทฤษฎีเผชิญความจริงที่มีต่อพฤติกรรมการปรับตัวของผู้ติดเชื้อเอชไอวี ระยะเริ่มปรากฏอาการ โรงพยาบาลขอนแก่น พบว่า ผู้ติดเชื้อเอชไอวีระยะเริ่มปรากฏอาการที่ได้รับการให้คำปรึกษาเป็นกลุ่มตามทฤษฎีเผชิญความจริงมีพฤติกรรมปรับตัวโดยรวมหลังการให้คำปรึกษาดีขึ้นกว่าก่อนการให้คำปรึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

บุษราพรรณ คันทจิตร (2547: 66-69) ได้ศึกษาผลการให้คำปรึกษาเป็นกลุ่มตามทฤษฎีเผชิญความจริงที่มีต่อความรู้สึกปมด้อยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นที่มาจากครอบครัวแตกแยก พบว่า นักเรียนกลุ่มที่ได้รับการปรึกษากลุ่มตามทฤษฎีเผชิญความจริงมีคะแนนเฉลี่ยความรู้สึกมีปมด้อยในระยะหลังการทดลองและระยะติดตามผลต่ำกว่าระยะก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3.2.1.2 งานวิจัยในต่างประเทศ

ฮาร์ริส (Harris. 1993: A; 1992) ได้ศึกษาผลของการบำบัดแบบเผชิญความจริงที่มีต่อพฤติกรรมด้านความรับผิดชอบ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 28 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 14 คน โดยกลุ่มทดลองได้รับการบำบัดแบบเผชิญความจริง กลุ่มควบคุมได้รับวิธีให้ความรู้ ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดตัวทำนายพฤติกรรมที่มีความรับผิดชอบ ได้แก่ ความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง การควบคุมตนเอง และการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ จากผลการวิจัยพบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับการบำบัดแบบเผชิญความจริงมีความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองสูงขึ้น สามารถแยกแยะได้ว่า พฤติกรรมใดเป็นพฤติกรรมที่มีความรับผิดชอบและพฤติกรรมใดเป็นพฤติกรรมที่ขาดความรับผิดชอบ

ซาง (Chang. 1995: A; 1706) ได้ศึกษาการเปรียบเทียบผลของการให้คำปรึกษาเป็นกลุ่มแบบเผชิญความจริงและการสอนตามทฤษฎีควบคุมที่มีต่อพฤติกรรมความรับผิดชอบและการควบคุมตนเอง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าเป็นนักศึกษามหาวิทยาลัยไต้หวัน แบ่งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยกลุ่มทดลองได้รับการให้คำปรึกษาเป็นกลุ่มแบบเผชิญความจริง และกลุ่มควบคุมได้รับการสอนตามทฤษฎีควบคุม จากผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมด้านความรับผิดชอบและการควบคุมตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น ซึ่งนักศึกษากลุ่มทดลอง มีคะแนนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมความรับผิดชอบและควบคุมตนเองมากกว่ากลุ่มควบคุม นอกจากนี้ ผลการวิจัยพบว่า การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมด้านความรับผิดชอบและการควบคุมตนเองเกิดขึ้นในเพศหญิงมากกว่าเพศชาย และคะแนน

พฤติกรรมความรับผิดชอบและการควบคุมตนเองในระยะติดตามผลสูงกว่าคะแนนในระยะหลังการทดลอง

อีเดน (Eden. 1996: A; 149) ได้ศึกษาการเปรียบเทียบผลของทฤษฎีควบคุมและทฤษฎีเผชิญความจริง ที่มีต่อการลดพฤติกรรมก่อวินาศกรรม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าเป็นนักเรียนเกรด 7 จากผลการวิจัยพบว่า นักเรียนกลุ่มที่ได้รับการให้คำปรึกษาตามทฤษฎีควบคุมและการให้คำปรึกษาตามทฤษฎีเผชิญความจริง มีคะแนนพฤติกรรมก่อวินาศกรรมลดลงมากกว่านักเรียนกลุ่มควบคุม แต่ในด้านอำนาจการควบคุมตนเองทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมไม่แตกต่างกัน นอกจากนี้ นักเรียนกลุ่มที่ได้รับการให้คำปรึกษาตามทฤษฎีเผชิญความจริงมีการรักษาระเบียบวินัยมากกว่านักเรียนกลุ่มควบคุม

3.2.2 ทักษะชีวิต

3.2.2.1 งานวิจัยในประเทศ

ดุขฎิ เจริญสุข (2540: บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องผลการพัฒนาทักษะชีวิตเพื่อป้องกันโรคเอดส์ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จำนวน 72 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 37 คน (ชาย 21 คน หญิง 16 คน) และกลุ่มควบคุม 35 คน (ชาย 15 คน หญิง 20 คน) ด้วยการจับสลากพบว่า กลุ่มทดลองมีการเปลี่ยนแปลงของคะแนนเฉลี่ยด้านทักษะการปฏิเสธและพฤติกรรมป้องกันโรคเอดส์ สูงกว่าก่อนทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% และพบว่าคะแนนเฉลี่ยทักษะการปฏิเสธสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 แต่ไม่พบความแตกต่างทางสถิติของคะแนนเฉลี่ยของความรู้สึกต่อคุณค่าในตนเอง ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ทักษะการตัดสินใจ และแก้ปัญหาอย่างมีเหตุผล แต่ในระยะติดตามผลความรู้สึกต่อคุณค่าในตนเอง ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ทักษะการตัดสินใจและแก้ปัญหาอย่างมีเหตุผล ทักษะการปฏิเสธกับพฤติกรรมป้องกันการโรคเอดส์ มีความสัมพันธ์กันอย่างเป็นเหตุเป็นผลกัน ส่วนทักษะการปฏิเสธกับพฤติกรรมป้องกันการโรคเอดส์มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05

นวนันท์ กิจทวี (2541: บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ประสิทธิผลของโปรแกรมสร้างเสริมทักษะชีวิตเพื่อป้องกันการเสพยาบ้าในนักเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนนทบุรี กลุ่มทดลอง 35 คน และกลุ่มเปรียบเทียบ 35 คน นักเรียนในกลุ่มทดลองได้รับโปรแกรมการสร้างเสริมทักษะชีวิต 6 แผน ผลการวิจัยพบว่า เมื่อเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบภายในกลุ่มทดลองก่อนและหลังการทดลองเรื่องการเห็นคุณค่าในตนเอง ความตระหนักในตนเองทักษะ การปฏิเสธ พฤติกรรมป้องกันการเสพยาบ้า พบว่าไม่มีความแตกต่างกัน ส่วนทักษะการจัดการกับความเครียด เปรียบเทียบระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบพบว่าไม่มีความแตกต่างกัน แต่ภายในกลุ่มทดลองพบว่า มีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ส่วนทักษะการตัดสินใจ เมื่อเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบและภายในกลุ่มทดลอง พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ทักษะการปฏิเสธ

ทักษะการตัดสินใจ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันการเสพยาบ้า อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

3.2.2.2 งานวิจัยในต่างประเทศ

บอทวิน และอิงค์ (Botvin; & Eng. 1980: 209-213) ได้ทำการศึกษาโปรแกรมการป้องกันการสูบบุหรี่แบบเบ็ดเสร็จในปี ค.ศ. 1980 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินประสิทธิผลของกลวิธีป้องกันการสูบบุหรี่เฉพาะปัจจัยทางสังคมและทางจิตวิทยาที่มีผลต่อการพัฒนาลักษณะนิสัยการสูบบุหรี่ในนักเรียนระดับเกรด 8, 9, 10 จำนวน 281 คน จากโรงเรียน 2 แห่ง เมืองนิวยอร์ก แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยกลุ่มทดลองจะได้รับโปรแกรมการป้องกันการสูบบุหรี่ซึ่งจะเน้นการประยุกต์ใช้ทักษะชีวิตพื้นฐานมาเป็นแนวทางการปฏิบัติในการเผชิญสถานการณ์และการแก้ไขปัญหาของวัยรุ่นรวมทั้งปัญหาเรื่องการสูบบุหรี่ โดยเนื้อหาในการสอนประกอบด้วย บทเรียนเกี่ยวกับความรู้เรื่องบุหรี่ ภาพลักษณ์ของตนเอง การพัฒนาความสามารถของตนเอง การตัดสินใจ การคิดอย่างอิสระ เทคนิคการพูดชวนเชื่อ การจัดการกับความวิตกกังวล ทักษะการสื่อสาร ทักษะทางสังคม การยืนหยัดในสิทธิประโยชน์ของตน โดยใช้วิธีการสอนแบบกลุ่ม การใช้ตัวแบบและการซ้อมบท ผลการศึกษาพบว่า จำนวนนักเรียนที่สูบบุหรี่รายใหม่ของกลุ่มทดลองมีน้อยกว่ากลุ่ม ควบคุม และยังพบว่า โปรแกรมนี้ นอกจากจะได้รับความสนใจจากนักเรียนในแต่ละเนื้อหาแล้ว ยังมีผลต่อสุขภาพด้านอื่นด้วย เช่น การใช้สารเสพติดอื่นๆ ตลอดจนการพัฒนาสุขภาพจิตได้อีกด้วย

บอทวิน (Botvin. 1995: 1106-1112) ได้ทำการศึกษาติดตามผลระยะยาวของการใช้สารเสพติดในกลุ่มชนชั้นกลางผิวขาวในประเทศสหรัฐอเมริกา เพื่อประเมินประสิทธิภาพของการจัดการเรียนการสอน เรื่องการป้องกันการเสพยาเสพติดในโรงเรียน โดยทำการสุ่มตัวอย่างจากโรงเรียนจำนวน 56 แห่ง ที่ได้รับโปรแกรมซึ่งประกอบด้วย การติดตามกระตุ้น การสอนทักษะชีวิตทั่วไป และทักษะการเผชิญอิทธิพลทางสังคมในการต่อต้านการใช้สารเสพติด โดยวิธีการฝึกปฏิบัติรวมกับการให้คำปรึกษาและแนะนำตลอดปี ส่วนในกลุ่มควบคุมจะได้รับการฝึกจากวีดีโอเทป และไม่ได้รับคำปรึกษาแนะนำหรือได้รับการรักษาตามปกติ โดยทำการติดตามผลในระยะเวลา 6 ปี หลังจากได้รับโปรแกรมการทดลอง และทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากทางโทรศัพท์และทางไปรษณีย์ ผลการศึกษาพบว่า มีการใช้สารเสพติดและนาอื่นๆลดลงทั้งในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยสรุปจะเห็นได้ว่า การจะโปรแกรมป้องกันการใช้สารเสพติดตั้งแต่ช่วงมัธยมศึกษาตอนต้นจะมีความสำคัญและมีความอดทนต่อการลดบุหรี่ ดื่มสุรา และเสพยาเสพติด โดยตรงถ้ามีการจัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานระหว่างทักษะการเผชิญปัญหาและทักษะชีวิตทั่วไป และมีการกระตุ้นติดตามอย่างต่อเนื่องอย่างน้อย 2 ปี

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ขั้นตอนการดำเนินการแบ่งเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 การสร้างแบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนันของวัยรุ่น

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2550 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2 จังหวัดนครปฐม จำนวน 5,940 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในวิจัย เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2550 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2 จังหวัดนครปฐม จำนวน 4 โรงเรียน เป็นจำนวน 1,000 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบหลายขั้นตอน ดังนี้

1. ประมาณขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยด้านความเชื่อมั่น 95 เปอร์เซนต์ จากตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของยามาเน (Yamane) (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2543:248; อ้างอิงจาก Yamane. 1967. *Statistics: An Introductory Analysis*. pp.886-887) พบว่า ต้องใช้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 938 คน

2. สุ่มอย่างง่ายจากโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในแต่ละอำเภอที่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2 อำเภอละ 1 โรงเรียน

3. สุ่มอย่างง่ายจากนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2550 ของทั้ง 4 โรงเรียนตามสัดส่วนของจำนวนนักเรียน ได้กลุ่มตัวอย่าง 1,000 คน ดังแสดงในตาราง 3 ดังนี้

ตาราง 3 จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

เขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2	โรงเรียน	จำนวนนักเรียน ชั้น ม.3	กลุ่มตัวอย่าง
อำเภอสามพราน	โรงเรียนวัดไร่ขิงวิทยา	573	381
อำเภอนครชัยศรี	โรงเรียนภัทรญาณวิทยา	280	186
อำเภอบางเลน	โรงเรียนบางเลนวิทยา	237	158
อำเภอฟุทธมณฑล	โรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภช- บวรนิเวศศาลายา	413	275
รวม		1503	1,000

ตอนที่ 2 โปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนันของวัยรุ่น กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2550 ของโรงเรียนวัดไร่ขิงวิทยา ที่มีคะแนนพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนันตั้งแต่ เปอร์เซ็นไทล์ที่ 75 ขึ้นไป และสมัครใจเข้าร่วมโปรแกรม จากกลุ่มตัวอย่างในตอนที่ 1 จำนวน 95 คน แล้วสุ่มอย่างง่าย จำนวน 8 คน

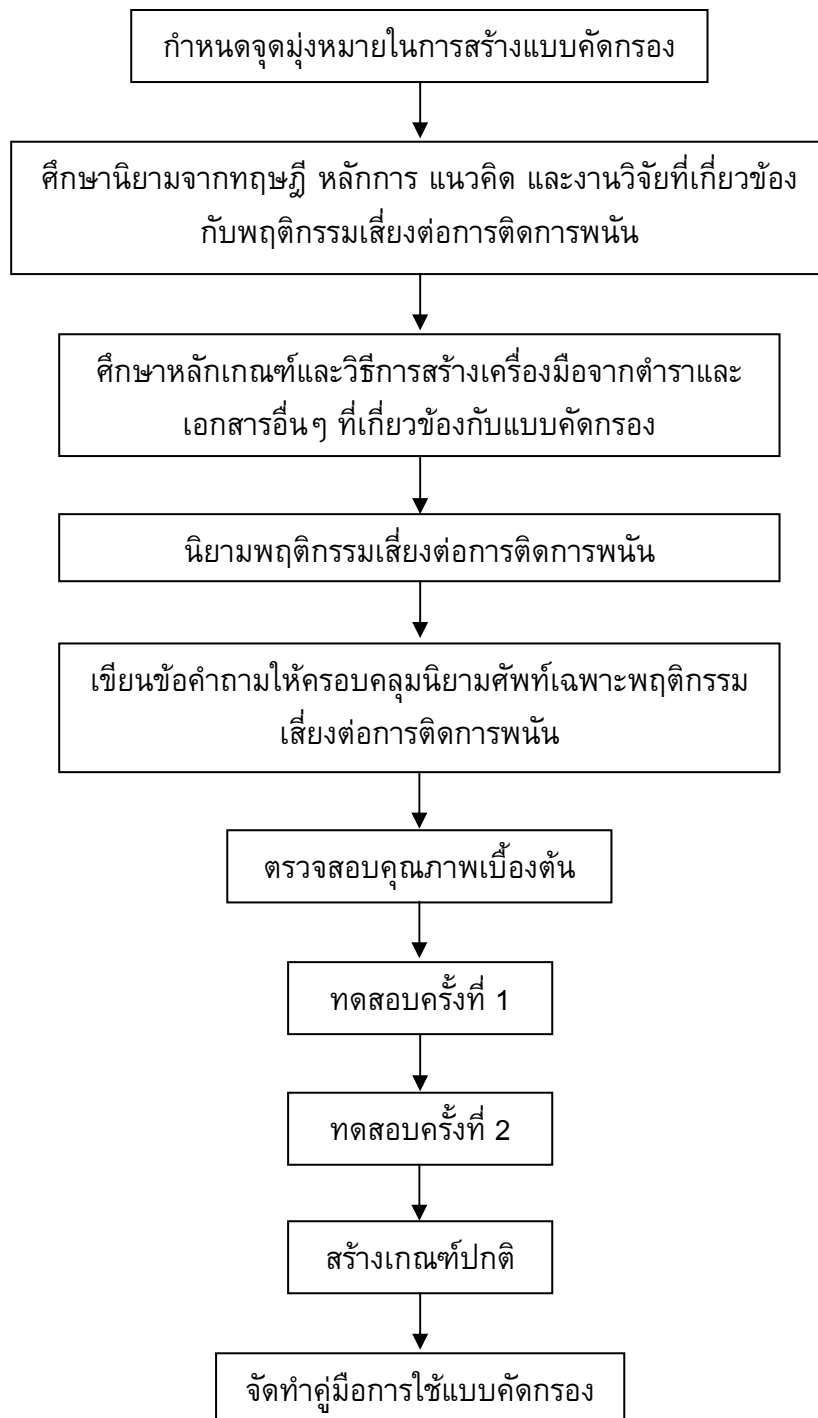
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยสร้างเครื่องมือในการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

1. แบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนันของวัยรุ่น
2. โปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนันของวัยรุ่น

วิธีดำเนินการสร้างเครื่องมือ

ตอนที่ 1 แบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนันของวัยรุ่น ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

ภาพประกอบ 7 แสดงลำดับขั้นตอนการสร้างแบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนัน

จากภาพประกอบ 7 แสดงรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. กำหนดจุดมุ่งหมาย ในการสร้างแบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนัน

2. ศึกษาเอกสารข้อมูลจากตำรา ทฤษฎี หลักการ แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการสร้างแบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนัน

3. ศึกษาหลักเกณฑ์ และวิธีการสร้างเครื่องมือจากตำราและเอกสารอื่นๆที่เกี่ยวข้อง กับแบบคัดกรอง

4. เขียนนิยามพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนันของวัยรุ่น

5. เขียนข้อคำถามให้ครอบคลุมนิยามศัพท์เฉพาะพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนัน ดังนี้

5.1 แบบคัดกรองที่สร้างมีลักษณะเป็นข้อคำถามมาตราส่วนประมาณค่า 3 ระดับ โดยให้ตอบตรงตามความเป็นจริงที่เกิดขึ้น

5.2 สร้างข้อคำถามให้ครอบคลุมกับพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนัน ได้ข้อคำถาม 86 ข้อ โดยแบ่งออกเป็นด้านการกระทำ และด้านสิ่งแวดล้อม ด้านการกระทำแบ่งออกเป็น พฤติกรรมที่มีสาเหตุมาจากตนเอง 15 ข้อ พฤติกรรมที่มีสาเหตุมาจากเพื่อน 19 ข้อ และพฤติกรรมที่มีสาเหตุมาจากครอบครัว 23 ข้อ ด้านสิ่งแวดล้อม 29 ข้อ

6. ตรวจสอบคุณภาพของแบบคัดกรองเบื้องต้น โดยผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ได้แก่ 1) ผศ.ดร.นันทนา วงษ์อินทร์ 2) ดร.มณฑิรา จารุเพ็ง 3) อาจารย์กมล ประทีปธีรานันต์ เพื่อ ตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างนิยามศัพท์เฉพาะ ความมุ่งหมาย และภาษาที่ใช้ ได้ข้อคำถามที่มี คุณภาพที่อยู่ในเกณฑ์ทั้งสิ้น 80 ข้อ มีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.67 ถึง 1.00 และทำการปรับปรุงข้อ คำถามตามของเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

7. ทดสอบครั้งที่ 1 (Try Out) ผู้วิจัยนำแบบคัดกรองที่ได้ปรับปรุงแก้ไขตาม ข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญไปทดลองใช้ (Try out) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ไม่ใช่กลุ่ม ตัวอย่าง ที่โรงเรียนสามพรานวิทยา จำนวน 100 คน จากนั้นนำมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดเพื่อหาค่าอำนาจจำแนกของข้อคำถามเป็นรายข้อ โดยใช้เทคนิค 25 % ของกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำ โดยนำคะแนนที่ตรวจได้มาเรียงลำดับคะแนนสูงสุดถึงคะแนนต่ำสุด แล้วคัดนักเรียน 25 % ที่ได้ คะแนนสูง และ 25 % ที่ได้คะแนนต่ำ จากนั้นจึงนำค่าเฉลี่ยรายข้อมาทดสอบนัยสำคัญทางสถิติ โดยใช้ t-test โดยเลือกเฉพาะข้อที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มาใช้เป็นแบบคัดกรอง ได้ข้อคำถามที่อยู่ในเกณฑ์รวมทั้งสิ้น 80 โดยแบ่งเป็นด้านการกระทำ และด้านสิ่งแวดล้อม ด้านการกระทำแบ่ง ออกเป็นพฤติกรรมที่มีสาเหตุมาจากตนเอง 15 ข้อ พฤติกรรมที่มีสาเหตุมาจากเพื่อน 17 ข้อ พฤติกรรมที่มีสาเหตุมาจากครอบครัว 21 ข้อ ด้านสิ่งแวดล้อม 27 ข้อ (ค่า (t) และค่า (r) แต่ละด้าน แสดงในตาราง 6) มีค่า (t) อยู่ระหว่าง 2.58 ถึง 7.46 และค่าสหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับ คะแนนรวมอยู่ระหว่าง 0.25 ถึง 0.73 ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ 0.9781

8. ทดสอบครั้งที่ 2 ผู้วิจัยนำแบบคัดกรองที่คัดเลือกได้จากข้อที่ 7 ไปเก็บข้อมูลกับ กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 1,000 คน เพื่อหาค่าอำนาจจำแนกของข้อคำถามเป็นรายข้อ โดยใช้เทคนิค 25 % ของกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำ จากนั้นจึงนำค่าเฉลี่ยรายข้อมาทดสอบนัยสำคัญทางสถิติอีกครั้งโดยใช้ t-test มีค่า (t) อยู่ระหว่าง 8.37 ถึง 29.53 และค่าสหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนน

รวมอยู่ระหว่าง 0.45 ถึง 0.71 จากนั้นนำแบบคัดกรองหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของคอนบราค (Cronbach) (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2543: 125-127) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ 0.9788

9. การสร้างเกณฑ์ปกติ (Norms) นำแบบคัดกรองที่ได้จากข้อที่ 8 ไปสร้างเกณฑ์ปกติ (Norms) ของแบบคัดกรอง โดยหาคะแนนมาตรฐานปกติ (Normalized T- score) จากค่าตำแหน่งเปอร์เซ็นต์ไทล์

10. จัดทำคู่มือการใช้แบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนันของวัยรุ่น

ตัวอย่าง แบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนันของวัยรุ่น

คำชี้แจง 1. ให้ทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องท้ายหัวข้อหัวข้อให้ครบทุกข้อ กรุณาตอบให้ตรงตามความเป็นจริงที่เกิดขึ้น เพียงข้อละเครื่องหมายเดียว แบ่งเป็น 3 ระดับ ดังนี้

ทำบ่อย ๆ หมายถึง ภายในระยะเวลา 1 เดือนที่ผ่านมา นักเรียนกระทำพฤติกรรมนี้ ทุกครั้งที่มีโอกาส

ทำบ้าง หมายถึง ภายในระยะเวลา 1 เดือนที่ผ่านมา นักเรียนกระทำพฤติกรรมนี้ บ้างเมื่อมีโอกาส

ไม่ทำ หมายถึง ภายในระยะเวลา 1 เดือนที่ผ่านมา นักเรียนไม่กระทำพฤติกรรมนี้เลย

2. การพนัน ได้แก่ สลากกินแบ่งรัฐบาล หวยออมสิน หวย ชกส. หวยใต้ดิน ฟุตบอลหรือโต๊ะพนันบอล มวยไทย – สากล ไฮโล – น้ำเต้าปูปลา เกมคอมพิวเตอร์ ตู้เกม / ตู้ม้า ปั่นแปะ ไพ่สนุกเกอร์ ม้าแข่ง หรือการพนันอื่นๆ นอกเหนือจากนี้ที่เข้าข่ายเป็นการพนัน

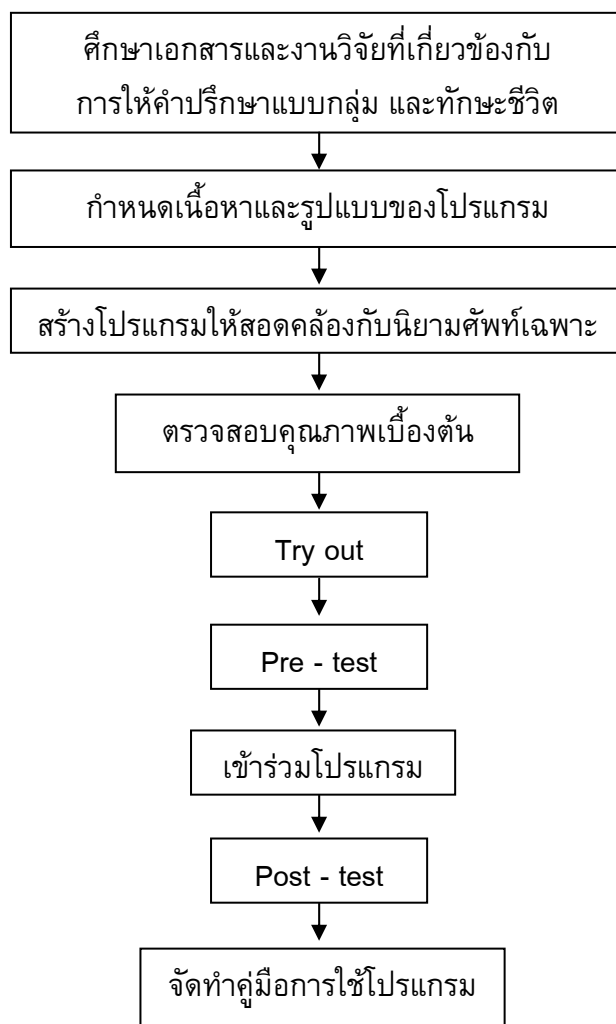
ตาราง 4 ตัวอย่างแบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนันของวัยรุ่น

ข้อที่	พฤติกรรมประเมิน	ทำบ่อยๆ	ทำบ้าง	ไม่ทำ
0	ฉันดูการเล่นการพนัน			
00	ฉันเคยเล่นการพนัน			
000	ฉันอยู่ด้วยเมื่อเพื่อนของฉันเล่นการพนัน			

เกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

ทำบ่อย ๆ	ให้	3	คะแนน
ทำบ้าง	ให้	2	คะแนน
ไม่ทำ	ให้	1	คะแนน

ตอนที่ 2 การสร้างโปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนันของวัยรุ่น
 โปรแกรมที่ใช้ คือ โปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนันของวัยรุ่น โดย
 การให้คำปรึกษากลุ่มตามทฤษฎีเผชิญความจริงเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต
 ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

ภาพประกอบ 8 แสดงลำดับขั้นตอนการสร้างโปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนันของวัยรุ่น

จากภาพประกอบ 8 แสดงรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม และทักษะชีวิต เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างโปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนันของวัยรุ่น
2. สร้างโปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนันของวัยรุ่น เพื่อการพัฒนาทักษะชีวิต ให้มีความสอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะและความมุ่งหมายของการวิจัย

3. นำโปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนันของวัยรุ่น ที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญชุดเดิม จำนวน 3 คน ได้แก่ 1) ผศ.ดร.นันทนา วงษ์อินทร์ 2) ดร.มณฑิรา จารุเพ็ง 3) อาจารย์กมล ประทีปธีรานันต์ ตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างนิยามศัพท์เฉพาะ เนื้อหา วิธีดำเนินการและการประเมินผล จากนั้นผู้วิจัยนำมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ
4. ทดลองใช้เครื่องมือครั้งที่ 1 (Try out) ผู้วิจัยนำโปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนันของวัยรุ่นซึ่งปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญไปทดลองใช้ (Try out) กับกลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ที่โรงเรียนสามพรานวิทยา จำนวน 8 คน
5. ทดสอบก่อนเข้าร่วมโปรแกรม (Pre - test) โดยใช้แบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนัน เพื่อหาค่าของพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนันของนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ก่อนเข้าร่วมโปรแกรม
6. เข้าร่วมโปรแกรมการป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนันของวัยรุ่น ผู้วิจัยใช้เวลาในการทดลองเป็นเวลา 4 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 ครั้ง ครั้งละ 50 นาที จำนวน 11 ครั้ง ดังแสดงในตาราง 5
7. เมื่อเสร็จสิ้นโปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนันของวัยรุ่น ผู้วิจัยให้นักเรียนทำแบบคัดกรองอีกครั้ง (Post - test) เพื่อหาค่าของพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนันของนักเรียนหลังเข้าร่วมโปรแกรม
8. จัดทำคู่มือการใช้โปรแกรมการป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนันของวัยรุ่น

ตาราง 5 กำหนดการทดลองโปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนันของวัยรุ่น

ครั้งที่	เรื่อง	วัน/เดือน/ปี	เวลา
1	ปฐมนิเทศ	21 ก.ย. 50	15.00-16.00
2	พฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนันที่มีสาเหตุมาจากตนเอง	24 ก.ย. 50	15.00-16.00
3	ผลกระทบของพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนันที่มีสาเหตุมาจากตนเอง	28 ก.ย. 50	15.00-16.00
4	พฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนันที่มีสาเหตุมาจากเพื่อน	1 ต.ค. 50	15.00-16.00
5	ผลกระทบของพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนันที่มีสาเหตุมาจากเพื่อน	3 ต.ค. 50	15.00-16.00
6	พฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนันที่มีสาเหตุมาจากครอบครัว	8 ต.ค. 50	15.00-16.00

ตาราง 5 (ต่อ)

ครั้งที่	เรื่อง	วัน/เดือน/ปี	เวลา
7	ผลกระทบของพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนันที่มีสาเหตุมาจากครอบครัว	10 ต.ค. 50	15.00-16.00
8	พฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนันที่มีสาเหตุมาจากสิ่งแวดล้อมรอบตัว	15 ต.ค. 50	15.00-16.00
9	ผลกระทบของพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนันที่มีสาเหตุมาจากสิ่งแวดล้อมรอบตัว	17 ต.ค. 50	15.00-16.00
10	แนวทางป้องกันตนเองจากพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนัน	19 ต.ค. 50	15.00-16.00
11	ปัจจัยนิเทศและยุติการให้คำปรึกษา	24 ต.ค. 50	15.00-16.00

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ตอนที่ 1 การสร้างแบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนันของวัยรุ่น

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

1. นำหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ไปเสนอต่อผู้อำนวยการโรงเรียนเพื่อขออนุญาตและขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. ผู้วิจัยนำแบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนันของวัยรุ่น ไปเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ระหว่างวันที่ 13 – 25 สิงหาคม 2550 ดังนี้

2.1 ทดสอบครั้งที่ 1 (Try out) ผู้วิจัยนำแบบคัดกรองที่ได้ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญไปทดลองใช้ (Try out) กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 100 คน เพื่อวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนก ค่าสหสัมพันธ์และค่าความเชื่อมั่น

2.2 ทดสอบครั้งที่ 2 ผู้วิจัยนำแบบคัดกรองที่คัดเลือกได้จากข้อ 2.1 ไปทดสอบกับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 1,000 คน เพื่อวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนก ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมจากข้ออื่นๆ ที่เหลือทั้งหมด และค่าความเชื่อมั่น

2.3 สร้างเกณฑ์ปกติ (Norms) นำแบบคัดกรองที่ได้จากข้อ 2.2 ไปสร้างเกณฑ์ปกติ (Norms) ของแบบคัดกรอง โดยหาค่าคะแนนมาตรฐานปกติ (Normalized T-Score) และหาตำแหน่งเปอร์เซ็นต์ไทล์

ตอนที่ 2 การสร้างโปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนันของวัยรุ่น

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. นำหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ไปเสนอต่อผู้อำนวยการโรงเรียนเพื่อขออนุญาตและขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล
2. นำโปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนันของวัยรุ่น ไปทดลองใช้และใช้ในการทดลองระหว่างวันที่ 21 กันยายน – 31 ตุลาคม 2550 ดังนี้
 - 2.1 ทดลองครั้งที่ 1 (Try out) นำโปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนันของวัยรุ่น ซึ่งผ่านการตรวจสอบคุณภาพเบื้องต้นโดยผู้เชี่ยวชาญไปทดลองใช้ (Try out) กับกลุ่มนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 8 คน เพื่อตรวจสอบปัญหาเบื้องต้น
 - 2.2 ผู้วิจัยดำเนินการทดลองโดยใช้โปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนันของวัยรุ่นกับนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง แล้วนำคะแนนก่อนและหลังการทดลองไปวิเคราะห์ทางสถิติต่อไป

การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS (SPSS FOR WINDOW) ดังนี้

1. ค่าสถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพเครื่องมือ ได้แก่
 - 1.1 หาค่าเที่ยงตรงเชิงพินิจ โดยพิจารณาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index Of Consistency : IOC) (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2540: 124)
 - 1.2 หาค่าอำนาจจำแนกโดยใช้ t-test แบบเทคนิค 25 เปอร์เซนต์ของกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำ (ล้วน สายยศ; และอังคณา สายยศ. 2543: 305)
 - 1.3 หาค่าสหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมจากข้ออื่นๆ ที่เหลือทั้งหมด (Item Total Correlation) โดยการหาค่าสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product-Moment Correlation Coefficient)
 - 1.4 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบคัดกรองโดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-Coefficient) ของครอนบราก (ล้วน สายยศ; และอังคณา สายยศ. 2543: 171)
 - 2.5 หาค่าเกณฑ์ปกติของแบบคัดกรอง (Norms) โดยหาคะแนนที่ปกติ จากการหาดำแหน่งเปอร์เซนต์ไทล์ (Percentile T-score) แล้วนำค่าเปอร์เซนต์ไทล์ที่ได้ไปเปิดตารางสำหรับเปลี่ยนคะแนนที่ (Normalized T-score) (ล้วน สายยศ; และอังคณา สายยศ. 2543: 309-310)
2. สถิติสำหรับทดสอบสมมติฐาน ได้แก่เปรียบเทียบพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนันของวัยรุ่นก่อนและหลัง การเข้าร่วมโปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนันของวัยรุ่น โดยใช้ t-test แบบ Dependent Samples (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2540: 165)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการแปลความหมายของการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

n	แทน	กลุ่มตัวอย่าง
$\bar{X}$	แทน	คะแนนเฉลี่ย
S.D	แทน	ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
Max	แทน	ค่าคะแนนสูงสุด
Min	แทน	ค่าคะแนนต่ำสุด
K	แทน	จำนวนข้อของแบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดยาเสพติดของวัยรุ่น
r	แทน	ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมทั้งฉบับของแบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดยาเสพติดของวัยรุ่น
α	แทน	ค่าความเชื่อมั่นของแบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดยาเสพติดของวัยรุ่น
PR	แทน	ตำแหน่งเปอร์เซ็นต์ไทล์
T	แทน	คะแนนที่ปกติของแบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดยาเสพติดของวัยรุ่น
D	แทน	ค่าเฉลี่ยของความแตกต่างของคะแนนพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดยาเสพติดของวัยรุ่น
t	แทน	ค่า t – distribution

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. ค่าอำนาจจำแนก ค่าสหสัมพันธ์ และค่าความเชื่อมั่น ของแบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดยาเสพติดของวัยรุ่น
2. เกณฑ์ปกติ (Norms)
3. การเปรียบเทียบพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดยาเสพติดของวัยรุ่น ของนักเรียนก่อนและหลังการเข้าร่วมโปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดยาเสพติดของวัยรุ่น

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ค่าอำนาจจำแนก ค่าสหสัมพันธ์ และค่าความเชื่อมั่น ของแบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดยาเสพติดของวัยรุ่น

1.1 ผลการวิเคราะห์ค่าอำนาจจำแนก (t) โดยใช้เทคนิค 25 เปอร์เซนต์ของกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำวิเคราะห์ค่า t-test หาค่าสหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมจากข้ออื่นๆ ที่เหลือทั้งหมด (Item Total Correlation) โดยการหาค่าสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient) และหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) ของแบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดยาเสพติดของวัยรุ่น จากการทดสอบครั้งที่ 1 (Try out) กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 100 คน ข้อมูลแสดงในตาราง 6

ตาราง 6 ค่าอำนาจจำแนก และค่าความเชื่อมั่นของแบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดยาเสพติดของวัยรุ่นจากการทดสอบครั้งที่ 1 (Try out) กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง (n=100)

แบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดยาเสพติดของวัยรุ่น	ค่าอำนาจจำแนก (t)	ค่าสหสัมพันธ์ (r)
1. พฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดยาเสพติดที่มีสาเหตุมาจากตนเอง	3.77* – 7.46*	0.25 – 0.71
2. พฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดยาเสพติดที่มีสาเหตุมาจากเพื่อน	2.75* – 6.94*	0.30 – 0.70
3. พฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดยาเสพติดที่มีสาเหตุมาจากครอบครัว	2.58* – 7.46*	0.38 – 0.73
4. พฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดยาเสพติดที่มีสาเหตุมาจากสิ่งแวดล้อม	3.82* – 7.27*	0.37 – 0.73
รวม	2.58* – 7.46*	0.25 – 0.73

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ค่าเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.9781

จากตาราง 6 พบว่า มีข้อคำถามที่มีคุณภาพอยู่ในเกณฑ์รวม 80 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก (t) อยู่ระหว่าง 2.58 ถึง 7.46 ค่าสหสัมพันธ์ (r) ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมจากข้ออื่นๆ ที่เหลือทั้งหมด อยู่ระหว่าง 0.25 ถึง 0.73 และมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.9781

1.2 ผลการวิเคราะห์ค่าอำนาจจำแนก โดยใช้เทคนิค 25 เปอร์เซนต์ของกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำวิเคราะห์ค่า t-test หาค่าสหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมจากข้ออื่นๆ ที่เหลือทั้งหมด (Item Total Correlation) โดยการหาค่าสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient) และหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) ของแบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนันของวัยรุ่น จากการทดสอบกับนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 1,000 คน ข้อมูลที่แสดงในตาราง 7

ตาราง 7 ค่าอำนาจจำแนก (t) ค่าสหสัมพันธ์ (r) และค่าความเชื่อมั่นของแบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนันของวัยรุ่น จากการทดสอบกับนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง (n=1,000)

แบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนัน ของวัยรุ่น	ค่าอำนาจจำแนก (t)	ค่าสหสัมพันธ์ (r)
1. พฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนันที่มีสาเหตุมาจากตนเอง	8.37* – 29.22*	0.45 – 0.64
2. พฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนันที่มีสาเหตุมาจากเพื่อน	11.56* – 29.53*	0.51 – 0.70
3. พฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนันที่มีสาเหตุมาจากครอบครัว	8.73* – 21.08*	0.52 – 0.71
4. พฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนันที่มีสาเหตุมาจากสิ่งแวดล้อม	11.93* – 15.63*	0.63 – 0.71
รวม	8.37* – 29.53*	0.45 – 0.71

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.9788

จากตาราง 7 พบว่า มีข้อคำถามที่มีคุณภาพอยู่ในเกณฑ์รวม 80 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก (t) อยู่ระหว่าง 8.37 ถึง 29.53 มีค่าสหสัมพันธ์ (r) ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมจากข้ออื่นๆ ที่เหลือทั้งหมดอยู่ระหว่าง 0.45 ถึง 0.71 และมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.9788

1.3 ค่าสถิติพื้นฐานของแบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนันของวัยรุ่น จากการทดสอบกับนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 1,000 คน ได้แก่ ค่าคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ค่าคะแนนสูงสุด (Max) ค่าคะแนนต่ำสุด (Min) ข้อมูลแสดงในตาราง 8

ตาราง 8 ค่าสถิติพื้นฐานของแบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนันของวัยรุ่นจากการทดสอบกับนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง (n=1,000)

แบบคัดกรองพฤติกรรม เสี่ยงต่อการติดการพนัน ของวัยรุ่น	K	คะแนนเต็ม	Max	Min	$\bar{X}$	S.D.
	80	240	239	80	100.24	21.91

จากตาราง 8 พบว่า ค่าสถิติพื้นฐานของแบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนันของวัยรุ่น จากการทดสอบกับนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง (n=1,000)

ค่าคะแนนสูงสุด (Max)	เท่ากับ 239
ค่าคะแนนต่ำสุด (Min)	เท่ากับ 80
ค่าคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$)	เท่ากับ 100.24
ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	เท่ากับ 21.91

2. เกณฑ์ปกติ (Norms)

ผู้วิจัยนำผลที่ได้จากการจากการทดสอบนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 1,000 คน มาสร้างเกณฑ์ปกติ (Norms) จากการหาตำแหน่งเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ได้เปิดตารางสำหรับเปลี่ยนเป็นคะแนนที่ปกติ (Normalized T-score) ของแบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนันของวัยรุ่น ข้อมูลแสดงในตาราง 9

ตาราง 9 เกณฑ์ปกติของแบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนันของวัยรุ่น : คะแนนมาตรฐานปกติ T-score ความถี่ และตำแหน่งเปอร์เซ็นต์ไทล์ (PR) จากการทดสอบกับนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง (n=1,000)

คะแนน	ความถี่ (f)	T - score	ตำแหน่งเปอร์เซ็นต์ไทล์ PR
239	1	85.6	100.0
207	1	75.4	99.9
191	1	70.3	99.8
187	2	69.1	99.6
179	2	66.5	99.4
176	1	65.6	99.3
174	2	64.9	99.1
172	1	64.3	99.0
168	2	63.0	98.8
162	1	61.1	98.7
161	3	60.8	98.5
160	3	60.5	98.2
159	5	60.2	97.8
158	3	59.8	97.4
157	3	59.5	97.1
156	1	59.2	96.9
154	8	58.6	96.4
153	2	58.3	95.9
152	1	57.9	95.8
151	5	57.6	95.5
150	4	57.3	95.0
148	1	56.7	94.8
147	2	56.3	94.6
146	2	56.0	94.4
145	9	55.7	93.9
144	1	55.4	93.4
143	2	55.1	93.2

ตาราง 9 (ต่อ)

คะแนน	ความถี่ (f)	T - score	ตำแหน่งเปอร์เซ็นต์ไทล์ PR
142	2	54.8	93.0
141	2	54.4	92.8
140	1	54.1	92.7
139	4	53.8	92.4
138	5	53.5	92.0
137	3	53.2	91.6
136	1	52.9	91.4
135	9	52.5	90.9
134	3	52.2	90.3
133	2	51.9	90.0
132	5	51.6	89.7
131	3	51.3	89.3
130	6	50.9	88.8
129	1	50.6	88.5
128	6	50.3	88.1
127	1	50.0	87.8
125	5	49.4	87.5
124	3	49.0	87.1
123	5	48.7	86.7
122	5	48.4	86.2
121	4	48.1	85.7
120	2	47.8	85.4
119	2	47.4	85.2
118	5	47.1	84.9
117	8	46.8	84.2
116	13	46.5	83.2
115	10	46.2	82.0
114	10	45.9	81.0
113	10	45.5	80.0

ตาราง 9 (ต่อ)

คะแนน	ความถี่ (f)	T - score	ตำแหน่งเปอร์เซ็นต์ไทล์ PR
112	16	45.2	78.8
111	9	44.9	77.5
110	7	44.6	76.7
109	16	44.3	75.5
108	5	43.9	74.5
107	22	43.6	73.1
106	15	43.3	71.3
105	18	43.0	69.6
104	16	42.7	67.9
103	12	42.4	66.5
102	11	42.0	65.4
101	17	41.7	64.0
100	18	41.4	62.2
99	18	41.1	60.4
98	17	40.8	58.7
97	21	40.4	56.8
96	13	40.1	55.1
95	13	39.8	53.8
94	37	39.5	51.3
93	21	39.2	48.4
92	16	38.9	46.5
91	13	38.5	45.1
90	22	38.2	43.3
89	18	37.9	41.3
88	34	37.6	38.7
87	34	37.3	35.3
86	18	37.0	32.7
85	32	36.6	30.2
84	44	36.3	26.4

ตาราง 9 (ต่อ)

คะแนน	ความถี่ (f)	T - score	ตำแหน่งเปอร์เซ็นต์ไทล์ PR
83	64	36.0	21.9
82	54	35.7	16.9
81	48	35.4	11.8
80	94	35.0	4.7

จากตาราง 9 พบว่า เกณฑ์ปกติของแบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนันของวัยรุ่น จากการทดสอบกับกลุ่มนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง (n=1,000) มีคะแนนอยู่ในช่วง 80 ถึง 239 และจากการหาตำแหน่งเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ได้อยู่ในช่วง 4.7 ถึง 100.0 เมื่อเปิดตารางสำหรับเปลี่ยนเป็นคะแนนที่ปกติ พบว่า อยู่ในช่วง T 35.0 ถึง T 85.6

การแปลความหมายของคะแนน

การแปลความหมายโดยแปลงคะแนนดิบของพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนันของวัยรุ่นให้อยู่ในรูปของคะแนนมาตรฐานปกติ (Normalized Standard Score) T – Score และกำหนดเกณฑ์การแปลความหมายพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนันของวัยรุ่น (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2543: 320) ดังนี้

- T – Score สูงกว่า T 56 ขึ้นไป มีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนันสูง
 - T – Score ตั้งแต่ T 45 – T 56 มีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนันปานกลาง
 - T – Score ต่ำกว่า T 45 ลงมา มีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนันต่ำ
- ถ้าผู้สอบได้คะแนนตรงจุดแบ่งพอดีให้เลื่อนไปอยู่ในกลุ่มสูงถัดไปเสมอ

ตาราง 10 แสดงจำนวนและระดับพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนันของนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง (n=1,000)

T – Score	ระดับ	จำนวน	ร้อยละ
56 ขึ้นไป	มีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนันสูง	55	5.50
45 – 56	มีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนันปานกลาง	198	19.80
45 ลงมา	มีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนันต่ำ	747	74.70
รวม		1,000	100.00

3. การเปรียบเทียบพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนันของวัยรุ่น ของนักเรียนก่อนและหลังการเข้าร่วมโปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนันของวัยรุ่น ผลการเปรียบเทียบแสดงในตาราง 11

ตาราง 11 การเปรียบเทียบพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนันของวัยรุ่น ก่อนและหลังการเข้าร่วมโปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนันของวัยรุ่น (n = 8)

พฤติกรรมเสี่ยงต่อ	กลุ่มทดลอง	$\bar{X}$	S.D.	D	t
การติดการพนัน ของวัยรุ่น	ก่อนทดลอง	136.375	21.78	8.082	5.303**
	หลังทดลอง	90.375	12.41		

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 10 พบว่า พฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนัน หลังการเข้าร่วมโปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนันของวัยรุ่น ของนักเรียนลดลงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายดังนี้

1. เพื่อสร้างแบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนันของวัยรุ่น
2. เพื่อสร้างโปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนันของวัยรุ่น
3. เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนันของนักเรียนก่อนและหลังเข้าร่วมโปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนันของวัยรุ่น

สมมติฐานในการวิจัย

นักเรียนมีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนันลดลงหลังจากเข้าร่วมโปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนันของวัยรุ่น

ขอบเขตของการวิจัย

ตอนที่ 1 การสร้างแบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนันของวัยรุ่น

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2550 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2 จังหวัดนครปฐม จำนวน 5,940 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2550 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2 จังหวัดนครปฐม จำนวน 4 โรงเรียน เป็นจำนวน 1,000 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบหลายขั้นตอน ดังนี้

1. ประมาณขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยด้านความเชื่อมั่น 95 เปอร์เซนต์ จากตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของยามาเน่ (Yamane) พบว่า ต้องใช้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 938 คน

2. สุ่มอย่างง่ายจากโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในแต่ละอำเภอที่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2 อำเภอละ 1 โรงเรียน

3. สุ่มอย่างง่ายจากนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2550 ของทั้ง 4 โรงเรียนตามสัดส่วนของจำนวนนักเรียน ได้กลุ่มตัวอย่าง 1,000 คน

ตอนที่ 2 โปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนันของวัยรุ่น กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2550 ของโรงเรียนวัดไร่ขิงวิทยา ที่มีคะแนนพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนันตั้งแต่เปอร์เซ็นต์ที่ 75 ขึ้นไป และสมัครใจเข้าร่วมโปรแกรม จากกลุ่มตัวอย่างในตอนที่ 1 จำนวน 95 คน แล้วสุ่มอย่างง่าย จำนวน 8 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มีดังนี้

1. แบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนันของวัยรุ่น
2. โปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนันของวัยรุ่น

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ตอนที่ 1 การสร้างแบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนันของวัยรุ่น

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

1. นำหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ไปเสนอต่อผู้อำนวยการโรงเรียนเพื่อขออนุญาตและขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล
2. ผู้วิจัยนำแบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนันของวัยรุ่น ไปเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ระหว่างวันที่ 13 – 25 สิงหาคม 2550 ดังนี้
 - 2.1 ทดสอบครั้งที่ 1 (Try out) ผู้วิจัยนำแบบคัดกรองที่ได้ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญไปทดลองใช้ (Try out) กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 100 คน เพื่อวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนก ค่าสหสัมพันธ์และค่าความเชื่อมั่น
 - 2.2 ทดสอบครั้งที่ 2 ผู้วิจัยนำแบบคัดกรองที่คัดเลือกได้จากข้อ 2.1 ไปทดสอบกับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 1,000 คน เพื่อวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนก ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมจากข้ออื่นๆ ที่เหลือทั้งหมด และค่าความเชื่อมั่น
 - 2.3 สร้างเกณฑ์ปกติ (Norms) นำแบบคัดกรองที่ได้จากข้อ 2.2 ไปสร้างเกณฑ์ปกติ (Norms) ของแบบคัดกรอง โดยหาค่าคะแนนมาตรฐานปกติ (Normalized T-Score) จากการหาตำแหน่งเปอร์เซ็นต์ไทล์

ตอนที่ 2 การสร้างโปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนันของวัยรุ่น

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. นำหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ไปเสนอต่อผู้อำนวยการโรงเรียนเพื่อขออนุญาตและขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. นำโปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนันของวัยรุ่น ไปทดลองใช้และใช้ในการทดลองระหว่างวันที่ 21 กันยายน – 31 ตุลาคม 2550 ดังนี้

2.1 ทดลองครั้งที่ 1 (Try out) นำโปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนันของวัยรุ่น ซึ่งผ่านการตรวจสอบคุณภาพเบื้องต้นโดยผู้เชี่ยวชาญไปทดลองใช้ (Try out) กับกลุ่มนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 8 คน เพื่อตรวจสอบปัญหาเบื้องต้น

2.2 ผู้วิจัยดำเนินการทดลองโดยใช้โปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนันของวัยรุ่นกับนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง แล้วนำคะแนนก่อนและหลังการทดลองไปวิเคราะห์ทางสถิติต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์ SPSS (Statistical Package for Social Science) ดังนี้

ตอนที่ 1 การสร้างแบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนันของวัยรุ่น

1. ตรวจสอบคุณภาพเบื้องต้น
2. วิเคราะห์ค่าอำนาจจำแนก (t) โดยใช้ t-test แบบเทคนิค 25 เปอร์เซนต์ของกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำ หาค่าสหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมจากข้ออื่นๆที่เหลือทั้งหมด (Item Total Correlation) และหาค่าความเชื่อมั่นของแบบคัดกรอง โดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach)

3. สร้างเกณฑ์ปกติ (Norms) โดยหาค่าคะแนนมาตรฐานปกติ (Normalized T-Score) จากการหาตำแหน่งเปอร์เซนต์ไทล์

ตอนที่ 2 การสร้างโปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนันของวัยรุ่น

1. ตรวจสอบคุณภาพเบื้องต้น
2. เปรียบเทียบพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนันของนักเรียนก่อนและหลังเข้าร่วมโปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนันของวัยรุ่น

สรุปผลการวิจัย

ตอนที่ 1 การสร้างแบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนันของวัยรุ่น ผลสรุปได้ดังนี้

1. แบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนันของวัยรุ่น ที่สร้างขึ้นจำนวน 80 ข้อ มีความเที่ยงตรงเชิงพินิจโดยค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC อยู่ระหว่าง 0.67 – 1.00 นำไปทดลองใช้กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างปรากฏว่ามีค่าอำนาจจำแนก (t) ของความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยแต่ละข้ออยู่ระหว่าง 2.58 – 7.46 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และค่าสหสัมพันธ์ (r)

ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมจากข้ออื่นๆ ที่เหลือทั้งหมดอยู่ระหว่าง 0.25 – 0.73 และมีค่าความเชื่อมั่นสูง ($\alpha = 0.9781$)

2. เกณฑ์ปกติของแบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดยาเสพติดของวัยรุ่น นำแบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดยาเสพติดของวัยรุ่น นำไปทดสอบกับนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง พบว่ามีค่าอำนาจจำแนก (t) ของความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยแต่ละข้ออยู่ระหว่าง 8.37 – 29.53 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และค่าสหสัมพันธ์ (r) ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมจากข้ออื่นๆ ที่เหลือทั้งหมดอยู่ระหว่าง 0.45 – 0.71 และมีค่าความเชื่อมั่นสูง ($\alpha = 0.9788$) คะแนนมาตรฐานปกติ (Normalized T-Score) อยู่ในช่วง T 35.0 ถึง T 85.6 เกณฑ์ปกติของแบบคัดกรองได้แก่

2.1 ผู้ที่ได้คะแนนมาตรฐานปกติตั้งแต่ T 57 ขึ้นไป เป็นผู้มีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดยาเสพติดสูง 55 คน

2.2 ผู้ที่ได้คะแนนมาตรฐานปกติตั้งแต่ T 45 - 56 เป็นผู้มีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดยาเสพติดปานกลาง 198 คน

2.3 ผู้ที่ได้คะแนนมาตรฐานปกติตั้งแต่ T 44 ลงมา เป็นผู้มีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดยาเสพติดต่ำ 747 คน

ตอนที่ 2 การสร้างโปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดยาเสพติดของวัยรุ่น ผลสรุปได้ดังนี้

พฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดยาเสพติด หลังการเข้าร่วมโปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดยาเสพติดของวัยรุ่น ของนักเรียนที่เข้าร่วมโปรแกรมลดลงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย

อภิปรายผล

ตอนที่ 1 การสร้างแบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดยาเสพติดของวัยรุ่น

1.1 ความเที่ยงตรงของแบบคัดกรอง แบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดยาเสพติดของวัยรุ่นที่สร้างขึ้น 80 ข้อ มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.67 – 1.00 ซึ่งเป็นค่าดัชนีความสอดคล้องในระดับสูง เมื่อเทียบกับเกณฑ์ค่าดัชนีความสอดคล้องที่สามารถนำไปใช้ได้ตามความเห็นของพวงรัตน์ ทวีรัตน์ (2540 : 124) และพิชิต ฤทธิ์จำรูญ (2545 : 150 – 151) ที่ว่าค่าดัชนีความสอดคล้องที่แสดงว่าข้อคำถามมีความเที่ยงตรงสามารถนำไปใช้ได้ต้องมีค่ามากกว่า 0.5 ขึ้นไป ดังนั้นแบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดยาเสพติดของวัยรุ่นที่สร้างขึ้นนี้มีความเที่ยงตรงเชิงพินิจสูง

1.2 อำนาจจำแนกของแบบคัดกรอง แบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดยาเสพติดของวัยรุ่น แสดงค่าอำนาจจำแนกด้วยค่า (t) และ ค่า (r) ดังนี้

1.2.1 แบบคัดกรองแต่ละข้อมีค่า (t) ของความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระหว่างกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำตั้งแต่ 8.37 ถึง 29.53 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แบบคัดกรองนี้จึงมีอำนาจจำแนกสามารถนำไปใช้ได้ เมื่อเทียบกับเกณฑ์ในการเลือกข้อคำถามที่มีอำนาจจำแนกตามที่ ล้วน สายยศ และอังศณา สายยศ (2543 : 305)กล่าวไว้ว่าค่าอำนาจจำแนก (t) ที่ดี ควรมีค่าตั้งแต่ 1.75 ขึ้นไป พบว่า ค่า (t) ของแบบคัดกรองสูงกว่าเกณฑ์มาก และสูงกว่าค่าอำนาจจำแนกของแบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการบริโภคอาหารที่ไม่เหมาะสมของวัยรุ่น (อุรปริย์ เกิดในมงคล. 2549 : 121) และแบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการทะเลาะวิวาทของวัยรุ่น (รุ่งรังสิมา สัตยาไชย. 2549 : 120) ซึ่งมีค่าอำนาจจำแนกสูง (t เท่ากับ 2.107 ถึง 15.332 และ 5.95 ถึง 24.93 ตามลำดับ) ดังนั้นแบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดยาเสพติดของวัยรุ่นที่สร้างขึ้นจึงมีอำนาจจำแนกสูง สามารถนำไปใช้ในการจำแนกพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดยาเสพติดของวัยรุ่นได้

1.2.2 แบบคัดกรองแต่ละข้อมีค่าสหสัมพันธ์ (r) ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมจากข้ออื่นๆ ทั้งหมด อยู่ระหว่าง 0.45 ถึง 0.71 ซึ่งเป็นค่าที่ใกล้เคียง 1.00 แสดงว่าข้อคำถามแต่ละข้อมีค่าอำนาจจำแนกสูง ตามความเห็นของล้วน สายยศ และอังศณา สายยศ (2543 : 185) ที่ว่าข้อสอบที่มีค่าสหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมจากข้ออื่นๆ ทั้งหมดต้องมีค่ามากกว่า 0.2 และถ้าข้อสอบนั้นมีค่าใกล้เคียง 1.0 สอดคล้องกับแบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ด้านวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 (ปิยะพรรณ พุนทรัพย์. 2548 : 83-84), แบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ของการเป็นนักธุรกิจ (ธฤต อยู่ชุ่ม. 2548 : 104), แบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ด้านนิเทศศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 (ชฎานิน อรุณมาศ. 2548 : 101-103) และ แบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการทะเลาะวิวาทของวัยรุ่น (รุ่งรังสิมา สัตยาไชย. 2549 : 120) ซึ่งมีค่าอำนาจจำแนกสูง (r เท่ากับ 0.30 ถึง 0.80, 0.44 ถึง 0.74, 0.23 ถึง 0.62 และ 0.23 ถึง 0.68 ตามลำดับ) ดังนั้นแบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดยาเสพติดของวัยรุ่นที่สร้างขึ้นจึงมีอำนาจจำแนกสูง สามารถนำไปใช้ในการจำแนกพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดยาเสพติดของวัยรุ่นได้

1.3 ค่าความเชื่อมั่นของแบบคัดกรอง แบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดยาเสพติดของวัยรุ่น มีค่าความเชื่อมั่น (α) เท่ากับ 0.9788 สูงกว่าค่าความเชื่อมั่นของฟิลด์ (ชัยวิชิต เชียรชนะ. 2548 : 117; อ้างอิงจาก Field. 2004 : Online) ที่กล่าวว่า ค่าความเชื่อมั่นที่ดีควรอยู่ในระดับ 0.80 ขึ้นไป และสูงกว่าค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ด้านวิธีการทางวิทยาศาสตร์ของปิยะพรรณ พุนทรัพย์ (2548 : 88) ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นที่ระดับ 0.88, แบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ของการเป็นนักธุรกิจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ของธฤต อยู่ชุ่ม (2548 : 104) ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นด้านความรู้คิดที่ระดับ 0.88 ด้านความสนใจที่ระดับ 0.96 และด้านความเชื่อมั่นที่ระดับ 0.98 ดังนั้นแบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดยาเสพติดของวัยรุ่นที่สร้างขึ้นจึงมีความเชื่อมั่นสูง สามารถนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดยาเสพติดของวัยรุ่นได้

ตอนที่ 2 การใช้โปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนันของวัยรุ่น

ผลการใช้โปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนันของวัยรุ่นกับกลุ่มตัวอย่างปรากฏว่ามีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนันลดลงจากก่อนเข้าร่วมโปรแกรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย แสดงว่าโปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนันของวัยรุ่น โดยใช้การให้คำปรึกษากลุ่มแบบเผชิญความจริง สามารถลดพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนันของวัยรุ่นได้ทั้งนี้เพราะว่านักเรียนได้ฝึกสำรวจพฤติกรรม ความคิด ความรู้สึกของตนเองทำให้รู้จักและเข้าใจตนเอง ตระหนักในคุณค่าของตนเอง รู้จักประเมินค่านิยมของตนเอง รู้จักพิจารณาว่าอะไรถูกอะไรผิด สิ่งใดควรทำหรือควรละเว้น มีความรับผิดชอบที่จะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ความคิด และความรู้สึก ที่ไม่เหมาะสมของตน หลังจากนักเรียนได้ประเมินพฤติกรรม ความคิด และความรู้สึก ในปัจจุบันตามของตนเองความเป็นจริงแล้ว ก็ช่วยให้นักเรียนได้เรียนรู้ วิธีที่จะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ความคิด และความรู้สึกเหล่านั้นให้ดีขึ้น สอดคล้องกับการวิจัยของ เซตบุญมี (2541 : 84) ซึ่งใช้การให้คำปรึกษากลุ่มแบบเผชิญความกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดม่วงคัน อำเภอโพธิ์ทอง จังหวัดอ่างทอง เพื่อลดความวิตกกังวลในการเรียนภาษาอังกฤษ พบว่านักเรียนมีความวิตกกังวลลดลงจากก่อนการทดลอง ของกานดา ช่วยเมือง (2542 : 66) ใช้การให้คำปรึกษากลุ่มแบบเผชิญความจริงต่อการปรับตัวทางสังคมของผู้ติดยาเสพติดระยะฟื้นฟูสมรรถภาพ บ้านพิชิตใจ สำนักอนามัย กรุงเทพมหานคร พบว่าภายหลังการทดลองผู้ติดยาเสพติดมีการปรับตัวทางสังคมมากกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .01 ของยุวดี ทับแสง (2544 : 100-101) ใช้การให้คำปรึกษากลุ่มแบบเผชิญความจริงเพื่อพัฒนาความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียนที่มาจากครอบครัวหย่าร้าง พบว่าหลังการทดลองนักเรียนมีคะแนนความเชื่อมั่นในตนเองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ของการุณย์ หงษ์กา (2545 : 103-105) ใช้การให้คำปรึกษากลุ่มแบบเผชิญความจริงต่อพฤติกรรมการปรับตัวของผู้ติดยาเสพติดเชื้อเอชไอวี ระยะเริ่มปรากฏอาการ โรงพยาบาลขอนแก่น พบว่าผู้ติดยาเสพติดเชื้อเอชไอวี ระยะเริ่มปรากฏอาการมีพฤติกรรมปรับตัวโดยรวมหลังการให้คำปรึกษาดีขึ้นกว่าก่อนการให้คำปรึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และของบุษราพรรณ คันทจิตร (2547 : 66-69) ใช้การให้คำปรึกษากลุ่มแบบเผชิญความจริงต่อความรู้สึกปมด้อยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นที่มาจากครอบครัวแตกแยก พบว่า นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยความรู้สึกมีปมด้อยในระยะหลังการทดลองและระยะติดตามผลต่ำกว่าระยะก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังนั้นโปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนันของวัยรุ่น ซึ่งใช้การให้คำปรึกษากลุ่มแบบเผชิญความจริงในการพัฒนาทักษะชีวิตของวัยรุ่น จึงสามารถนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนันของวัยรุ่นได้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 แบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนันของวัยรุ่น สามารถนำไปปรับใช้ให้สอดคล้องกับวัยรุ่นในแต่ละพื้นที่ได้

1.2 โปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนันของวัยรุ่น สามารถนำไปปรับให้สอดคล้องกับวัยรุ่นในแต่ละพื้นที่ เพื่อใช้ลดพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนันของวัยรุ่นได้

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการสร้างแบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนันเพื่อนำไปใช้กับนักเรียนในระดับอื่น นอกจากชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และควรมีการสร้างแบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงด้านอื่นๆ เพิ่ม เพื่อให้สามารถนำมาแก้ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในปัจจุบันได้อย่างครอบคลุม

2.2 ควรมีการสร้างโปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนันโดยใช้ทฤษฎีอื่นๆ หรือเทคนิคอื่นๆ เพื่อให้มีวิธีการที่หลากหลายขึ้นในการป้องกันพฤติกรรมเสี่ยง

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กนกศักดิ์ แก้วเทพ. (2543). อุตสาหกรรมการพนันในสหรัฐอเมริกา. ใน *อุตสาหกรรมการพนันไทย อังกฤษ สหรัฐอเมริกา ออสเตรเลีย และมาเลเซีย*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ตรัสวิน.
- กรมวิชาการ. (2545). *กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนและการบริหารจัดการแนะแนว*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา.
- กรมสามัญศึกษา. (2530). *คู่มือการปกครองนักเรียนโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา*. กรุงเทพฯ: หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมฯ.
- กรมสุขภาพจิต. (2545ก). *แบบคัดกรองสุขภาพจิต เล่มดัชนี: กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข*.
- (2545ข). *รายงานการวิจัยเรื่องการสร้างแบบประเมินทักษะชีวิตและผลการส่งเสริมทักษะชีวิตโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน*. กรุงเทพฯ: กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข.
- (2547). *แบบประเมินพฤติกรรมเด็กและวัยรุ่น*. สืบค้นเมื่อ 10 ตุลาคม 2547, จาก www.dmh.moph.go.th/test/sdq.
- กฤษฎา พงษ์รินทร์. (2542). *รูปแบบการเล่นพนันฟุตบอลของนักศึกษามหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานครและทัศนคติของผู้เล่นการพนัน*. วิทยานิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. (พัฒนสังคม). กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- กัญญาพร ไทรชมภู. (2546). *การศึกษาพฤติกรรมของนักการพนัน: กรณีศึกษานักการพนันในจังหวัดนครปฐม*. ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. (สังคมวิทยาประยุกต์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- กัลยา สุตบุตร; และคนอื่นๆ. (2540). *แบบคัดกรองภาวะปัญญาอ่อนระดับชุมชน (ฉบับร่าง)*. โรงพยาบาลราชานุกูล. กรุงเทพฯ: กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข.
- กานดา ช่วยเมือง. (2542). *การเปรียบเทียบผลของการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มและรายบุคคลตามทฤษฎีเผชิญความจริงที่มีต่อการปรับตัวทางสังคมของผู้ติดยาเสพติดระยะฟื้นฟูสมรรถภาพ บ้านพิชิตใจ สำนักอนามัย กรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- การุณย์ หงษ์กา. (2545). *การเปรียบเทียบผลของการให้คำปรึกษาเป็นกลุ่มและรายบุคคลตามทฤษฎีเผชิญความจริงที่มีต่อพฤติกรรมการปรับตัวของผู้ติดยาเสพติดระยะเริ่มปรากฏอาการ โรงพยาบาลขอนแก่น*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการให้คำปรึกษา). มหาสารคาม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.
- กิตติกร มีทรัพย์. (2540, ธันวาคม-2541, มกราคม). *งานวิจัยสุขภาพจิตเชิงวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น : เรื่องความสุขจากการพนัน*. *วารสารกรมสุขภาพจิต*. 5(1): 66.

- (2546, กรกฎาคม-กันยายน). การพินัยกับคนไทย. เพื่อนรักสุขภาพจิต. 3(12): 5.
- คมเพชร จัตรศุภกุล. (2531). ทฤษฎีการให้คำปรึกษา. กรุงเทพฯ: ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- จรรยา กล่าวสุนทร. (2540). การศึกษาตัวแปรและพฤติกรรมการเล่นการพนันของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ตามทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผล. ปรินิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. (วัดผลการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- จรรยา สุวรรณทัต. (2538, 6 มิถุนายน). ครอบครัวสัมพันธ์. คู่ปริทัศน์. หน้า 54-56.
- จอมขวัญ อร่ามกชกร. (2544). ผลของโปรแกรมการพัฒนาทักษะชีวิตต่อการรับรู้ความสามารถของตนเองในการป้องกันการใช้เพศสัมพันธ์ก่อนสมรสของนักเรียนหญิงวิทยาลัยอาชีวศึกษานานาชาติ. (2514). จิตวิทยาวัยรุ่นและการศึกษา. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- จารุลักษณ์ พินพรหมราช. (2529). ผลของการใช้กิจกรรมกลุ่มที่มีต่อการพัฒนาพฤติกรรมการเล่นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนปทุมคงคา กรุงเทพมหานคร. ปรินิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- จำรัส เชื้อนุ่น. (2546, กรกฎาคม-กันยายน). การพินัยชีวิตและครอบครัว. เพื่อนรักสุขภาพจิต. 3(12): 16.
- จิตรา ทองเกิด. (2540). ทักษะชีวิตในโรงเรียน. ใน เอกสารการประชุมวิชาการสุขศึกษาแห่งชาติ ครั้งที่ 8 เรื่อง ปฏิรูปการสุขศึกษาเพื่อพัฒนาสังคมไทย. หน้า 79-83. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สถาบันพัฒนาสาธารณสุขอาเซียน. มหาวิทยาลัยมหิดล.
- จิรพรรณ อินทา. (2542). ปัจจัยที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดเชื้อ HIV ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (การส่งเสริมสุขภาพ). เชียงใหม่: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. ถ่ายเอกสาร.
- จิราพร เขาวินประยูร. (2530). วิจัยกับดิสโกโซด: ทศนคติของกลุ่มผู้ปกครองที่เกี่ยวข้อง. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. (สังคมสงเคราะห์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. อัดสำเนา
- ชญาณี อรุณมาศ. (2548). แบบวัดลักษณะพึงประสงค์ด้านนิเทศศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. สารนิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ข้อผกา แก้วใหญ่. (2547, มีนาคม-เมษายน). พลิกธุรกิจผิดกฎหมายให้ถูกกฎหมาย: ภาครัฐทำได้แค่ไหน?. เศรษฐกิจและสังคม. 41(2): 27
- ชัยนาถ นาคนพ. (2514). จิตวิทยาวัยรุ่นและการศึกษา. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

- ชัยวิชิต เขียรชนะ. (2548). การพัฒนาแบบวัดความมีวินัยในตนเองของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 : กรณีศึกษาจังหวัดนครปฐม. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (การวัดผลการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ชุมพล โลหะชาละ. (2517, กรกฎาคม-สิงหาคม). คำบรรยายเรื่องการพนันชนิดต่าง ๆ ที่ขึ้นสู่ศาล. ดุลพาห. 4(7): 4-26.
- ชูลีพร ศรศรี. (2541). การศึกษาพฤติกรรมเสี่ยงต่อสุขภาพของนักเรียนวัยรุ่นในโรงเรียนมัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ พย.ม. (การพยาบาลแม่และเด็ก). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล. ถ่ายเอกสาร.
- ชูชัย สมितिไกร. (2525). การศึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่ม. เชียงใหม่: คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- เชต บุญมี. (2541). การเปรียบเทียบผลของการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มและแบบรายบุคคลตามทฤษฎีเผชิญความจริงที่มีต่อความวิตกกังวลในการเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดม่วงคัน อำเภอโพธิ์ทอง จังหวัดอ่างทอง. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร
- ณัฐกานต์ พลโลหะ. (2545). การสร้างตัวบ่งชี้สำหรับพัฒนาการเด็กวัยรุ่นตอนต้น ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (วิจัยการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตมหาวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- ณัฐนันท์ วิชัยรัมย์. (2545). การศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมเสี่ยงต่อการมีเพศสัมพันธ์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (จิตวิทยาชุมชน). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร. ถ่ายเอกสาร.
- ดาราวรรณ กล่อมเกลี้ยง. (2546). การสร้างแบบวัดทักษะทางสังคมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (วัดผลการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ดุษฎี เจริญสุข. (2540). ผลของการพัฒนาทักษะชีวิตเพื่อป้องกันโรคเอดส์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5. วิทยานิพนธ์ วท.ม. (สุขศึกษา) กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล. ถ่ายเอกสาร.
- ดร.-ดีเอสไอ-ปง.จับมือล้างพนันฟุตบอล. (2547, 13 มิถุนายน). กรุงเทพธุรกิจ. สืบค้นเมื่อ 15 ธันวาคม 2547, จาก <http://www.bangkokbiznews.com/2004/06/13/index.php?news=pag7.html>.
- ทนายภูธร (นามแฝง). (2530, สิงหาคม). การพนัน. วารสารก้านผู้ใหญ่บ้าน. 38(8): 58-64.

- ทองชุบ ศรีแก้ว. (2545). คู่มืออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพัฒนาพฤติกรรมนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา 2545. สารนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ทิพย์วรรณ กิตติพร. (2536). การให้การปรึกษากลุ่ม. พิษณุโลก: ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ธัญรต อยู่ชุม. (2548). แบบวัดลักษณะพึงประสงค์ของการเป็นนักธุรกิจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ธนิณี เขียวอยู่. (2546). พฤติกรรมเสี่ยงของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา. จังหวัดเพชรบุรี: วิทยานิพนธ์ ส.ม. (ชีวสถิติ). ขอนแก่น: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ถ่ายเอกสาร
- นงลักษณ์ ยิ้มสรวล. (2544). ระบบสัญลักษณ์ทางเพศในละครโทรทัศน์ที่มีอิทธิพลต่อการมีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดเชื้อ HIV. วิทยานิพนธ์ นศ.ม. (การสื่อสารมวลชน). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- นวนันท์ กิจทวี. (2541). ประสิทธิภาพของโปรแกรมสร้างเสริมทักษะชีวิตเพื่อป้องกันการเสพยาบ้าในนักเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนนทบุรี. วิทยานิพนธ์ วท.ม. (สุขศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล. ถ่ายเอกสาร.
- นวนันท์ ปิยวัฒน์กุล และคณะ. (2537). ความชุกของโรคติดการพนันในบุคลากรของมหาวิทยาลัยมหิดล. วารสารสมาคมจิตแพทย์แห่งประเทศไทย. 39:58-67.
- นวลน้อย ตรีรัตน์. (2546). การสำรวจประสบการณ์การเล่นการพนันและทัศนคติต่อนโยบายการพนัน. ใน เศรษฐกิจการพนัน. หน้า 36-73. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แสงพระอาทิตย์.
- นัยนา นิยมโชค. (2539). ผลของการใช้กิจกรรมกลุ่มที่มีต่อการปฏิบัติตนกับเพื่อนของนักเรียนชาวเขาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ตาก จังหวัดตาก. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- นิภารัตน์ จำสุมบูรณ์. (2540). ความรู้และพฤติกรรมเสี่ยงต่อยาเสพติดของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย : กรณีศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรี. วิทยานิพนธ์ สศ.ม. (ประชากรศาสตร์). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- นิรมล เมืองโสม. (2543). วัฒนธรรมทางเพศ การรับรู้ความเสี่ยงและพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศต่อการเกิดโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่นหญิงเขตเมือง : กรณีศึกษาจังหวัดหนึ่งของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. วิทยานิพนธ์ สศ.ด. (สังคมศาสตร์การแพทย์&สาธารณสุข) กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล. ถ่ายเอกสาร.

- นิศารัตน์ มัชยัสถ์ถาวร. (2546). ผลของการให้คำปรึกษาเป็นกลุ่มแบบพิจารณาเหตุผลและอารมณ์กับการควบคุมตนเองที่มีต่อพฤติกรรมเสี่ยงต่อการเสพติดของวัยรุ่น. วิทยานิพนธ์ วท.ม. (จิตวิทยาการให้คำปรึกษา). ชลบุรี: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา. ถ่ายเอกสาร.
- บุญศรี จิงธนาเจริญเลิศ. (2530). ผลของการใช้กิจกรรมกลุ่มที่มีต่อการปรับตัวกับเพื่อนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนนนทรีวิทยา กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา) กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- บุษราพรรณ คันทจิตร. (2547). ผลการให้คำปรึกษาเป็นกลุ่มตามทฤษฎีเผชิญความจริงที่มีต่อความรู้สึกปมด้อยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นที่มาจากครอบครัวแตกแยก. วิทยานิพนธ์ วท.ม. (จิตวิทยาการให้คำปรึกษา). ชลบุรี: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา. ถ่ายเอกสาร
- ปันทดา เพ็ชรสิงห์. (2530). อบายมุขที่มีความสัมพันธ์กับการหนีโรงเรียนของนักเรียนวัยรุ่นใน กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ สด.ม. (อาชีวศึกษาและงานยุติธรรม) กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล. ถ่ายเอกสาร.
- ประวีณ สุทธิสง่า. (2540). การเปรียบเทียบผลของการให้คำปรึกษาเป็นกลุ่มและรายบุคคลแบบเผชิญความจริงที่มีต่อพฤติกรรมการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนอัสสัมชัญ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. จัดสำเนา.
- ปิ่นทิพย์ ชะเอม. (2544). ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมเสี่ยงกับทุนทางสังคมของวัยรุ่นในเมืองเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ วท.ม. (จิตวิทยาการให้คำปรึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง. ถ่ายเอกสาร.
- ปิยะพรรณ พุนทรัพย์. (2548). แบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ด้านวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. สารนิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. (2529). การแนะแนวและการให้คำปรึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา. กรุงเทพฯ: บัณฑิตการพิมพ์.
- . (2534). “ทักษะการให้บริการปรึกษา การผ่อนคลายและการลดความหวาดวิตกอย่างเป็นระบบ” เทคนิคการปรึกษาเบื้องต้น. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ผาสุก พงษ์ไพจิตร. (2543). การพนันในสังคมไทย. ใน อุดสาหกรรมการพนันไทย อังกฤษสหรัฐอเมริกา ออสเตรเลีย และมาเลเซีย. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ตรัสวิน.
- ผาสุก พงษ์ไพจิตร; และคนอื่นๆ. (2543). หวย ช่อง บ่อน ยาบ้า เศรษฐกิจนอกกฎหมายและนโยบายสาธารณะในประเทศไทย. กรุงเทพฯ: โอ.เอส.พรินติ้งเฮาส์.

- พรเทพ พงษ์ชัยอัศวิน. (2546). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการซื้อเสื้อยืดตราสินค้าในประเทศของวัยรุ่นในเขตกรุงเทพมหานคร. ปรินญาณิพนธ์ บธ.ม. (การตลาด). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- พรพิมล เจียมนาครินทร์. (2539). พัฒนาการวัยรุ่น. กรุงเทพฯ: บริษัทต้นอ้อแกรมมี จำกัด.
- พระเทพเวที (ประยูร ปยุตโต). (2532). พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พงษ์พันธ์ พงษ์โสภา. (2525). ทฤษฎีและเทคนิคการให้คำปรึกษา. กรุงเทพฯ: พัทธกิจอักษร.
- พวงรัตน์ บุญญานุกัษ. (2525). การนิเทศและการสอนพยาบาลในคลินิก. ภาควิชาพยาบาลศึกษาคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2538). วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ: ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- (2540). วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เจริญผล.
- (2543). วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ: ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พลสูติ สารมาศ. (2545). ชีวิตนักเสี่ยงโชคจากตัวเลข: กรณีศึกษาคนเล่นหวยใต้ดิน. วิทยานิพนธ์ สส.ม. (สังคมวิทยา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- พัชรินทร์ สิมะราช. (2544). ผลของการพัฒนาทักษะการป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศต่อการรับรู้สมรรถนะในตนเองและพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของนักเรียนชายระดับอาชีวศึกษา. วิทยานิพนธ์ พย.ม. (การพยาบาลอายุรศาสตร์และศัลยศาสตร์). เชียงใหม่: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. ถ่ายเอกสาร.
- พิชยา ประสพบุญมีชัย. (2546). การศึกษาระดับอารมณ์ของนักเรียนวัยรุ่นในกรุงเทพ. ปรินญาณิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- พิชิต ฤทธิ์จำรูญ. (2545). หลักการวัดและประเมินผลการศึกษา. กรุงเทพฯ : เฮาส์ออฟเคอร์มีสท์.
- มณฑนา เฟื่อง; และรังสรรค์ เฟื่อง. (2546). ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน. ศึกษาในเทศกงานแนะแนว. กรุงเทพฯ: หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสุขภาพจิต เขตการศึกษาที่ 5.
- ยุวดี ทับแสง. (2544). การให้คำปรึกษาแบบกลุ่มตามทฤษฎีเผชิญความจริงเพื่อพัฒนาความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียนที่มาจากครอบครัวหย่าร้าง. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการให้คำปรึกษา). มหาสารคาม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร
- รัตนา เจริญสาธิต. (2546). ผลของการสอนเพศศึกษาโดยการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ที่มีต่อความรู้และทักษะชีวิตเกี่ยวกับเพศศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสาธิต

- มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายประถม). ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (สุขศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร. ราชบัณฑิตยสถาน. (2525). พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานพุทธศักราช 2525. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: อักษรเจริญทัศน์.
- รุ่งรังสิมา สัตยาไชย. (2549). การสร้างแบบคัดกรองและโปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการทะเลาะวิวาทของวัยรุ่น. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว) กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร
- ล้วน สายยศ; และอังคณา สายยศ. (2543). เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ.
- ลัดดาวรรณ ณ ระนอง. (2525). การทดลองใช้กิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาความมีวินัยในตนเอง. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา) กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- เลิศลักษณ์ บุญรอด. (2543). การศึกษาพฤติกรรมเสี่ยงทางสุขภาพของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (พลศึกษา) กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- วรพล พรหมิกบุตร. (2547, 26 พฤศจิกายน). โลกาปริทรรศน์: ลมหายใจการพนัน. กรุงเทพธุรกิจ. สืบค้นเมื่อ 15 ธันวาคม 2547, จาก http://www.bangkokbiznews.com/2004/05/26/comment/index.php?news=column_12979026.html.
- วรากรณ์ สามโกเศศ. (2547, 10 มิถุนายน). การพนัน ชีวิต และน้ำตา. มติชนรายวัน. สืบค้นเมื่อ 15 ธันวาคม 2547, จาก http://dpu2002.dpu.ac.th/ises/ises_research_panan_cry.htm.
- วัชร ทรัพย์มี. (2522). ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการให้คำปรึกษาในโรงเรียน. กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- (2545). ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการให้การปรึกษาแบบเผชิญความจริง ใน ประมวลสาระชุดวิชา ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการให้การปรึกษา หน่วยที่ 9-15. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- วัชร ฐะคำ. (2523). จิตวิทยาการแนะแนวและให้คำปรึกษา. กรุงเทพฯ: หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมฝึกหัดครู.
- วัชรินทร์ แยมโสภี. (2538). การเปรียบเทียบผลของการให้คำปรึกษาเป็นกลุ่มและรายบุคคลแบบเผชิญความจริงที่มีต่อวินัยในตนเองด้านการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนอนุชานุสรณ์ อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- วิณี ชิตเชิดวงศ์. (2547). รายงานการวิจัยพฤติกรรมเสี่ยงต่อการมีปัญหของเด็กวัยรุ่น. ชลบุรี: ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.

- วิลาสินี ชูสงค์. (2525). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อวิชาหลักสูตรภาษาไทยเพื่อการสื่อสารชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา) กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- วิสรณ พลเสน. (2547). คู่มือจัดกิจกรรมนักเรียนกลุ่มเสี่ยงในระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดราชบุรี. สารนิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ศรีเรือน แก้วกังวาล. (2540). จิตวิทยาพัฒนาการชีวิตทุกช่วงอายุ (เล่ม 2) วัยรุ่น-วันสูงอายุ. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ศุภศักดิ์ ตระการรัตกุล. (2540). การเสนอเนื้อหาเรื่องฟุตบอลต่างประเทศในหนังสือพิมพ์กีฬา กับ ปัญหาการพนันฟุตบอล. สารนิพนธ์ ว.บ. (หนังสือพิมพ์และสิ่งพิมพ์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- สมพร พรหมพิตร. (2538). คู่มือกฎหมายการพนัน. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์นิติธรรม.
- สมาคมวางแผนครอบครัวแห่งประเทศไทย. (2540). ทักษะชีวิตในครอบครัว. สืบค้นเมื่อวันที่ 19 พฤศจิกายน 2547, จาก <http://www.thaiyouth.org>
- สรศักดิ์ โสข. (2530). ผลการใช้กิจกรรมกลุ่มที่มีต่อความสนใจในหน้าที่พลเมืองดีของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา) พิษณุโลก : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒพิษณุโลก. ถ่ายเอกสาร.
- สังคีต พิริยะรังสรรค์. (2546). รากฐานทางประวัติศาสตร์ทฤษฎีการพนัน. ใน เศรษฐกิจการพนัน. หน้า 2. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แสงพระอาทิตย์
- สายสุรี จุติกุล. (2531). การศึกษาแนวความคิดและพฤติกรรมเกี่ยวกับการพนันของเด็กและเยาวชน. "คำกล่าวรายงานในพิธีเปิดสัมมนาผลงานวิจัยเรื่อง การศึกษาแนวความคิดและพฤติกรรมเกี่ยวกับการพนันของเด็กและเยาวชน". กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี.
- สุชา จันท์เอม. (2540). จิตวิทยาพัฒนาการ. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- (2542). จิตวิทยาเด็กเกเร. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- สุพัตรา สุภาพ. (2539). ปัญหาสังคม. พิมพ์ครั้งที่ 13. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- สุวิทย์ นิ่มน้อย. (2522). อาชญาวิทยาและทัณฑวิทยา. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- เสริม ปุณณะหิตานนท์; และคนอื่น ๆ. (2531). การศึกษาแนวความคิดและพฤติกรรมเกี่ยวกับการพนันของเด็กและเยาวชน. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี.
- โสภา สปีลมันน์. (2542, ตุลาคม-2543, มกราคม). "วัยรุ่น: วัยจ๊าบ". วารสารราชบัณฑิตสถาน. 25(1): 28-32.

- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2548). จำนวนสถานศึกษา นักเรียนและครู สังกัด
คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีการศึกษา 2548. สืบค้นเมื่อ 15 กรกฎาคม 2548.
จาก [http:// www.edunkp2.org/aoc/center.htm](http://www.edunkp2.org/aoc/center.htm).
- อภิรดี จันทน์หอม. (2535). ตัวแปรทางพฤติกรรมศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการเล่นของ
นักเรียนชายระดับมัธยม เขตอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา. ปรินญาณพนธ์ วท.ม.
(การวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์) กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- อมร รักษาสัตย์. (2540, พฤษภาคม-มิถุนายน). การเล่นเกมพนัน (1) จากมิติทางพุทธธรรมและ
ปรัชญา. รมโพธิ์แก้ว. 4(21): 33.
- อรอุษา จันทรวิจ. (2544). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของนักเรียนระดับ
ชั้นมัธยมศึกษา จังหวัดสมุทรปราการ. วิทยานิพนธ์ วท.ม. (สาขารณสุขศาสตร์).
กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล. ถ่ายเอกสาร.
- อริศรา ชูชาติ; นวรัตน์ สุวรรณผ่อง; และวิไลวรรณ โกยแก้วพริ้ง. (2538). เทคนิคการศึกษาเพื่อ
การพัฒนาอย่างมีส่วนร่วม. กรุงเทพฯ: สถาบันพัฒนาการสาธารณสุขอาเซียน
มหาวิทยาลัยมหิดล.
- อัจฉรา พงษ์ศิริ. (2542, ตุลาคม-ธันวาคม). ความซุกซนของโรคติดการพนัน. วารสารสมาคม
จิตแพทย์แห่งประเทศไทย. 44(4): 314.
- อาภา จันทรสกุล. (2531). ทฤษฎีและวิธีการให้คำปรึกษาในโรงเรียน. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ:
ภาควิชาการศึกษาและการแนะแนว คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- (2535). ทฤษฎีและวิธีการให้คำปรึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: ภาควิชาการศึกษา
และการแนะแนว คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- อำไพ ทองเงิน; และคนอื่นๆ. (2544). รายงานการวิจัยเรื่อง การพัฒนาแบบคัดกรองโรคในกลุ่ม
พัฒนาการผิดปกติอย่างรอบคอบ. กรุงเทพฯ: กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข.
- อุรปริย เกิดในมงคล. (2549). การสร้างแบบคัดกรองและโปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการ
บริโภคอาหารที่ไม่เหมาะสมของวัยรุ่น. ปรินญาณพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว).
กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร
- อุมาพร ตรังคสมบัติ. (2540). การใช้ CES-D ในการคัดกรองภาวะซึมเศร้าในวัยรุ่น. วารสารกรม
สุขภาพจิตแห่งประเทศไทย. 42(1):83.
- อุษณีย์ ทองสหธรรม. (2538). ผลของการให้คำปรึกษากลุ่มแบบเผชิญความจริงเพื่อลดความวิตก
กังวลในการสอบเพื่อศึกษาต่อของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนนารีกุล จังหวัด
อุบลราชธานี. ปรินญาณพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ:
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- เอกราช แก้วเขียว. (2540). ผลการให้คำปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มที่มีต่อการเห็นคุณค่าใน
ตนเองของเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดเชียงใหม่.

วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (จิตวิทยาการปรึกษา). เชียงใหม่: บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. ถ่ายเอกสาร.

- Andreas, Parrot. (1989). *Pornography and Sex Laws*. n.p. 1997.
- Bandura, A. (1986). *Social foundations of thought and Action: A Social Cognitive*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall.
- (1997). *Self-efficacy: The Exercise of Control*. Stanford University NY: W.H.Freeman and Company.
- Benson, Peter L. (1993). *A portrait of 6th-12th grade youth in Minneapolis*. The troubled journey. MN : search Institute.
- Botvin, Gilbert. J; & Anna Eng. (1980, April). A comprehensive school-based smoking prevention program. *Journal of School Health*. 50(4): 209-213.
- Botvin, Gilbert. J.; & Anna Eng. (1980, April). A comprehensive school-based smoking prevention program. *Journal of school Health*. 50(4): 209-213.
- Chang, Chaunlin. (1995, November). "A Comparison of The Effectiveness of Counseling or Teaching Taiwanese University Students with Control Theory / Reality Therapy as The Model on Responsible Behaviors and Effective Life Control", *Dissertation Abstracts International*. 56 (05): 1706.
- Chen CN, Wong J, Lee N, et al. (1993). *The Shatin community health survey in Hong Kong*. Arch Gen Psychiatry. 50:125-33.
- Corey, Gerald . (1981). *Theory and Practice of Group Counseling*. California : Brooks/Cole Publishing Company.
- (1985). *Manual for theory and Practice of Group Counseling*. 2nd ed. Monterey CA Brooks/cole Publishing Company.
- (1986). *Theory and Practice of Counseling and Psychotherapy*. 3rd ed. USA: Broods/Cole.
- (1995). *Theory and Practice of Group Counseling*. 4th ed. California: Brooks/Cole.
- Crow, Alice; and Lester D. Crow. (1962). *An Introduction to Guidance: Principles and Practices*. New york: American Book Company.
- Dworetzky J.P. (1985). *Psychology*. 4th ed. New York : West Publishing Company.
- Edens, Robert Manning. (1996, July). "Effects of Teaching Control Theory and Reality Therapy as an Approach to Reducing Disruptive Behaviors in Middle School Physical Education", *Dissertation Abstracts International*. 57 (01): 149.
- Freud, Sigmund. (1973). *Abstracts of Standard Edition of the Complete Psychological*

Works of Sigmund Freud. New York : International Universities.

- Gazda, G.M.; J.A. Duncan; and M.E. Meadows. (1967). "Group Counseling and Group Procedures: Reported of a Survey," *Counselor Education and Supervision* 6(1): 305-310.
- Hansen, Jame C., Richard W. Warner and Elsie M. Smith. (1976). *Group Counseling Theory and Process*. Chicago : Rand McNally College Publishing.
- Harris, Margaret. Ann. Common. (1993, October). "Effect of Reality/Control Theory on Predictors of Responsible Behavior of Junior High School Students in An Adolescent Pregnancy Prevention Program", *Dissertation Abstracts International*. 54 (04): 1992.
- Herrold, Kenenth F. (1852). "Evaluation and Research in Group Dynamic," in *Educational and Psychological Measurement*. pp. 492–504. Englewood Cliffs, New Jersey : Prentice–Hall.
- Ladouceur R. (1991). Prevalence estimates of pathological gambling in Quebec. *Can J Psychiatry*. 36:732-4.
- Legarda JJ, Babio R, Abreu JM. (1992). Prevalence estimates of pathological gambling in Seville (Spain). *Br J Addict*. 87:767-70.
- Mahler, Charence A. (1969). *Group Counseling in Schools*. Boston: Houghton Miffling Company.
- McGowan, John F.; and Lyle D.Schmidt. (1962). *Counseling Reading in Theory and Practice*. New York: Holt Rinehart and Winston Inc.
- Oster,S.L.; & T.J.Knapp. (1998,June). Sport Betting by College students: Who best and how often. *College Student Journal*. 32(2): 289.
- Patterson, C.H. (1973). *Theories of Counseling and Psychotherapy*. 2nd ed. New York : Harper : and Row.
- Rogers, Carl R. (1942). *Counseling and Psychotherapy: Newer Concepts in Practices*. Cambridge, Massachusett: Houghton Mifflin.
- Rosecrance. J. (1985). Compulsive Gambling and The Medicalization of deviance. *Social Problems*. 32(3): 275–284.
- Sommers I. (1988). *Pathological gambling:estimating prevalence and group characteristics*. *Int J addict*. 23:477-90.
- Volberg RA, Abbott MW. (1994). *Lifetime prevalence estimates of pathological gambling in New Zealand*. *Inter J Epidemiol*. 23:97.

WHO. (1994). *Life Skills Education for Children and Adolescents in Schools*. Geneva.
Switzerland: WHO.

ภาคผนวก ก.

- 1. รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ**
- 2. หนังสือเชิญผู้เชี่ยวชาญ**
- 3. หนังสือขออนุญาตเก็บข้อมูล**

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือ

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นันทนา วงษ์อินทร์
ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
2. อาจารย์ ดร. มณฑิรา จารุเพ็ง
ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
3. อาจารย์ กมล ประทีปธีรานันต์
หัวหน้างานโรงเรียนและชุมชน
โรงเรียนวัดไร่ขิงวิทยา
อำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม

ภาคผนวก ข.

แบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนันของวัยรุ่น

แบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนันของวัยรุ่น

คำชี้แจง 1. ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย ✓ ลงในตรงกับพฤติกรรมการปฏิบัติของนักเรียนมากที่สุด เพียงข้อละเครื่องหมายเดียว

- ทำบ่อย ๆ หมายถึง ภายในระยะเวลา 1 เดือนที่ผ่านมา นักเรียนกระทำพฤติกรรมนี้ทุกครั้งที่มีโอกาส
- ทำบ้าง หมายถึง ภายในระยะเวลา 1 เดือนที่ผ่านมา นักเรียนกระทำพฤติกรรมนี้บ้างเมื่อมีโอกาส
- ไม่ทำ หมายถึง ภายในระยะเวลา 1 เดือนที่ผ่านมา นักเรียนไม่กระทำพฤติกรรมนี้เลย

2. การพนัน ได้แก่ สลากกินแบ่งรัฐบาล หวยออมสิน หวย รทส. หวยใต้ดิน ฟุตบอลหรือโต๊ะพนันบอล มวยไทย – สากล ไฮโล – น้ำเต้าปูปลา เกมคอมพิวเตอร์ ตู้เกม / ตู้ม้า บันเปะ ไพ่สนุกเกอร์ ม้าแข่ง หรือการพนันอื่น ๆ นอกเหนือจากนี้ที่เข้าข่ายเป็นการพนัน

ข้อที่	พฤติกรรม	ทำบ่อย ๆ	ทำบ้าง	ไม่ทำ
1	ฉันดูผู้อื่นเล่นการพนัน			
2	ฉันเคยเห็นผู้อื่นเล่นการพนัน			
3	ฉันอยู่ด้วยเมื่อมีผู้อื่นเล่นการพนัน			
4	ฉันเคยเล่นการพนัน			
5	ฉันเล่นพนันเพราะนึกสนุก			
6	เมื่อมีเวลาว่างฉันจะเล่นพนัน			
7	ฉันเล่นพนันเพราะอยากรู้ว่าเล่นอย่างไร			
8	ฉันเล่นพนันเพราะอยากรู้วิธีการเล่น			
9	ฉันหัดเล่นการพนัน			
10	ฉันพาเพื่อนไปเล่นการพนัน			
11	ฉันชวนให้เพื่อนเล่นพนันกับฉัน			
12	ฉันชวนเพื่อนไปเล่นการพนันในแหล่งการพนัน			
13	ฉันเล่นพนันเพื่อให้คลายความเครียด			
14	เมื่อไม่สบายใจฉันจะเล่นพนัน			
15	ฉันเล่นการพนันเพราะความสนุก			
16	ฉันดูเพื่อนของฉันเล่นการพนัน			
17	ฉันเคยเห็นเพื่อนของฉันเล่นการพนัน			

ข้อที่	พฤติกรรม	ทำบ่อยๆ	ทำบ้าง	ไม่ทำ
18	ฉันอยู่ด้วยเมื่อเพื่อนของฉันเล่นการพนัน			
19	ฉันเล่นการพนันเพราะเพื่อนของฉันเล่นการพนัน			
20	ฉันจะเล่นการพนันเมื่อเพื่อนของฉันเล่น			
21	ฉันเล่นการพนันเพราะเพื่อนของฉันแนะนำให้เล่น			
22	ฉันเล่นการพนันเพราะเพื่อนของฉันชวนให้ฉันเล่น			
23	ฉันเล่นการพนันเพราะเพื่อนของฉันใช้ให้ฉันเล่น			
24	ฉันเล่นการพนันเพราะเพื่อนของฉันยุยงให้ฉันเล่น			
25	ฉันเล่นการพนันเพราะเพื่อนของฉันสบประมาทว่าฉันไม่กล้าเล่น			
26	ฉันเล่นการพนันตามคำท้าทายของเพื่อน			
27	ฉันเล่นการพนันเพราะเพื่อนของฉันบังคับให้เล่น			
28	ฉันเล่นการพนันเมื่อเพื่อนของฉันพาไปสถานที่ที่มีการเล่นพนัน			
29	ฉันเล่นการพนันเมื่อเพื่อนของฉันพาฉันผ่านแหล่งการพนัน			
30	ฉันเล่นการพนันเมื่อเพื่อนของฉันเล่าเรื่องราวได้ที่ได้รับจากการพนันให้ฟัง			
31	ฉันเล่นการพนันเมื่อเพื่อนของฉันเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับการพนันให้ฉันฟัง			
32	ฉันเล่นการพนันเพราะเพื่อนสอนให้ฉันเล่น			
33	ฉันเล่นการพนันเพราะเห็นบิดามารดา / ผู้ปกครองของฉันเล่นการพนัน			
34	ฉันเล่นการพนันเพราะเห็นญาติ พี่น้องของฉันเล่นการพนัน			
35	ฉันเล่นการพนันเพราะเห็นคนในครอบครัวเล่นการพนัน			
36	ฉันเล่นการพนันเพราะบิดามารดา / ผู้ปกครองของฉันไม่ว่าอะไรเมื่อฉันเล่นการพนัน			
37	ฉันเล่นการพนันเพราะญาติ พี่น้องของฉันไม่ว่าอะไรเมื่อฉันเล่นการพนัน			
38	ฉันเล่นการพนันหลังจากบิดามารดา / ผู้ปกครองของฉันสอนฉันให้เล่นการพนัน			

ข้อที่	พฤติกรรม	ทำบ่อย ๆ	ทำบ้าง	ไม่ทำ
39	ฉันเล่นการพนันหลังจากญาติ พี่น้องของฉันสอนฉันให้เล่นการพนัน			
40	ฉันเล่นการพนันเพราะบิดามารดา / ผู้ปกครองของฉันชวนฉันให้เล่นการพนัน			
41	ฉันเล่นการพนันเพราะญาติ พี่น้องของฉันชวนฉันให้เล่นการพนัน			
42	ฉันเล่นการพนันเพราะบิดามารดา / ผู้ปกครองของฉันใช้ฉันให้เล่นการพนัน			
43	ฉันเล่นการพนันเพราะญาติ พี่น้องของฉันใช้ฉันให้เล่นการพนัน			
44	ฉันเล่นการพนันเพราะบิดามารดา / ผู้ปกครองของฉันส่งเสริมฉันให้เล่นการพนัน			
45	ฉันเล่นการพนันเพราะญาติ พี่น้องของฉันส่งเสริมฉันให้เล่นการพนัน			
46	ฉันจะเล่นการพนันถ้าบิดามารดา / ผู้ปกครองของฉันสบประมาทว่าฉันไม่กล้าเล่น			
47	ฉันจะเล่นการพนันถ้าญาติ พี่น้องของฉันสบประมาทว่าฉันไม่กล้าเล่น			
48	ฉันจะเล่นการพนันเพราะบิดามารดา / ผู้ปกครองของฉันท้าทายฉันให้เล่นการพนัน			
49	ฉันจะเล่นการพนันเพราะญาติ พี่น้องของฉันท้าทายฉันให้เล่นการพนัน			
50	ฉันเล่นการพนันเพราะบิดามารดา / ผู้ปกครองของฉันบังคับฉันให้เล่น			
51	ฉันเล่นการพนันเพราะญาติ พี่น้องของฉันบังคับให้ฉันเล่น			
52	ฉันเล่นการพนันเพราะเคยฟังบิดามารดา / ผู้ปกครองของฉันเล่าเรื่องราวได้จากการพนันให้ฟัง			
53	ฉันเล่นการพนันเพราะเคยฟังญาติ พี่น้องของฉันเล่าเรื่องราวได้จากการพนันให้ฟัง			
54	ฉันดูคนรู้จักเล่นการพนัน			
55	ฉันเห็นคนรู้จักเล่นการพนัน			
56	ฉันอยู่ด้วยเมื่อคนรู้จักเล่นการพนัน			

ข้อที่	พฤติกรรม	ทำบ่อย ๆ	ทำบ้าง	ไม่ทำ
57	ฉันเล่นการพนันเพราะมีคนรู้จักเล่นการพนัน			
58	ฉันเล่นการพนันกับคนรู้จัก			
59	ฉันเล่นการพนันเพราะคนรอบข้างฉันส่วนใหญ่เล่นพนัน			
60	ฉันเล่นการพนันเพราะในชุมชนที่ฉันอยู่มีการเล่นการพนัน			
61	ฉันเล่นการพนันเพราะในชุมชนที่ฉันอยู่มีแหล่งการพนัน			
62	ฉันเล่นการพนันเพราะในชุมชนของฉันเล่นกันจนเห็นเป็นเรื่องธรรมดา			
63	ฉันเล่นการพนันตามตัวอย่างที่เห็นจากสื่อทีวี			
64	ฉันเล่นการพนันตามการเชิญชวนของสื่อทีวี			
65	ฉันเล่นการพนันตามตัวอย่างที่ได้ฟังจากสื่อวิทยุ			
66	ฉันเล่นการพนันตามการเชิญชวนของสื่อวิทยุ			
67	ฉันเล่นการพนันตามตัวอย่างที่เห็นจากสื่อหนังสือพิมพ์			
68	ฉันเล่นการพนันตามการเชิญชวนของสื่อหนังสือพิมพ์			
69	ฉันเล่นการพนันเพราะได้รับการสนับสนุนจากคนรู้จัก			
70	ฉันจะเล่นพนันถ้าคนรู้จักสบประมาทว่าฉันไม่กล้าเล่น			
71	ฉันเล่นการพนันเพราะคนรู้จักทำฉันให้เล่น			
72	ฉันเล่นการพนันเพราะคนรู้จักบอกฉันว่ารายได้ดี			
73	ฉันเล่นการพนันเพราะคนรู้จักแนะนำให้เล่น			
74	คนรู้จักของฉันให้ฉันเล่นพนันให้			
75	ฉันเล่นการพนันเพราะคนรู้จักใช้ฉันให้เล่นการพนัน			
76	ฉันเล่นการพนันเพราะคนรู้จักของฉันบังคับให้ฉันเล่น			
77	ฉันเล่นการพนันเพราะคนรู้จักของฉันเล่าเรื่องรายได้เกี่ยวกับการเล่นพนันให้ฟัง			
78	ฉันเล่นการพนันเพราะคนรู้จักของฉันเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับการพนันให้ฉันฟัง			
79	ฉันจะเล่นการพนันถ้าผ่านสถานที่ที่มีการเล่นพนัน			
80	การเดินทางผ่านแหล่งการพนันทำให้ฉันอยากเล่นการพนัน			

ภาคผนวก ค.

คู่มือดำเนินการสอบแบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนันของวัยรุ่น

คู่มือดำเนินการสอบ แบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนันของวัยรุ่น

แบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนัน หมายถึง แบบสอบถามที่เป็นข้อคำถามที่มีเกณฑ์ปกติ เพื่อให้ได้มาซึ่งการคัดแยกนักเรียนที่มีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนันแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ

1. กลุ่มปกติ คือ นักเรียนที่มีพฤติกรรมติดการพนันจัดอยู่ในเกณฑ์ปกติตามเกณฑ์การคัดกรอง

2. กลุ่มเสี่ยง คือ นักเรียนที่มีพฤติกรรมติดการพนันจัดอยู่ในเกณฑ์ของกลุ่มเสี่ยงตามเกณฑ์การคัดกรอง ซึ่งต้องได้รับการช่วยเหลือและป้องกัน

โดยพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนัน หมายถึง หมายถึง การกระทำใด ๆ ที่มีแนวโน้มที่จะทำให้เล่นการพนันอย่างถาวร หรือติดการพนัน เป็นผลเสียต่อบุคคลทั้งทางร่างกายและจิตใจ โดยพิจารณาจาก

2.1 ด้านการกระทำ คือพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับการพนัน แยกเป็น

2.1.1 พฤติกรรมที่มีสาเหตุมาจากตนเอง ได้แก่ ดู เห็นหรืออยู่ด้วยเมื่อผู้อื่นเล่นการพนัน เคยเล่นการพนันมาก่อน ทดลองเล่นการพนัน ชวนเพื่อนเล่นการพนัน เล่นการพนันเพื่อผ่อนคลาย

2.1.2 พฤติกรรมที่มีสาเหตุมาจากเพื่อน ได้แก่ มีเพื่อนเล่นการพนัน เพื่อนชวน ใช้ทำ บังคับให้เล่นการพนัน เพื่อนพาไปสถานที่ที่เป็นแหล่งการพนันหรือมีการเล่นการพนัน เพื่อนเล่าเรื่องการพนันให้ฟัง

2.1.3 พฤติกรรมที่มีสาเหตุมาจากครอบครัว ได้แก่ มีบิดามารดา / ผู้ปกครอง ญาติ พี่น้องหรือคนในครอบครัวเล่นการพนัน บิดามารดา / ผู้ปกครอง ญาติ พี่น้องหรือคนในครอบครัวชวน ใช้ ทำ บังคับให้ทำกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการพนัน บิดามารดา / ผู้ปกครอง ญาติ พี่น้องเล่าเรื่องการพนันให้ฟัง

2.2 ด้านสิ่งแวดล้อม คือพฤติกรรมที่มีสาเหตุมาจากสภาพแวดล้อมรอบตัว ได้แก่มีส่วนเกี่ยวข้องกับผู้เล่นการพนัน มีคนรู้จักเล่นการพนัน อาศัยอยู่ในสภาพแวดล้อมที่มีการเล่นการพนันหรือมีแหล่งการพนัน ได้เรียนรู้หรือทราบเรื่องราวเกี่ยวกับการพนันขั้นตอน การเสี่ยงโชค หรือ/และการพนันจากสื่อมวลชน ได้รับการยุยง สนับสนุนหรือแนะนำจากคนรู้จักให้มีพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับการพนัน ถูกคนรู้จักใช้ บังคับให้เล่นการพนัน คนรู้จักเล่าเรื่องการพนันให้ฟัง

โครงสร้างของแบบคัดกรอง

แบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดยาเสพติดของวัยรุ่นสร้างให้ครอบคลุมพฤติกรรม การติดยาเสพติดทั้ง 2 ด้าน คือ ด้านการกระทำ และด้านสิ่งแวดล้อม มีลักษณะเป็นมาตราส่วน ประเมินค่า 3 ระดับ คือ “ทำบ่อย” “ทำบ้าง” และ “ไม่ทำ” ซึ่งข้อคำถามเป็นข้อความสั้นๆ ให้นักเรียนเลือกตอบตามพฤติกรรมปฏิบัติ มีข้อคำถาม ทั้งหมด จำนวน 80 ข้อ

การพัฒนาแบบคัดกรอง

ในการสร้างแบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดยาเสพติดของวัยรุ่น ได้ดำเนินการสร้าง ทดลองและปรับปรุงแก้ไขตั้งแต่เดือน กรกฎาคม 2550 ถึงเดือนสิงหาคม 2550 จึงสำเร็จตามความ ต้องการ ซึ่งการดำเนินการทดลองและปรับปรุง มีรายละเอียดดังนี้

1. การตรวจสอบคุณภาพเบื้องต้นโดยให้ผู้เชี่ยวชาญทางด้านพฤติกรรมของวัยรุ่นและ จิตวิทยาการแนะแนว จำนวน 3 ท่าน พิจารณาความสอดคล้องของข้อคำถามกับนิยามศัพท์เฉพาะ จำนวน 86 ข้อ แล้วนำผลการพิจารณาคำแนะนำค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เพื่อคัดเลือก ข้อที่มีค่า IOC ระหว่าง 0.67 – 1.00 และได้นำข้อคำถามที่อยู่ในเกณฑ์ จำนวน 80 ข้อ เพื่อใช้ในการ ทดสอบครั้งต่อไป

2. การทดสอบกับกลุ่มนักเรียน

- 2.1 ผู้วิจัยได้นำแบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดยาเสพติดของวัยรุ่น ที่ผ่านการ พิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญไปทดสอบกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 100 คน และได้นำผลการทดสอบมาวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อโดยใช้เทคนิค 25% ในการแบ่งกลุ่มสูงกลุ่มต่ำและใช้ t-test ทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระหว่างกลุ่มที่มีคะแนนสูง กับกลุ่มที่มีคะแนนต่ำ แล้วคัดเลือกข้อที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งมีค่าระหว่าง 2.85 ถึง 7.46 ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมจากข้ออื่นๆ ที่เหลือทั้งหมด (Item Total Correlation) 0.25 ถึง 0.73 ผลจากการคัดเลือกทำให้ได้แบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดยาเสพติดของวัยรุ่น จำนวน 80 ข้อ

- 2.2 นำไปทดสอบกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 1,000 คน และนำผลการทดสอบมาวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อโดยใช้เทคนิค 25% ในการ แบ่งกลุ่มสูงกลุ่มต่ำและใช้ t-test ทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระหว่างกลุ่มที่มีคะแนนสูงกับ กลุ่มที่มีคะแนนต่ำ แล้วคัดเลือกข้อที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อีกครั้ง ซึ่งมีค่าระหว่าง 8.37 ถึง 29.53 ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมจากข้ออื่นๆ ที่เหลือทั้งหมด (Item Total Correlation) 0.45 ถึง 0.71 และผลจากการคัดเลือกทำให้ได้แบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อ การติดยาเสพติดของวัยรุ่น จำนวน 80 ข้อ

3. ความเชื่อมั่นของแบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดยาเสพติดของวัยรุ่น

3.1 ค่าความเชื่อมั่นที่ได้จากการทดสอบกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 100 คน โดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-Coefficient) ของ ครอนบาค (Cronbach) มีค่าเท่ากับ 0.9781

3.2 ค่าความเชื่อมั่นที่ได้จากการทดสอบกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 1,000 คน โดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) มีค่าเท่ากับ 0.9788

4. การหาเกณฑ์ปกติ (Norms) ของแบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนันของวัยรุ่น ผู้วิจัยได้นำแบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนันของวัยรุ่น ที่ได้จากการนำไปใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 1,000 คน มาสร้างเกณฑ์ปกติ โดยแปลงคะแนนดิบของแบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนันของวัยรุ่น ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ให้อยู่ในรูปของคะแนนมาตรฐานปกติ (Normalized Standard Score) T- Score

วิธีดำเนินการสอบ

วิธีการดำเนินการสอบ ดำเนินการเป็น 3 ระยะ คือ การเตรียมตัวก่อนสอบ วิธีปฏิบัติขณะสอบ และวิธีปฏิบัติเมื่อสอบเสร็จ ดังนี้

1. การเตรียมตัวก่อนสอบ ดำเนินการดังนี้

1.1 กำหนดวัน เวลา สถานที่ล่วงหน้า และแจ้งให้ผู้สอบทราบวัตถุประสงค์ของการสอบ

1.2 เตรียมแบบคัดกรองให้พร้อม โดยเตรียมแบบคัดกรองให้มากกว่าจำนวนผู้เข้าสอบประมาณ 5 เปอร์เซนต์

1.3 การเตรียมตัวสำหรับผู้ดำเนินการสอบ ผู้ดำเนินการสอบต้องศึกษาคำชี้แจง ในการทำแบบคัดกรองนี้ล่วงหน้าอย่างน้อย 1 ครั้ง เพื่อให้สามารถดำเนินการสอบได้อย่างคล่องแคล่ว

2. วิธีดำเนินการสอบ ดำเนินการดังนี้

2.1 แจ้งวัตถุประสงค์ และประโยชน์ของการทำแบบคัดกรองให้ผู้สอบเข้าใจ

2.2 ผู้ดำเนินการสอบต้องชี้แจงรายละเอียดของแบบคัดกรองให้ผู้สอบเข้าใจทุกคน

3. วิธีปฏิบัติเมื่อสอบเสร็จ

3.1 ผู้ดำเนินการสอบเก็บแบบคัดกรองเมื่อผู้สอบทำเสร็จ

วิธีการตรวจให้คะแนน

เกณฑ์การให้คะแนนแบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนันของวัยรุ่น

คำตอบ	คะแนน
ทำบ่อย	3
ทำบ้าง	2
ไม่ทำ	1

เกณฑ์ปกติของแบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนันของวัยรุ่น

คะแนนปกติของแบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนันของวัยรุ่น เป็นเกณฑ์ระดับท้องถิ่น (Local Norm) กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2 จังหวัดนครปฐม จำนวน 1,000 คน หาโดยการแปลงคะแนนดิบของแบบคัดกรองให้อยู่รูปของคะแนนมาตรฐานปกติ (Normalized Standard Score) T-score คะแนนเกณฑ์ปกติของแบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนันของวัยรุ่น มีคะแนนดิบอยู่ระหว่าง 80 ถึง 239 และจากการหาตำแหน่งเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ได้อยู่ในช่วง 4.7 ถึง 100.0 เมื่อเปิดตารางสำหรับเปลี่ยนเป็นคะแนนที่ปกติ พบว่า อยู่ในช่วง T 35.0 ถึง T 85.6

ตาราง 12 เกณฑ์ปกติของแบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนันของวัยรุ่น

คะแนน	ความถี่ (f)	T - score	ตำแหน่งเปอร์เซ็นต์ไทล์ PR
239	1	85.6	100.0
207	1	75.4	99.9
191	1	70.3	99.8
187	2	69.1	99.6
179	2	66.5	99.4
176	1	65.6	99.3
174	2	64.9	99.1
172	1	64.3	99.0
168	2	63.0	98.8
162	1	61.1	98.7
161	3	60.8	98.5
160	3	60.5	98.2

ตาราง 12 (ต่อ)

คะแนน	ความถี่ (f)	T - score	ตำแหน่งเปอร์เซ็นต์ไทล์ PR
159	5	60.2	97.8
158	3	59.8	97.4
157	3	59.5	97.1
156	1	59.2	96.9
154	8	58.6	96.4
153	2	58.3	95.9
152	1	57.9	95.8
151	5	57.6	95.5
150	4	57.3	95.0
148	1	56.7	94.8
147	2	56.3	94.6
146	2	56.0	94.4
145	9	55.7	93.9
144	1	55.4	93.4
143	2	55.1	93.2
142	2	54.8	93.0
141	2	54.4	92.8
140	1	54.1	92.7
139	4	53.8	92.4
138	5	53.5	92.0
137	3	53.2	91.6
136	1	52.9	91.4
135	9	52.5	90.9
134	3	52.2	90.3
133	2	51.9	90.0
132	5	51.6	89.7
131	3	51.3	89.3
130	6	50.9	88.8
129	1	50.6	88.5

ตาราง 12 (ต่อ)

คะแนน	ความถี่ (f)	T - score	ตำแหน่งเปอร์เซ็นต์ไทล์ PR
128	6	50.3	88.1
127	1	50.0	87.8
125	5	49.4	87.5
124	3	49.0	87.1
123	5	48.7	86.7
122	5	48.4	86.2
121	4	48.1	85.7
120	2	47.8	85.4
119	2	47.4	85.2
118	5	47.1	84.9
117	8	46.8	84.2
116	13	46.5	83.2
115	10	46.2	82.0
114	10	45.9	81.0
113	10	45.5	80.0
112	16	45.2	78.8
111	9	44.9	77.5
110	7	44.6	76.7
109	16	44.3	75.5
108	5	43.9	74.5
107	22	43.6	73.1
106	15	43.3	71.3
105	18	43.0	69.6
104	16	42.7	67.9
103	12	42.4	66.5
102	11	42.0	65.4
101	17	41.7	64.0
100	18	41.4	62.2
99	18	41.1	60.4

ตาราง 12 (ต่อ)

คะแนน	ความถี่ (f)	T - score	ตำแหน่งเปอร์เซ็นต์ไทล์ PR
98	17	40.8	58.7
97	21	40.4	56.8
96	13	40.1	55.1
95	13	39.8	53.8
94	37	39.5	51.3
93	21	39.2	48.4
92	16	38.9	46.5
91	13	38.5	45.1
90	22	38.2	43.3
89	18	37.9	41.3
88	34	37.6	38.7
87	34	37.3	35.3
86	18	37.0	32.7
85	32	36.6	30.2
84	44	36.3	26.4
83	64	36.0	21.9
82	54	35.7	16.9
81	48	35.4	11.8
80	94	35.0	4.7

เกณฑ์การแปลความหมายของแบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนันของวัยรุ่น

ผู้วิจัยแปลงคะแนนดิบของพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนันของวัยรุ่น ให้อยู่ในรูปของคะแนนมาตรฐานปกติ (Normalized Standard Score) T – Score และกำหนดเกณฑ์การแปลความหมายพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนันของวัยรุ่น (ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ. 2543: 320) ดังนี้

T – Score สูงกว่า T 56 ขึ้นไป มีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนันสูง

T – Score ตั้งแต่ T 45 – T 56 มีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนันปานกลาง

T – Score ต่ำกว่า T 45 ลงมา มีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนันต่ำ

ถ้าผู้สอบได้คะแนนตรงจุดแบ่งพอดีให้เลื่อนไปอยู่ในกลุ่มสูงถัดไปเสมอ

หมายเหตุ ถ้าผู้สอบได้ T – Score ตั้งแต่ T 57 ขึ้นไป คือคะแนนดิบที่ 95 คะแนนขึ้นไป ถือได้ว่าผู้สอบนั้นมีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนันสูง ทางโรงเรียนจะต้องให้การดูแลช่วยเหลือทันที

โปรแกรมการให้คำปรึกษากลุ่มตามทฤษฎีเผชิญความจริง

ครั้งที่	เรื่อง	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ	เทคนิค
1	ปฐมนิเทศ	1. เพื่อสร้างสัมพันธภาพ และความคุ้นเคยกันระหว่างผู้วิจัย กับนักเรียน และนักเรียนด้วยกัน 2. เพื่อให้นักเรียนทราบถึง ความหมาย ความสำคัญ และ จุดมุ่งหมายของการให้ คำปรึกษากลุ่มแบบเผชิญความจริง บทบาทหน้าที่ของผู้วิจัย และนักเรียนตลอดจนระยะเวลา และสถานที่ในการให้คำปรึกษา 3. เพื่อให้นักเรียนทราบ ความหมายของพฤติกรรมเสี่ยง ต่อการติดการพนัน	1. ผู้วิจัยกล่าวต้อนรับ ทักทายสมาชิกกลุ่ม พร้อมทั้งแนะนำตนเอง 2. ให้นักเรียนแนะนำตนเอง 3. ผู้วิจัยชี้แจงวัตถุประสงค์ของการให้ คำปรึกษากลุ่ม ตลอดจนอธิบาย รายละเอียด วิธีการ กฎระเบียบ ข้อผูกพัน สถานที่ ช่วงเวลา ระยะเวลา จำนวนครั้งที่ จะเข้ากลุ่ม และบทบาทหน้าที่ของ สมาชิกกลุ่มตลอดโปรแกรม 4. ผู้วิจัยและนักเรียนอภิปรายความหมาย ของพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนัน ร่วมกัน 5. เปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามในประเด็นที่ สงสัยเกี่ยวกับรายละเอียดต่างๆ ที่ได้ ชี้แจงไปแล้ว 6. ผู้วิจัยและนักเรียนสรุปสิ่งที่ได้จากการ สนทนา เพื่อให้มีความเข้าใจตรงกัน	1. เทคนิคการฟัง 2. เทคนิคการใช้คำถาม 3. เทคนิคการสะท้อน ความรู้สึก 4. เทคนิคการทวนความ 5. เทคนิคการแปลความ 6. เทคนิคการเรียบ 7. เทคนิคการให้ ข้อเสนอแนะ 8. เทคนิคการเผชิญหน้า 9. เทคนิคการให้กำลังใจ 10. เทคนิคการสรุป

ครั้งที่	เรื่อง	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ	เทคนิค
2	พฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนันที่มีสาเหตุมาจากตนเอง	1. เพื่อให้นักเรียนร่วมกันวิเคราะห์และอภิปรายพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนันที่มีสาเหตุมาจากตนเอง 2. เพื่อให้นักเรียนเข้าใจถึงสาเหตุของพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนันที่มีสาเหตุมาจากตนเอง	7. ผู้วิจัยกำหนดนัดหมายการเข้ากลุ่มครั้งต่อไป การให้คำปรึกษาครั้งที่ 2-10 ผู้วิจัยดำเนินการให้คำปรึกษาแบบเป็นกลุ่มตามทฤษฎีเผชิญความจริง ตามขั้นตอน ดังนี้ 1. <u>ขั้นเริ่มต้นให้คำปรึกษา</u> ผู้วิจัยสร้างสัมพันธภาพและบรรยากาศในการให้คำปรึกษา โดยถามเรื่องทั่ว ๆ ไป และถามถึงการให้คำปรึกษาในครั้งที่ผ่าน มาว่าพูดคุยกันเกี่ยวกับเรื่องอะไรบ้าง เพื่อให้นักเรียนเกิดความรู้สึกอบอุ่น ใจกว้างใจ ปลอดภัย และเป็นกันเองกับ ผู้วิจัย พร้อมทั้งจะร่วมมือในการพัฒนาตนเอง รู้จักตนเอง และพร้อมที่จะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ความคิด และความรู้สึกที่เสี่ยงต่อการติดการพนัน 2. <u>ขั้นดำเนินการให้คำปรึกษา</u> 2.1 ขั้นสำรวจพฤติกรรมในปัจจุบัน ผู้วิจัย	
3	ผลกระทบของพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนันที่มีสาเหตุมาจากตนเอง	1. เพื่อให้นักเรียนสำรวจพฤติกรรมของตนเองอันจะนำไปสู่พฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนัน 2. เพื่อให้นักเรียนวิเคราะห์ถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นจาก	ผู้วิจัยกำหนดนัดหมายการเข้ากลุ่มครั้งต่อไป	

ครั้งที่	เรื่อง	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ	เทคนิค
		พฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนันอันเนื่องมาจากตนเอง 3. เพื่อให้นักเรียนหาแนวทางป้องกันตนเองจากพฤติกรรมเสี่ยงอันเนื่องมาจากตนเอง และส่งเสริมให้นักเรียนเกิดทักษะชีวิตด้าน ความคิดวิเคราะห์ ความคิดสร้างสรรค์ ความตระหนักในตนเอง ความเห็นใจผู้อื่น ความภูมิใจในตนเอง ความรับผิดชอบต่อสังคม การตัดสินใจ การแก้ปัญหา การสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ สัมพันธภาพระหว่างบุคคล การจัดการกับอารมณ์ การจัดการกับความเครียด อย่างใดอย่างหนึ่ง หรือหลายๆ อย่างพร้อมกัน	ให้สมาชิกในกลุ่มแต่ละคนได้สำรวจพฤติกรรม ความคิด และความรู้สึกเกี่ยวกับการพนันอันมีสาเหตุมาจากตนเอง เพื่อน ครอบครัว และสิ่งแวดล้อมรอบตัวของนักเรียนในปัจจุบันตามความเป็นจริง ผู้วิจัยช่วยให้นักเรียนทุกคนในกลุ่ม ได้พิจารณาและวิเคราะห์พฤติกรรมของตนเองเหล่านั้น แล้วร่วมกันอภิปรายและสรุปถึงสิ่งที่ได้จากประสบการณ์จริง 2.2 ขั้นตอนตัดสินใจหรือประเมิน โดยผู้วิจัยให้นักเรียนแต่ละคนได้ประเมินพฤติกรรม ความคิด และความรู้สึกที่เกี่ยวข้องกับการพนันอันมีสาเหตุมาจากตนเอง เพื่อน ครอบครัว และสิ่งแวดล้อมรอบตัว เพื่อให้มองเห็นการกระทำของตนเองอย่างชัดเจนว่ามีความเสี่ยงอย่างไร และเพื่อให้มองเห็นว่าการกระทำเหล่านั้นมีผลกระทบอย่างไรกับตนเอง ซึ่งจะทำให้นักเรียนรู้สาเหตุของการกระทำของตนเอง	

ครั้งที่	เรื่อง	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ	เทคนิค
4	พฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนันที่มีสาเหตุมาจากเพื่อน	1. เพื่อให้นักเรียนร่วมกันวิเคราะห์และอภิปรายปัญหาทางพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนันอันมีสาเหตุมาจากเพื่อน 2. เพื่อให้นักเรียนเข้าใจถึงสาเหตุของปัญหาทางพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนันอันมีสาเหตุมาจากเพื่อน	ชัดเจนขึ้น และมีความพร้อมที่จะพัฒนาตนเอง แล้วให้เพื่อนสมาชิกคนอื่นๆ ในกลุ่มช่วยกันประเมิน เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนแต่ละคนเห็นว่าการกระทำหรือพฤติกรรมที่แสดงออกมานั้นดีมาน้อยเพียงใด ควรปรับปรุงแก้ไขมาน้อยเพียงใด และมีความรับผิดชอบที่จะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ความคิด และความรู้สึก ที่ไม่เหมาะสมเหล่านั้น อันจะนำไปสู่การพัฒนาทักษะชีวิตด้านต่าง ๆ	
5	ผลกระทบของพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนันที่มีสาเหตุมาจากเพื่อน	1. เพื่อให้นักเรียนสำรวจพฤติกรรมของตนที่เกี่ยวข้องกับเพื่อนอันจะนำไปสู่พฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนัน 2. เพื่อให้นักเรียนวิเคราะห์ถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นจากพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับเพื่อนอันจะนำไปสู่พฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนัน 3. เพื่อให้นักเรียนหาแนวทาง	2.3 ขึ้นวางแผนการปฏิบัติ ผู้วิจัยกระตุ้นให้นักเรียนช่วยกันกำหนดแผนปฏิบัติในการแก้ไขและพัฒนาพฤติกรรมเสี่ยงเหล่านั้น โดยผู้วิจัยให้นักเรียนเขียนพฤติกรรมที่ควรแก้ไขและพัฒนาลงในสมุดบันทึกการพัฒนาเพื่อให้นักเรียนติดตามพฤติกรรมของตนเอง ผู้วิจัยกระตุ้นให้นักเรียนช่วยกันคิดและเสนอแนะแนวทางร่วมกันในกลุ่ม พร้อมกับส่งเสริมให้	

ครั้งที่	เรื่อง	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ	เทคนิค
6	พฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนันที่มีสาเหตุมาจากครอบครัว	ป้องกันตนเองจากพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนันที่เกี่ยวข้องกับเพื่อน และส่งเสริมให้นักเรียนเกิดทักษะชีวิตด้านความคิดวิเคราะห์ ความคิดสร้างสรรค์ ความตระหนักในตนเอง ความเห็นใจผู้อื่น ความภูมิใจในตนเอง ความรับผิดชอบ ต่อสังคม การตัดสินใจ การแก้ปัญหา การสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ สัมพันธภาพระหว่างบุคคล การจัดการกับอารมณ์ การจัดการกับความเครียด อย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายๆ อย่างพร้อมกัน 1. เพื่อให้นักเรียนร่วมกันวิเคราะห์ปัญหาทางพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนันอันเนื่องมาจาก	นักเรียนพัฒนาทักษะชีวิตด้านต่าง ๆ ซึ่งการวางแผนการปฏิบัตินั้นจะต้องอยู่ภายใต้ขอบเขตความสามารถของนักเรียนที่สามารถปฏิบัติได้จริง มีความชัดเจนและผู้นักเรียนเต็มใจที่จะปฏิบัติโดยใช้เทคนิคต่างๆ ได้แก่ การฟัง การใช้คำถาม การแปลความ การเรียบ การให้ข้อมูล การให้กำลังใจ และการสรุป เพื่อให้การปฏิบัติตามแผนบรรลุเป้าหมาย ถ้าไม่สามารถบรรลุเป้าหมาย ผู้วิจัยช่วยนักเรียนยอมรับในศักยภาพของตนเองที่จะทำในสิ่งที่เหมาะสมกว่าโดยการปรับแผนการปฏิบัติใหม่ 2.4 ขั้นปฏิบัติตามแผนการปฏิบัติ โดยผู้วิจัยให้นักเรียนทุกคนในกลุ่มยืนยันถึงความตั้งใจและตกลงที่จะปฏิบัติตามแผนที่ได้วางเอาไว้เพื่อพัฒนาทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจ ด้านการแก้ปัญหา ด้านการจัดการกับอารมณ์ โดยผู้วิจัยใช้เทคนิคการ	

ครั้งที่	เรื่อง	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ	เทคนิค
7	ผลกระทบของพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนันอันเนื่องมาจากครอบครัว	ครอบครัว 2. เพื่อให้นักเรียนเข้าใจสาเหตุของปัญหาทางพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนันอันเนื่องมาจากครอบครัว 1. เพื่อให้นักเรียนสำรวจพฤติกรรมของตนที่เกี่ยวข้องกับครอบครัว อันจะนำไปสู่พฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนัน 2. เพื่อให้นักเรียนวิเคราะห์ถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นจากพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับครอบครัวอันจะนำไปสู่พฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนัน 3. เพื่อให้นักเรียนหาแนวทางป้องกันตนเองจากพฤติกรรม	ให้กำลังใจ และผู้วิจัยให้นักเรียนทำการบันทึกผลการปฏิบัติลงในสมุดบันทึกการพัฒนาของตนเอง แล้วนำมาอภิปรายในครั้งต่อไป 2.5 ขั้นตอนติดตามผล ผู้วิจัยและนักเรียนในกลุ่มจะร่วมกันติดตามผลการปฏิบัติตามแผนที่กำหนดไว้ การติดตามผลทุกครั้ง จะติดตามผลก่อนการเข้ากลุ่มครั้งต่อไป ผู้วิจัยใช้เทคนิคการตั้งคำถาม การให้กำลังใจ และการให้ข้อมูล ถ้าปฏิบัติแล้วไม่เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้น ก็จะทำให้ นักเรียนทบทวนตัวเองและลองปฏิบัติดูใหม่ แต่ถ้านักเรียนไม่สามารถปฏิบัติตามแผนที่กำหนดได้ ก็จะทำให้ นักเรียนค้นหาสาเหตุ และวางแผนการปฏิบัติใหม่ที่สามารถปฏิบัติได้ ผู้วิจัยและนักเรียนคนอื่น ๆ จะคอยเป็นให้กำลังใจ 3. <u>ขั้นตอนการให้คำปรึกษา</u> ขั้นตอนการให้คำปรึกษา ในการให้	

ครั้งที่	เรื่อง	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ	เทคนิค
8	พฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนันที่มีสาเหตุมาจากสภาพแวดล้อมรอบตัว	เสี่ยงต่อการติดการพนันที่เกี่ยวข้องกับครอบครัวและบุคคลในครอบครัว และส่งเสริมให้นักเรียนเกิดทักษะชีวิตด้านความคิดวิเคราะห์ ความคิดสร้างสรรค์ ความตระหนักในตนเอง ความเห็นใจผู้อื่น ความภูมิใจในตนเอง ความรับผิดชอบ ต่อสังคม การตัดสินใจ การแก้ปัญหาการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ สัมพันธภาพระหว่างบุคคล การจัดการกับอารมณ์ การจัดการกับความเครียด ใดๆอย่างหนึ่งหรือหลายๆ อย่างพร้อมกัน 1. เพื่อให้นักเรียนร่วมกันวิเคราะห์และอภิปรายปัญหาทางพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนันอันเนื่องมาจาก	คำปรึกษาแต่ละครั้ง ผู้วิจัยจะพิจารณาว่าหลังจากได้รับคำปรึกษาแล้ว นักเรียนได้เข้าใจในปัญหาพฤติกรรม และสามารถปฏิบัติตามแผนที่กำหนดไว้เพื่อแก้ไขพฤติกรรมนั้นด้วยตนเองแล้ว ก็จะยุติการให้คำปรึกษา โดยช่วยกันสรุปความให้ชัดเจนอีกครั้งหนึ่ง	

ครั้งที่	เรื่อง	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ	เทคนิค
9	ผลกระทบของพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนันสาเหตุมาจากสิ่งแวดล้อมรอบตัว	สิ่งแวดล้อมรอบตัว 2. เพื่อให้นักเรียนเข้าใจถึงสาเหตุของปัญหาทางพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนันอันเนื่องมาจากสิ่งแวดล้อมรอบตัว 1. เพื่อให้นักเรียนสำรวจพฤติกรรมของตนที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมรอบตัวอันจะนำไปสู่พฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนัน 2. เพื่อให้นักเรียนวิเคราะห์ถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นจากพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมรอบตัวอันจะนำไปสู่พฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนัน 3. เพื่อให้นักเรียนหาแนวทางป้องกันตนเองจากพฤติกรรม		

ครั้งที่	เรื่อง	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ	เทคนิค
10	แนวทางป้องกันตนเองจากพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนัน	เสี่ยงต่อการติดการพนันที่ เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมรอบตัว และส่งเสริมให้นักเรียนเกิด ทักษะชีวิตด้านความคิด วิเคราะห์ ความคิดสร้างสรรค์ ความตระหนักในตนเอง ความเห็นใจผู้อื่น ความภูมิใจใน ตนเอง ความรับผิดชอบต่อ สังคม การตัดสินใจ การ แก้ปัญหา การสื่อสารอย่างมี ประสิทธิภาพ สัมพันธภาพ ระหว่างบุคคล การจัดการกับ อารมณ์ การจัดการกับ ความเครียด ใดๆใดอย่างหนึ่ง หรือหลายๆ อย่างพร้อมกัน 1. เพื่อให้นักเรียนวางแผนการ ปฏิบัติเพื่อป้องกันตนเองจาก พฤติกรรมเสี่ยงต่อการติด		

ครั้งที่	เรื่อง	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ	เทคนิค
11	ปัจจัยนิเทศและยุติการให้คำปรึกษา	การพนัน 1. เพื่อสรุปผลของการให้คำปรึกษาเป็นกลุ่มแบบเผชิญความจริง เพื่อพัฒนาทักษะชีวิตในการป้องกันตนเองจากการมีพฤติกรรมต่อการติดการพนันของนักเรียน 2. เพื่อยุติการให้คำปรึกษาเป็นกลุ่มแบบเผชิญความจริง และให้สมาชิกสามารถนำสิ่งที่ได้เรียนรู้จากการเข้ากลุ่มไปใช้ในชีวิตจริง	1. ผู้วิจัยกล่าวทักทายสมาชิกและร่วมกันทบทวนผลของการให้คำปรึกษาในครั้งที่ผ่านมา 2. ผู้วิจัยให้นักเรียนพิจารณาเกี่ยวกับความพร้อมในการป้องกันตนเองจากพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนัน ก่อนที่จะเข้ารับการให้คำปรึกษาเป็นกลุ่มแบบเผชิญความจริง 3. ผู้วิจัยให้นักเรียนประเมินการเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับความพร้อมในการป้องกันตนเองจากพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนันของนักเรียน หลังจากได้เข้ารับการให้คำปรึกษาเป็นกลุ่มแบบเผชิญความจริง 4. ผู้วิจัยให้นักเรียน ร่วมกันสรุปผลของการให้คำปรึกษาเป็นกลุ่มแบบเผชิญความจริง และความพร้อมในการป้องกันตนเองจากการมีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนันของนักเรียน และผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม	

ครั้งที่	เรื่อง	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ	เทคนิค
			5. ผู้วิจัยให้นักเรียนทำแบบคัดกรอง พฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนันของ วัยรุ่น 6. ผู้วิจัยกล่าวขอบคุณนักเรียนในการให้ ความร่วมมือ และกล่าวปิดโปรแกรมการ ให้คำปรึกษาเป็นกลุ่มแบบเผชิญความจริง	

ภาคผนวก ง.

โปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนันของวัยรุ่น

รายละเอียดโปรแกรมการให้คำปรึกษากลุ่มแบบเผชิญความจริง

ครั้งที่ 1

เรื่อง ปฐมนิเทศ

เวลาที่ใช้ 50 นาที

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสร้างสัมพันธภาพ และความคุ้นเคยกันระหว่างผู้วิจัยกับนักเรียน และนักเรียนด้วยกัน
2. เพื่อให้นักเรียนทราบถึงความหมาย ความสำคัญ และจุดมุ่งหมายของการให้คำปรึกษากลุ่มแบบเผชิญความจริง บทบาทหน้าที่ของผู้วิจัยและนักเรียนตลอดจนระยะเวลาและสถานที่ในการให้คำปรึกษา
3. เพื่อให้นักเรียนทราบความหมายของพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนัน

วิธีดำเนินการ

1. ผู้วิจัยกล่าวต้อนรับ ทักทายสมาชิกกลุ่ม พร้อมทั้งแนะนำตนเอง
2. ผู้วิจัยให้นักเรียนแนะนำตนเอง
3. ผู้วิจัยอธิบายให้นักเรียนทราบ และเข้าใจความหมาย ความสำคัญ วัตถุประสงค์ของการให้คำปรึกษากลุ่ม ตลอดจนอธิบายรายละเอียด วิธีการ กฎระเบียบ ข้อผูกพัน สถานที่ ช่วงเวลา ระยะเวลา จำนวนครั้งที่เข้ากลุ่ม และบทบาทหน้าที่ของสมาชิกกลุ่ม ตลอดโปรแกรมการให้คำปรึกษา
4. ผู้วิจัยอธิบายให้นักเรียนทราบถึงความหมายของพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนัน และให้นักเรียนอภิปรายความหมายของพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนันร่วมกัน
5. ผู้วิจัยเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามในประเด็นที่สงสัยเกี่ยวกับรายละเอียดต่างๆ ที่ได้ชี้แจงไป
6. ผู้วิจัยและนักเรียนสรุปสิ่งที่ได้จากการสนทนา เพื่อให้มีความเข้าใจตรงกัน
7. ผู้วิจัยนัดหมายวัน เวลาและสถานที่ในการให้คำปรึกษาครั้งต่อไป

การประเมินผล

สังเกตจากการที่นักเรียนให้ความสนใจ การซักถาม การอภิปราย และการให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรม

ครั้งที่ 2

เรื่อง พฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนันที่มีสาเหตุมาจากตนเอง

เวลาที่ใช้ 50 นาที

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนร่วมกันวิเคราะห์และอภิปรายพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนันที่มีสาเหตุมาจากตนเอง
2. เพื่อให้นักเรียนเข้าใจถึงสาเหตุของพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนันที่มีสาเหตุมาจากตนเอง

วิธีดำเนินการ

การให้คำปรึกษากลุ่มตามทฤษฎีเผชิญความจริง ผู้วิจัยได้ดำเนินการให้คำปรึกษาโดยการให้นักเรียนในกลุ่มได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ประสบการณ์ และอภิปรายร่วมกันตามลำดับขั้นตอนดังนี้

1. ขั้นเริ่มต้นให้คำปรึกษา ผู้วิจัยสร้างสัมพันธภาพและบรรยากาศในการให้คำปรึกษา โดยการกล่าวทักทาย ถามเรื่องทั่ว ๆ ไป ทบทวนการให้คำปรึกษาครั้งที่ 1 โดยถามว่า “การเข้ากลุ่มครั้งที่ผ่านมาระหว่างเราได้พูดคุยกันเกี่ยวกับเรื่องอะไรบ้าง” เป็นต้น เพื่อให้นักเรียนเกิดความอบอุ่น ไว้วางใจ ปลอดภัย และเป็นกันเองกับผู้วิจัย พร้อมทั้งจะร่วมมือในการพัฒนาตนเอง รู้จักตนเอง และพร้อมที่จะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ความคิด และความรู้สึกที่เสี่ยงต่อการติดการพนัน ตลอดจนผู้วิจัยชี้แจงวัตถุประสงค์ในการให้คำปรึกษาครั้งนี้แก่สมาชิกกลุ่ม

2. ขั้นดำเนินการ

- 2.1 ขั้นสำรวจพฤติกรรมปัจจุบัน ผู้วิจัยให้สมาชิกในกลุ่มแต่ละคนได้สำรวจพฤติกรรม ความคิด และความรู้สึก ของตนเองเกี่ยวกับการพนันอันมีสาเหตุมาจากตนเองในปัจจุบันตามความเป็นจริง โดยถามว่า “นักเรียนมีพฤติกรรม ความคิด และความรู้สึกเกี่ยวกับการพนันอย่างไรบ้าง” เป็นต้น ผู้วิจัยช่วยให้นักเรียนทุกคนในกลุ่ม ได้พิจารณาและวิเคราะห์พฤติกรรมของตนเองเหล่านั้น เมื่อนักเรียนแต่ละคนได้สำรวจตนเองแล้ว ร่วมกันอภิปรายและสรุปถึงสิ่งที่ได้จากประสบการณ์จริง ในระหว่างการให้คำปรึกษาสมาชิกในกลุ่มมีโอกาสสะท้อนถึงพฤติกรรม ความคิด ความรู้สึกของเพื่อนสมาชิก พร้อมทั้งแสดงความคิดเห็นและให้กำลังใจแก่เพื่อนสมาชิก

- 2.2 ขั้นตัดสินใจคุณค่าหรือประเมิน โดยผู้วิจัยให้นักเรียนแต่ละคนได้ประเมินพฤติกรรม ความคิด และความรู้สึกที่เกี่ยวข้องกับการพนันอันมีสาเหตุมาจากตนเอง เพื่อให้มองเห็นการกระทำของตนเองอย่างชัดเจนว่ามีความเสี่ยงอย่างไร โดยถามว่า “นักเรียนคิดว่าพฤติกรรม ความคิด และความรู้สึกที่เสี่ยงเหล่านั้นมีสาเหตุมาจากอะไร” ซึ่งจะทำให้นักเรียนทบทวนพฤติกรรมของตนเอง รู้สาเหตุของการกระทำของตนเองชัดเจนขึ้น แล้วให้เพื่อนสมาชิกคนอื่น ๆ ในกลุ่มช่วยกันประเมินเพื่อกระตุ้นให้นักเรียนแต่ละคนเห็นว่าการกระทำหรือพฤติกรรมที่แสดงออกมานั้นมีสาเหตุมาจาก

อะไร และมีความรับผิดชอบที่จะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ความคิด และความรู้สึก ที่ไม่เหมาะสม เหล่านั้น อันจะนำไปสู่การพัฒนาทักษะชีวิตด้านต่าง ๆ

2.3 **ชั้นวางแผนการปฏิบัติ** ผู้วิจัยกระตุ้นให้นักเรียนช่วยกันกำหนดแผนปฏิบัติในการจัดการกับสาเหตุของพฤติกรรมเสี่ยงเหล่านั้น โดยถามว่า “นักเรียนคิดว่าเราจะจัดการกับสาเหตุของพฤติกรรมเสี่ยงเหล่านั้นอย่างไร” แล้วผู้วิจัยให้นักเรียนเขียนสาเหตุของพฤติกรรมเสี่ยงเหล่านั้นลงในสมุดบันทึกการพัฒนาเพื่อให้นักเรียนติดตามพฤติกรรมของตนเอง ผู้วิจัยกระตุ้นให้นักเรียนช่วยกันคิดและเสนอแนะแนวทางร่วมกันในกลุ่ม พร้อมกับส่งเสริมให้นักเรียนพัฒนาทักษะชีวิตด้านต่าง ๆ ซึ่งการวางแผนการปฏิบัตินั้นจะต้องอยู่ภายใต้ขอบเขตความสามารถของผู้เรียนที่สามารถปฏิบัติได้จริง มีความชัดเจนและนักเรียนเต็มใจที่จะปฏิบัติโดยใช้เทคนิคต่าง ๆ ได้แก่ การฟัง การใช้คำถาม การสะท้อนความรู้สึก การทวนความ การแปลความ การเรียบ การให้ข้อมูล การเผชิญหน้า การให้กำลังใจ และการสรุป

2.4 **ชั้นปฏิบัติตามแผนการปฏิบัติ** โดยผู้วิจัยให้นักเรียนทุกคนในกลุ่มยืนยันถึงความตั้งใจและตกลงที่จะปฏิบัติตามแผนที่ได้วางเอาไว้เพื่อพัฒนาทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจ ด้านการแก้ปัญหา ด้านการจัดการกับอารมณ์ โดยผู้วิจัยใช้เทคนิคการให้กำลังใจ และผู้วิจัยให้นักเรียนทำการบันทึกผลการปฏิบัติลงในสมุดบันทึกการพัฒนาของตนเอง แล้วนำมาอภิปรายในครั้งต่อไป

2.5 **ชั้นติดตามผล** ผู้วิจัยและนักเรียนในกลุ่มจะร่วมกันติดตามผลการปฏิบัติตามแผนที่กำหนดไว้ การติดตามผลทุกครั้ง จะติดตามผลก่อนการเข้ากลุ่มครั้งต่อไป ผู้วิจัยใช้เทคนิคการตั้งคำถาม การให้กำลังใจ และการให้ข้อมูล ถ้าปฏิบัติแล้วไม่เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้น ก็จะทำให้ให้นักเรียนทบทวนตัวเองและลองปฏิบัติดูใหม่ แต่ถ้านักเรียนไม่สามารถปฏิบัติตามแผนที่กำหนดได้ ก็จะทำให้ให้นักเรียนค้นหาสาเหตุ และวางแผนการปฏิบัติใหม่ที่สามารถปฏิบัติได้ ผู้วิจัยและนักเรียนคนอื่น ๆ จะคอยเป็นกำลังใจให้

3. **ขั้นยุติการให้คำปรึกษา** ในการให้ปรึกษาแต่ละครั้ง เมื่อผู้วิจัยได้พิจารณาผลการให้คำปรึกษาว่า นักเรียนได้กระจ่างในปัญหา และสามารถแก้ปัญหานั้นได้ด้วยตนเองแล้ว ก็จะยุติการให้คำปรึกษา โดยผู้วิจัยและนักเรียนทุกคนในกลุ่มร่วมกันสรุปให้ชัดเจนอีกครั้งหนึ่ง แล้วนัดหมายการให้คำปรึกษา วัน เวลา และสถานที่ที่ใช้ในการให้คำปรึกษาครั้งต่อไป

การประเมินผล

ผู้วิจัยสังเกตจากการที่นักเรียนให้ความสนใจ การซักถาม การร่วมกันอภิปราย เกิดการเรียนรู้ถึงพฤติกรรมเสี่ยงรวมทั้งสาเหตุที่ทำให้เกิดพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนัน และนักเรียนแต่ละคนสามารถกำหนดแนวทางในการจัดการกับสาเหตุของพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนัน อันมีสาเหตุมาจากตนเองได้

เทคนิคที่ใช้

ในการให้คำปรึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยใช้เทคนิคดังต่อไปนี้คือ การฟัง การใช้คำถาม การสะท้อนความรู้สึก การทวนความ การแปลความ การเรียบ การให้ข้อมูล การเผชิญหน้า การให้กำลังใจ และการสรุป

ครั้งที่ 3

เรื่อง ผลกระทบของพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนันที่มีสาเหตุมาจากตนเอง

เวลาที่ใช้ 50 นาที

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนสำรวจพฤติกรรมของตนเองอันจะนำไปสู่พฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนัน

2. เพื่อให้นักเรียนวิเคราะห์ถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นจากพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนันอันเนื่องมาจากตนเอง

3. เพื่อให้นักเรียนหาแนวทางป้องกันตนเองจากพฤติกรรมเสี่ยงอันเนื่องมาจากตนเอง พร้อมทั้งส่งเสริมให้นักเรียนเกิดทักษะชีวิตด้าน ความคิดวิเคราะห์ ความคิดสร้างสรรค์ ความตระหนักในตนเอง ความเห็นใจผู้อื่น ความภูมิใจในตนเอง ความรับผิดชอบต่อสังคม การตัดสินใจ การแก้ปัญหา การสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ สัมพันธภาพระหว่างบุคคล การจัดการกับอารมณ์ การจัดการกับความเครียด อย่างใดอย่างหนึ่ง หรือหลายๆ อย่างพร้อมกัน

วิธีดำเนินการ

การให้คำปรึกษากลุ่มตามทฤษฎีเผชิญความจริง ผู้วิจัยได้ดำเนินการให้คำปรึกษาโดยการให้นักเรียนในกลุ่มได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ประสพการณ์ และอภิปรายร่วมกันตามลำดับขั้นตอนดังนี้

1. ขั้นเริ่มต้นให้คำปรึกษา ผู้วิจัยสร้างสัมพันธภาพและบรรยากาศในการให้คำปรึกษา โดยการกล่าวทักทาย ถามเรื่องทั่ว ๆ ไป ทบทวนการให้คำปรึกษาครั้งที่ 2 โดยถามว่า “การเข้ากลุ่มครั้งที่ผ่านมาระหว่างเราได้พูดคุยกันเกี่ยวกับเรื่องอะไรบ้าง” เป็นต้น เพื่อให้ นักเรียนเกิดความอบอุ่น ไว้วางใจ ปลอดภัย และเป็นกันเองกับผู้วิจัย พร้อมทั้งจะร่วมมือในการพัฒนาตนเอง รู้จักตนเอง และพร้อมที่จะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ความคิด และความรู้สึกที่เสี่ยงต่อการติดการพนัน ตลอดจนผู้วิจัยชี้แจงวัตถุประสงค์ในการให้คำปรึกษาครั้งนี้แก่สมาชิกกลุ่ม

2. ขั้นตอนการ

2.1 ขั้นสำรวจพฤติกรรมในปัจจุบัน ผู้วิจัยให้สมาชิกในกลุ่มแต่ละคนได้สำรวจพฤติกรรม ความคิด และความรู้สึก ของตนเองเกี่ยวกับการพนันอันจะนำไปสู่พฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนัน โดยถามว่า “นักเรียนคิดว่าพฤติกรรม ความคิด และความรู้สึกใดของนักเรียนอาจนำไปสู่ความเสี่ยงต่อการติดการพนันได้บ้าง” เป็นต้น ผู้วิจัยช่วยให้นักเรียนทุกคนในกลุ่ม ได้พิจารณาและวิเคราะห์พฤติกรรมของตนเองเหล่านั้น แล้วร่วมกันอภิปรายและสรุปถึงสิ่งที่ได้จากประสบการณ์จริง เมื่อนักเรียนแต่ละคนได้สำรวจตนเอง และรับรู้ถึงพฤติกรรมที่ตนเองต้องการปรับเปลี่ยนให้ดีขึ้น ในระหว่างการให้คำปรึกษากลุ่มสมาชิกในกลุ่มมีโอกาสสะท้อนถึงพฤติกรรม ความคิด ความรู้สึกของเพื่อนสมาชิก พร้อมทั้งแสดงความคิดเห็นและให้กำลังใจแก่เพื่อนสมาชิก

2.2 ขั้นขั้นตัดสินใจคุณค่าหรือประเมิน โดยผู้วิจัยให้นักเรียนแต่ละคนได้ประเมิน พฤติกรรม ความคิด และความรู้สึกที่เกี่ยวข้องกับการพนันอันมีสาเหตุมาจากตนเอง เพื่อให้มองเห็น การกระทำของตนเองอย่างชัดเจนว่ามีความเสี่ยงอย่างไร และเพื่อให้มองเห็นว่าการกระทำเหล่านั้น มีผลกระทบอย่างไรกับตนเอง โดยถามว่า “นักเรียนคิดว่าพฤติกรรม ความคิด ความรู้สึกที่เป็นอยู่ นั้นมีผลกระทบกับตนเองอย่างไรบ้าง” ซึ่งจะทำให้นักเรียนรู้สาเหตุของการกระทำของตนเองชัดเจน ขึ้น และมีความพร้อมที่จะพัฒนาตนเอง แล้วให้เพื่อนสมาชิกคนอื่นๆ ในกลุ่มช่วยกันประเมิน เพื่อ กระตุ้นให้นักเรียนแต่ละคนเห็นว่าการกระทำหรือพฤติกรรมที่แสดงออกมานั้นดีมาน้อยเพียงใด ควรปรับปรุงแก้ไขมาน้อยเพียงใด และมีความรับผิดชอบที่จะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ความคิด และความรู้สึก ที่ไม่เหมาะสมเหล่านั้น อันจะนำไปสู่การพัฒนาทักษะชีวิตด้านต่าง ๆ

2.3 ขั้นวางแผนการปฏิบัติ ผู้วิจัยกระตุ้นให้นักเรียนช่วยกันกำหนดแผนปฏิบัติในการ แก้ไขและพัฒนาพฤติกรรมเสี่ยงเหล่านั้น และผู้วิจัยให้นักเรียนเขียนพฤติกรรมที่ควรแก้ไขและ พัฒนาลงในสมุดบันทึกการพัฒนาเพื่อให้นักเรียนติดตามพฤติกรรมของตนเอง ผู้วิจัยกระตุ้นให้ นักเรียนช่วยกันคิดและเสนอแนะแนวทางร่วมกันในกลุ่ม โดยถามว่า “นักเรียนคิดว่าควรจัดการกับ พฤติกรรมเสี่ยงเหล่านั้นอย่างไร จึงจะสามารถพัฒนาตนเองให้ดีขึ้นได้” พร้อมกับส่งเสริมให้นักเรียน พัฒนาทักษะชีวิตด้านต่าง ๆ ซึ่งการวางแผนการปฏิบัตินั้นจะต้องอยู่ภายใต้ขอบเขตความสามารถ ของนักเรียนที่สามารถปฏิบัติได้จริง มีความชัดเจนและผู้นำนักเรียนเต็มใจที่จะปฏิบัติโดยใช้เทคนิค ต่างๆ ได้แก่ การฟัง การใช้คำถาม การแปลความ การเจียบ การให้ข้อมูล การให้กำลังใจ และการ สรุปรูป เพื่อให้การปฏิบัติตามแผนบรรลุเป้าหมาย ถ้าไม่สามารถบรรลุเป้าหมาย ผู้วิจัยช่วยนักเรียน ยอมรับในศักยภาพของตนเองที่จะทำในสิ่งที่เหมาะสมกว่าโดยการปรับแผนการปฏิบัติใหม่

2.4 ขั้นปฏิบัติตามแผนการปฏิบัติ โดยผู้วิจัยให้นักเรียนทุกคนในกลุ่มยืนยันถึงความ ตั้งใจและตกลงที่จะปฏิบัติตามแผนที่ได้วางเอาไว้เพื่อพัฒนาทักษะชีวิตด้านความคิดวิเคราะห์ ความคิดสร้างสรรค์ ความตระหนักในตนเอง ความเห็นใจผู้อื่น ความภูมิใจในตนเอง ความ รับผิดชอบต่อสังคม การตัดสินใจ การแก้ปัญหา การสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ สัมพันธภาพ ระหว่างบุคคล การจัดการกับอารมณ์ การจัดการกับความเครียด อย่างใดอย่างหนึ่ง หรือหลาย ๆ อย่างพร้อมกัน โดยผู้วิจัยใช้เทคนิคการให้กำลังใจ และผู้วิจัยให้นักเรียนทำการบันทึกผลการปฏิบัติ ลงในสมุดบันทึกการพัฒนาของตนเอง แล้วนำมาอภิปรายในครั้งต่อไป

2.5 ขั้นติดตามผล ผู้วิจัยและนักเรียนในกลุ่มจะร่วมกันติดตามผลการปฏิบัติตามแผน ที่กำหนดไว้ การติดตามผลทุกครั้ง จะติดตามผลก่อนการเข้ากลุ่มครั้งต่อไป ผู้วิจัยใช้เทคนิคการตั้ง คำถาม การให้กำลังใจ และการให้ข้อมูล ถ้าปฏิบัติแล้วไม่เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้น ก็จะทำให้ นักเรียนทบทวนตัวเองและลองปฏิบัติดูใหม่ แต่ถ้านักเรียนไม่สามารถปฏิบัติตามแผนที่กำหนดได้ ก็ จะให้นักเรียนค้นหาสาเหตุ และวางแผนการปฏิบัติใหม่ที่สามารถปฏิบัติได้ ผู้วิจัยและนักเรียนคนอื่น ๆ จะคอยเป็นกำลังใจให้

3. ขั้นยุติการให้คำปรึกษา ในการให้ปรึกษาแต่ละครั้ง เมื่อผู้วิจัยได้พิจารณาผลการให้ คำปรึกษาว่า นักเรียนได้กระจ่างในปัญหา และสามารถแก้ปัญหาได้ด้วยตนเองแล้ว ก็จะยุติการ

ให้คำปรึกษา โดยผู้วิจัยและนักเรียนทุกคนในกลุ่มร่วมกันสรุปให้ชัดเจนอีกครั้งหนึ่ง แล้วนัดหมาย
การให้คำปรึกษา วัน เวลา และสถานที่ที่ใช้ในการให้คำปรึกษาครั้งต่อไป

การประเมินผล

ผู้วิจัยสังเกตจากการที่นักเรียนให้ความสนใจ การซักถาม การร่วมกันอภิปราย เกิดการเรียนรู้ถึงพฤติกรรมอันจะนำมาสู่พฤติกรรมเสี่ยงรวมทั้งผลกระทบของพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการ
พนัน และนักเรียนแต่ละคนสามารถกำหนดแนวทางในการป้องกันตนเองจากพฤติกรรมเสี่ยงต่อการ
ติดการพนันอันมีสาเหตุมาจากตนเองได้

เทคนิคที่ใช้

ในการให้คำปรึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยใช้เทคนิคดังต่อไปนี้คือ การฟัง การใช้คำถาม การสะท้อน
ความรู้สึก การทวนความ การแปลความ การเจียบ การให้ข้อมูล การเผชิญหน้า การให้กำลังใจ และ
การสรุป

ครั้งที่ 4

เรื่อง พฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนันที่มีสาเหตุมาจากเพื่อน

เวลาที่ใช้ 50 นาที

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนร่วมกันวิเคราะห์และอภิปรายปัญหาทางพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนันที่มีสาเหตุมาจากเพื่อน

2. เพื่อให้นักเรียนเข้าใจถึงสาเหตุของปัญหาทางพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนันที่มีสาเหตุมาจากเพื่อน

วิธีดำเนินการ

การให้คำปรึกษากลุ่มตามทฤษฎีเผชิญความจริง ผู้วิจัยได้ดำเนินการให้คำปรึกษาโดยการให้นักเรียนในกลุ่มได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ประสบการณ์ และอภิปรายร่วมกันตามลำดับขั้นตอนดังนี้

1. ขั้นเริ่มต้นให้คำปรึกษา ผู้วิจัยสร้างสัมพันธภาพและบรรยากาศในการให้คำปรึกษา โดยการกล่าวทักทาย ถามเรื่องทั่ว ๆ ไป ทบทวนการให้คำปรึกษาครั้งที่ 3 โดยถามว่า “การเข้ากลุ่มครั้งที่ผ่านมาระหว่างเราได้พูดคุยกันเกี่ยวกับเรื่องอะไรบ้าง” เป็นต้น เพื่อให้นักเรียนเกิดความอบอุ่น ใจกว้างใจปลอดภัย และเป็นกันเองกับผู้วิจัย พร้อมทั้งจะร่วมมือในการพัฒนาตนเอง รู้จักตนเอง และพร้อมที่จะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ความคิด และความรู้สึกที่เสี่ยงต่อการติดการพนัน ตลอดจนผู้วิจัยชี้แจงวัตถุประสงค์ในการให้คำปรึกษาครั้งนี้แก่สมาชิกกลุ่ม

2. ขั้นดำเนินการ

2.1 ขั้นสำรวจพฤติกรรมปัจจุบัน ผู้วิจัยให้สมาชิกในกลุ่มแต่ละคนได้สำรวจพฤติกรรม ความคิด และความรู้สึก เกี่ยวกับการพนันอันมีสาเหตุมาจากเพื่อนในปัจจุบันตามความเป็นจริง โดยถามว่า “นักเรียนคิดว่าเพื่อนเป็นสาเหตุให้มีพฤติกรรม ความคิด และความรู้สึกที่เกี่ยวข้องกับการพนันอย่างไรบ้าง” เป็นต้น ผู้วิจัยช่วยให้นักเรียนทุกคนในกลุ่ม ได้พิจารณาและวิเคราะห์พฤติกรรมของตนเองที่มีสาเหตุมาจากเพื่อนเหล่านั้น เมื่อนักเรียนแต่ละคนได้สำรวจตนเองแล้ว ร่วมกันอภิปรายและสรุปถึงสิ่งที่ได้จากประสบการณ์จริงของพฤติกรรมที่มีสาเหตุมาจากเพื่อน ในระหว่างการให้คำปรึกษาสมาชิกในกลุ่มมีโอกาสสะท้อนถึงพฤติกรรม ความคิด ความรู้สึกของเพื่อนสมาชิก พร้อมทั้งแสดงความคิดเห็นและให้กำลังใจแก่เพื่อนสมาชิก

2.2 ขั้นตัดสินใจคุณค่าหรือประเมิน โดยผู้วิจัยให้นักเรียนแต่ละคนได้ประเมินพฤติกรรม ความคิด และความรู้สึกที่เกี่ยวข้องกับการพนันอันมีสาเหตุมาจากเพื่อน เพื่อให้มองเห็นการกระทำนั้นๆ อย่างชัดเจนว่ามีความเสี่ยงอย่างไร โดยถามว่า “นักเรียนคิดว่าเพื่อนเป็นสาเหตุให้เกิดพฤติกรรม ความคิด และความรู้สึกที่เสี่ยงเหล่านั้นได้อย่างไร” ซึ่งจะทำให้นักเรียนทบทวนพฤติกรรมของตนเอง รู้สาเหตุของการกระทำของตนเองที่มีสาเหตุมาจากเพื่อนชัดเจนขึ้น แล้วให้เพื่อน

สมาชิกคนอื่นๆ ในกลุ่มช่วยกันประเมิน เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนแต่ละคนเห็นว่าการกระทำหรือพฤติกรรมที่แสดงออกมานั้นมีมาน้อยเพียงใด และมีความรับผิดชอบที่จะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ความคิด และความรู้สึก ที่ไม่เหมาะสมเหล่านั้น อันจะนำไปสู่การพัฒนาทักษะชีวิตด้านต่าง ๆ

2.3 ขั้นวางแผนการปฏิบัติ ผู้วิจัยกระตุ้นให้นักเรียนช่วยกันกำหนดแผนปฏิบัติในการจัดการกับสาเหตุของพฤติกรรมเสี่ยงเหล่านั้น โดยถามว่า “นักเรียนคิดว่าเราจะจัดการกับสาเหตุของพฤติกรรมเสี่ยงเหล่านั้นอย่างไร” แล้วผู้วิจัยให้นักเรียนเขียนสาเหตุของพฤติกรรมเสี่ยงเหล่านั้นลงในสมุดบันทึกการพัฒนาเพื่อให้นักเรียนติดตามพฤติกรรมของตนเอง ผู้วิจัยกระตุ้นให้นักเรียนช่วยกันคิดและเสนอแนะแนวทางร่วมกันในกลุ่ม พร้อมกับส่งเสริมให้นักเรียนพัฒนาทักษะชีวิตด้านต่าง ๆ ซึ่งการวางแผนการปฏิบัตินั้นจะต้องอยู่ภายใต้ขอบเขตความสามารถของผู้นักเรียนที่สามารถปฏิบัติได้จริง มีความชัดเจนและนักเรียนเต็มใจที่จะปฏิบัติโดยใช้เทคนิคต่าง ๆ ได้แก่ การฟัง การใช้คำถาม การสะท้อนความรู้สึก การทวนความ การแปลความ การเจียบ การให้ข้อมูล การเผชิญหน้า การให้กำลังใจ และการสรุป

2.4 ขั้นปฏิบัติตามแผนการปฏิบัติ โดยผู้วิจัยให้นักเรียนทุกคนในกลุ่มยืนยันถึงความตั้งใจและตกลงที่จะปฏิบัติตามแผนที่ได้วางเอาไว้เพื่อพัฒนาทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจ ด้านการแก้ปัญหา ด้านการจัดการกับอารมณ์ โดยผู้วิจัยใช้เทคนิคการให้กำลังใจ และผู้วิจัยให้นักเรียนทำการบันทึกผลการปฏิบัติลงในสมุดบันทึกการพัฒนาของตนเอง แล้วนำมาอภิปรายในครั้งต่อไป

2.5 ขั้นติดตามผล ผู้วิจัยและนักเรียนในกลุ่มจะร่วมกันติดตามผลการปฏิบัติตามแผนที่กำหนดไว้ การติดตามผลทุกครั้ง จะติดตามผลก่อนการเข้ากลุ่มครั้งต่อไป ผู้วิจัยใช้เทคนิคการตั้งคำถาม การให้กำลังใจ และการให้ข้อมูล ถ้าปฏิบัติแล้วไม่เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้น ก็จะทำให้ให้นักเรียนทบทวนตัวเองและลองปฏิบัติดูใหม่ แต่ถ้านักเรียนไม่สามารถปฏิบัติตามแผนที่กำหนดได้ ก็จะทำให้ให้นักเรียนค้นหาสาเหตุ และวางแผนการปฏิบัติใหม่ที่สามารถปฏิบัติได้ ผู้วิจัยและนักเรียนคนอื่นๆ จะคอยเป็นกำลังใจให้

3. ขั้นตอนการให้คำปรึกษา ในการให้ปรึกษาแต่ละครั้ง เมื่อผู้วิจัยได้พิจารณาผลการให้คำปรึกษาว่า นักเรียนได้กระจ่างในปัญหา และสามารถแก้ปัญหาได้ด้วยตนเองแล้ว ก็จะยุติการให้คำปรึกษา โดยผู้วิจัยและนักเรียนทุกคนในกลุ่มร่วมกันสรุปให้ชัดเจนอีกครั้งหนึ่ง แล้วนัดหมายการให้คำปรึกษา วัน เวลา และสถานที่ที่ใช้ในการให้คำปรึกษาครั้งต่อไป

การประเมินผล

ผู้วิจัยสังเกตจากการที่นักเรียนให้ความสนใจ การซักถาม การร่วมกันอภิปราย เกิดการเรียนรู้ถึงพฤติกรรมเสี่ยงรวมทั้งสาเหตุที่ทำให้เกิดพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนัน และนักเรียนแต่ละคนสามารถกำหนดแนวทางในการจัดการกับสาเหตุของพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนัน อันมีสาเหตุมาจากเพื่อนได้

เทคนิคที่ใช้

ในการให้คำปรึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยใช้เทคนิคดังต่อไปนี้คือ การฟัง การใช้คำถาม การสะท้อนความรู้สึก การทวนความ การแปลความ การเรียบ การให้ข้อมูล การเผชิญหน้า การให้กำลังใจ และการสรุป

ครั้งที่ 5

เรื่อง ผลกระทบของพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนันที่มีสาเหตุมาจากเพื่อน

เวลาที่ใช้ 50 นาที

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนสำรวจพฤติกรรมของตนเองที่เกี่ยวข้องกับเพื่อนอันจะนำไปสู่พฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนัน
2. เพื่อให้นักเรียนวิเคราะห์ถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นจากพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับเพื่อนอันจะนำไปสู่พฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนัน
3. เพื่อให้นักเรียนหาแนวทางป้องกันตนเองจากพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนันที่เกี่ยวข้องกับเพื่อน และส่งเสริมให้นักเรียนเกิดทักษะชีวิตด้านความคิดวิเคราะห์ ความคิดสร้างสรรค์ ความตระหนักในตนเอง ความเห็นใจผู้อื่น ความภูมิใจในตนเอง ความรับผิดชอบต่อสังคม การตัดสินใจ การแก้ปัญหา การสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ สัมพันธภาพระหว่างบุคคล การจัดการกับอารมณ์ การจัดการกับความเครียด อย่างใดอย่างหนึ่ง หรือหลายๆ อย่างพร้อมกัน

วิธีดำเนินการ

การให้คำปรึกษากลุ่มตามทฤษฎีเผชิญความจริง ผู้วิจัยได้ดำเนินการให้คำปรึกษาโดยการให้นักเรียนในกลุ่มได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ประสพการณ์ และอภิปรายร่วมกันตามลำดับขั้นตอนดังนี้

1. ขั้นเริ่มต้นให้คำปรึกษา ผู้วิจัยสร้างสัมพันธภาพและบรรยากาศในการให้คำปรึกษา โดยการกล่าวทักทาย ถามเรื่องทั่ว ๆ ไป ทบทวนการให้คำปรึกษาครั้งที่ 4 โดยถามว่า “การเข้ากลุ่มครั้งที่ผ่านมาระหว่างเราได้พูดคุยกันเกี่ยวกับเรื่องอะไรบ้าง” เป็นต้น เพื่อให้ นักเรียนเกิดความอบอุ่น ไว้วางใจ ปลอดภัย และเป็นกันเองกับผู้วิจัย พร้อมทั้งจะร่วมมือในการพัฒนาตนเอง รู้จักตนเอง และพร้อมที่จะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ความคิด และความรู้สึกที่เสี่ยงต่อการติดการพนัน ตลอดจนผู้วิจัยชี้แจงวัตถุประสงค์ในการให้คำปรึกษารุ่นนี้แก่สมาชิกกลุ่ม

2. ขั้นตอนการ

- 2.1 ขั้นสำรวจพฤติกรรมในปัจจุบัน ผู้วิจัยให้สมาชิกในกลุ่มแต่ละคนได้สำรวจพฤติกรรม ความคิด และความรู้สึกเกี่ยวกับการพนันอันมีสาเหตุมาจากเพื่อนที่จะนำไปสู่พฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนัน โดยถามว่า “นักเรียนคิดว่าพฤติกรรม ความคิด และความรู้สึกที่มีสาเหตุมาจากเพื่อนอันใดอาจนำไปสู่ความเสี่ยงต่อการติดการพนันได้บ้าง” เป็นต้น ผู้วิจัยช่วยให้นักเรียนทุกคนในกลุ่ม ได้พิจารณาและวิเคราะห์พฤติกรรมของตนเองที่มีสาเหตุมาจากเพื่อนเหล่านั้น แล้วร่วมกันอภิปรายและสรุปถึงสิ่งที่ได้จากประสบการณ์จริง เมื่อนักเรียนแต่ละคนได้สำรวจตนเอง และรับรู้ถึงพฤติกรรมที่ตนเองต้องการปรับเปลี่ยนให้ดีขึ้น ในระหว่างการให้คำปรึกษามหาชิกในกลุ่มมี

โอกาสสะท้อนถึงพฤติกรรม ความคิด ความรู้สึกของเพื่อนสมาชิก พร้อมทั้งแสดงความคิดเห็นและให้กำลังใจแก่เพื่อนสมาชิก

2.2 ขั้นขั้นตัดสินคุณค่าหรือประเมิน โดยผู้วิจัยให้นักเรียนแต่ละคนได้ประเมินพฤติกรรม ความคิด และความรู้สึกที่เกี่ยวข้องกับการพัวพันอันมีสาเหตุมาจากเพื่อน เพื่อให้มองเห็นการกระทำของตนเองอย่างชัดเจนว่ามีความเสี่ยงอย่างไร และเพื่อให้มองเห็นว่าการกระทำเหล่านั้นมีผลกระทบอย่างไรกับตนเอง โดยถามว่า “นักเรียนคิดว่าพฤติกรรม ความคิด ความรู้สึกที่เป็นอยู่นั้นมีผลกระทบกับตนเองอย่างไรบ้าง” ซึ่งจะทำให้นักเรียนรู้สาเหตุของการกระทำของตนเองชัดเจนขึ้น และมีความพร้อมที่จะพัฒนาตนเอง แล้วให้เพื่อนสมาชิกคนอื่นๆ ในกลุ่มช่วยกันประเมิน เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนแต่ละคนเห็นว่าการกระทำหรือพฤติกรรมที่แสดงออกมานั้นดีมากน้อยเพียงใด ควรปรับปรุงแก้ไขมากน้อยเพียงใด และมีความรับผิดชอบที่จะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ความคิด และความรู้สึก ที่ไม่เหมาะสมเหล่านั้น อันจะนำไปสู่การพัฒนาทักษะชีวิตด้านต่าง ๆ

2.3 ขั้นวางแผนการปฏิบัติ ผู้วิจัยกระตุ้นให้นักเรียนช่วยกันกำหนดแผนปฏิบัติในการแก้ไขและพัฒนาพฤติกรรมเสี่ยงเหล่านั้น และผู้วิจัยให้นักเรียนเขียนพฤติกรรมที่ควรแก้ไขและพัฒนาลงในสมุดบันทึกการพัฒนาเพื่อให้นักเรียนติดตามพฤติกรรมของตนเอง ผู้วิจัยกระตุ้นให้นักเรียนช่วยกันคิดและเสนอแนะแนวทางร่วมกันในกลุ่ม โดยถามว่า “นักเรียนคิดว่าควรจัดการกับพฤติกรรมเสี่ยงเหล่านั้นอย่างไร จึงจะสามารถพัฒนาตนเองให้ดีขึ้นได้” พร้อมกับส่งเสริมให้นักเรียนพัฒนาทักษะชีวิตด้านต่าง ๆ ซึ่งการวางแผนการปฏิบัตินั้นจะต้องอยู่ภายใต้ขอบเขตความสามารถของนักเรียนที่สามารถปฏิบัติได้จริง มีความชัดเจนและผู้นำนักเรียนเต็มใจที่จะปฏิบัติโดยใช้เทคนิคต่างๆ ได้แก่ การฟัง การใช้คำถาม การแปลความ การเรียบ การให้ข้อมูล การให้กำลังใจ และการสรุป เพื่อให้การปฏิบัติตามแผนบรรลุเป้าหมาย ถ้าไม่สามารถบรรลุเป้าหมาย ผู้วิจัยช่วยนักเรียนยอมรับในศักยภาพของตนเองที่จะทำในสิ่งที่เหมาะสมกว่าโดยการปรับแผนการปฏิบัติใหม่

2.4 ขั้นปฏิบัติตามแผนการปฏิบัติ โดยผู้วิจัยให้นักเรียนทุกคนในกลุ่มยืนยันถึงความตั้งใจและตกลงที่จะปฏิบัติตามแผนที่ได้วางเอาไว้เพื่อพัฒนาทักษะชีวิตด้านความคิดวิเคราะห์ ความคิดสร้างสรรค์ ความตระหนักในตนเอง ความเห็นใจผู้อื่น ความภูมิใจในตนเอง ความรับผิดชอบต่อสังคม การตัดสินใจ การแก้ปัญหา การสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ สัมพันธภาพระหว่างบุคคล การจัดการกับอารมณ์ การจัดการกับความเครียด อย่างใดอย่างหนึ่ง หรือหลาย ๆ อย่างพร้อมกัน โดยผู้วิจัยใช้เทคนิคการให้กำลังใจ และผู้วิจัยให้นักเรียนทำการบันทึกผลการปฏิบัติลงในสมุดบันทึกการพัฒนาของตนเอง แล้วนำมาอภิปรายในครั้งต่อไป

2.5 ขั้นติดตามผล ผู้วิจัยและนักเรียนในกลุ่มจะร่วมกันติดตามผลการปฏิบัติตามแผนที่กำหนดไว้ การติดตามผลทุกครั้ง จะติดตามผลก่อนการเข้ากลุ่มครั้งต่อไป ผู้วิจัยใช้เทคนิคการตั้งคำถาม การให้กำลังใจ และการให้ข้อมูล ถ้าปฏิบัติแล้วไม่เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้น ก็จะทำให้ให้นักเรียนทบทวนตัวเองและลองปฏิบัติดูใหม่ แต่ถ้านักเรียนไม่สามารถปฏิบัติตามแผนที่กำหนดได้ ก็จะทำให้ให้นักเรียนค้นหาสาเหตุ และวางแผนการปฏิบัติใหม่ที่สามารถปฏิบัติได้ ผู้วิจัยและนักเรียนคนอื่นๆ จะคอยเป็นกำลังใจให้

3. ขั้นตอนการให้คำปรึกษา ในการให้ปรึกษาแต่ละครั้ง เมื่อผู้วิจัยได้พิจารณาผลการให้คำปรึกษาว่า นักเรียนได้กระจ่างในปัญหา และสามารถแก้ปัญหาได้ด้วยตนเองแล้ว ก็จะยุติการให้คำปรึกษา โดยผู้วิจัยและนักเรียนทุกคนในกลุ่มร่วมกันสรุปให้ชัดเจนอีกครั้งหนึ่ง แล้วนัดหมายการให้คำปรึกษา วัน เวลา และสถานที่ที่ใช้ในการให้คำปรึกษาครั้งต่อไป

การประเมินผล

ผู้วิจัยสังเกตจากการที่นักเรียนให้ความสนใจ การซักถาม การร่วมกันอภิปราย เกิดการเรียนรู้ถึงพฤติกรรมอันจะนำมาสู่พฤติกรรมเสี่ยงรวมทั้งผลกระทบของพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนัน และนักเรียนแต่ละคนสามารถกำหนดแนวทางในการป้องกันตนเองจากพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนันอันมีสาเหตุมาจากเพื่อนได้

เทคนิคที่ใช้

ในการให้คำปรึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยใช้เทคนิคดังต่อไปนี้คือ การฟัง การใช้คำถาม การสะท้อนความรู้สึก การทวนความ การแปลความ การเรียบ การให้ข้อมูล การเผชิญหน้า การให้กำลังใจ และการสรุป

ครั้งที่ 6

เรื่อง พฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนันที่มีสาเหตุมาจากครอบครัว

เวลาที่ใช้ 50 นาที

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนร่วมกันวิเคราะห์ปัญหาทางพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนันอันเนื่องมาจากครอบครัว

2. เพื่อให้นักเรียนเข้าใจสาเหตุของปัญหาทางพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนันอันเนื่องมาจากครอบครัว

วิธีดำเนินการ

การให้คำปรึกษากลุ่มตามทฤษฎีเผชิญความจริง ผู้วิจัยได้ดำเนินการให้คำปรึกษาโดยการให้นักเรียนในกลุ่มได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ประสบการณ์ และอภิปรายร่วมกันตามลำดับขั้นตอนดังนี้

1. ขั้นเริ่มต้นให้คำปรึกษา ผู้วิจัยสร้างสัมพันธภาพและบรรยากาศในการให้คำปรึกษา โดยการกล่าวทักทาย ถามเรื่องทั่ว ๆ ไป ทบทวนการให้คำปรึกษาครั้งที่ 5 โดยถามว่า “การเข้ากลุ่มครั้งที่ผ่านมาระหว่างเราได้พูดคุยกันเกี่ยวกับเรื่องอะไรบ้าง” เป็นต้น เพื่อให้นักเรียนเกิดความอบอุ่น ไว้วางใจปลอดภัย และเป็นกันเองกับผู้วิจัย พร้อมทั้งจะร่วมมือในการพัฒนาตนเอง รู้จักตนเอง และพร้อมที่จะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ความคิด และความรู้สึกที่เสี่ยงต่อการติดการพนัน ตลอดจนผู้วิจัยชี้แจงวัตถุประสงค์ในการให้คำปรึกษาครั้งนี้แก่สมาชิกกลุ่ม

2. ขั้นดำเนินการ

2.1 ขั้นสำรวจพฤติกรรมปัจจุบัน ผู้วิจัยให้สมาชิกในกลุ่มแต่ละคนได้สำรวจพฤติกรรม ความคิด และความรู้สึก เกี่ยวกับการพนันอันมีสาเหตุมาจากครอบครัวในปัจจุบันตามความเป็นจริง โดยถามว่า “นักเรียนคิดว่าครอบครัวเป็นสาเหตุให้มีพฤติกรรม ความคิด และความรู้สึกที่เกี่ยวข้องกับการพนันอย่างไรบ้าง” เป็นต้น ผู้วิจัยช่วยให้นักเรียนทุกคนในกลุ่ม ได้พิจารณาและวิเคราะห์พฤติกรรมของตนเองที่มีสาเหตุมาจากครอบครัวเหล่านั้น เมื่อนักเรียนแต่ละคนได้สำรวจตนเองแล้วร่วมกันอภิปรายและสรุปถึงสิ่งที่ได้จากประสบการณ์จริงของพฤติกรรมที่มีสาเหตุมาจากครอบครัว ในระหว่างการให้คำปรึกษามemberในกลุ่มมีโอกาสสะท้อนถึงพฤติกรรม ความคิด ความรู้สึกของเพื่อนสมาชิก พร้อมทั้งแสดงความคิดเห็นและให้กำลังใจแก่เพื่อนสมาชิก

2.2 ขั้นตัดสินใจคุณค่าหรือประเมิน โดยผู้วิจัยให้นักเรียนแต่ละคนได้ประเมินพฤติกรรม ความคิด และความรู้สึกที่เกี่ยวข้องกับการพนันอันมีสาเหตุมาจากครอบครัว เพื่อให้มองเห็นการกระทำนั้นๆ อย่างชัดเจนว่ามีความเสี่ยงอย่างไร โดยถามว่า “นักเรียนคิดว่าครอบครัวเป็นสาเหตุให้เกิดพฤติกรรม ความคิด และความรู้สึกที่เสี่ยงเหล่านั้นได้อย่างไร” ซึ่งจะทำให้นักเรียนทบทวนพฤติกรรมของตนเอง รู้สาเหตุของการกระทำของตนเองที่มีสาเหตุมาจากครอบครัวชัดเจนขึ้น แล้วให้

เพื่อนสมาชิกคนอื่นๆ ในกลุ่มช่วยกันประเมิน เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนแต่ละคนเห็นว่าการกระทำหรือพฤติกรรมที่แสดงออกมานั้นมีมาน้อยเพียงใด และมีความรับผิดชอบที่จะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ความคิด และความรู้สึก ที่ไม่เหมาะสมเหล่านั้น อันจะนำไปสู่การพัฒนาทักษะชีวิตด้านต่าง ๆ

2.3 ขั้นวางแผนการปฏิบัติ ผู้วิจัยกระตุ้นให้นักเรียนช่วยกันกำหนดแผนปฏิบัติในการจัดการกับสาเหตุของพฤติกรรมเสี่ยงเหล่านั้น โดยถามว่า “นักเรียนคิดว่าเราจะจัดการกับสาเหตุของพฤติกรรมเสี่ยงเหล่านั้นอย่างไร” แล้วผู้วิจัยให้นักเรียนเขียนสาเหตุของพฤติกรรมเสี่ยงเหล่านั้นลงในสมุดบันทึกการพัฒนาเพื่อให้นักเรียนติดตามพฤติกรรมของตนเอง ผู้วิจัยกระตุ้นให้นักเรียนช่วยกันคิดและเสนอแนะแนวทางร่วมกันในกลุ่ม พร้อมกับส่งเสริมให้นักเรียนพัฒนาทักษะชีวิตด้านต่าง ๆ ซึ่งการวางแผนการปฏิบัตินั้นจะต้องอยู่ภายใต้ขอบเขตความสามารถของผู้นักเรียนที่สามารถปฏิบัติได้จริง มีความชัดเจนและนักเรียนเต็มใจที่จะปฏิบัติโดยใช้เทคนิคต่าง ๆ ได้แก่ การฟัง การใช้คำถาม การสะท้อนความรู้สึก การทวนความ การแปลความ การเจียบ การให้ข้อมูล การเผชิญหน้า การให้กำลังใจ และการสรุป

2.4 ขั้นปฏิบัติตามแผนการปฏิบัติ โดยผู้วิจัยให้นักเรียนทุกคนในกลุ่มยืนยันถึงความตั้งใจและตกลงที่จะปฏิบัติตามแผนที่ได้วางเอาไว้เพื่อพัฒนาทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจ ด้านการแก้ปัญหา ด้านการจัดการกับอารมณ์ โดยผู้วิจัยใช้เทคนิคการให้กำลังใจ และผู้วิจัยให้นักเรียนทำการบันทึกผลการปฏิบัติลงในสมุดบันทึกการพัฒนาของตนเอง แล้วนำมาอภิปรายในครั้งต่อไป

2.5 ขั้นติดตามผล ผู้วิจัยและนักเรียนในกลุ่มจะร่วมกันติดตามผลการปฏิบัติตามแผนที่กำหนดไว้ การติดตามผลทุกครั้ง จะติดตามผลก่อนการเข้ากลุ่มครั้งต่อไป ผู้วิจัยใช้เทคนิคการตั้งคำถาม การให้กำลังใจ และการให้ข้อมูล ถ้าปฏิบัติแล้วไม่เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้น ก็จะทำให้ให้นักเรียนทบทวนตัวเองและลองปฏิบัติดูใหม่ แต่ถ้านักเรียนไม่สามารถปฏิบัติตามแผนที่กำหนดได้ ก็จะทำให้ให้นักเรียนค้นหาสาเหตุ และวางแผนการปฏิบัติใหม่ที่สามารถปฏิบัติได้ ผู้วิจัยและนักเรียนคนอื่นๆ จะคอยเป็นกำลังใจให้

3. ขั้นตอนการให้คำปรึกษา ในการให้ปรึกษาแต่ละครั้ง เมื่อผู้วิจัยได้พิจารณาผลการให้คำปรึกษาว่า นักเรียนได้กระจ่างในปัญหา และสามารถแก้ปัญหาได้ด้วยตนเองแล้ว ก็จะยุติการให้คำปรึกษา โดยผู้วิจัยและนักเรียนทุกคนในกลุ่มร่วมกันสรุปให้ชัดเจนอีกครั้งหนึ่ง แล้วนัดหมายการให้คำปรึกษา วัน เวลา และสถานที่ที่ใช้ในการให้คำปรึกษาครั้งต่อไป

การประเมินผล

ผู้วิจัยสังเกตจากการที่นักเรียนให้ความสนใจ การซักถาม การร่วมกันอภิปราย เกิดการเรียนรู้ถึงพฤติกรรมเสี่ยงรวมทั้งสาเหตุที่ทำให้เกิดพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนัน และนักเรียนแต่ละคนสามารถกำหนดแนวทางในการจัดการกับสาเหตุของพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนัน อันมีสาเหตุมาจากครอบครัวได้

เทคนิคที่ใช้

ในการให้คำปรึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยใช้เทคนิคดังต่อไปนี้คือ การฟัง การใช้คำถาม การสะท้อนความรู้สึก การทวนความ การแปลความ การเรียบ การให้ข้อมูล การเผชิญหน้า การให้กำลังใจ และการสรุป

ครั้งที่ 7

เรื่อง ผลกระทบของพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนันที่มีสาเหตุมาจากครอบครัว

เวลาที่ใช้ 50 นาที

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนสำรวจพฤติกรรมของตนเองที่เกี่ยวข้องกับครอบครัวอันจะนำไปสู่พฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนัน
2. เพื่อให้นักเรียนวิเคราะห์ถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นจากพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับครอบครัวอันจะนำไปสู่พฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนัน
3. เพื่อให้นักเรียนหาแนวทางป้องกันตนเองจากพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนันที่เกี่ยวข้องกับครอบครัว และส่งเสริมให้นักเรียนเกิดทักษะชีวิตด้านความคิดวิเคราะห์ ความคิดสร้างสรรค์ ความตระหนักในตนเอง ความเห็นใจผู้อื่น ความภูมิใจในตนเอง ความรับผิดชอบต่อสังคม การตัดสินใจ การแก้ปัญหาการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ สัมพันธภาพระหว่างบุคคล การจัดการกับอารมณ์ การจัดการกับความเครียด อย่างใดอย่างหนึ่ง หรือหลายๆ อย่างพร้อมกัน

วิธีดำเนินการ

การให้คำปรึกษากลุ่มตามทฤษฎีเผชิญความจริง ผู้วิจัยได้ดำเนินการให้คำปรึกษาโดยการให้นักเรียนในกลุ่มได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ประสพการณ์ และอภิปรายร่วมกันตามลำดับขั้นตอนดังนี้

1. ขั้นเริ่มต้นให้คำปรึกษา ผู้วิจัยสร้างสัมพันธภาพและบรรยากาศในการให้คำปรึกษา โดยการกล่าวทักทาย ถามเรื่องทั่ว ๆ ไป ทบทวนการให้คำปรึกษาครั้งที่ 6 โดยถามว่า “การเข้ากลุ่มครั้งที่ผ่านมาระหว่างเราได้พูดคุยกันเกี่ยวกับเรื่องอะไรบ้าง” เป็นต้น เพื่อให้นักเรียนเกิดความอบอุ่น ไว้วางใจ ปลอดภัย และเป็นกันเองกับผู้วิจัย พร้อมทั้งจะร่วมมือในการพัฒนาตนเอง รู้จักตนเอง และพร้อมที่จะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ความคิด และความรู้สึกที่เสี่ยงต่อการติดการพนัน ตลอดจนผู้วิจัยชี้แจงวัตถุประสงค์ในการให้คำปรึกษารุ่นนี้แก่สมาชิกกลุ่ม

2. ขั้นตอนการ

- 2.1 ขั้นสำรวจพฤติกรรมในปัจจุบัน ผู้วิจัยให้สมาชิกในกลุ่มแต่ละคนได้สำรวจพฤติกรรม ความคิด และความรู้สึกเกี่ยวกับการพนันอันมีสาเหตุมาจากครอบครัวที่จะนำไปสู่พฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนัน โดยถามว่า “นักเรียนคิดว่าพฤติกรรม ความคิด และความรู้สึกที่มีสาเหตุมาจากครอบครัวอันใดอาจนำไปสู่ความเสี่ยงต่อการติดการพนันได้บ้าง” เป็นต้น ผู้วิจัยช่วยให้นักเรียนทุกคนในกลุ่ม ได้พิจารณาและวิเคราะห์พฤติกรรมของตนเองที่มีสาเหตุมาจากครอบครัวเหล่านั้น แล้วร่วมกันอภิปรายและสรุปถึงสิ่งที่ได้จากประสบการณ์จริง เมื่อนักเรียนแต่ละคนได้สำรวจตนเอง และรับรู้ถึงพฤติกรรมที่ตนเองต้องการปรับเปลี่ยนให้ดีขึ้น ในระหว่างการให้คำปรึกษา

สมาชิกในกลุ่มมีโอกาสสะท้อนถึงพฤติกรรม ความคิด ความรู้สึกของเพื่อนสมาชิก พร้อมทั้งแสดงความคิดเห็นและให้กำลังใจแก่เพื่อนสมาชิก

2.2 ขั้นขั้นตัดสินคุณค่าหรือประเมิน โดยผู้วิจัยให้นักเรียนแต่ละคนได้ประเมินพฤติกรรม ความคิด และความรู้สึกที่เกี่ยวข้องกับการพัวพันอันมีสาเหตุมาจากครอบครัว เพื่อให้มองเห็นการกระทำของตนเองอย่างชัดเจนว่ามีความเสี่ยงอย่างไร และเพื่อให้มองเห็นว่าการกระทำเหล่านั้นมีผลกระทบอย่างไรกับตนเอง โดยถามว่า “นักเรียนคิดว่าพฤติกรรม ความคิด ความรู้สึกที่เป็นอยู่นั้นมีผลกระทบกับตนเองอย่างไรบ้าง” ซึ่งจะทำให้นักเรียนรู้สาเหตุของการกระทำของตนเองชัดเจนขึ้น และมีความพร้อมที่จะพัฒนาตนเอง แล้วให้เพื่อนสมาชิกคนอื่นๆ ในกลุ่มช่วยกันประเมินเพื่อกระตุ้นให้นักเรียนแต่ละคนเห็นว่าการกระทำหรือพฤติกรรมที่แสดงออกมานั้นดีมาน้อยเพียงใดควรปรับปรุงแก้ไขมาน้อยเพียงใด และมีความรับผิดชอบที่จะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ความคิด และความรู้สึก ที่ไม่เหมาะสมเหล่านั้น อันจะนำไปสู่การพัฒนาทักษะชีวิตด้านต่าง ๆ

2.3 ขั้นวางแผนการปฏิบัติ ผู้วิจัยกระตุ้นให้นักเรียนช่วยกันกำหนดแผนปฏิบัติในการแก้ไขและพัฒนาพฤติกรรมเสี่ยงเหล่านั้น และผู้วิจัยให้นักเรียนเขียนพฤติกรรมที่ควรแก้ไขและพัฒนาลงในสมุดบันทึกการพัฒนาเพื่อให้นักเรียนติดตามพฤติกรรมของตนเอง ผู้วิจัยกระตุ้นให้นักเรียนช่วยกันคิดและเสนอแนะแนวทางร่วมกันในกลุ่ม โดยถามว่า “นักเรียนคิดว่าควรจัดการกับพฤติกรรมเสี่ยงเหล่านั้นอย่างไร จึงจะสามารถพัฒนาตนเองให้ดีขึ้นได้” พร้อมกับส่งเสริมให้นักเรียนพัฒนาทักษะชีวิตด้านต่าง ๆ ซึ่งการวางแผนการปฏิบัตินั้นจะต้องอยู่ภายใต้ขอบเขตความสามารถของนักเรียนที่สามารถปฏิบัติได้จริง มีความชัดเจนและผู้นำนักเรียนเต็มใจที่จะปฏิบัติโดยใช้เทคนิคต่างๆ ได้แก่ การฟัง การใช้คำถาม การแปลความ การเรียบ การให้ข้อมูล การให้กำลังใจ และการสรุป เพื่อให้การปฏิบัติตามแผนบรรลุเป้าหมาย ถ้าไม่สามารถบรรลุเป้าหมาย ผู้วิจัยช่วยนักเรียนยอมรับในศักยภาพของตนเองที่จะทำในสิ่งที่เหมาะสมกว่าโดยการปรับแผนการปฏิบัติใหม่

2.4 ขั้นปฏิบัติตามแผนการปฏิบัติ โดยผู้วิจัยให้นักเรียนทุกคนในกลุ่มยืนยันถึงความตั้งใจและตกลงที่จะปฏิบัติตามแผนที่ได้วางเอาไว้เพื่อพัฒนาทักษะชีวิตด้านความคิดวิเคราะห์ ความคิดสร้างสรรค์ ความตระหนักในตนเอง ความเห็นใจผู้อื่น ความภูมิใจในตนเอง ความรับผิดชอบต่อสังคม การตัดสินใจ การแก้ปัญหา การสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ สัมพันธภาพระหว่างบุคคล การจัดการกับอารมณ์ การจัดการกับความเครียด อย่างใดอย่างหนึ่ง หรือหลาย ๆ อย่างพร้อมกัน โดยผู้วิจัยใช้เทคนิคการให้กำลังใจ และผู้วิจัยให้นักเรียนทำการบันทึกผลการปฏิบัติลงในสมุดบันทึกการพัฒนาของตนเอง แล้วนำมาอภิปรายในครั้งต่อไป

2.5 ขั้นติดตามผล ผู้วิจัยและนักเรียนในกลุ่มจะร่วมกันติดตามผลการปฏิบัติตามแผนที่กำหนดไว้ การติดตามผลทุกครั้ง จะติดตามผลก่อนการเข้ากลุ่มครั้งต่อไป ผู้วิจัยใช้เทคนิคการตั้งคำถาม การให้กำลังใจ และการให้ข้อมูล ถ้าปฏิบัติแล้วไม่เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้น ก็จะทำให้ให้นักเรียนทบทวนตัวเองและลองปฏิบัติดูใหม่ แต่ถ้านักเรียนไม่สามารถปฏิบัติตามแผนที่กำหนดได้ ก็จะทำให้ให้นักเรียนค้นหาสาเหตุ และวางแผนการปฏิบัติใหม่ที่สามารถปฏิบัติได้ ผู้วิจัยและนักเรียนคนอื่นๆ จะคอยเป็นกำลังใจให้

3. ขั้นตอนการให้คำปรึกษา ในการให้ปรึกษาแต่ละครั้ง เมื่อผู้วิจัยได้พิจารณาผลการให้คำปรึกษาว่า นักเรียนได้กระจ่างในปัญหา และสามารถแก้ปัญหาได้ด้วยตนเองแล้ว ก็จะยุติการให้คำปรึกษา โดยผู้วิจัยและนักเรียนทุกคนในกลุ่มร่วมกันสรุปให้ชัดเจนอีกครั้งหนึ่ง แล้วนัดหมายการให้คำปรึกษา วัน เวลา และสถานที่ที่ใช้ในการให้คำปรึกษาครั้งต่อไป

การประเมินผล

ผู้วิจัยสังเกตจากการที่นักเรียนให้ความสนใจ การซักถาม การร่วมกันอภิปราย เกิดการเรียนรู้ถึงพฤติกรรมอันจะนำมาสู่พฤติกรรมเสี่ยงรวมทั้งผลกระทบของพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนัน และนักเรียนแต่ละคนสามารถกำหนดแนวทางในการป้องกันตนเองจากพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนันอันมีสาเหตุมาจากครอบครัวได้

เทคนิคที่ใช้

ในการให้คำปรึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยใช้เทคนิคดังต่อไปนี้คือ การฟัง การใช้คำถาม การสะท้อนความรู้สึก การทวนความ การแปลความ การเรียบ การให้ข้อมูล การเผชิญหน้า การให้กำลังใจ และการสรุป

ครั้งที่ 8

เรื่อง พฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนันที่มีสาเหตุมาจากสิ่งแวดล้อมรอบตัว

เวลาที่ใช้ 50 นาที

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนร่วมกันวิเคราะห์และอภิปรายปัญหาทางพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนันอันเนื่องมาจากสิ่งแวดล้อมรอบตัว

2. เพื่อให้นักเรียนเข้าใจถึงสาเหตุของปัญหาทางพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนันอันเนื่องมาจากสิ่งแวดล้อมรอบตัว

วิธีดำเนินการ

การให้คำปรึกษากลุ่มตามทฤษฎีเผชิญความจริง ผู้วิจัยได้ดำเนินการให้คำปรึกษาโดยการให้นักเรียนในกลุ่มได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ประสพการณ์ และอภิปรายร่วมกันตามลำดับขั้นตอนดังนี้

1. ขั้นเริ่มต้นให้คำปรึกษา ผู้วิจัยสร้างสัมพันธภาพและบรรยากาศในการให้คำปรึกษา โดยการกล่าวทักทาย ถามเรื่องทั่ว ๆ ไป ทบทวนการให้คำปรึกษาครั้งที่ 7 โดยถามว่า “การเข้ากลุ่มครั้งที่ผ่านมาระหว่างเราได้พูดคุยกันเกี่ยวกับเรื่องอะไรบ้าง” เป็นต้น เพื่อให้นักเรียนเกิดความอบอุ่น ไว้วางใจ ปลอดภัย และเป็นกันเองกับผู้วิจัย พร้อมทั้งจะร่วมมือในการพัฒนาตนเอง รู้จักตนเอง และพร้อมที่จะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ความคิด และความรู้สึกที่เสี่ยงต่อการติดการพนัน ตลอดจนผู้วิจัยชี้แจงวัตถุประสงค์ในการให้คำปรึกษาครั้งนี้แก่สมาชิกกลุ่ม

2. ขั้นตอนการ

2.1 ขั้นสำรวจพฤติกรรมปัจจุบัน ผู้วิจัยให้สมาชิกในกลุ่มแต่ละคนได้สำรวจพฤติกรรม ความคิด และความรู้สึก เกี่ยวกับการพนันอันมีสาเหตุมาจากสิ่งแวดล้อมรอบตัวในปัจจุบันตามความเป็นจริง โดยถามว่า “นักเรียนคิดว่าสิ่งแวดล้อมรอบตัวเป็นสาเหตุให้มีพฤติกรรม ความคิด และความรู้สึกที่เกี่ยวข้องกับการพนันอย่างไรบ้าง” เป็นต้น ผู้วิจัยช่วยให้นักเรียนทุกคนในกลุ่ม ได้พิจารณาและวิเคราะห์พฤติกรรมของตนเองที่มีสาเหตุมาจากสิ่งแวดล้อมรอบตัวเหล่านั้น เมื่อนักเรียนแต่ละคนได้สำรวจตนเองแล้ว ร่วมกันอภิปรายและสรุปถึงสิ่งที่ได้จากประสบการณ์จริงของพฤติกรรมที่มีสาเหตุมาจากสิ่งแวดล้อมรอบตัว ในระหว่างการให้คำปรึกษาสมาชิกในกลุ่มมีโอกาสสะท้อนถึงพฤติกรรม ความคิด ความรู้สึกของเพื่อนสมาชิก พร้อมทั้งแสดงความคิดเห็นและให้กำลังใจแก่เพื่อนสมาชิก

2.2 ขั้นตัดสินใจคุณค่าหรือประเมิน โดยผู้วิจัยให้นักเรียนแต่ละคนได้ประเมินพฤติกรรม ความคิด และความรู้สึกที่เกี่ยวข้องกับการพนันอันมีสาเหตุมาจากสิ่งแวดล้อมรอบตัว เพื่อให้มองเห็นการกระทำนั้นๆ อย่างชัดเจนว่ามีความเสี่ยงอย่างไร โดยถามว่า “นักเรียนคิดว่าสิ่งแวดล้อมรอบตัวเป็นสาเหตุให้เกิดพฤติกรรม ความคิด และความรู้สึกที่เสี่ยงเหล่านั้นได้อย่างไร” ซึ่งจะช่วยให้

นักเรียนทบทวนพฤติกรรมของตนเอง รู้สาเหตุของการกระทำของตนที่มีสาเหตุมาจากสิ่งแวดล้อมรอบตัวชัดเจนขึ้น แล้วให้เพื่อนสมาชิกคนอื่น ๆ ในกลุ่มช่วยกันประเมิน เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนแต่ละคนเห็นว่าการกระทำหรือพฤติกรรมที่แสดงออกมานั้นมีมาน้อยเพียงใด และมีความรับผิดชอบที่จะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ความคิด และความรู้สึก ที่ไม่เหมาะสมเหล่านั้น อันจะนำไปสู่การพัฒนาทักษะชีวิตด้านต่าง ๆ

2.3 ขั้นวางแผนการปฏิบัติ ผู้วิจัยกระตุ้นให้นักเรียนช่วยกันกำหนดแผนปฏิบัติในการจัดการกับสาเหตุของพฤติกรรมเสี่ยงเหล่านั้น โดยถามว่า “นักเรียนคิดว่าเราจะจัดการกับสาเหตุของพฤติกรรมเสี่ยงเหล่านั้นอย่างไร” แล้วผู้วิจัยให้นักเรียนเขียนสาเหตุของพฤติกรรมเสี่ยงเหล่านั้นลงในสมุดบันทึกการพัฒนาเพื่อให้นักเรียนติดตามพฤติกรรมของตนเอง ผู้วิจัยกระตุ้นให้นักเรียนช่วยกันคิดและเสนอแนะแนวทางร่วมกันในกลุ่ม พร้อมกับส่งเสริมให้นักเรียนพัฒนาทักษะชีวิตด้านต่าง ๆ ซึ่งการวางแผนการปฏิบัตินั้นจะต้องอยู่ภายใต้ขอบเขตความสามารถของผู้เรียนที่สามารถปฏิบัติได้จริง มีความชัดเจนและนักเรียนเต็มใจที่จะปฏิบัติโดยใช้เทคนิคต่าง ๆ ได้แก่ การฟัง การใช้คำถาม การสะท้อนความรู้สึก การทวนความ การแปลความ การเจียบ การให้ข้อมูล การเผชิญหน้า การให้กำลังใจ และการสรุป

2.4 ขั้นปฏิบัติตามแผนการปฏิบัติ โดยผู้วิจัยให้นักเรียนทุกคนในกลุ่มยืนยันถึงความตั้งใจและตกลงที่จะปฏิบัติตามแผนที่ได้วางเอาไว้เพื่อพัฒนาทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจ ด้านการแก้ปัญหา ด้านการจัดการกับอารมณ์ โดยผู้วิจัยใช้เทคนิคการให้กำลังใจ และผู้วิจัยให้นักเรียนทำการบันทึกผลการปฏิบัติลงในสมุดบันทึกการพัฒนาของตนเอง แล้วนำมาอภิปรายในครั้งต่อไป

2.5 ขั้นติดตามผล ผู้วิจัยและนักเรียนในกลุ่มจะร่วมกันติดตามผลการปฏิบัติตามแผนที่กำหนดไว้ การติดตามผลทุกครั้ง จะติดตามผลก่อนการเข้ากลุ่มครั้งต่อไป ผู้วิจัยใช้เทคนิคการตั้งคำถาม การให้กำลังใจ และการให้ข้อมูล ถ้าปฏิบัติแล้วไม่เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้น ก็จะทำให้ นักเรียนทบทวนตัวเองและลองปฏิบัติดูใหม่ แต่ถ้านักเรียนไม่สามารถปฏิบัติตามแผนที่กำหนดได้ ก็จะทำให้ นักเรียนค้นหาสาเหตุ และวางแผนการปฏิบัติใหม่ที่สามารถปฏิบัติได้ ผู้วิจัยและนักเรียนคนอื่น ๆ จะคอยเป็นกำลังใจให้

3. ขั้นตอนการให้คำปรึกษา ในการให้ปรึกษาแต่ละครั้ง เมื่อผู้วิจัยได้พิจารณาผลการให้คำปรึกษาว่า นักเรียนได้กระจ่างในปัญหา และสามารถแก้ปัญหานั้นได้ด้วยตนเองแล้ว ก็จะยุติการให้คำปรึกษา โดยผู้วิจัยและนักเรียนทุกคนในกลุ่มร่วมกันสรุปให้ชัดเจนอีกครั้งหนึ่ง แล้วนัดหมายการให้คำปรึกษา วัน เวลา และสถานที่ที่ใช้ในการให้คำปรึกษาครั้งต่อไป

การประเมินผล

ผู้วิจัยสังเกตจากการที่นักเรียนให้ความสนใจ การซักถาม การร่วมกันอภิปราย เกิดการเรียนรู้ถึงพฤติกรรมเสี่ยงรวมทั้งสาเหตุที่ทำให้เกิดพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนัน และนักเรียนแต่ละคนสามารถกำหนดแนวทางในการจัดการกับสาเหตุของพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนัน อันมีสาเหตุมาจากสิ่งแวดล้อมรอบตัวได้

เทคนิคที่ใช้

ในการให้คำปรึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยใช้เทคนิคดังต่อไปนี้คือ การฟัง การใช้คำถาม การสะท้อนความรู้สึก การทวนความ การแปลความ การเรียบ การให้ข้อมูล การเผชิญหน้า การให้กำลังใจ และการสรุป

ครั้งที่ 9

เรื่อง ผลกระทบของพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนันที่มีสาเหตุมาจากสิ่งแวดล้อม

รอบตัว

เวลาที่ใช้ 50 นาที

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนสำรวจพฤติกรรมของตนที่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อมรอบตัวอันจะนำไปสู่พฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนัน
2. เพื่อให้นักเรียนวิเคราะห์ถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นจากพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อมรอบตัวอันจะนำไปสู่พฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนัน
3. เพื่อให้นักเรียนหาแนวทางป้องกันตนเองจากพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนันที่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อมรอบตัว และส่งเสริมให้นักเรียนเกิดทักษะชีวิตด้านความคิดวิเคราะห์ ความคิดสร้างสรรค์ ความตระหนักในตนเอง ความเห็นใจผู้อื่น ความภูมิใจในตนเอง ความรับผิดชอบต่อสังคม การตัดสินใจ การแก้ปัญหา การสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ สัมพันธภาพระหว่างบุคคล การจัดการกับอารมณ์ การจัดการกับความเครียด อย่างเป็นอย่างหนึ่ง หรือหลายๆ อย่างพร้อมกัน

วิธีดำเนินการ

การให้คำปรึกษากลุ่มตามทฤษฎีเผชิญความจริง ผู้วิจัยได้ดำเนินการให้คำปรึกษาโดยการให้นักเรียนในกลุ่มได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ประสบการณ์ และอภิปรายร่วมกันตามลำดับขั้นตอนดังนี้

1. ขั้นเริ่มต้นให้คำปรึกษา ผู้วิจัยสร้างสัมพันธภาพและบรรยากาศในการให้คำปรึกษา โดยการกล่าวทักทาย ถามเรื่องทั่ว ๆ ไป ทบทวนการให้คำปรึกษาครั้งที่ 8 โดยถามว่า “การเข้ากลุ่มครั้งที่ผ่านมาระดับความรู้สึกเกี่ยวกับเรื่องอะไรบ้าง” เป็นต้น เพื่อให้ให้นักเรียนเกิดความอบอุ่น ไว้วางใจปลอดภัย และเป็นกันเองกับผู้วิจัย พร้อมทั้งจะร่วมมือในการพัฒนาตนเอง รู้จักตนเอง และพร้อมที่จะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ความคิด และความรู้สึกที่เสี่ยงต่อการติดการพนัน ตลอดจนผู้วิจัยชี้แจงวัตถุประสงค์ในการให้คำปรึกษาครั้งนี้แก่สมาชิกกลุ่ม

2. ขั้นดำเนินการ

- 2.1 ขั้นสำรวจพฤติกรรมในปัจจุบัน ผู้วิจัยให้สมาชิกในกลุ่มแต่ละคนได้สำรวจพฤติกรรม ความคิด และความรู้สึกเกี่ยวกับการพนันอันมีสาเหตุมาจากสิ่งแวดล้อมรอบตัวที่จะนำไปสู่พฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนัน โดยถามว่า “นักเรียนคิดว่าพฤติกรรม ความคิด และความรู้สึกที่มีสาเหตุมาจากสิ่งแวดล้อมรอบตัวอันใดอาจนำไปสู่ความเสี่ยงต่อการติดการพนันได้บ้าง” เป็นต้น ผู้วิจัยช่วยให้นักเรียนทุกคนในกลุ่ม ได้พิจารณาและวิเคราะห์พฤติกรรมของตนเองที่มีสาเหตุมาจากสิ่งแวดล้อมรอบตัวเหล่านั้น แล้วร่วมกันอภิปรายและสรุปถึงสิ่งที่ได้จากประสบการณ์

จริง เมื่อนักเรียนแต่ละคนได้สำรวจตนเอง และรับรู้ถึงพฤติกรรมที่ตนเองต้องการปรับเปลี่ยนให้ดีขึ้น ในระหว่างการให้คำปรึกษาสมาชิกในกลุ่มมีโอกาสสะท้อนถึงพฤติกรรม ความคิด ความรู้สึกของ เพื่อนสมาชิก พร้อมทั้งแสดงความคิดเห็นและให้กำลังใจแก่เพื่อนสมาชิก

2.2 ขั้นขั้นตัดสินใจคุณค่าหรือประเมิน โดยผู้วิจัยให้นักเรียนแต่ละคนได้ประเมิน พฤติกรรม ความคิด และความรู้สึกที่เกี่ยวข้องกับการพนันอันมีสาเหตุมาจากสิ่งแวดล้อมรอบตัว เพื่อให้มองเห็นการกระทำของตนเองอย่างชัดเจนว่ามีความเสี่ยงอย่างไร และเพื่อให้มองเห็นว่าการกระทำเหล่านั้นมีผลกระทบอย่างไรกับตนเอง โดยถามว่า “นักเรียนคิดว่าพฤติกรรม ความคิด ความรู้สึกที่เป็นอยู่นั้นมีผลกระทบกับตนเองอย่างไรบ้าง” ซึ่งจะทำให้นักเรียนรู้สาเหตุของการกระทำของตนเองชัดเจนขึ้น และมีความพร้อมที่จะพัฒนาตนเอง แล้วให้เพื่อนสมาชิกคนอื่นๆ ในกลุ่ม ช่วยกันประเมิน เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนแต่ละคนเห็นว่าการกระทำหรือพฤติกรรมที่แสดงออกมานั้นดี มากน้อยเพียงใดควรปรับปรุงแก้ไขมากน้อยเพียงใด และมีความรับผิดชอบที่จะเปลี่ยนแปลง พฤติกรรม ความคิด และความรู้สึก ที่ไม่เหมาะสมเหล่านั้น อันจะนำไปสู่การพัฒนาทักษะชีวิตด้าน ต่าง ๆ

2.3 ขั้นวางแผนการปฏิบัติ ผู้วิจัยกระตุ้นให้นักเรียนช่วยกันกำหนดแผนปฏิบัติในการ แก้ไขและพัฒนาพฤติกรรมเสี่ยงเหล่านั้น และผู้วิจัยให้นักเรียนเขียนพฤติกรรมที่ควรแก้ไขและ พัฒนาลงในสมุดบันทึกการพัฒนาเพื่อให้นักเรียนติดตามพฤติกรรมของตนเอง ผู้วิจัยกระตุ้นให้ นักเรียนช่วยกันคิดและเสนอแนะแนวทางร่วมกันในกลุ่ม โดยถามว่า “นักเรียนคิดว่าควรจัดการกับ พฤติกรรมเสี่ยงเหล่านั้นอย่างไร จึงจะสามารถพัฒนาตนเองให้ดีขึ้นได้” พร้อมกับส่งเสริมให้นักเรียน พัฒนาทักษะชีวิตด้านต่าง ๆ ซึ่งการวางแผนการปฏิบัตินั้นจะต้องอยู่ภายใต้ขอบเขตความสามารถ ของนักเรียนที่สามารถปฏิบัติได้จริง มีความชัดเจนและนักเรียนเต็มใจที่จะปฏิบัติโดยใช้เทคนิค ต่างๆ ได้แก่ การฟัง การใช้คำถาม การแปลความ การเจียบ การให้ข้อมูล การให้กำลังใจ และการ สรุปร เพื่อให้การปฏิบัติตามแผนบรรลุเป้าหมาย ถ้าไม่สามารถบรรลุเป้าหมาย ผู้วิจัยช่วยนักเรียน ยอมรับในศักยภาพของตนเองที่จะทำในสิ่งที่เหมาะสมกว่าโดยการปรับแผนการปฏิบัติใหม่

2.4 ขั้นปฏิบัติตามแผนการปฏิบัติ โดยผู้วิจัยให้นักเรียนทุกคนในกลุ่มยืนยันถึงความ ตั้งใจและตกลงที่จะปฏิบัติตามแผนที่ได้วางเอาไว้เพื่อพัฒนาทักษะชีวิตด้านความคิดวิเคราะห์ ความคิดสร้างสรรค์ ความตระหนักในตนเอง ความเห็นใจผู้อื่น ความภูมิใจในตนเอง ความ รับผิดชอบต่อสังคม การตัดสินใจ การแก้ปัญหา การสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ สัมพันธภาพ ระหว่างบุคคล การจัดการกับอารมณ์ การจัดการกับความเครียด อย่างใดอย่างหนึ่ง หรือหลาย ๆ อย่างพร้อมกัน โดยผู้วิจัยใช้เทคนิคการให้กำลังใจ และผู้วิจัยให้นักเรียนทำการบันทึกผลการปฏิบัติ ลงในสมุดบันทึกการพัฒนาของตนเอง แล้วนำมาอภิปรายในครั้งต่อไป

2.5 ขั้นติดตามผล ผู้วิจัยและนักเรียนในกลุ่มจะร่วมกันติดตามผลการปฏิบัติตามแผน ที่กำหนดไว้ การติดตามผลทุกครั้ง จะติดตามผลก่อนการเข้ากลุ่มครั้งต่อไป ผู้วิจัยใช้เทคนิคการตั้ง คำถาม การให้กำลังใจ และการให้ข้อมูล ถ้าปฏิบัติแล้วไม่เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้น ก็จะทำให้ นักเรียนทบทวนตัวเองและลองปฏิบัติดูใหม่ แต่ถ้านักเรียนไม่สามารถปฏิบัติตามแผนที่กำหนดได้ ก็

จะให้นักเรียนค้นหาสาเหตุ และวางแผนการปฏิบัติใหม่ที่สามารถปฏิบัติได้ ผู้วิจัยและนักเรียนคนอื่นๆ จะคอยเป็นกำลังใจให้

3. ขั้นตอนการให้คำปรึกษา ในการให้ปรึกษาแต่ละครั้ง เมื่อผู้วิจัยได้พิจารณาผลการให้คำปรึกษาว่า นักเรียนได้กระจ่างในปัญหา และสามารถแก้ปัญหาได้ด้วยตนเองแล้ว ก็จะยุติการให้คำปรึกษา โดยผู้วิจัยและนักเรียนทุกคนในกลุ่มร่วมกันสรุปให้ชัดเจนอีกครั้งหนึ่ง แล้วนัดหมายการให้คำปรึกษา วัน เวลา และสถานที่ที่ใช้ในการให้คำปรึกษาครั้งต่อไป

การประเมินผล

ผู้วิจัยสังเกตจากการที่นักเรียนให้ความสนใจ การซักถาม การร่วมกันอภิปราย เกิดการเรียนรู้ถึงพฤติกรรมอันจะนำมาสู่พฤติกรรมเสี่ยงรวมทั้งผลกระทบของพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนัน และนักเรียนแต่ละคนสามารถกำหนดแนวทางในการป้องกันตนเองจากพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนันอันมีสาเหตุมาจากสิ่งแวดล้อมรอบตัวได้

เทคนิคที่ใช้

ในการให้คำปรึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยใช้เทคนิคดังต่อไปนี้คือ การฟัง การใช้คำถาม การสะท้อนความรู้สึก การทวนความ การแปลความ การเรียบ การให้ข้อมูล การเผชิญหน้า การให้กำลังใจ และการสรุป

ครั้งที่ 10

เรื่อง แนวทางป้องกันตนเองจากพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนัน

เวลาที่ใช้ 50 นาที

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนวางแผนการปฏิบัติเพื่อป้องกันตนเองจากพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนัน

วิธีดำเนินการ

การให้คำปรึกษากลุ่มตามทฤษฎีเผชิญความจริง ผู้วิจัยได้ดำเนินการให้คำปรึกษาโดยการให้นักเรียนในกลุ่มได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ประสพการณ์ และอภิปรายร่วมกันตามลำดับขั้นตอนดังนี้

1. ขั้นเริ่มต้นให้คำปรึกษา ผู้วิจัยสร้างสัมพันธภาพและบรรยากาศในการให้คำปรึกษา โดยการกล่าวทักทาย ถามเรื่องทั่ว ๆ ไป ทบทวนการให้คำปรึกษาครั้งที่ 9 โดยถามว่า “การเข้ากลุ่มครั้งที่ผ่านมาระหว่างเราได้พูดคุยกันเกี่ยวกับเรื่องอะไรบ้าง” เป็นต้น เพื่อให้นักเรียนเกิดความอบอุ่น ไว้วางใจ ปลอดภัย และเป็นกันเองกับผู้วิจัย พร้อมทั้งจะร่วมมือในการพัฒนาตนเอง รู้จักตนเอง และพร้อมที่จะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ความคิด และความรู้สึกที่เสี่ยงต่อการติดการพนัน ตลอดจนผู้วิจัยชี้แจงวัตถุประสงค์ในการให้คำปรึกษาครั้งนี้แก่สมาชิกกลุ่ม

2. ขั้นดำเนินการ

2.1 ขั้นสำรวจพฤติกรรมในปัจจุบัน ผู้วิจัยให้สมาชิกในกลุ่มแต่ละคนได้สำรวจพฤติกรรม ความคิด และความรู้สึกเกี่ยวกับการพนันอันมีสาเหตุมาจากตนเอง เพื่อน ครอบครัว และสิ่งแวดล้อมรอบตัวของนักเรียนตามความเป็นจริง โดยให้นักเรียนอภิปรายถึงสาเหตุและผลกระทบของพฤติกรรมต่าง ๆ จากการเข้ากลุ่มที่ผ่านมา ผู้วิจัยช่วยให้นักเรียนทุกคนในกลุ่ม ได้พิจารณาและวิเคราะห์พฤติกรรมของตนเองเหล่านั้น แล้วร่วมกันอภิปรายและสรุปถึงสิ่งที่ได้จากระสพการณ์จริง รวมถึงพฤติกรรมที่ส่งผลกระทบต่อให้นักเรียนแต่ละคนมีพฤติกรรมเสี่ยงการติดการพนัน

2.2 ขั้นตัดสินใจคุณค่าหรือประเมิน โดยผู้วิจัยให้นักเรียนแต่ละคนได้ประเมินพฤติกรรม ความคิด และความรู้สึกที่เกี่ยวข้องกับการพนันอันมีสาเหตุมาจากตนเอง เพื่อน ครอบครัว และสิ่งแวดล้อมรอบตัว เพื่อให้มองเห็นการกระทำของตนเองอย่างชัดเจนว่ามีความเสี่ยงอย่างไร และเพื่อให้มองเห็นว่าการกระทำเหล่านั้นมีผลกระทบอย่างไรกับตนเอง ซึ่งจะทำให้นักเรียนรู้สาเหตุของการกระทำของตนเองชัดเจนขึ้น และมีความพร้อมที่จะพัฒนาตนเอง แล้วให้เพื่อนสมาชิกคนอื่น ๆ ในกลุ่มช่วยกันประเมิน เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนแต่ละคนเห็นว่าการกระทำหรือพฤติกรรมที่แสดงออกมานั้นดีไม่น้อยเพียงใดควรปรับปรุงแก้ไขไม่น้อยเพียงใด และมีความรับผิดชอบที่จะ

เปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ความคิด และความรู้สึก ที่ไม่เหมาะสมเหล่านั้น อันจะนำไปสู่การพัฒนาทักษะชีวิตด้านต่าง ๆ

2.3 **ชั้นวางแผนการปฏิบัติ** ผู้วิจัยกระตุ้นให้นักเรียนช่วยกันกำหนดแผนปฏิบัติในการแก้ไขและพัฒนาพฤติกรรมเสี่ยงเหล่านั้น โดยผู้วิจัยให้นักเรียนเขียนพฤติกรรมที่ควรแก้ไขและพัฒนาลงในสมุดบันทึกการพัฒนาเพื่อให้นักเรียนติดตามพฤติกรรมของตนเอง ผู้วิจัยกระตุ้นให้นักเรียนช่วยกันคิดและเสนอแนะแนวทางร่วมกันในกลุ่ม พร้อมกับส่งเสริมให้นักเรียนพัฒนาทักษะชีวิตด้านต่าง ๆ ซึ่งการวางแผนการปฏิบัตินั้นจะต้องอยู่ภายใต้ขอบเขตความสามารถของนักเรียนที่สามารถปฏิบัติได้จริง มีความชัดเจนและนักเรียนเต็มใจที่จะปฏิบัติโดยใช้เทคนิคต่าง ๆ ได้แก่ การฟัง การใช้คำถาม การแปลความ การเรียบ การให้ข้อมูล การให้กำลังใจ และการสรุป เพื่อให้การปฏิบัติตามแผนบรรลุเป้าหมาย ถ้าไม่สามารถบรรลุเป้าหมาย ผู้วิจัยช่วยนักเรียนยอมรับในศักยภาพของตนเองที่จะทำในสิ่งที่เหมาะสมกว่าโดยการปรับแผนการปฏิบัติใหม่

2.4 **ชั้นปฏิบัติตามแผนการปฏิบัติ** โดยผู้วิจัยให้นักเรียนทุกคนในกลุ่มยืนยันถึงความตั้งใจและตกลงที่จะปฏิบัติตามแผนที่ได้วางเอาไว้เพื่อพัฒนาทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจ ด้านการแก้ปัญหา ด้านการจัดการกับอารมณ์ โดยผู้วิจัยใช้เทคนิคการให้กำลังใจ และผู้วิจัยให้นักเรียนทำการบันทึกผลการปฏิบัติลงในสมุดบันทึกการพัฒนาของตนเอง แล้วนำมาอภิปรายในครั้งต่อไป

2.5 **ชั้นติดตามผล** ผู้วิจัยและนักเรียนในกลุ่มจะร่วมกันติดตามผลการปฏิบัติตามแผนที่กำหนดไว้ การติดตามผลทุกครั้ง จะติดตามผลก่อนการเข้ากลุ่มครั้งต่อไป ผู้วิจัยใช้เทคนิคการตั้งคำถาม การให้กำลังใจ และการให้ข้อมูล ถ้าปฏิบัติแล้วไม่เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้น ก็จะทำให้ให้นักเรียนทบทวนตัวเองและลองปฏิบัติดูใหม่ แต่ถ้านักเรียนไม่สามารถปฏิบัติตามแผนที่กำหนดได้ ก็จะทำให้ให้นักเรียนค้นหาสาเหตุ และวางแผนการปฏิบัติใหม่ที่สามารถปฏิบัติได้ ผู้วิจัยและนักเรียนคนอื่น ๆ จะคอยเป็นกำลังใจให้

3. **ชั้นยุติการให้คำปรึกษา** ในการให้ปรึกษาแต่ละครั้ง เมื่อผู้วิจัยได้พิจารณาผลการให้คำปรึกษาว่า นักเรียนได้กระจ่างในปัญหา และสามารถแก้ปัญหาได้ด้วยตนเองแล้ว ก็จะยุติการให้คำปรึกษา โดยผู้วิจัยและนักเรียนทุกคนในกลุ่มร่วมกันสรุปให้ชัดเจนอีกครั้งหนึ่ง แล้วนัดหมายการให้คำปรึกษา วัน เวลา และสถานที่ที่ใช้ในการให้คำปรึกษาครั้งต่อไป

การประเมินผล

ผู้วิจัยสังเกตจากการที่นักเรียนให้ความสนใจ การซักถาม การร่วมกันอภิปราย เกิดการเรียนรู้ถึงพฤติกรรมอันจะนำมาสู่พฤติกรรมเสี่ยงรวมทั้งผลกระทบของพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนัน และนักเรียนแต่ละคนสามารถกำหนดแนวทางในการป้องกันตนเองจากพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนันได้

เทคนิคที่ใช้

ในการให้คำปรึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยใช้เทคนิคดังต่อไปนี้คือ การฟัง การใช้คำถาม การสะท้อนความรู้สึก การทวนความ การแปลความ การเรียบ การให้ข้อมูล การเผชิญหน้า การให้กำลังใจ และการสรุป

ครั้งที่ 11

เรื่อง ปัจฉิมนิเทศและยุติการให้คำปรึกษา

เวลาที่ใช้ 50 นาที

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสรุปผลของการให้คำปรึกษาเป็นกลุ่มแบบเผชิญความจริง เพื่อพัฒนาทักษะชีวิตในการป้องกันตนเองจากการมีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนันของนักเรียน
2. เพื่อยุติการให้คำปรึกษาเป็นกลุ่มแบบเผชิญความจริง และให้สมาชิกสามารถนำสิ่งที่ได้เรียนรู้จากการเข้ากลุ่มไปใช้ในชีวิตจริง

วิธีดำเนินการ

1. ผู้วิจัยกล่าวทักทายสมาชิกและร่วมกันทบทวนผลของการให้คำปรึกษาในครั้งที่ผ่านมา
2. ผู้วิจัยให้นักเรียนพิจารณาเกี่ยวกับความพร้อมในการป้องกันตนเองจากพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนัน ก่อนที่จะเข้ารับการให้คำปรึกษาเป็นกลุ่มแบบเผชิญความจริง
3. ผู้วิจัยให้นักเรียนประเมินการเปลี่ยนแปลง เกี่ยวกับความพร้อมในการป้องกันตนเองจากพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนันของนักเรียน หลังจากได้เข้ารับการให้คำปรึกษาเป็นกลุ่มแบบเผชิญความจริง
4. ผู้วิจัยให้นักเรียน ร่วมกันสรุปผลของการให้คำปรึกษาเป็นกลุ่มแบบเผชิญความจริง และความพร้อมในการป้องกันตนเองจากการมีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนันของนักเรียน และผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม
5. ผู้วิจัยให้นักเรียนทำแบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนันของวัยรุ่น
6. ผู้วิจัยกล่าวขอบคุณนักเรียนในการให้ความร่วมมือ และกล่าวปิดโปรแกรมการให้คำปรึกษาเป็นกลุ่มแบบเผชิญความจริง

การประเมินผล

ผู้วิจัยสังเกตจากการที่นักเรียนให้ความสนใจ ชักถาม อภิปราย เกิดการเรียนรู้ และนำไปปฏิบัติจนมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมสามารถป้องกันตนเองจากพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนันได้

สมุดบันทึกการพัฒนา

ของผู้เข้าร่วม
โปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนันของวัยรุ่น
กันยายน – ตุลาคม 2550

ลงชื่อ เจ้าของสมุด
(นักเรียน)

ลงชื่อ พยาน
(ผู้ให้คำปรึกษา)

โปรแกรมการให้คำปรึกษากลุ่มตามทฤษฎีเผชิญความจริง

วันที่ เดือน พ.ศ.

เป้าหมาย

.....

.....

.....

วิธีการพัฒนา

.....

.....

.....

การดำเนินการ

.....

.....

.....

.....

ผลที่ได้

.....

.....

.....

.....

.....

โปรแกรมการให้คำปรึกษากลุ่มตามทฤษฎีเผชิญความจริง

วันที่ เดือน พ.ศ.

เป้าหมาย

.....

.....

.....

ความหมายของพฤติกรรมเสี่ยง

.....

.....

.....

.....

.....

สิ่งที่ได้จากการเข้ากลุ่ม

.....

.....

.....

.....

.....

โปรแกรมการให้คำปรึกษากลุ่มตามทฤษฎีเผชิญความจริง

วันที่ เดือน พ.ศ.

เป้าหมาย

.....

.....

.....

พฤติกรรมที่จะพัฒนา

.....

.....

.....

วิธีการพัฒนา

.....

.....

.....

.....

ผลที่คาด

.....

.....

.....

.....

.....

โปรแกรมการให้คำปรึกษากลุ่มตามทฤษฎีเผชิญความจริง

วันที่ เดือน พ.ศ.

เป้าหมาย

.....

.....

.....

วิธีการพัฒนา

.....

.....

.....

การดำเนินการ

.....

.....

.....

.....

.....

ผลที่ได้

.....

.....

.....

.....

.....

โปรแกรมการให้คำปรึกษากลุ่มตามทฤษฎีเผชิญความจริง

วันที่ เดือน พ.ศ.

เป้าหมาย

.....

.....

.....

พฤติกรรมที่จะพัฒนา

.....

.....

.....

วิธีการพัฒนา

.....

.....

.....

.....

ผลที่คาด

.....

.....

.....

.....

.....

โปรแกรมการให้คำปรึกษากลุ่มตามทฤษฎีเผชิญความจริง

วันที่ เดือน พ.ศ.

เป้าหมาย

.....

.....

.....

วิธีการพัฒนา

.....

.....

.....

การดำเนินการ

.....

.....

.....

.....

ผลที่ได้

.....

.....

.....

.....

.....

ภาคผนวก จ

การประเมินแบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนัน โดยผู้เชี่ยวชาญ
วิเคราะห์ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา
คะแนนก่อนและหลังการเข้าโปรแกรม

การประเมินแบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนันของวัยรุ่น โดยผู้เชี่ยวชาญ วิเคราะห์ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา

ผู้วิจัยใช้ดัชนีความสอดคล้อง ระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์เฉพาะในการสร้างแบบคัดกรอง โดยใช้สูตรของโรวินेलลีและแฮมเบลตันตัน (พวงรัตน์ ทวีรัตน์.2540:124)

1. นำข้อคำถามและนิยามศัพท์เฉพาะไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน พิจารณาข้อคำถามแต่ละข้อ โดยกำหนดคะแนนความคิดเห็น ดังนี้

- +1 เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามนั้นเป็นตัวแทนลักษณะเฉพาะกลุ่มพฤติกรรมนั้น
- 0 เมื่อไม่แน่ใจว่าข้อคำถามนั้นเป็นตัวแทนลักษณะเฉพาะกลุ่มพฤติกรรมนั้น
- 1 เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามนั้นไม่เป็นตัวแทนลักษณะเฉพาะกลุ่มพฤติกรรมนั้น

2. คำนวณค่า IOC เป็นรายข้อ แล้วคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC มากกว่าหรือเท่ากับ 0.5 ส่วนข้อที่ต่ำกว่า 0.5 คัดออก

สูตรการคำนวณหาค่าเที่ยงตรงเชิงพินิจ โดยพิจารณาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง
(Index Of Consistency : IOC)

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ	IOC	แทน	ดัชนีความสอดคล้อง
	$\sum R$	แทน	ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ
	N	แทน	จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

ตาราง 13 ผลการประเมินแบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนันของวัยรุ่นโดยผู้เชี่ยวชาญ

ข้อ	คะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ					ข้อ	คะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ				
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	รวม ค่า IOC	หมายเหตุ		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	รวม ค่า IOC	หมายเหตุ
1	1	1	1	1	คัดไว้	28	1	1	1	1	คัดไว้
2	1	1	1	1	คัดไว้	29	1	0	1	.67	คัดไว้
3	1	1	1	1	คัดไว้	30	1	1	1	1	คัดไว้
4	1	1	1	1	คัดไว้	31	-1	1	1	.33	คัดทิ้ง
5	1	1	1	1	คัดไว้	32	1	1	1	1	คัดไว้
6	1	1	1	1	คัดไว้	33	1	1	1	1	คัดไว้
7	1	1	1	1	คัดไว้	34	1	1	1	1	คัดไว้
8	1	1	1	1	คัดไว้	35	1	1	1	1	คัดไว้
9	1	1	1	1	คัดไว้	36	1	1	1	1	คัดไว้
10	1	1	1	1	คัดไว้	37	1	1	1	1	คัดไว้
11	1	1	1	1	คัดไว้	38	1	1	1	1	คัดไว้
12	1	1	1	1	คัดไว้	39	1	1	1	1	คัดไว้
13	1	1	1	1	คัดไว้	40	1	1	1	1	คัดไว้
14	1	1	1	1	คัดไว้	41	1	1	1	1	คัดไว้
15	1	1	1	1	คัดไว้	42	1	1	1	1	คัดไว้
16	1	1	1	1	คัดไว้	43	1	1	1	1	คัดไว้
17	1	1	1	1	คัดไว้	44	1	0	1	.67	คัดไว้
18	1	1	1	1	คัดไว้	45	1	0	1	.67	คัดไว้
19	1	1	1	1	คัดไว้	46	1	1	1	1	คัดไว้
20	1	1	1	1	คัดไว้	47	1	1	1	1	คัดไว้
21	1	-1	0	0	คัดทิ้ง	48	1	1	1	1	คัดไว้
22	1	1	1	1	คัดไว้	49	1	1	1	1	คัดไว้
23	1	1	1	1	คัดไว้	50	1	1	1	1	คัดไว้
24	1	1	0	.67	คัดไว้	51	1	1	1	1	คัดไว้
25	1	1	1	1	คัดไว้	52	-1	0	1	0	คัดทิ้ง
26	1	1	1	1	คัดไว้	53	-1	0	1	0	คัดทิ้ง
27	1	1	1	1	คัดไว้	54	1	1	1	1	คัดไว้

ตาราง 13 (ต่อ)

ข้อ	คะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ					ข้อ	คะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ				
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	รวม ค่า IOC	หมายเหตุ		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	รวม ค่า IOC	หมายเหตุ
55	1	1	1	1	คัดไว้	71	1	1	1	1	คัดไว้
56	1	1	1	1	คัดไว้	72	1	1	1	1	คัดไว้
57	1	1	1	1	คัดไว้	73	1	1	1	1	คัดไว้
58	1	1	0	.67	คัดไว้	74	1	1	1	1	คัดไว้
59	1	1	1	1	คัดไว้	75	1	1	1	1	คัดไว้
60	1	1	1	1	คัดไว้	76	-1	1	0	0	คัดทิ้ง
61	1	1	1	1	คัดไว้	77	1	1	1	1	คัดไว้
62	1	1	1	1	คัดไว้	78	1	1	1	1	คัดไว้
63	1	1	1	1	คัดไว้	79	1	1	1	1	คัดไว้
64	1	1	1	1	คัดไว้	80	1	1	1	1	คัดไว้
65	1	1	1	1	คัดไว้	81	-1	0	1	0	คัดทิ้ง
66	1	1	1	1	คัดไว้	82	1	1	1	1	คัดไว้
67	1	1	1	1	คัดไว้	83	1	1	1	1	คัดไว้
68	1	1	1	1	คัดไว้	84	1	1	1	1	คัดไว้
69	1	1	1	1	คัดไว้	85	1	1	1	1	คัดไว้
70	1	1	1	1	คัดไว้	86	1	1	1	1	คัดไว้

หมายเหตุ

ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนันของวัยรุ่น ที่อยู่ในระดับที่เหมาะสม คือมีค่า IOC สูงกว่า 0.5 ขึ้นไป ผู้วิจัยคัดเลือกไว้ทั้งหมด 80

ตาราง 14 ค่าอำนาจจำแนก (t) รายข้อของแบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนันของ
วัยรุ่น จากการทดสอบครั้งที่ 1 (n=100)

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก (t)	การแปลความหมาย
1	5.02	จำแนกได้
2	3.91	จำแนกได้
3	6.87	จำแนกได้
4	6.14	จำแนกได้
5	6.14	จำแนกได้
6	4.45	จำแนกได้
7	6.11	จำแนกได้
8	5.11	จำแนกได้
9	7.46	จำแนกได้
10	4.80	จำแนกได้
11	4.65	จำแนกได้
12	4.00	จำแนกได้
13	4.73	จำแนกได้
14	3.77	จำแนกได้
15	6.90	จำแนกได้
16	6.22	จำแนกได้
17	2.75	จำแนกได้
18	6.94	จำแนกได้
19	6.30	จำแนกได้
20	5.72	จำแนกได้
21	4.45	จำแนกได้
22	5.20	จำแนกได้
23	3.72	จำแนกได้
24	6.22	จำแนกได้
25	6.20	จำแนกได้
26	6.60	จำแนกได้
27	2.95	จำแนกได้
28	3.52	จำแนกได้
29	4.44	จำแนกได้
30	4.58	จำแนกได้

ตาราง 14 (ต่อ)

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก (t)	การแปลความหมาย
31	4.98	จำแนกได้
32	6.43	จำแนกได้
33	4.44	จำแนกได้
34	6.20	จำแนกได้
35	5.42	จำแนกได้
36	4.30	จำแนกได้
37	4.80	จำแนกได้
38	3.77	จำแนกได้
39	4.65	จำแนกได้
40	3.17	จำแนกได้
41	4.44	จำแนกได้
42	2.87	จำแนกได้
43	4.44	จำแนกได้
44	3.17	จำแนกได้
45	3.46	จำแนกได้
46	3.46	จำแนกได้
47	2.87	จำแนกได้
48	3.98	จำแนกได้
49	3.46	จำแนกได้
50	3.46	จำแนกได้
51	2.58	จำแนกได้
52	3.17	จำแนกได้
53	4.44	จำแนกได้
54	4.03	จำแนกได้
55	4.92	จำแนกได้
56	5.58	จำแนกได้
57	4.68	จำแนกได้
58	7.46	จำแนกได้
59	5.20	จำแนกได้
60	5.20	จำแนกได้
61	5.20	จำแนกได้

ตาราง 14 (ต่อ)

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก (t)	การแปลความหมาย
62	5.02	จำแนกได้
63	3.82	จำแนกได้
64	4.44	จำแนกได้
65	4.10	จำแนกได้
66	4.44	จำแนกได้
67	5.02	จำแนกได้
68	4.44	จำแนกได้
69	6.11	จำแนกได้
70	5.20	จำแนกได้
71	6.65	จำแนกได้
72	5.63	จำแนกได้
73	7.27	จำแนกได้
74	5.87	จำแนกได้
75	5.63	จำแนกได้
76	4.10	จำแนกได้
77	4.44	จำแนกได้
78	6.11	จำแนกได้
79	4.65	จำแนกได้
80	3.98	จำแนกได้

ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.9781

ตาราง 15 ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมจากข้ออื่นๆ ที่เหลือทั้งหมด ของแบบ
 คัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนันของวัยรุ่น จากการทดสอบครั้งที่ 1 (n=100)

ข้อที่	ค่าสหสัมพันธ์	การแปลความหมาย
1	0.35	จำแนกได้
2	0.25	จำแนกได้
3	0.51	จำแนกได้
4	0.52	จำแนกได้
5	0.50	จำแนกได้
6	0.66	จำแนกได้
7	0.57	จำแนกได้
8	0.48	จำแนกได้
9	0.54	จำแนกได้
10	0.71	จำแนกได้
11	0.68	จำแนกได้
12	0.60	จำแนกได้
13	0.46	จำแนกได้
14	0.69	จำแนกได้
15	0.51	จำแนกได้
16	0.44	จำแนกได้
17	0.30	จำแนกได้
18	0.45	จำแนกได้
19	0.66	จำแนกได้
20	0.66	จำแนกได้
21	0.59	จำแนกได้
22	0.58	จำแนกได้
23	0.54	จำแนกได้
24	0.60	จำแนกได้
25	0.55	จำแนกได้
26	0.58	จำแนกได้
27	0.62	จำแนกได้
28	0.65	จำแนกได้

ตาราง 15 (ต่อ)

ข้อที่	ค่าสหสัมพันธ์	การแปลความหมาย
29	0.70	จำแนกได้
30	0.61	จำแนกได้
31	0.68	จำแนกได้
32	0.61	จำแนกได้
33	0.57	จำแนกได้
34	0.61	จำแนกได้
35	0.61	จำแนกได้
36	0.65	จำแนกได้
37	0.68	จำแนกได้
38	0.70	จำแนกได้
39	0.69	จำแนกได้
40	0.66	จำแนกได้
41	0.60	จำแนกได้
42	0.59	จำแนกได้
43	0.68	จำแนกได้
44	0.68	จำแนกได้
45	0.62	จำแนกได้
46	0.72	จำแนกได้
47	0.60	จำแนกได้
48	0.73	จำแนกได้
49	0.67	จำแนกได้
50	0.69	จำแนกได้
51	0.62	จำแนกได้
52	0.68	จำแนกได้
53	0.75	จำแนกได้
54	0.38	จำแนกได้
55	0.42	จำแนกได้
56	0.48	จำแนกได้
57	0.57	จำแนกได้
58	0.59	จำแนกได้
59	0.61	จำแนกได้

ตาราง 15 (ต่อ)

ข้อที่	ค่าสหสัมพันธ์	การแปลความหมาย
60	0.67	จำแนกได้
61	0.68	จำแนกได้
62	0.65	จำแนกได้
63	0.65	จำแนกได้
64	0.67	จำแนกได้
65	0.71	จำแนกได้
66	0.71	จำแนกได้
67	0.67	จำแนกได้
68	0.66	จำแนกได้
69	0.62	จำแนกได้
70	0.67	จำแนกได้
71	0.65	จำแนกได้
72	0.67	จำแนกได้
73	0.66	จำแนกได้
74	0.70	จำแนกได้
75	0.72	จำแนกได้
76	0.67	จำแนกได้
77	0.64	จำแนกได้
78	0.73	จำแนกได้
79	0.65	จำแนกได้
80	0.57	จำแนกได้

ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมจากข้ออื่น ๆ ที่เหลือทั้งหมดอยู่ระหว่าง
0.25 – 0.73

ตาราง 16 ค่าอำนาจจำแนก (t) รายข้อของแบบคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนันของ
วัยรุ่น จากการทดสอบครั้งที่ 2 (n=1,000)

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก (t)	การแปลความหมาย
1	22.36	จำแนกได้
2	13.92	จำแนกได้
3	21.06	จำแนกได้
4	29.22	จำแนกได้
5	26.91	จำแนกได้
6	18.25	จำแนกได้
7	26.53	จำแนกได้
8	27.39	จำแนกได้
9	23.67	จำแนกได้
10	11.71	จำแนกได้
11	14.23	จำแนกได้
12	8.37	จำแนกได้
13	25.99	จำแนกได้
14	12.27	จำแนกได้
15	28.62	จำแนกได้
16	29.53	จำแนกได้
17	21.12	จำแนกได้
18	24.04	จำแนกได้
19	22.20	จำแนกได้
20	21.05	จำแนกได้
21	19.05	จำแนกได้
22	21.05	จำแนกได้
23	15.10	จำแนกได้
24	17.12	จำแนกได้
25	16.77	จำแนกได้
26	15.99	จำแนกได้
27	11.56	จำแนกได้
28	12.76	จำแนกได้
29	12.77	จำแนกได้
30	17.22	จำแนกได้

ตาราง 16 (ต่อ)

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก (t)	การแปลความหมาย
31	17.33	จำแนกได้
32	18.55	จำแนกได้
33	13.32	จำแนกได้
34	16.26	จำแนกได้
35	14.29	จำแนกได้
36	14.53	จำแนกได้
37	14.18	จำแนกได้
38	12.30	จำแนกได้
39	11.87	จำแนกได้
40	9.29	จำแนกได้
41	12.25	จำแนกได้
42	10.14	จำแนกได้
43	10.39	จำแนกได้
44	9.52	จำแนกได้
45	10.95	จำแนกได้
46	9.87	จำแนกได้
47	9.85	จำแนกได้
48	10.35	จำแนกได้
49	11.09	จำแนกได้
50	9.48	จำแนกได้
51	8.73	จำแนกได้
52	10.62	จำแนกได้
53	11.50	จำแนกได้
54	20.36	จำแนกได้
55	19.31	จำแนกได้
56	21.08	จำแนกได้
57	19.84	จำแนกได้
58	20.18	จำแนกได้
59	16.08	จำแนกได้
60	16.17	จำแนกได้
61	14.47	จำแนกได้

ตาราง 16 (ต่อ)

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก (t)	การแปลความหมาย
62	15.01	จำแนกได้
63	14.51	จำแนกได้
64	13.09	จำแนกได้
65	12.21	จำแนกได้
66	12.43	จำแนกได้
67	13.67	จำแนกได้
68	12.52	จำแนกได้
69	15.40	จำแนกได้
70	14.40	จำแนกได้
71	13.97	จำแนกได้
72	13.14	จำแนกได้
73	14.59	จำแนกได้
74	15.63	จำแนกได้
75	14.60	จำแนกได้
76	11.93	จำแนกได้
77	14.78	จำแนกได้
78	13.07	จำแนกได้
79	12.40	จำแนกได้
80	12.80	จำแนกได้

ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.9788

ตาราง 17 ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมจากข้ออื่น ๆ ที่เหลือทั้งหมด ของแบบ
 คัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการพนันของวัยรุ่น จากการทดสอบครั้งที่ 2 (n=1,000)

ข้อที่	ค่าสหสัมพันธ์	การแปลความหมาย
1	0.54	จำแนกได้
2	0.45	จำแนกได้
3	0.55	จำแนกได้
4	0.63	จำแนกได้
5	0.64	จำแนกได้
6	0.61	จำแนกได้
7	0.61	จำแนกได้
8	0.60	จำแนกได้
9	0.61	จำแนกได้
10	0.53	จำแนกได้
11	0.53	จำแนกได้
12	0.48	จำแนกได้
13	0.60	จำแนกได้
14	0.58	จำแนกได้
15	0.62	จำแนกได้
16	0.59	จำแนกได้
17	0.51	จำแนกได้
18	0.60	จำแนกได้
19	0.66	จำแนกได้
20	0.65	จำแนกได้
21	0.64	จำแนกได้
22	0.62	จำแนกได้
23	0.59	จำแนกได้
24	0.62	จำแนกได้
25	0.63	จำแนกได้
26	0.59	จำแนกได้
27	0.52	จำแนกได้
28	0.63	จำแนกได้

ตาราง 17 (ต่อ)

ข้อที่	ค่าสหสัมพันธ์	การแปลความหมาย
29	0.66	จำแนกได้
30	0.66	จำแนกได้
31	0.70	จำแนกได้
32	0.62	จำแนกได้
33	0.56	จำแนกได้
34	0.53	จำแนกได้
35	0.58	จำแนกได้
36	0.64	จำแนกได้
37	0.63	จำแนกได้
38	0.61	จำแนกได้
39	0.57	จำแนกได้
40	0.56	จำแนกได้
41	0.58	จำแนกได้
42	0.54	จำแนกได้
43	0.62	จำแนกได้
44	0.59	จำแนกได้
45	0.62	จำแนกได้
46	0.62	จำแนกได้
47	0.59	จำแนกได้
48	0.59	จำแนกได้
49	0.63	จำแนกได้
50	0.57	จำแนกได้
51	0.53	จำแนกได้
52	0.60	จำแนกได้
53	0.60	จำแนกได้
54	0.52	จำแนกได้
55	0.49	จำแนกได้
56	0.58	จำแนกได้
57	0.67	จำแนกได้
58	0.61	จำแนกได้
59	0.71	จำแนกได้

ตาราง 17 (ต่อ)

ข้อที่	ค่าสหสัมพันธ์	การแปลความหมาย
60	0.69	จำแนกได้
61	0.68	จำแนกได้
62	0.66	จำแนกได้
63	0.65	จำแนกได้
64	0.63	จำแนกได้
65	0.64	จำแนกได้
66	0.66	จำแนกได้
67	0.66	จำแนกได้
68	0.65	จำแนกได้
69	0.63	จำแนกได้
70	0.65	จำแนกได้
71	0.66	จำแนกได้
72	0.64	จำแนกได้
73	0.67	จำแนกได้
74	0.67	จำแนกได้
75	0.71	จำแนกได้
76	0.66	จำแนกได้
77	0.68	จำแนกได้
78	0.65	จำแนกได้
79	0.66	จำแนกได้
80	0.60	จำแนกได้

ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมจากข้ออื่น ๆ ที่เหลือทั้งหมดอยู่ระหว่าง
0.45 – 0.71

ตาราง 18 แสดงคะแนนก่อนและหลังการเข้าร่วมโปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดการ
 พนันของวัยรุ่น ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2550 โรงเรียนวัด
 ไชยวงวิทยา อำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม

คนที่	คะแนนก่อนการทดลอง	คะแนนหลังการทดลอง
1	161	80
2	117	83
3	161	83
4	118	100
5	120	92
6	141	80
7	160	116
8	113	89

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ – สกุล	พระมหาคัมภีร์ สมดี
วันเดือนปีเกิด	24 มีนาคม 2523
สถานที่เกิด	อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	วัดพระยาอภัย เลขที่ 1 ถนนพระราม 6 ซอย 17 แขวงถนนเพชรบุรี เขตราชเทวี กรุงเทพมหานคร 10400
ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน	เป็นครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน เป็นครูสอนนักเรียน – บาลี – ธรรมศึกษา
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	วัดพระยาอภัย เลขที่ 1 ถนนพระราม 6 แขวงถนนเพชรบุรี เขตราชเทวี กรุงเทพมหานคร 10400
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2539	นักธรรมชั้นเอก จากธรรมสนามหลวง
พ.ศ. 2540	เปรียญธรรม 4 ประโยค (ป.๔.4) จากบาลีสสนามหลวง
พ.ศ. 2545	ศาสตราจารย์บัณฑิต (ศน.บ.) วิชาเอกภาษาอังกฤษ จากมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร รัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต (รป.บ.) วิชาเอกรัฐประศาสนศาสตร์ จากมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช นนทบุรี
พ.ศ. 2551	การศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ กรุงเทพมหานคร